

(16)

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β'. ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Β. Γ. ΒΥΘΟΥΔΑΚΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΣΠΥΡΙΔ. ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ

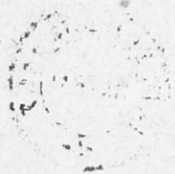
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΔΕΙΟΝ

ΘΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ (ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙΒΟΛΩΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ)

1885

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

1885 392

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΜΕΤΑ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Β'. ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Β. Γ. ΒΥΘΟΥΛΚΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΣΠΥΡΙΔ. ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΙΝΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ (ΕΝ ΤΩΙ ΠΕΡΙΒΟΛΩΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ)

1885

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τήνδε τὴν ὑπογραφήν θεω-
ρεῖται κλοπιμαῖον.

B. N. B. B. B.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀπομίμησις, χρόνος, ὑπόθεσις καὶ χαρακτήρ τοῦ λόγου. Ἐκτὸς τῶν μεγάλων πανελληνίων πανηγύρεων τῶν Ἑλλήνων, ὡς τὰ Ὀλυμπία, Πύθια, Νέμεα καὶ Ἴσθμια, ὑπῆρχον καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας πόλεις καὶ ἄλλαι τοιαῦται ὡς π. χ. ἐν Ἀθήναις τὰ Παραθήρεια. Ἐν καὶ τὸ πρῶτον ἐφοίτων πρὸς ταύτας πρὸς θυσίας καὶ ἑορτάς, ἐν αἷς οἱ ἰδρυθέντες γυμνικοὶ ἀγῶνες ἐξῆρχον, ἐγίνοντο ἐν τούτοις πολλὰ καὶ ἐκ πάσης τῆς Ἑλλάδος συνερχόμενοι σύνοδοι, ὧν τὴν πνευματικὴν σπουδαιότητα ὁ Ἰσοκράτης ἐν § 43 ἀναφέρει, ἐν αἷς πλὴν τοῦ ὅτι αὐταὶ ἀπέβλεπον τὸν σκοπὸν τῆς ποικίλης συγκοινωνίας, συνεζητοῦντο καὶ ζητήματα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Καὶ ὅπως καθόλου πέριξ ἐξεχόντων ἀνδρῶν καὶ τεχνιτῶν ἐν ἄλλαις τέχναις, οὕτως πιθανῶς συνηθροίζετο ἤδη ἐνωρὶς θαυμαζοῦσα ἀκροωμένη πληθὺς καὶ περὶ τοὺς τεχνίτας τῆς ῥητορικῆς, ἥτις πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐν ταύταις εὐρίσκετο. Οὕτω παραδίδεται ἡμῖν ὅτι ὁ Λεοντῖνος Γοργίας ἀπήγγειλε ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸν Ὀλυμπιακὸν αὐτοῦ λόγον ἀπὸ τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ καὶ ὅτι ἐν τῇ πανηγύρει τῶν Πυθίων ἐξεφώνησε λόγον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ Ὀλυμπιακὸς τοῦ Γοργίου ὑπόθεσιν εἶχε νὰ παρωτρύνῃ τοὺς διχονοοῦντας Ἕλληνας πρὸς ὁμόνοιαν καὶ πόλεμον κατὰ τῶν βαρβάρων⁽¹⁾. Οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν τοῦ Γοργίου συνέταξεν ὁ Ἰσοκράτης τὸν *Παρηγορικόν*. Οἱ παλαιοὶ παρετήρησαν ὅτι ὁ Ἰσοκράτης μετή-

(1) «πέιθων ἄθλα ποιῆσθαι τῶν ὄπλων μὴ τὰς ἀλλήλων πόλεις, ἀλλὰ τὴν τῶν βαρβάρων χώραν.»

Σημ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ τελευταῖον ἐπιδιορθωθὲν πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἢ Ἑλληνικῆ Γραμματολογία συνδιδάσκειται μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἀπὸ τὴν β' τάξιν τοῦ Γυμνασίου δι' αὐτὸ παραλείπομεν τὰ κατὰ τὸν Ἰσοκράτην.

νεγκε πολλά ἐκ τοῦ «Ὀλυμπιακοῦ» τοῦ Γοργίου, καὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Λυσίου, Ἀρκίνου καὶ ἐκ τῶν συγγραψάντων Ἐπιταφίους. Οὕτω ὁ μὲν Γοργίας ἤρχετο ἀπὸ ἐπαίνου τῶν συναγαγόντων τὰς πανηγύρεις, ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἀπὸ ψόγου. Ὁ μὲν Γοργίας ἔλεγεν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ τοῖς Ἕλλησιν «ὅτι τὰ μὲν κατὰ τῶν βαρβάρων τρόπαια ὕμνους ἀπαιτεῖ, τὰ δὲ κατὰ Ἑλλήνων θρήνους». Ὁ δὲ Ἰσοκράτης «εὗροι δ' ἂν τις ἐκ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὕμνους πεποιημένους, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας θρήνους ἡμῖν γεγενημένους.» Πολλοὶ ὁμῶς κατακρίνουσι πικρῶς ἐπὶ τούτῳ τὸν Ἰσοκράτην, κλοπὴν ἀποκαλοῦντες τὴν μίμησιν.

Ὁ χρόνος ἐν ᾧ ὁ Ἰσοκράτης τοῦτον τὸν λόγον συνέταξε ὠρίσθη διάφορος· οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι συνετάχθη τὸ 380, οἱ δὲ τὸ 381 ἄγων τὸ 56 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἄλλ' ὁ Engel μετὰ πολλῆς ὀξυνοίας ἀπέδειξεν ὅτι ὁ λόγος ἐξαιρουμένων τῶν § 125—132 οὐχὶ τοσοῦτω βραδέως, ἀλλ' ἤδη κατὰ τὸ 385 π. Χ. ἐγράφη καὶ ἐξεδόθη, ἄρα κατὰ τὸ 51 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀνταλκίδου συνομολογηθεῖσα πρὸς τοὺς Πέρσας εἰρήνη τῷ 387 π. χ. μόνον αὐτοὺς καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους εἶχεν ὠφελήσῃ· αἱ δὲ Ἀθῆναι καὶ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ χῶραι ὑπὸ ἐμφυλίων πολέμων κατεσπαράσσοντο καὶ ὀσημέραι ἐξησθενοῦντο. Τὴν τριαύτην τῶν πραγμάτων κατάστασιν θεωρῶν ὁ Ἰσοκράτης συνέταξε τὸν παρόντα λόγον, δι' οὗ προτρέπει τοὺς Ἕλληνας πάντας νὰ καταθέσωσι τὰς παλαιὰς ἀντιζηλίους καὶ ἐχθρας, καὶ νὰ τρέψωσι τὸν πρὸς κατακτήσεις ζῆλόν των κατὰ τῆς βαρβαρικῆς χώρας. Συγχρόνως δ' ὑποβάλλει γνώμην εἰς τὰς δύο πρωτεύουσας πόλεις, τὴν Σπάρτην καὶ τὰς Ἀθήνας, νὰ διανείμωσι τὴν ἡγεμονίαν πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ σὺναμα αἰτιολογῶν τὴν διανομήν, ἐπειδὴ προεῖδε τὴν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν ἐκ τῶν Σπαρτιατῶν, φέρει παραδείγματα ἐκ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας καὶ τῶν μύθων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἢ οἱ Λακεδαιμόνιοι

εἶνε ἄξιοι τῆς ἡγεμονίας. Αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ Ἀντιδόσεως λόγῳ ὀρίζει σαφῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ Πανηγυρικοῦ καὶ ὁμολογεῖ ὅτι τέσσαρας ὑποθέσεις περιέχει: α') προτρέπει τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἐστρατείαν· β') ἀμφισβητεῖ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τὴν ἡγεμονίαν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων· γ') ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο αἰτία πάντων τῶν ὑπαρχόντων τοῖς Ἕλλησιν ἀγαθῶν καὶ δ') ἀποδεικνύει ὅτι τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν προσήκει τιμᾶσθαι πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν περὶ τὸν πόλεμον κινδύνων, ἢ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν. Πλὴν ὅμως τούτων τῶν ὑποθέσεων ἐνουπολανθάνουσι καὶ ἕτεροι περὶ ὧν κατωτέρω. Οὕτω λοιπὸν ἐν τῷ Πανηγυρικῷ πειρᾶται ἵνα καταστήσῃ τὸν ἀκροατὴν αὐτοῦ ἢ ἀναγνώστην φιλοδῆμον καὶ τῆς ἀρετῆς τῶν πατέρων ἐραστήν· διὰ πολλῶν ἀποδεικνύει τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰς ὑπηρεσίας των πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν σκοπὸν, εἰς ὃν ἀποβλέπουσι τὴν ἔνωσιν δηλ. τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἓνα ἐθνικὸν μεγαλεῖον καὶ πρὸς ταπεινώσιν τῶν ὑπερηφάνων βαρβάρων ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ πολυθρόλλητος καὶ πολύκροτος οὗτος λόγος, ὁ τύπος καὶ τὸ παράδειγμα τῆς εὐτεχνίας καὶ ἀκριβείας, ὁ κατέχων ἐν τῇ ῥητορικῇ τὴν τάξιν ἦν ἐν τῇ ἀνδριαντοποιίᾳ ὁ κανὼν τοῦ Πολυκλείτου, δὲν εἶνε εἰς, οὐδ' ἄρτιος, οὐδ' ὁμοειδής, οὐδὲ συνεπής, ἀλλὰ μικτὸς ἐσχηματισμένος καὶ ἀντιφατικός, ὡς θὰ ἀποδειξῶμεν κατωτέρω. Ὁ Ἰσοκράτης ἔδαπάνησεν εἰς συγγραφὴν τοῦ Πανηγυρικοῦ κατὰ τινὰς μὲν 15, κατ' ἄλλους δὲ 12 ἔτη ἤτοι ἔδαπάνησε πλειότερον χρόνον ἢ ὅσον ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς ὑποταγὴν τῆς Ἀσίας. Τὰ ἔτη τὰ πολλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης μαρτυρεῖ ἐν § 14 καὶ ἄλλοι πολλοί. Ὁ Πλούταρχος λέγει: «Ἰσοκράτης δὲ μικροῦ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνήλωσεν, ἵνα γράψῃ τὸν Πανηγυρικὸν λόγον. . . . . οἴκοι καθῆστο βιβλίον ἀναπλάττων τοῖς ὀνόμασιν, ὅσῳ χρόνῳ τὰ Προπύλαια Περικλῆς ἀνέστησε καὶ

τούς Ἐκατομπέδους » Τοῦτο ὅμως τί δηλοῖ ἢ ὅτι ὁ λόγος δὲν εἶνε ἀπλοῦς, ἀλλὰ διάφορος τῶν συνήθων καὶ ἐμπεριέχει τι ὅπερ οἱ ἄλλοι δὲν ἔχουσι; Ὅντως ὅμως τὸ περιεχόμενον τοῦ λόγου ἦν ἀληθὲς ἀξιὸν τῆς ὑψίστης αὐτοῦ τέχνης καὶ ἐπὶ 15 ἢ 10 ἔτη ἔθετε χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐκόσμη αὐτὸν μέχρι οὗ τῷ ἐφάνη ὅτι ἦτο ἰκανὸς, τελειὸς πρὸς δημοσίευσιν. Διότι οὗτος ἔπρεπε νὰ ἦνε πνευματικὸν μνημεῖον τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ συγγραφέως, ὅστις σφόδρα ἐσπούδαζε νὰ ἐνώσῃ τοὺς Ἕλληνας κατὰ τῶν βαρβάρων (§ 124). Ἀνεγινώσκето δὲ πολὺ καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων καὶ ὡς καλλιτέχνημα πολυειδῶς ἐσχολιάζετο. Αὐτὸς ὁ Ἰσοκράτης προῦπέθετε, ὅτι ὁ λόγος οὗτος ἦτο γνωστὸς τοῖς σπουδαιοτάτοις συγχρόνοις, καὶ οὗτος προσήγαγε πλῆθος μαθητῶν.

Ὁ Πανηγυρικὸς δεικνύει οὐχὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς λοιποῖς λόγοις τοῦ Ἰσοκράτους προτερήματα ⁽¹⁾, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώστου, καθόσον προχωρεῖ ἀδιακόπως εὐχαριστότερον διατίθεται διὰ τὸν ἀδιαλείπτως εὐρυνόμενον κύκλον τῶν ἰδεῶν αἵτινες ἐκ τοῦ θέματος προκύπτουσι: σημεῖον δὲ τῆς καλλιτεχνικῆς πραγματείας εἶνε ἡ πλουσιωτάτη καὶ ποικιλωτάτη ὕλη ἀβιάστως ἀφ' ἑαυτῆς φαίνεται ὅτι συντίθεται, ὥστε ἀναγνώστης ἀκόπως κατανατᾷ εἰς τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ.

Πρὸς τοῖς πλεονεκτήμασι τούτοις, ὧν ἕνεκα οὗτος ὁ λόγος κατὰ τοὺς τεχνοκράτας τῆς ἀρχαιότητος μεγάλως ἐτιμᾶτο, ἔχει προσέτι δι' ἡμᾶς μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ὕλην, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ πλοῦτου τῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ καθόσον ἐπαγωγόν ἐστὶν ἰδεῖν, πῶς εἰς Ἀθηναῖος τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πόλεως του ἐξ ἀρχῆς διὰ μέσου τῶν μεγίστων περιπετειῶν συλλαμβάνει μέχρι τοῦ ἐξησθενησμένου μὲν, πλὴν ζωηροῦ εἰσέτι ἐνεστῶτος, καὶ ἐν μιᾷ ἐνιαίᾳ εἰκόνι, οἴονει ἐν μιᾷ φορᾷ παρίστησιν, οὕτως ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ στόματος αὐ-

(1) Πρβλ. ἐμὴ Ἑλλ. Γραμματολογία σελ. 222.

τοῦ περὶ τῶν γεγονότων τῆς ἐποχῆς μανθάνομεν. Ἰδίᾳ δὲ τέρπει καὶ τεκμηριοῖ τὸν μεμορφωμένον ἐγκωμιαστὴν λίαν πεπαιδευμένου λαοῦ, ὅτε πιστὸς δὲν περιορίζεται μόνον εἰς πολεμικὰ κατορθώματα καὶ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, ἀλλὰ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Περικλέους (Θουκ. 2,35) τὴν βᾶσιν τοῦ μεγαλείου τούτου καὶ πάσης τιμῆς ἐν τῇ πνευματικῇ ἀναπτύξει ἀνευρίσκει. Περικαλλῆς ἐστὶ παρ' αὐτῶ ἡ παράστασις τῆς ἀναπτύξεως τῆς παιδείας καὶ τῶν ὠφελειῶν αὐτῆς, ἅτινα δι' αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Ἑλλάδι ἐκτίσαντο, καὶ δι' ὧν ἐπενήργησαν εἰς ἔτι λίαν μακροτέρους χρόνους, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκωμιαστὴς αὐτῶν ἐφρόνει. Ἡ παιδεία ἀφωρμάτο ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ ἀπὸ τῶν μετ' αὐτῆς συνδεομένων θρησκευτικῶν ἰδεῶν, αἵτινες ἀπηυγέμιζον τὸν βίον, καὶ παραμυθητικὴν ἐλπίδα ἠνέφεγα καὶ πέραν τοῦ τέρατος τῆς ζωῆς ταύτης. Μετὰ ταύτην συνέδετο ἡ ἐπαύξησης τῆς Ἑλλ. χώρας καὶ ἡ ἐπίδοσις τῆς ἐμπορίας δι' ἰδρύσεως ἀποικιῶν, καὶ ἔτι προσωτέρω ἐπὶ τούτων τῶν θεμελιῶν ἐστηρίζοντο οἱ πρόοδοι ἐν τῷ πνεύματι, ἐν τῇ ἰδιοκτησίᾳ, ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἐν τῇ τὰ ἡθὴ ἐξημερούση νομοθεσίᾳ, καθὼς ἐπίσης ἡ φιλοξενία πρὸς τοὺς ξένους, αἱ ἑορταί, ἡ τῶν βιομηχανικῶν ἔργων δραστηριότης, ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐμπορικὴ ἐπιμιξία, ἡ ἀνάπτυξις πάσης λαμπρότητος τῶν τεχνῶν, ἐν ᾧ πανταχοῦ ἡ ἄοκνος καὶ ἔμφρων ψυχικὴ δύναμις, τὸ λεπτὸν καὶ βαθύ πνεῦμα, ὅπερ οὐδέποτε ἡσύχαζε καὶ ὅμως οὐδέποτε τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν διέψευδε, ἡ φιλοσοφία, ἦν αὐτὸς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπονέμει, τὴν ἐπενέργειαν αὐτῆς ἐξωτερικεύσεν. Ὁ Πανηγυρικὸς λόγος ἐπιδιώκει νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀκροατοῦ ὑψηλὸν πάθος, καὶ ἡ ἐν τούτῳ ἱστορικὴ μάθησις εἶνε μόνον ἐν μέσον· ἐντεῦθεν ἡ ἱστορικὴ ἀκρίβεια δὲν εἶνε τὸ κύριον αὐτοῦ τέλος, ἀλλ' ὑποτάσσεται εἰς ἐκεῖνον τὸν σκοπὸν. Ἐπειδὴ ὁ Ἕλληνας μετ' ὀλίγων ἐξαίρεσεων, ὡς παρὰ Θουκυδίδη, τοὺς μύθους ἀντικρὺς ἐκλαμβάνει ὡς ἀρχαίαν ἱστορίαν, δὲν πρέ-

πει να εκπλήττη ἡμᾶς τοῦτο ὅτι καὶ παρὰ τῷ Ἰσοκράτει ἀπαντᾷ. Ἄλλ' ὅμως ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι διηγεῖται αὐτὸς τὸν αὐτὸν μῦθον διαφόρως (§ 64), καὶ τοῦτο σκόπιμον αὐτῷ φαίνεται, καὶ δηλοῖ (12 § 172), ὅτι θὰ ἦτο μωρόν, ἐάν τις ἐψέγεν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ. Ἄλλ' ἐπίσης θέλομεν ἰδῆ ὅτι αὐτὸς πλέον ἢ ἅπαξ ἀπὸ τῆς αὐστηρᾶς ἀληθείας τῆς ἱστορίας παρεκκλίνει, οὐχὶ ἀκριβῶς τοσοῦτῳ ἕνεκεν ἀγνοίας, ἀλλὰ καθόσον ἢ παρέκκλισις ἀρμύζει εἰς τὴν ῥητορικὴν εὐπρέπειαν τοῦ Ἐπιδεικτικοῦ καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἢ λαμπηδῶν καὶ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὐεργετήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ἀξιώσεων τῆς Σπάρτης λάμποντα ἐπὶ τὸ φῶς εἶδει νὰ προαχθῶσι. Τοῦτο προσεδοχάτο ἐκ τῆς προτάσεως, ἣν αὐτὸς ἐν § 8 ἐκφέρει περὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ ἐστὶ ὁ ἐπιδεικτικὸς ῥήτωρ οὐχὶ τὸν ἱστορικὸν πρέπει νὰ κάμνη, παρατηρεῖ αὐτὸς λίαν ἀφελῶς ἐπὶ τῇ ἐπιτιμῇσει, ἣν παρέχει τῷ σοφιστῇ Πολυκράτει (1). Ἦδη ὁ Τισίας καὶ ὁ Γοργίας παρὰ Πλάτωνι ἐν Φαῖδρῳ ἐπεμελοῦντο «τὰ σμικρὰ μεγάλα καὶ τὰ μεγάλα σμικρὰ ποιεῖν» καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐπίσης λέγει (2), μίᾳ δὴλωσις τοιαύτη, ἣτις καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῦσι Ἑλλησὶ τε καὶ Ῥωμαίοις περὶ τῆς ῥητορικῆς ἐπαναλαμβάνεται. Ἐπίτηδες τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπὸ τῶν σοφιστῶν ἐπεξετέθη ἐπὶ πολλὰ εἶδη τοῦ λέγειν, δηλονότι ἐπὶ τὸ δικανικόν, καὶ ἐπροξένει εἰς τὰς σχολὰς τῶν τὴν πολλάκις ἐπιρριφθεῖσαν ἀρχαίαν μομφὴν, τ. ἔ. ἢ δειρότης ἦν ἐδιδασκον συνίστατο ἐπὶ τὸ «τὸν ἦττω λόγον κρείττω ποιεῖν, ἄρα εἰς κακοήθη διαλεκτικὴν ψευδολογίαν.

Ἐπηγγέλθη ἡ ἐγγραφή ὁ λόγος; καὶ πρὸς τίνας συνδιαλέγεται; Ὁ λόγος ἐγγραφή οὐχὶ πρὸς ἀπαγ-

(1) «δεῖ τοὺς μὲν εὐλογεῖν τινὰς βουλομένους πλείω τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς προσόντ' ἀποφαίνειν, τοὺς δὲ κατηγοροῦντας τάναντία τούτων ποιεῖν.» (2) «ἢ αὐξήσεις ἐπιτηδαιοτάτη τοῖς ἐπιδεικτικοῖς; τὰς γὰρ πράξεις ὁμολογουμένας λαμβάνουσιν» ὥστε λοιπὸν, μέγεθος περιθῆναι καὶ κάλλος.»

γελίαν ὡς ὁ τοῦ Γοργίου ἀλλ' εἰς ἀνάγνωσιν καὶ κυρίως συνεγράφη διὰ τὸν στενὸν κύκλον τῶν ἀκροατῶν του καὶ πρὸς οὓς *συνδιαλέγεται* καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ δημόσιον, καὶ τοιοῦτοι ἀκροαταὶ εἰσὶν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Τοῦτο ἐνδείκνυται ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ὅπου ἐν § 12 προλέγει ὅτι ἔγραψε τὸν λόγον τοῦτον οὐχὶ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ἀλλὰ «πρὸς τοὺς ζητήσοντας ἰδεῖν τι τοιοῦτον ἐν ταῖς ἐμοῖς, οἷον παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐχ εὐρήσουσιν.» Οἱ ζητήσαντες ἰδεῖν τι τοιοῦτον εἰσὶν οἱ μαθηταί, οἱ προειδότες τὴν ἐσχηματισμένην σύνθεσιν τοῦ λόγου, καὶ οἱ δυνάμενοι ἐν πάσῃ λέξει καὶ φράσει νὰ ἐννοήσωσι τὰς ὑπονοίας τοῦ διδασκάλου. Καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον βεβαιοῦται ἐκ τῆς § 64 ἐνθα διὰ τῆς φράσεως «ἔτι δὲ συντομώτερον ἔχω δηλώσει περὶ αὐτῶν» διδάσκει τοὺς μαθητὰς τὴν μέθοδον τοῦ συστρέφειν καὶ συμπυκνοῦν τὰ πολλὰ ἐν ὀλίγοις. Ὅσον ἄτοπα φαίνονται ἐν Πανηγυρικῷ λόγῳ τὰ ἐν § 73 λεγόμενα ὡς πρὸς τὸ δημόσιον, τόσον διδακτικὰ εἶνε πρὸς τοὺς μαθητὰς εἰς οὓς ὑποβάλλει ὁ Ἰσοκράτης ὑπομνήματα ἢ ἐνθυμήματα ἐξ ὧν ἠδύναντο νὰ συνθέσωσι λόγους περὶ τε τῆς τῶν προγόνων δόξης καὶ τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐχθρας. Πλὴν τῶν ἀνωτέρων ὑποθέσεων ἃς ὑπεδειχθῶμεν ἀναφαίνονται καὶ αἱ ἕτεραι δύο ἐν αἷς συμπλέκονται διὰ μιᾶς τέσσαρα νήματα τὰ ἐξ ἧς α') ἐγκώμιον τῶν Ἀθηνῶν β') ἐγκώμιον τῆς Σπάρτης, ὅπερ συνέπλεξε δεξιότατα μετὰ τοῦ πρώτου γ') ὑπομνήματα τῆς δόξης τῶν προγόνων καὶ δ') ὑπομνήματα τῆς ἐχθρας αὐτῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους. Τοιαύτη συμπλοκὴ καὶ ἀνάμιξις διαφόρων στοιχείων ἐν τῷ αὐτῷ, γενομένη τόσον ἐπιδειξίως, ὥστε οἱ μὲν μαθηταὶ νὰ ἔχωσιν ὑπομνήματα τεσσάρων συγχρόνως ὑποθέσεων, οἱ δὲ διερχόμενοι ἐπιπολαίως τὸν λόγον νὰ μὴ λαμβάνωσιν αἴσθησιν τοῦ συμβαίνοντος, δὲν εἶνε εὐκόλος οὔτε τοῦ τυχόντος ῥήτορος ἔργον. Ἐκ τούτου συναγεται, ὅτι ὁ Ἰσοκράτης καὶ ἐνταῦθα δίδει ὑπόδειγμα τοῖς μαθηταῖς λόγων καθ' ὧν δύνανται νὰ πραγματευθῶσι

τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων διαφόρως. Οὕτω ἕτερα παραδείγματα φέρομεν ἐκεῖνα καθ' ἃ ὁ Ἰσοκράτης διὰ συμπλοκῆς καὶ μίξεως συνυφαίνεται δεξιότατα ὅτε ἔπαινος τῆς ἀνδρίας τῶν μετὰ τοῦ Κύρου συναναθάντων Ἑλλήνων μὲ τὴν κατηγορίαν καὶ ἐκφύλισιν τῶν Περσικῶν πραγμάτων, ὡς ὁ ἔπαινος τῶν δύο πόλεων τῆς τε Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν, ὅπου διέρχεται τὰ κατορθώματα τῆς πόλεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τῆς Σπάρτης, καὶ μέχρι μὲν τινος χωρεῖ ἡ σύγκρισις παράλληλος, καὶ ἐγκωμιάζονται ἀμφοτέραι αἱ πόλεις, κατὰ τὸ τέλος ὅμως ὁ ἔπαινος ἀποκλίνει ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων καὶ φαινομενικῶς ὑποβιάζονται οἱ Λακεδαιμόνιοι. Οὕτω ποιεῖ καὶ ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ, ἀλλ' ἐν τοῖς δυοῖς τούτοις μέλεσι συνέθηκεν ὁ Ἰσοκράτης τὴν κατηγορίαν τῶν Λακεδαιμονίων ἐξ ὀνομάτων ἀμφιβάλλων καὶ δυναμένων ἐπαμφοτερίζειν, οὕτως ὥστε παρέχει καὶ ἐνταῦθα τοῖς μαθηταῖς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων κεφάλαια συμβουλῆς ἅμα καὶ ἐγκωμίου τῆς Σπάρτης. Ἐν δὲ § 183 — 4 ἐν ᾧ πρόκειται περὶ τοῦ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμου ἀπαντᾷ ὁ ἀναγνώστης τοὺς τύπους *χρηή, εἰκός, προσήκει* ταῦτα τί ἄλλο δηλοῦσιν εἰμὴ ὅτι ὁ λόγος δὲν συνεγράφη διὰ τὸ δημόσιον, ἀλλὰ διὰ τὸν στενὸν κύκλον τῶν μαθητῶν; Βεβαίως ταῦτα δὲν ἔγραψε διὰ νὰ πείσῃ τὸ κοινόν, διότι ἂν τὸ κοινόν δὲν ἐπείσθη ἐκ τῶν πολλῶν εἰδικῶν ἐπιχειρημάτων, δὲν θὰ ἐπείθετο πράγματι ἐκ τῶν γενικωτάτων τούτων λόγων, οἵτινες εἶνε χρήσιμοι πρὸς μόνους τοὺς μαθητὰς, οἱ ὅποιοι σκέπτονται νὰ συγγράψωσι λόγους περὶ τοῦ πρὸς βαρβάρους πολέμου. Τέλος ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ Παναθηναϊκοῦ εὐρίσκονται πράγματα τόσον ἰδιωτικὰ καὶ οἰκειὰ, ὥστε μόλις φαίνονται ἀρμόδια πρὸς μαθητὰς, καὶ οὐχὶ πρὸς πανήγυριν, οὐδὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὖς ὑποθέτει ἀκροατὰς, οὐδὲ πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῶν ὑποθέσεων, ἧς πραγματεύεται. Ἐξ ὅλων τούτων λοιπὸν καὶ ἄλλων ἅτινα διὰ τὸ σύντομον παραλείπομεν λέγομεν ὅτι ὁ

λόγος ἐγράφη πρὸς τὸν στενὸν κύκλον τῶν μαθητῶν καὶ αὐτοὺς μόνους εἶχεν ἀκρατὰς καὶ δὲν ἀπηγγέλη. Ὅς πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ τὸ ὅλον τοῦ λόγου λέγομεν κατωτέρω ἐν ἀνακεφαλαιώσει.

Ἀνασκοπὴ τοῦ λόγου. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ διπλοῦ θέματος ἐν τῷ λόγῳ, τῆς λαμπρόσεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς παρακλεῦσεως τοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων συνηνωμένου ἀγῶνος, ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ K. L. Kayser, ὅτι τὸν Πανηγυρικὸν δὲν δύναται τις νὰ θεωρήσῃ οὔτε ὡς καθαρὸν ἐγκωμιαστικόν, οὔτε ὡς καθαρὸν συμβουλευτικόν, καθόσον μᾶλλον ἀμφοτέρων συγχρόνως μετέχει. Διότι τότε πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δικαιολογηθῶσιν αἱ ὑπάρχουσαι ἀντιφάσεις καὶ αἱ ἐνυπολανθάνουσαι ὑποθέσεις πλὴν τῆς κυρίας καὶ ἀρχικῆς ἀν δὲν μετεἴχε καὶ τῶν δύο εἰδῶν; Θὰ ἤρμοζον εἰς Πανηγυρικὸν ἀπλοῦν λόγον τότε τὰ ἐν § 4 λεγόμενα (1)· μέγα φρονῶν ἐπὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ τελειότητι τοῦ Πανηγυρικοῦ· ἢ τὰ ἐν § 14 (2) ἢ τὰ ἐν § 187. § 173 καὶ ἀλλαχοῦ καὶ μάλιστα εἰς ῥήτορα δαπανήσαντα τόσα ἔτη εἰς συγγραφὴν τοιοῦτου λόγου; Ὁ Πανηγυρικὸς τοῦ Ἰσοκράτους ἀνήκει εἰς τὸ μικτὸν καὶ ἐσχηματισμένον εἶδος τῆς ῥητορικῆς, καὶ ἅμα θεωρήσωμεν ὡς τοιοῦτον τὸν Πανηγυρικὸν αἴρεται πᾶσα ἀντίφασις εὐχερῶς. Εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη τοῦ λόγου, ὅπου περιέχονται γενικαὶ διδασκαλίαι περὶ ῥητορικῆς, αἱ ὑπερβολαὶ τῶν ὑποσχέσεων εἶνε ἀρμόδιαι πρὸς τὰ πέριξ κείμενα, διότι ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσιν ὅτι ὑπάρχουσι

(1) Συνέγραψα τὸν λόγον τόνδε «οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πολλοὶ τῶν προσποιουμένων εἶναι σοφιστῶν ἐπὶ τοῦτον τὸν λόγον ὄρμησαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐλπίζων τοσοῦτον διοίπειν, ὥστε τοὺς ἄλλους μηδὲν πώποτε εἰρησθαι περὶ αὐτῶν, ἅμα δὲ κτλ.» (2) «ἐγὼ δ' ἂν μὴ καὶ τοῦ πράγματος ἀξίως εἶπω καὶ τῆς δόξης τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ χρόνου μὴ μόνον τῶν περὶ τὸν . . . οὐδὲν γὰρ ὅ,τι τῶν τοιούτων οὐκ ἄξιός εἰμι πάσχειν, εἴπερ μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρων οὕτω μεγάλας ποιῶμαι τὰς ὑποσχέσεις.»

περιστάσεις, καθ' ἃς συμφέρει τῷ ῥήτορι νὰ ὑπερβάλλῃ τὰς ὑποσχέσεις, εἰς τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο μέρος καὶ τὰ περίεξ κείμενα ἀρμόζει ἡ μετριότης. Διὰ τοῦτο ὁ ἀναγνώστης ἢ ἀκροατὴς δὲν πρέπει ἐν ταῖς μικτοῖς λόγοις νὰ ἐρίστῃ τὸν νοῦν εἰς τὴν συμφωνίαν καὶ ὁμολογίαν πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν, ἀλλὰ νὰ ἐξεταζῇ καὶ μελετᾷ ἐν ἑκάστον ὡς αὐτοτελὲς καὶ αὐτόσκοπον. Ἡ δὲ ἔννοια καὶ πιθανότης ἐν τοῖς μικτοῖς λόγοις ἐκάστης φράσεως κρίνεται μόνον ὡς πρὸς τὸ μέρος ἐν ᾧ περιέχεται, καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὅλου λόγου, διότι μία ὑπόθεσις δὲν ὑπάρχει, ὥστε ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πιθανότης τοῦ ὅρισμοῦ ἔδει ἐξετασθῆναι πρὸς μόνον τὰ περίεξ κείμενα, τὰ συντελοῦντα τὸ αὐτοτελὲς μέρος καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ὅλου λόγου. Ὁ Ἰσοκράτης κατέβαλε πολὺν κόπον καὶ ἐπιμέλειαν καὶ πολλὰ ἔτη κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ συμπλέξῃ τὰς ποικιλιωτάτας ταύτας ὑποθέσεις, εἰς τὸ νὰ ἐξοικειώσῃ τὰ ἐπόμενα τοῖς προειρημένοις, καὶ εἰς τὸ νὰ ἐξελείψῃ πᾶν ἔχνος ἀντιφάσεως ἢ δυσαρμονίας εἰς τρόπον, ὥστε ὁ μὴ εἰδὼς τὸ μυστήριον ἀναγνώστης νὰ εὐρίσκη τὰ πάντα συνεπῶς ἔχοντα καὶ πιθανά. Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν προσοχὴν ἔμεινα πολλὰ ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἀντιφάσκουσιν ἡρέμα, ἄλλα δὲ ἀντιμάχονται σαφῶς καὶ ἀποτόμως πρὸς ἄλληλα. Ταῦτα ὅμως δεικνύουσι τὴν ἐσχηματισμένην σύνθεσιν τοῦ Πανηγυρικοῦ. Ἄς ἴδωμεν νῦν τί μετέχει ἀπὸ ἐν ἑκάστον εἶδος τῆς ῥητορικῆς καὶ τὴν ὅλην ὑφὴν τοῦ λόγου ἐκτενέστερον. Τὸ συμβουλευτικὸν θέμα, ἢ παρακέλευσις, ἐκφράζεται ἐν τῇ § 3. Καὶ ἄλλοι, ὡς λέγεται ἐν § 15, τὸ θέμα τοῦτο εἶχον πραγματευθῆ, ἀλλ' οὐχὶ πραγματικῶς ὅπερ θὰ ἦτο δυνατόν μόνον διὰ τούτου, ἵνα τις δηλονότι τοὺς κορυφαίους τῶν δύο Ἑλληνικῶν πολιτικῶν συστημάτων διαθέσῃ οὕτως, ὥστε πρὸς καταπολέμησιν τῶν βαρβάρων τὴν ἡγεμονίαν ἐξ ἴσου πρὸς ἀλλήλους διανείμωσι § 17. Ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι, παρατηρεῖ ὅτι, δὲν θέλουσιν εὐκόλως παραδεχθῆ, ὅτι διεκδικοῦντες τὴν ἡγε-

μονίαν ὡς πατροπαράδοτόν τι δικαίωμα. Ἀπὸ τοῦ πλημμελήματος τούτου τοῦ ματαιοῦντος πᾶσαν συναίνεσιν καὶ ἐπομένως τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν πρέπει τις νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ, καὶ τῆς παραινήσεως ταύτης μὴ τελεσφορούσης, δέον ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς Ἕλλησι δῆλον γενέσθαι, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ δικαίας ἀξιώσεις ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν προβάλλουσιν (§ 20). Πῶς δὲ νῦν ἡ ἴση αὐτῇ διανομὴ ἤθελε πραγματοποιηθῆ, οὐχ ἄπτεται τοῦ θέματος τούτου· εὐνόητον δ' ἄρα ἦν, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ἢ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονία ἤθελεν ἀφεθῆ. Ἀλλ' ἐντεῦθεν ἐπιβάλλεται αὐτῷ τὴν δημοσίαν γνώμην ἐν Ἑλλάδι νὰ κερδήσῃ ὑπὲρ τῶν σκέψεών του, εἰς ἣν καὶ ἡ Σπάρτη αὐτῇ δὲν θὰ ἠδύνατο ἐσαεὶ νὰ ἀντιτάσσεται. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἐπανέρχεται εἰς τὸ συμβουλευτικὸν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τοῦ μεγαλείου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτῶν τῇ Ἑλλάδι ἐν ταῖς τέχναις τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων, ἐφ' οὓς στηρίζονται αἱ δίκαιαι ἀξιώσεις τῶν Ἀθηνῶν § 21—99. Ἐὰν δὲ ἐν § 85 αὐτοὺς τοὺς Σπαρτιατάς ὡς εὐγενεῖς καὶ ζηλοτύπους ἀνταγωνιστὰς τῶν Ἀθηνῶν πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ β' Περσικῷ πολέμῳ χαρακτηρίζει μετὰ λαμπρᾶς τις ἀναγνωρίσεως πράττει τοῦτο ἐν τῇ προθέσει, ἵνα ἐν τῷ κατόπτρῳ τούτῳ προαιξάρῃ τὴν ἀντίθεσιν τῆς νῦν δράσεως τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τὴν τότε μεγαλόψυχον, ἥτις ἀθάνατον κλέος αὐτοῖς προσεπορίσατο· καὶ σῆμα διὰ ταύτης τῆς ἐλευθέρως ἀναγνωρίσεως ἀποκτᾷ βραδύτερον ὁ Ἰσοκράτης τὸ δικαίωμα εἰς δεινὸν ψόγον. Ἐνταῦθα συμπεραίνεται ἀβιάστως κατὰ πρῶτον τῶν ἀνυποστάτων ἀποτριβῆ, ὅς οἱ πολέμιοι τῶν Ἀθηνῶν ἐποιοῦντο κατὰ τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἡγεμονίας των ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν Περσικῶν πολέμων, καὶ δεύτερον ἐκτίθεται ὅπόσον τὸναντίον οἱ Σπαρτιατῆται ἐδείχθησαν τραχεῖς καὶ βίαιοι τῆς ἡγεμονίας τυχόντες, καὶ πῶς οὗτοι τὰς Ἑλληνικὰς πολιτείας τοῖς βαρβάραις ἔρμαιον παρέδωκαν καὶ

τὴν ταπεινώσιν τῆς Ἑλλάδος ἐπισπάσαντο § 100—128. Τὴν δεινὴν ταύτην κατηγορίαν κολάζει ὁ συγγραφεὺς κατόπιν διὰ τοῦ διῆχυρισμοῦ ὅτι ταῦτα δὲν προέρχονται ἐξ ἐχθρικῆς αὐτοῦ δυσμενείας, ἀλλ' ἐκ τοῦ σκοποῦ ὅπως τὴν Σπάρτην κινήσῃ εἰς ἐπίγνωσιν καὶ ἐγκατάλειψιν τῆς πλημμελοῦς αὐτῆς πολιτείας καὶ ὑπεραπολογεῖται ταύτης διὰ τῆς ἀνάγκης τοῦ περικαλύπτειν αὐτῆς τὰ ἐλαττώματα καὶ διὰ τοῦ περιβάλλειν ἐκεῖνον, ὅστις λίαν ὑψηλὰ καὶ ἀλαζωνικῶς περὶ αὐτοῦ φρονεῖ § 129—132. Ἀφ' οὗ δὲ ἤδη τὸ μέγιστον ἄχρι τοῦδε μέρος ἦτο ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἐγκώμιον τῶν Ἀθηναίων, τούντεῦθεν ἐρωμένως ἐπαναλαμβάνει τὸ συμβουλευτικὸν ἀξιῶν, ἵνα τὴν σμικρότητα τῶν ἐσωτερικῶν ἀγώνων καὶ τὴν φιλοκέρδειαν ἐπὶ βλάβῃ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν διὰ τούτων αὐτοδημιουργηθεῖσαν ἀμηχανίαν παραιτήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι. Καὶ νῦν ὅτε ὁ κληρονομικὸς ἐχθρὸς ἀσθενέστερος εἶνε ἢ ὅσον τις φαντάζεται, ὡς ἐν τοῖς § 135—154 διηκριβωμένως ἐκτίθεται τὸν πόλεμον νὰ ἐπιχειρήσωσι κατὰ τοῦ βαρβάρου, κατὰ τοῦ βασιλέως Ἀρταξέρξου τοῦ β' τοῦ Μνήμονος. Μετὰ ταῦτα προβάλλεται εἰς τὸ μέσον ἐν δραστηκῆ συγκεφαλαιώσῃ μέχρι τέλους ἅπαντα τὰ ἔθνη, πολιτικὰ καὶ ὕλικὰ ἐλατήρια ἅτινα συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως, κατὰ μέρος τιθεμένης πάσης ἐναντιολογίας. Καὶ μετὰ ταύτην τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκτίλυξιν τῆς ὅσον πλουσίως, τοσοῦτον καὶ γλαφυρῶς διαχαρᾶχθείσης εἰκόνας ἐν § 187—89 παράγει ἀρίστην καὶ ἐξαιρετὸν ἐντύπωσιν ἢ σώφρων ἀνασκόπησις ἐπὶ τῇ προφανεῖ ἐλλείψει δυνάμεως διὰ τοιούτων μεγαλειῶν, καὶ αὐτὴ αὐτῇ ἢ προτροπῇ πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστὰς τοῦ τὰ φαῦλα καταλιπεῖν καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις διαγωνίζεσθαι.

Οὕτω κατατάσσονται τὰ μέρη καὶ ἐκεῖνη εἰσέτι ἡ περίοδος ἢ ὑπ' αὐτοῦ βραδύτερον παρεντεθεῖσα ἐν § 125—132, ἐν φυσικῇ ἀκολουθίᾳ πρὸς ἐν ὄργανικὸν ὄλον, καὶ τὸ ἐγκωμιαστικὸν θέμα ὁ τῶν Ἀθηναίων ἔπαινος καὶ τὰ δίκαια αὐ-

τῶν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν, καίτοι πρόκειται ὡς κύριον θέμα διὰ τούτου, οὕτω καλῶς ἐπικοσμεῖται καὶ αἰτιολογεῖται ὥστε εἰς τὸ συμβουλευτικόν, ὅπερ ἐπὶ μακρὸν διάστημα εἶχεν ἀφεθῆ, ἐν τῇ εὐθέτῳ στιγμῇ ὡς εἰς τὸ λογικῶς ὑψηλότερον ^{ἔσ} κατὰ τὸ τέλος ἐκ νέου ὑποτάσσεται.

Σημ. Βοηθήματα εἶχόμεν ὑπ' ὄψιν κυρίως τὰ ἐξῆς: Isocratis Panegyricus Guil Dirdorfius ἐν Λειψίᾳ 1826. Isocratis Panegyricus F. Aug. Spohn Curavit Io. G. Baiterus ἐν Λειψίᾳ 1831. Ἰσοκράτους Ἄπαντα μετὰ σχολίων ὑπὸ Ἄ. Κοραῆ οὐτινος τὰς πρὸς τὸ ἔργον ἀναγκαιούσας σημειώσεις μετανέγκαμεν αὐτολεξεῖ ἐν ἀγκύλαις. Ἀθῆναι 1840. Ausgewahlte Reden des Isocrates von R. Rauchenstein 1874. Τὰ ἀπόρρητα τοῦ Ἰσοκράτους ὑπὸ Α. Κυπριανοῦ 1871.

Ἐγγραφοῦ Ἀθήρησι μηνὶ Νοεμβρίῳ 1885.

τοίχοι της αίθουσας, και οι κινήσεις των
ομάδων ήταν επανειλημμένες, με τις
ομάδες να κινούνται σταθερά προς τα
όλα τα μέρη της αίθουσας.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00. Η παρουσία
του εκπαιδευτικού ήταν περιορισμένη
μετά την έναρξη της άσκησης.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

Οι ομάδες ήταν μικρές, με μέλη που
εργάζονταν ανεξάρτητα, αλλά με
επιμέλεια. Η παρουσία του εκπαιδευτικού
ήταν περιορισμένη, με τον εκπαιδευτικό
να παρεμβαίνει μόνο σε περιπτώσεις
απορίας ή αβεβαιότητας. Η διάρκεια
της άσκησης ήταν 15 λεπτά, με
απόγευμα στις 12:00.

ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ*

(α.) Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάν-

* Ἡ ἐπιγραφή καθ' ἑαυτὴν δηλοῖ ὅτι ὁ λόγος δὲν εἶνε πανηγυρικὸς μιᾶς πόλεως, ὡς Δηλιακός, Δελφικός, Ὀλυμπιακός κτλ., διότι αἱ συμβουλαὶ δὲν δίδονται μόνον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἢ πρὸς ὀρισμένον λαὸν πόλεως, ἀλλὰ γενικῶς πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' εἶνε τύπος καὶ ὑπόδειγμα καθ' ὃν πρέπει νὰ συγγράφονται καθόλου οἱ ἐπιδεικτικοὶ λόγοι. Ἐν τοῖς τοιοῦτοις λόγοις ἡ ἐπιγραφή εἶνε σύμβολον μᾶλλον ἢ δηλωτικὴ τῶν περιχομένων. Οἱ συγγραφεῖς τῶν τοιούτων λόγων ἐκλέγουσιν ὄνομα ὅσον τὸ δυνατόν γενικὸν καὶ ἀόριστον, ἵνα χωρῶσιν ἐπ' αὐτὸ ὡς ὑπὸ μίαν μύκον ὅσον τὸ δυνατόν πλειότεραι καὶ ποικιλώτεραι ὑποθέσεις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰσοκράτης ἐξελέξατο τὸ λίαν γενικὸν ὄνομα «Πανηγυρικός», διότι τὸ ἐπιδεικτικὸν γένος τῆς ῥητορικῆς οὐ μόνον τὸ εὐρύτατον καὶ περιεκτικώτατον πάντων τῶν ἄλλων εἶνε, ἀλλ' ἔχει καὶ κοινωνίαν τινὰ καὶ συγγένειαν πρὸς τὸ συμβουλευτικόν. «Πρβλ. Ἀριστ. Ῥητ. Α'. 9.» Ὁ Κοραῆς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἀποφαινέται περὶ τοῦ Πανηγυρικοῦ ὡδε.

«Οὗτος ἐστὶν ὁ περιβόητος Πανηγυρικός λόγος, ὡς μὲν τινες, δέκα, ὡς δὲ ἕτεροι, πεντεκαίδεκα γράφεις ἔτισιν Ἰσοκράτει. Καὶ ἡ μὲν ἐπιγραφή τοῦ γένους τῶν ἐπιδεικτικῶν αὐτὸν εἶναι δηλοῖ. Ἀθηναίους γὰρ ἐγκωμιάζει, καὶ πολὺς ἐστὶν ἐν τοῖς τούτων ἐπαίνοις, πολὺ προέχειν Λακεδαιμονίων προθυμούμενος ἐπιδεῖξαι τοὺς αὐτοῦ πολίτας ὁ φιλόπατρις ῥήτωρ. Ἐγκατέμιξε δὲ τῷ λόγῳ οὐκ ὀλίγον καὶ τὸ συμβουλευτικόν: παραινέει γὰρ αὐτοῖς τε καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασιν, διαλυσασμένοις τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον, καὶ παυσασμένοις τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας, κοινῇ στρατεῦσαι ἐπὶ τὸν βάρβαρον. Διὸ καὶ ὁ Κικέρων παραινενικὸν αὐτὸν ὀνομάζει. Καὶ φησὶν Αἰλιανός, ὅτι τούτου τοῦ λόγου εἰς Μακεδονίαν ἐλθοῦσα ἡ φήμη, πρῶτον μὲν Φίλιππον ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἀνέστησεν: ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, πρὶν ἢ πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς βεβουλευμένοις, τὴν υἱὸν Ἀλέξανδρον.»

των, ὅτι τὰς μὲν τῶν σωμάτων εὐτυχίας οὕτω μεγάλων δωρεῶν ἤξιώσαν, τοῖς δ' ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδίᾳ

1. § (α). 'Εθαύμασα . . . ὅτι]. Οὕτως ἀρχεται καὶ ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ Ἰσοκράτης «Μὴ θαυμάσης ὦ Φίλιππε.» «Ἴσως τινὲς ὑμῶν θαυμάζουσιν, ὅτι.» Τὸ δὲ θαυμάζω συντασσόμεν. μετὰ γεν. κατὰ μτχ. καὶ τοῦ ὅτι ἢ ὅπως ἢ εἰ = παραξενεύομαι, καταγινώσκω, μέμφομαι «θαυμάζω τῶν ταύτην τὴν γνώμην ἐχόντων, ὅπως οὐ καὶ τὸν πλοῦτον κακῶς λέγουσιν» «θαυμάζω δὲ τῶν . . . εἰ» «θαυμάζω δ' ἔγωγε, τοσοῦτων εἰρημένων, ἐκείνων μὲν ὄντων πολλῶν καὶ καλῶν ἐπιλάθου» μετ' αἰτιατ. = ἐπαινώ, σέβομαι «καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας.» Ὑπάρχουσι καὶ παραδείγματα μετὰ γεν. ἢ αἰτ. καθ' ἃ ἔχει ἄλλην σημασίαν τὸ θαυμάζω. Ὁμοία κατασκευὴ λόγου ἀπαντᾷ παρά τε Ἀντιφ. καὶ Ξενοφ. «θαυμάζω δὲ ἔγωγε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἦν τινὰ ποτε γνώμην ἔχων ἀντιδικὸς καθέστηκε πρὸς ἐμέ.» «Ἐθαύμασα τίσις δήποτε λόγοις ἔπεισαν.» Τὸ χωρίον τοῦτο ἐπαινεῖ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ῥητ. 3, 9, 182. καὶ Δημήτριος περὶ ἑρμηνείας 25. Τὸ μὲν συνάγω φαίνεται συνώνυμον τῷ κ α θ ἰ σ τ η μ ι, συνιστῶ = πολλὰκις ἐθαύμασα τοὺς συστήσαντας τὰς πανηγύρεις· τὸ δὲ πανήγυρις εἶνε σύνθ. ἐκ τοῦ π ἄ ν καὶ ἄ γ υ ρ ῖ ς, αἰολ. = συνάθροις ἐπὶ τὸ αὐτό. Τούτων δ' ἐπισημότεραι πανηγύρεις ἐν Ἑλλάδι ἦσαν α') τὰ Ὀλύμπια, ἅτινα ἐτελοῦντο εἰς τὸν Δία ἐν τῷ ἐν Ἡλίδι τερπνῷ πεδίῳ τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου ὑπῆρχε τὸ ἐξ ἀγριελαιῶν ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀλτῆως. Ὁ χρόνος τῆς ἰδρύσεως τῶν Ὀλυμπίων ἀναφέρεται εἰς τοὺς μυθικοὺς χρόνους. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐτελοῦντο οἱ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγῶνες νόμος ἦν ἅπαντα ἢ Ἑλλάς νὰ εἰρηνεύῃ. Ἐτελοῦντο δὲ ταῦτα κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος περὶ τὴν ἀ' πανσέληνον μετὰ τὸ θερινὸν ἡλιοστάσιον, περὶ τὴν 23 Ἰουλίου καθ' ἡμέρας. Ἀπὸ τοῦ 776 π. Χ. ἤρξατο ἡ ἀρχὴ τῆς κατ' Ὀλυμπιάδας χρονολογίας, ἧς ἡ χρῆσις ἐγένετο κοινὴ παρ' Ἑλλήσιν ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, διότι πρὸ ταύτης αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐχρονολόγουν κατὰ τὰς μεγίστας αὐτῶν ἀρχάς. Τὸ ἄθλον δὲ ὅπερ ἐλάμβανεν ὁ νικῶν ἦτο στέφανος ἐλαίας. β') τὰ Ἴσθμια τελούμενα ἐν τῷ Ἴσθμῳ τῆς Κορίνθου, ὑπὸ Σισύφου τοῦ βασιλέως τῆς Κορίνθου συστηθέντα μετὰ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐνταφιασμὸν τοῦ Μελικέρτου, πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος. γ') τὰ Νέμεα ἐν Νεμέᾳ τῆς Ἀργολίδος, ὅπου ὁ Ἡρακλῆς ἐπνίξε τὸν Νεμαῖον λέοντα, πρὸς τιμὴν τοῦ Διός· ὁ δὲ νικῶν

πονήσασι καὶ τὰς αὐτῶν ψυχὰς οὕτω παρασκευάσασιν ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελεῖν δύνασθαι, τοῦτοις δ' οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν ὧν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς μάλ-
 λον ποιήσασθαι πρόνοιαν· τῶν μὲν γὰρ ἀθλητῶν δις τοσαύτην βώμην λαβόντων οὐδὲν ἂν πλεόν γενόιτο τοῖς ἄλλοις, ἐνὸς δ' ἀνδρὸς εὖ φρονήσαντος ἅπαντες

ἐλάβανε στέφανον ἐκ κισσοῦ ἢ ἐκ πίτυος. καὶ δ') τὰ Πύθια τελούμενα πρὸς τιμὴν τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς τῆς Φωκίδος ἐπίσης κατὰ τετραετίαν ὁ δὲ νικῶν ἐλάμβανε στέφανον δάφνης. Κατὰ ταῦτα καὶ θυσίας τοῖς θεοῖς προσέφεραν, καὶ συμπόσια καὶ χοροὺς καὶ παντοίους τε ἀγῶνας καὶ πανηγύρεις ἐτέλουν.—Γυμν. ἀγῶνες] ἐλέγοντο γυμν. ἀγῶνες διότι οἱ Ἕλληνες γυμνοὶ ἠγωνίζοντο.—Εὐτυχίας α] Καλλίστα χειρόγρ. ἔχουσιν εὐτυχίας, ἄλλα ἔχουσιν εὐεξίας Εὐτυχίας ἐννοεῖ ὁ Ἰσοκράτης πάντα τὰ δῶρα τῆς τύχης, τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς, τὰς ιδιότητες τοῦ σώματος· οἷον ἡ βώμη, ἡ ὠραιότης ἢ ἀγαθότης, ἢ εὐεξία κλ. πρὸβλ. περὶ Ἀντιδ. 292. καὶ 44.—Μεγ. ἡξίωσαν] ἐννοεῖ τὰς τιμὰς ἃς ἀπελάμβανον οἱ ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι νικῶντες παρὰ τῶν ἰδίων πόλεων.—Ἰδιᾶ] οὐχὶ ἐν ὄψει πάντων, οὔτε ἐν συνελεύσει καὶ πανηγύρει ἀλλ' ἰδιαιτέρως Ὁ νοῦς «ἐπειδὴ τὰ μὲν φυσικὰ προτερήματα τῶν σωμάτων τόσον μεγάλων δωρεῶν ἄξια ἔκριναν, εἰς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἰδιαιτέρως ἐνασχοληθέντας, τοιοῦτοτρόπως τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς προετοιμάσαντας ὥστε νὰ δύνανται νὰ ὠφελῶσι, κτλ.»—Τούτοις δ'] ἐπαναλαμβάνει τὸ δ' ἐν τῇ ἀποδόσει χάριν ἐμφάσεως — Ποιησ. πρόνοιαν] =οἱ συναγαγόντες καὶ καταστήσαντες τὰς πανηγύρεις εὐλογον ἦτο πλείονα πρόνοιαν νὰ λάβωσιν. Διὰ τοῦ μέσου β. ποιοῦμαι καὶ ῥηματικοῦ ἀφρημημένου ὀνόματος γίνεται περίφρασις π. χ. ποιοῦμαι ἀπαγγελίαν=ἀπαγγέλλω, π. εἰσαγγελίαν =εἰσαγγέλλω, ἀρχὴν π.=ἄρχομαι, πρόνοιαν π.=προνοῶ, ὄδον ποιοῦμαι=ἔρχομαι κτλ.

2. Ῥώμη] =σωματικὴν δύναμιν. — Ἄν πλ. γεν.] Τὸ πλήρες εἶνε, οὐδὲν ἂν πλεόν γενόιτο τοῖς ἄλλοις ὧν πρότερον εἶχον . . . =οὐδεμία ὠφέλεια ἤθελε γείνη εἰς τοὺς ἄλλους κτλ.—Εὖ φρονήσαντος] γενικὴ οὐχὶ ἀπόλυτος ἀλλ' ἐξαρτωμένη (ἀντικείμενον) ἐκ τοῦ ἀπολαύσειαν. «Ἐὰν ὁμως εἰς ἀνὴρ ὀρθοφρονήσῃ ὅλοι δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς σοφίας ἐκείνου, κτλ.»

3 ἂν ἀπολαύσειαν οἱ βουλόμενοι κοινωνεῖν τῆς ἐκείνου
 3 διανοίας. Οὐ μὴν ἐπὶ τούτοις ἀθυμήσας εἰλόμην ῥα-
 θυμεῖν, ἀλλ' ἱκανὸν νομίσας ἄθλον ἔσσεσθαι μοι τὴν
 δόξαν τὴν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου γενησομένην ἤκω
 συμβουλευσῶν περὶ τε τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς
 βαρβάρους καὶ τῆς ὁμονοίας τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτούς,
 οὐκ ἄγνοῶν, ὅτι πολλοὶ τῶν προσποιησαμένων εἶναι
 4 σοφιστῶν ἐπὶ τοῦτον τὸν λόγον ὠρμησαν, ἀλλ' ἅμα
 μὲν ἐλπίζων τοσοῦτον διοίσειν ὥστε τοῖς ἄλλοις μη-
 δὲν πώποτε δοκεῖν εἰρῆσθαι περὶ αὐτῶν, ἅμα δὲ προ-

3. Οὐ μὴν . . . ῥαθυμεῖν] = Ὅμως δὲν ἐπροτίμησα νὰ μένω
 ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀμελείᾳ λυπηθεὶς διὰ ταῦτα ἀλλὰ . . . κτλ. Τὸ αἰ-
 ροῦμαι (αἰρήσομαι, εἰλόμην, ἤρημαι) ὡς μέσον τοῦ αἰρῶ
 σημ. λαμβάνω δι' ἑμαυτὸν, ἐκλέγω, προτιμῶ· τὸ δὲ παθητ. τούτου
 αἰροῦμαι (αἰρεθήσομαι, ἠρέθην, ἠρημαι) σημ. ἐκλέγομαι.
 Ὅθεν ἡ πόλις αἰρεῖται, εἴλετο στρατηγὸν τὸν Φωκίωνα, παθητ. ὁ
 Φωκίων αἰρεῖται, ἠρέθη στρατηγὸς ὑπὸ τῆς πόλεως. — ἄθλον] οὐδ.
 = τὸ ἔπαθλον, τὸ βραβεῖον· ἄρσ. ὁ ἄθλος = ὁ ἀγὼν. Οἱ 12 ἄθλοι
 τοῦ Ἡρακλέους = οἱ 12 ἀγῶνες. Συνηθεστώτη εἶνε ἡ διαφορὰ αὕτη·
 πολὺ σπανιώτερον τὸ ἄθλον δηλοῖ τὸν ἀγῶνα. — ἤκω συμβου-
 λεύσων] τὸ μὲν ῥ. εἶνε ἐνεστ. ἔχων σημ. παρακμ. = ἐλήλυθα, ἡ δὲ
 μτχ. τελικὴ διὰ τὸ κινήσεως σημαντικὸν ῥήμα ἤκω. — Βαρβάρους]
 οἱ Ἕλληνας ἐκάλουν βαρβάρους ἐν γένει τοὺς μὴ Ἕλληνας, ἐνταῦθα
 ἐννοεῖ ὁ ῥήτωρ τοὺς ἐξ Ἀσίας τοιοῦτους. — Ἡμῶς αὐτούς] = τῆς
 πρὸς ἀλλήλους. — Τῶν προσπ. σοφιστῶν] = τῶν ψευδῶς ἐπαγγεῖλα-
 μένων ὅτι εἶνε σοφισταί. Προσποιῶμαι = ψευδῶς ἐπαγγέλλομαι.
 Ἐνταῦθα καθάπτεται τοῦ Γοργίου, τὸν Ὀλυμπιακὸν αὐτοῦ λόγον
 αἰνιττώμενος· σοφιστὰς δ' ἐκάλουν παρὰ τὸ σοφίζειν τοὺς
 διδάσκοντας τὴν τῶν λόγων ἐπιστήμην. Σοφισταί ἐκαλοῦντο καὶ
 οἱ ἐπτά σοφοί· ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωκράτους ἤρξατο τὸ ὄνομα
 σοφιστῆς νὰ μεταπίπτῃ εἰς κακὴν σημασίαν.

4. ὠρμησαν ἐπὶ] = μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ἐπεχείρησαν.
 Οὕτω λέγεται καὶ ἀλλαχοῦ «ὦρμ. ἐπὶ τὰς διαλαγὰς.» «ἐπὶ τὰς ἡδο-
 νὰς ὁρμῶσιν» «τοῖς ἐπὶ τὰ μαθήματα . . . ὁρμῶσιν.» — Τοῖς
 ἄλλοις] Κατὰ τινὰς μὲν συνδ. μετὰ τοῦ δοκεῖν κατ' ἄλλους δὲ
 μετὰ τοῦ εἰρηῆσθαι καὶ δηλοῖ τὸ ποιητ. αἴτιον = ὑπὸ τῶν

κρίνας τούτους καλλίστους εἶναι τῶν λόγων, οἵτινες
περὶ μεγίστων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ τοὺς τε λέγον-
τας μάλις' ἐπιδεικνύουσι καὶ τοὺς ἀκούοντας πλεῖς'
ὠφελουσίην, ὧν εἷς οὗτός ἐστιν. Ἐπειτ' οὐδ' οἱ καιροὶ 5
πῶ παρεληλύθασιν ὥστ' ἤδη μάτην εἶναι τὸ μεμνη-
σθαι περὶ τούτων. Τότε γὰρ χρὴ παύεσθαι λέγοντας,
ὅταν ἢ τὰ πράγματα λάβῃ τέλος καὶ μηκέτι δέη βου-
λεύεσθαι περὶ αὐτῶν, ἢ τὸν λόγον ἴδη τις ἔχοντα
πέρας ὥστε μηδεμίαν λελεῖφθαι τοῖς ἄλλοις ὑπερβο-
λὴν. Ἔως δ' ἂν τὰ μὲν ὁμοίως ὥσπερ πρότερον φέ- 6
ρηται, τὰ δ' εἰρημένα φαύλως ἔχοντα τυγχάνῃ, πῶς
οὐ χρὴ σκοπεῖν καὶ φιλοσοφεῖν τοῦτον τὸν λόγον,
ὅς ἦν κατορθωθῆ, καὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλή-
λους καὶ τῆς ταραχῆς τῆς παρούσης καὶ τῶν μεγί-
στων κακῶν ἡμᾶς ἀπαλλάξει; πρὸς δὲ τούτοις εἰ 7

ἄλλων — Προκρίνας] Ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦν κρίνας πρβλ. Παναθ.
«πολύ σπουδαιότεραν τὴν ἀρχὴν προκρίναντες» ὅπου εἶνε συνώνυ-
μον τὸ νομίζοντες, τ. ἔ. κρίνοντες. πρβλ. καὶ Ξεν. Ἄπολ.
Σωκρ. «προκρίνομαι εἶναι βέλτιστος» ὡσαύτως Κ. Π. «πᾶσι
τοῦτο προκέκριται κάλλιστον εἶναι» — Τυχχ. ὄντες] = εἰσὶν ἢ κα-
θίστανται περὶ πραγμάτων μεγίστης ἀξίας.

5. Οἱ καιροὶ] αἱ περιστάσεις. — Μάτην εἶναι] Τὸ μάτην εἶνε
κατηγορ. ἐνταῦθα. Τινὰ ἐπιρρ. τίθενται εἰς τὸν λόγον ὡς κατηγορ.
οὕτω «ἐγγὺς — ὄντες» «τοὺς ἐμποδῶν ὄντας» «πόρρω ἐστίν» =
μάταιον εἶνε τὸ νὰ ἀναφέρω περὶ τούτων τῶν πραγμάτων. — Πέρας]
Δὲν σημ. τὸ χρονικὸν τέλος ἀλλὰ τὴν ὑψίστην τοῦ λόγου τελειό-
τητα. — Ὡς τε μηδ. . . ὑπερβολὴν] = ὥστε μηδεμίαν νὰ ἔχῃ μείνη
εἰς τοὺς ἄλλους ὑπερτέρησις.

6. Τὰ μὲν] τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα. — Ὁμοίως ὡς περ πρ.]
Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς καὶ πρότερον ἀτάκτως, κτλ. — Ταδ' εἰ-
ρημένα] τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων μέχρι τοῦδε εἶνε κάκιστα λελεγμέ-
να καὶ δὲν εἶνε κατάλληλα νὰ μῆς πείσωσι νὰ ἀναλάβωμεν τὸν
κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον. — Φιλοσοφεῖν] «μελετᾶν καὶ σπουδά-
ζειν.» — Ὅς ἦν κατορθωθῆ] = ἂν ὀρθῶς πραγματοποιῆ τὰ πράγματα.

μὲν μηδραμῶς ἄλλως οἶόν τ' ἦν δηλοῦν τὰς αὐτὰς πράξεις ἀλλ' ἢ διὰ μιᾶς ἰδέας, εἶχεν ἄν τις ὑπολαβεῖν, ὡς περιεργόν ἐστι τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις
 8 λέγοντα πάλιν ἐνοχλεῖν τοῖς ἀκούουσιν· ἐπειδὴ δ' οἱ λόγοι τοιαύτην ἔχουσι τὴν φύσιν ὥστ' οἶόν τι εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν πολλαχῶς ἐξηγήσασθαι, καὶ τὰ τε μεγάλα ταπεινὰ ποιῆσαι καὶ τοῖς μικροῖς μέγεθος περιθεῖναι, καὶ τὰ τε παλαιὰ καινῶς διελθεῖν καὶ περὶ τῶν νεωστὶ γεγεννημένων ἀρχαίως εἰπεῖν, οὐκέτι φευ-

7. Ἄλλ' ἢ] = εἰ μὴ ἀλλὰ μόνον. Οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζονται τὸ ἀλλ' ἢ ὅταν προηγουμένη ἀποφατικὴ πρότασις διὰ τινος ἐξαιρέσεως περιορίζηται, οἷον «οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖν . . . ἀλλ' ἢ τὸ βέλτιστον καὶ ἄριστον» ἢ μετ' ἐρώτησιν ἀποφατικὴν ἔννοιαν ἔχουσαν, «τινὸς ἕνεκα καὶν τις ζῶη, ἀλλ' ἢ τῶν τοιούτων ἡδονῶν ἕνεκα» — Διὰ μιᾶς ἰδέας] = δι' ἑνὸς μόνου τρόπου. Ἐπειτα τὸ συνώνυμον, τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἀδιακρίτως λέγονται αἱ ἰδέαι καὶ οἱ τρόποι τῶν λόγων. Σημαίνει ἡ ἰδέα τῶν λόγων, τὸν τρόπον, τὴν μορφήν πρὸλ. Κικερ. (orat. n. 11) modum, formam, habitum, genus orationum, in modo et tractandi, et eloquendi. — Περιεργόν] = περιττόν, ἐναντ. τῷ προὔργῳ.

8. Περί τῆς ν. γεγ. — εἰπεῖν] ὁ Ἀρποκρατίων ἐξηγεῖ τὸ ἀρχαίως οὔτω. «ἔνιοι μὲν φασὶ σημαίνειν ἀρχαιοτρόπως, τουτέστιν ἀρχαιοτέροις ὀνόμασι χρῆσθαι. Ἐφορος δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν τρόπον τινὰ ἐξηγήσατο. φησὶ περὶ τῶν ἀρχαίων πραγμάτων τοὺς νεωτέρους διεξέρχεσθαι· «περὶ μὲν γὰρ τῶν καθ' ἡμᾶς γεγεννημένων» φησὶ «τοὺς ἀκριβέστατα λέγοντας πιστοτάτους ἡγάγμεθα, περὶ δὲ τῶν παλαιῶν τοὺς οὔτω διεξιόντας ἀπιθανωτάτους εἶναι νομίζομεν, ὑπολαμβάνοντες οὔτε τὰς πράξεις ἀπάσας οὔτε τῶν λόγων τοὺς πλείστους εἰκὸς εἶναι μνημονεύεσθαι διὰ τσαρῶτων.» Πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἐφόρου ὁ Σουΐδας καὶ ὁ Φώτιος παρατηροῦσιν ὅτι τὸ καινῶς «Ἰσοκράτης, ἀντὶ τοῦ ὡς τοῖς νεωτέροις ἀρμόττειν πράγμασιν.» Ἐνταῦθα φαίνεται, ὅτι ἐμιμήθη τὸν Γοργίαν πρὸλ. Πλατ. Φαῖδρ. 5. 267 καὶ Κικέρων in Bruto «quod indicaret hoc oratoris maxime esse proprium, rem augere posse laudando, vituperandoque rursus deprimere.» Καὶ Δημ. περὶ ἐρμ. «τινὲς φασὶ δεῖν τὰ μικρὰ μεγάλα

κτέον ταῦτ' ἐστὶ, περὶ ὧν ἕτεροι πρότερον εἰρήκασιν, ἀλλ' ἄμεινον ἐκείνων εἰπεῖν πειρατέον. Αἱ μὲν γὰρ 9 πράξεις αἱ προγεγενημέναι κοιναὶ πᾶσιν ἡμῖν κατελείφθησαν, τὸ δ' ἐν καιρῷ ταύταις καταχρησασθαι καὶ τὰ προσήκοντα περὶ ἐκάστης ἐνθυμηθῆναι καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὖ διαθέσθαι τῶν εὖ φρονούντων ἰδιόν ἐστιν. Ἡγοῦμαι δ' οὕτως ἂν μεγίστην ἐπίδοσιν λαμβάνειν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας καὶ τὴν περὶ τοὺς λόγους φιλοσοφίαν, εἴ τις θαυμάζοι καὶ τιμῶη μὴ τοὺς πρῶτους τῶν ἔργων ἀρχομένους, ἀλλὰ τοὺς ἀριστ' ἕκαστον αὐτῶν ἐξεργαζομένους, μηδὲ τοὺς περὶ τούτων ζητοῦντας λέγειν, περὶ ὧν μηδεὶς πρότερον εἴρηκεν, ἀλλὰ τοὺς οὕτως ἐπισταμένους εἰπεῖν, ὡς οὐδεὶς ἂν ἄλλος δύναιτο.

(6'.) Καίτοι τινὲς ἐπιτιμῶσι τῶν λόγων τοῖς ὑπὲρ 11 τοὺς ἰδιώτας ἔχουσι καὶ λίαν ἀπηκριβωμένοις, καὶ τοσοῦτον διημαρτήκασιν, ὥστε τοὺς πρὸς ὑπερβολὴν πε-

λέγειν καὶ σημεῖον τοῦτο ἡγοῦνται ὑπερβαλλούσης δυνάμεως. Καὶ Κοῖντιλ. Instit. orator. 5, 11.

9. Καταχρησασθαι] = «ἀρκούντως χρῆσασθαι.» — Εὖ διαθέσθαι] = ταῖς λέξεσι καλῶς διατάξαι. Ἄριστοτελ. ἐν Ῥητ. λέγει «τὸ μὲν πρῶτον ἐζητήθη κατὰ φύσιν, ὅπερ πέφυκε πρῶτον, αὐτὰ τὰ πράγματα ἐκ τίνων ἔχει τὸ πιθανόν (τ. ἔ. τὰ ἐνθυμήματα)· δεῦτερον δέ, τὸ ταῦτα τῇ λέξει διαθέσθαι. Ὡς παρὰ Λατίνους τὸ *sententiis* ἀντιτίθεται τῷ *verba* οὕτω καὶ παρ' Ἑλλ. τοῖς ἐνθυμήμασι τὰ ὀνόματα ἢ ἡ λέξις.

10. Ἄν—λαμβάνειν] ὁ ἂν ἀποδίδεται εἰς τὸ λαμβάνειν=ὅτι δύνανται νὰ λαμβάνωσιν ἐπίδοσιν.—Τοὺς π. τ. φιλοσοφίαν] ἐνταῦθα φιλοσοφίαν ἐννοεῖ τὴν περὶ τὸ λέγειν δεινότητα.

11. § (6') Καίτοι]=καὶ ὅμως — Τῶν λόγων] γεν. τοῦ ὅλου.—Τοῖς ὑπὲρ τοὺς ἰδ.] «τοῖς μὴ ἰδιωτικῶς ἔχουσιν» ὁ ἰδιώτης ἐνταῦθα ἀντιτίθεται πρὸς τὸν ῥήτορα. — Λ. ἀπηκριβωμένοις] = τοὺς μεθ' ὅλης τῆς ῥητορικῆς τέχνης γεγραμμένους. Πρβλ. Ὅρατ. ἐπιστ. 2, 1, 72 *emendata videri pulchraque et exactis*

ποιημένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοὺς περὶ τῶν ἰδίων
 11 συμβολαίων σκοποῦσιν, ὥσπερ ὁμοίως θεὸν ἀμφοτέ-
 ρους ἔχειν, ἀλλ' οὐ τοὺς μὲν ἀσφαλῶς, τοὺς δ' ἐπιδει-
 κτικῶς, ἢ σφᾶς μὲν διορῶντας τὰς μειριότητας, τὸν
 δὲ ἀκριβῶς ἐπιστάμενον λέγειν ἀπλῶς οὐκ ἂν δυνά-
 12 μενον εἰπεῖν. Οὗτοι μὲν οὖν οὐ λελήθασιν, ὅτι τού-
 10) | τοὺς ἐπαινοῦσιν, ὧν ἐγγὺς αὐτοὶ τυγχάνουσιν ὄντες.
 Ἐμοὶ δ' οὐδὲν πρὸς τοὺς τοιούτους ἀλλὰ πρὸς ἐκεί-
 νους ἐστὶ τοὺς οὐδὲν ἀποδεχομένους τῶν εἰκῆ λεγο-
 minimum distantia miror.»—Τοὺς πρ. ὑπερβ. π. πρ. τ ἀγ.
 σκοπ.] ὁ νοῦς «ὥστε παραβάλλουσι τοὺς ἐπιδεικτικούς καὶ τοὺς
 πανηγυρικούς λόγους πρὸς τοὺς δικανικούς, τοὺς περὶ τῶν ἰδιω-
 τικῶν συμβολαίων (συναλλαγῶν) γραφομένους. Ἐν οἷς οὐδεμία
 προσοχὴ δίδεται εἰς τὸ λεκτικὸν ἀλλ' ἕκαστος φροντίζει πῶς νὰ
 κερδίσῃ τὴν δίκην του.» Τὸ δὲ σκοποῦσιν = παραβάλλουσι.
 11) | — «Ὡς περ' ὁμ. δ.] ὡς ἂν ἔπρεπε νὰ ὁμοιάζωσιν ἀμφοτέροι. Τὸ
 μὲν ὡς περ' δηλοῖ προφανῶς ψευδῆ αἰτιολογίαν τὸ δὲ θεὸν
 εἶνε αἰτιατ. ἀπόλυτος. — Τοὺς μὲν ἄ — τ. δ. ἐπιδεικτικῶς]
 Ὅμοίως ἀποφαίνεται καὶ ὁ Δημοσθ. «τοῖς μὲν λεκτικοῖς τῶν λό-
 γων ἀπλῶς καὶ ὁμοίως οἷς ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμά τις εἶποι
 πρέπει γεγράφθαι, τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρόνον τεθησομένοις
 ποιητικῶς καὶ περιττῶς ἀρμόττει συγκεῖσθαι τοὺς μὲν γὰρ πιθα-
 νοὺς, τοὺς δὲ ἐπιδεικτικούς εἶναι προσήκει.»—Σφᾶς μ. διορῶντας]
 = αὐτοὶ μὲν νὰ διακρίνωσι τὸ μέτριον κτλ. αἰτιατ. ἀπόλ. ἀντὶ ἢ
 «ὥς περ' ἂν εἰ οἱ μὲν τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων γράφοντες
 λόγους διορᾶν εἶχόν τι τὸ μέτριον, τὸ ἀληθές ἐν τοῖς λόγοις, ὁ δὲ
 ἀκριθέστερον καὶ ἐπιδεικτικώτερον λέγειν εἰδῶς, μὴ καὶ ἀπλού-
 στερον λέγειν οἷός τ' ἦν.»—Ἀκριβῶς]=μὲθ' ὅλης τῆς ῥητορικῆς
 ἀκριθείας. Τῷ ἀ κ ρ ι β ῶ ς ἀντιτ. τὸ ἀπλῶς.
 12) | 12. Οὐ λελήθασιν] Δηλ. τοὺς ἄλλους.=δηλοῖ εἰσὶν τοῖς ἄλλοις.
 — Ὡν ἐγγὺς αὐτοὶ] Παρόμοια καὶ ὁ Περικλῆς λέγει παρὰ Θεουκ.
 2, 35 «μέχρι γὰρ τοῦ εἰς ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἐτέρων λεγό-
 μενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἰκανὸς εἶναι δρᾶσαι
 τι ὧν ἤκουσε.»—Ἐμοὶ δ' οὐδὲν πρὸς τ. τ.] Δηλ. κοινὸν=δὲν ἔχω
 νὰ κάμω τίποτε μὲ τοὺς τοιούτους.»—Εἰκῆ] = οὐδὲν τῶν ἐκ τοῦ
 πρὸς ἑαυτοῦ λεγόμενων θέλουσιν ἀποδεχθῆ, ἀλλὰ θέλουσιν ἐκφράσῃ

μένων ἀλλὰ δυσχερανοῦντας καὶ ζητήσοντας ἰδεῖν τι τοιοῦτον ἐν τοῖς ἐμοῖς, οἷον παρὰ τοῖς ἄλλοις οὐχ εὐρήσουσιν. Πρὸς οὓς ἔτι μικρὸν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ θρασυάμενος ἤδη περὶ τοῦ πράγματος ποιήσομαι τοὺς λόγους. Τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἐν τοῖς προσιμίοις ὁρῶ¹³ καταπραΰνοντας τοὺς ἀχροατὰς καὶ προφασίζομένους ὑπὲρ τῶν μελλόντων ρηθῆσθαι, καὶ λέγοντας τοὺς μὲν ὡς ἐξ ὑπογυίου γέγονεν αὐτοῖς ἡ παρασκευῆ, τοὺς δ' ὡς χαλεπὸν ἐστὶν ἴσους τοὺς λόγους τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἐξευρεῖν. Ἐγὼ δ' ἦν μὴ καὶ¹⁴ τοῦ πράγματος ἀξίως εἶπω καὶ τῆς δόξης τῆς ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ χρόνου, μὴ μόνον τοῦ περὶ τὸν λόγον ἡμῖν διατριφθέντος ἀλλὰ καὶ σύμπαντος οὗ βεβίωκα,

περὶ τούτων τὴν ἑαυτῶν δυσἀρέσκειαν καὶ θὰ ζητήσωσι νὰ ἴδωσιν εἰς τοὺς λόγους μου τοιοῦτόν τι, ὅποσον εἰς τοὺς τῶν ἄλλων δὲν εὐρίσκουσι — Θρασυάμενος] = μετὰ θάρρους, μετὰ πεποιθήσεως εἰς ἑμαυτὸν εἰπών. — Ἡδη π. τ. πρ.] = παρευθὺς περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως θὰ ὁμιλήσω.

13. Ἐξ ὑπογυίου ἡ π.] = ἐκ τοῦ παραχοῤῃμα, αὐτοσχεδίως. Τὸ τοιοῦτον τῆς διαλεκτικῆς πρόσχημα ἐπαινεῖ ὁ Ἐρμογένης «ἐν τῇ δικανικῇ, καὶ ἐσκεμμένως ἤκης, προσποιοῦ αὐτόθεν λέγειν. ὅπερ ποιούσι πάντες οἱ παλαιοὶ γράφοντες γὰρ πάντες ὑποκρίνονται σχεδιάζειν.» — Δόξης] τῆς ὑπολήψεώς μου. — Ἡμῖν] Ἀντὶ ἐμοῖ ἐν ἀρχῇ τῆς περιόδου εἶπεν ἐγὼ καὶ ἐμαυτοῦ, προχωρῶν δὲ μεταχειρίζεται καθ' ἐνικὸν ἀριθμὸν τὰ ῥήμ. βεβίωκα, παρακελεύομαι. Ἡ τοιαύτη ἐναλλαγὴ τῶν ἀριθμῶν ἀπαντᾷ πόλλαχού παρὰ τῷ ῥήτορι χρωμένῳ τῷ πληθυντικῷ χάριν μετριοπροσύνης καὶ οὐχὶ ὄγκου.

14. Διατριφθέντος] = ὅσον χρόνον ἐγὼ ἐδαπάνησα πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος λόγου πβλ. εἰσαγ. — Οὐ βεβ.] ἔλιξις ἀντὶ ὄν βεβίωκα = ἔχω ζῆση ἦν δὲ τότε 51 ἔτους. Περὶ τοῦ ῥήμ. σημειοῦμεν τὰ ἐξῆς. Ὁ Ἐνεστ. καὶ Πρτ. εἶνε ὀλίγον εὐχρηστοὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς ἀντ' αὐτῶν ἔλεγον ζῶ, ἔζων. Ὁ ἀόρ. ἐν τῇ ὀριστ. σπάνιος ἐβίωσα συχνότερος ἐν τῇ μτχ. Ἡ εὐκτ. τοῦ ἀόρ. β'. βιῶην οὐχὶ βισίην, ὅπως γνοίην ἵνα διαφέρῃ τῆς τοῦ

παρακελεύομαι μηδεμίαν συγγνώμην ἔχειν ἀλλὰ καταγελαῖν καὶ καταφρονεῖν· οὐδὲν γὰρ ὅ τι τῶν τοιούτων οὐκ ἄξιός εἰμι πάσχειν, εἴπερ μηδὲν τῶν ἄλλων διαφέρων οὕτω μεγάλας ποιοῦμαι τὰς ὑποσχέσεις.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἰδίων ταῦτά μοι προειρήσθω. Περὶ 15 δὲ τῶν κοινῶν, ὅσοι μὲν εὐθὺς ἐπελθόντες διδάσκουσιν, ὡς χρὴ διαλυσαμένους τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας ἐπὶ τὸν βάρβαρον τραπέσθαι, καὶ διεξέρχονται

ἐνεστῶτος· τὸ οὐδ. τῆς μτγ. ἐλλείπει· γεν. βιοῦντος, ἀνθ' οὗ εὐχρ. ἢ μτγ. τοῦ ἀορ. ἀ. βιώσας. Τοῦ παθ. παρακ. ἀπαντᾷ παρὰ Δημ. τὸ γ' πρ. βεβίωταί σοι, ἢ δὲ μτγ. βίος βεβιωμένος, τὰ βεβιωμένα. Τοῦ δὲ βιοῦσθαι ἀπαντᾷ τὸ γ'. προσ. βιοῦται = πορίζεται βίον, τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Τὸ ζῆν διαφέρει τοῦ βιοῦν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ βίος. Κατὰ τοὺς γραμματικούς ἡ λέξις ζωὴ σημ. ἀπλῆν ὑπαρξιν ὄντος τινός, βίος δὲ τὴν ζῶν λογικῶν ὄντων. Ὁ Ξεν. ὁμῶς λέγει «βίος φαλάγγων» «βίος ἡμιόνων». Ἡ διάρκεια τοῦ βίου ἀντιτιθ. τῷ θανάτῳ. Αἱ φράσεις βίον ζῆν, βιώσασθαι, διάγειν, διατρίβειν κτλ. λέγονται κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ βίον τελευτᾶν, β. καταστρέφειν, β. μεταλλάττειν, β. ἐκλείπειν κτλ. ὁ Ἄμμ. λέγει «Βιοῦν καὶ ζῆν διαφέρει. Βιοῦν μὲν γὰρ ἐπὶ ἀνθρώπου μόνον λέγεται· ζῆν δὲ ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ἀλόγων ζῶων· ἤδη δέ ποτε καὶ ἐπὶ φυτῶν — Οὐκ ἄξ. . . πάσχειν] ἔλξις ἀντι «οὐκ ἄξιον ἐστὶν ἐμὲ πάσχειν» = πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἄξιος κέξ. — Ποιοῦμ. τὰς ὑποσχέσεις] = ὑπισχνοῦμαι. Ἐνταῦθα λήγει ὁ πρόλογος.

15. Π. μ. οὖν τ. ἰδίων] Περὶ ἐκείνων τὰ ὅποια ἀποβλέπουσιν ἐμὲ ἰδιαιτέρως κτλ. — Π. δ. τ. κοινῶν] Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τῷ ἄνω ἰδίῳ ν = τῶν δημοσίων ζητημάτων, τοῦ § 3 προβληθέντος θέματος. — Ὅσοι μὲν] Τὸ μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ κατωτέρω ἀλλά. — Ἐπελθόντες] ἐμφανισθέντες εἰς ἡμᾶς, εἰς τὸ κοινὸν εὐθὺς συμβουλεύουσιν. — Τὰς π. ἡμ. αὐτοὺς ἔχθρας] Ἐν τῷ πληθυντ. ἀριθ. ἀπαντᾷ ἐνίσσε ἢ αὐτοπαθῆς ἀντι τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας. = «τοὺς πρὸς ἀλλήλους πολέμους τε καὶ τὰς διαφοράς.» — Ἐπὶ τ. βαρ. τρπ] ἔννοεῖ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξην τὸν Β' τὸν ἐπικαλούμενον Μνήμονα. Τοῦ τρέποιαι ὁ

τάς τε συμφοράς τὰς ἐκ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἡμῖν γεγεννημένας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς ἐκ τῆς στρατείας τῆς ἐπ' ἐκεῖνον ἐσομένας, ἀληθῆ μὲν λέγουσιν, οὐ μὴν ἐντεῦθεν ποιοῦνται τὴν ἀρχήν, ὅθεν ἂν μάλιστα συστήσαι ταῦτα δυνηθεῖεν. Τῶν γὰρ 16 Ἑλλήνων οἱ μὲν ὑφ' ἡμῖν, οἱ δ' ὑπὸ Λακεδαιμονίους εἰσίν· αἱ γὰρ πολιτεῖαι, δι' ὧν οἰκοῦσι τὰς πόλεις, οὕτω τοὺς πλείστους αὐτῶν διειλήφασιν. Ὅστις οὖν οἶεται τοὺς ἄλλους κοινῇ τι πράξειν ἀγαθόν, πρὶν ἂν τοὺς προσατώτας αὐτῶν διαλλάξῃ, λίαν ἀπλῶς ἔχει καὶ πόρρω τῶν πραγμάτων ἐστίν. Ἀλλὰ δεῖ τὸν μὴ μόνον ἐπίδειξιν ποιούμενον ἀλλὰ καὶ διαπρά- 17

παθ. ἄ. ἀόρ. εἶνε ἐτρέφην. τρέπομαι ταύτην τὴν ὁδὸν = τρέπω ἑμαυτὸν ταύτην τὴν ὁδὸν καὶ τρέπομαι τοὺς πολεμίους = ἀποκρούω ἀπ' ἑαυτοῦ τοὺς πολεμίους. Ὅθεν ἐπὶ μὲν τοῦ τρέπομαι ταύτην ἢ ἐκεῖνην τὴν ὁδὸν λέγεται ἀεῖποτε ὁ β' μέσ. ἀόρ. ἐτραπόμην «τραπέσθαι τὴν ἐς τοὺς πολεμίους» τὸ δὲ «τρέπομαι τοὺς πολεμίους» ἔχει μέσ. ἀόρ. ἄ. ἐτρεψάμην ἢ ἐτρέψαντο τοὺς πολεμίους = ἀπέκρουσαν ἀπ' ἑαυτῶν τοὺς πολεμίους. — Συστήσαι ταῦτα] «Εἰς ἐν συναγαγεῖν καὶ ὁμονοεῖν ποιῆσαι τοὺς Ἑλληνας.»

16. Τ. γ. Ἑλλ. . . . ὑφ' ἡμῖν] Ἡ ὑπὸ ἐνταῦθα μετὰ δοτ. σημ. δῆλωσιν ὑποταγῆς. — Πολιτεῖαι] = τὰ πολιτεύματα ἢ τε δημοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία. Μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἤρχισαν αἱ διαφοροὶ πόλεις τῆς Ἑλλάδος νὰ καταργῶσι τὰς Μοναρχίας, καὶ νὰ ἀντικαθιστῶσιν αἱ μὲν Ἀριστοκρατίας αἱ δὲ Δημοκρατίας, πολλὰ δὲ ἀμφότερα τὰ εἶδη ταῦτα τοῦ πολιτεύματος. Ἀρχηγοὶ καὶ προστάται τῆς μὲν ἀριστοκρατίας οἱ Λακεδαιμόνιοι, τῆς δὲ δημοκρατίας οἱ Ἀθηναῖοι ἀνεδείχθησαν, διὰ τοῦτο αὐτοὶ καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς εὐρίσκοντο σχεδὸν εἰς ἀδιάκοπον ἀντιπληκτισμόν. — Δειλήφασιν] «διακρίνουσι καὶ διαιροῦσι τοὺς Ἑλληνας». — Τοὺς ἄλλους] δηλ. τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις, κατ' ἀντίθ. πρὸς τοὺς προστάτας τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. — Λ. ἀπλῶς] «ἀνοήτως». — Τῶν πραγμάτων] Δηλ. τῶν πολιτικῶν = δὲν ἔχει ἰδέαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων.

ξασθαί τι βουλόμενον ἐκείνους τοὺς λόγους ζητεῖν, οἵτινες τῷ πόλει τούτῳ πείσουσιν ἰσομοιρῆσαι πρὸς ἀλλήλας καὶ τὰς θ' ἡγεμονίας διελέσθαι, καὶ τὰς πλεονεξίας, ἃς νῦν παρὰ Ἑλλήνων ἐπιθυμοῦσιν αὐταῖς γίγνεσθαι, ταύτας παρὰ τῶν βαρβάρων ποιήσασθαι. (γ'). Τὴν μὲν οὖν ἡμετέραν πόλιν ράδιον ἐπὶ ταῦτα προαγαγεῖν, Λακεδαιμόνιοι δὲ νῦν μὲν ἐτι δυσπίστως ἔχουσι· παρειλήφασι γὰρ ψευδῆ λόγον, ὡς ἔστιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι πάτριον· ἣν δ' ἐπιδείξῃ τις αὐτοῖς ταύτην τὴν τιμὴν ἡμετέραν οὐσαν μᾶλλον ἢ

17. Ἐπιδείξιν ποιουμ.] = ἐπιδεικνύμενον. — Τῷ πόλῃ] ἐκ τοῦ ἀσυναϊρέτου πό λ ε ε. Παρ' ἄττικαῖς τίθεται ἄρσ. ἄρθρ. πρὸ θηλ. δοῦκοῦ ὀνόματος, διότι τὰ ἄρθρα τῶ καὶ τ ο ἔ ν εἶνε γένος κοινού· οἱ δὲ τύποι τ ἄ καὶ τ α ἔ ν σπανίως ἢ οὐδέποτε εὐρίσκονται. — Ἰσομοιρῆσαι] Τὸ ἰ σ ο μ ο ῖ ρ ῶ = ἴσου μέρους μετέχω μετ' ἄλλου τινός = ἐν ἴσῃ μοίρᾳ εἶναι, ἴσα μερίδια νὰ λάβωσι. — Καὶ τ. πλεονεξίας κτλ.] «Τὰ κέρδη ἃ παρ' ἀλλήλων οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦσιν ἔχειν, ταῦτα παρὰ τῶν βαρβάρων λαμβάνειν.» — Ταύτας π. τ. β. ποιησ.] = καὶ τὰ κέρδη, ὅσα τώρα παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι, ταῦτα κτλ. τὸ δὲ ποιήσασθαι = ποιῆσαι ἑαυτοῖς ταῦτα = νὰ κάμωσι ταῦτα νὰ ἔρχονται εἰς ἑαυτοὺς παρὰ τῶν βαρβάρων.

18. Ἔ (γ'). Ἐπὶ τ. προαγαγεῖν] = νὰ παρακινήσῃ. — Δυσ. ἔχουσι] δυσκόλως πείθονται. Ἐπειδὴ αἱ Ἀθηναὶ οὐδέποτε ἀπέκτησαν τὴν προτέραν αὐτῶν δύναμιν καὶ μετὰ τὴν φυγὴν τῶν 30 τυράννων. — παρειλήφασι] ἔχουσι παραλάβῃ (παρὰ τῶν προγόνων) ψευδῆ παράδοσιν. — Ἡ γ. πάτριον] = τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε περίεργος ἢ τοῦ πρέσβειος τῶν Λακεδαιμονίων Συάγρου ἀπάντησις πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Συρακουσίων Γέλωνα, αἰτήσαντα τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν Περσῶν. (Ἡροδ. ζ' 256.). Τὸ πα τ ρ ῶ ο ς, πα τ ρ ι κ ὸ ς καὶ π ἄ τ ρ ι ο ς διαφέρουσιν ἀλλήλων· τὸ μὲν ἄ.) σῆμ. τὸ ἐκ τοῦ πατρός, ἐκ τῶν πατέρων προελθόν, π. γ., πατρῷοι θεοί, τάφοι, κτήματα· τὸ δὲ β'.) σῆμ. ὁ εἰς τοὺς πατέρας ἴδιος, ὁ ὑπ' αὐτῶν ἰδρυθείς, π. γ. πατρικὴ ἔχθρα, φιλία, βασιλεία κτλ. καὶ τὸ γ') σῆμ. ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς προγόνους, τοὺς προγενεστέρους, πατροπαράδοτος· π. γ.

ἔκείνων, τάχ' ἂν ἐάσαντες τὸ διακριβοῦσθαι περὶ τούτων ἐπὶ τὸ συμφέρον ἔλθοιεν.

Ἐχρῆν μὲν οὖν καὶ τοὺς ἄλλους ἐντεῦθεν ἀρχεσθαι 19 καὶ μὴ πρότερον περὶ τῶν ὁμολογουμένων συμβουλευεῖν, πρὶν περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων ἡμᾶς ἐδίδαξαν· ἐμοὶ δ' οὖν ἀμφοτέρων ἕνεκα προσήκει περὶ ταῦτα ποιήσασθαι τὴν πλείστην διατριβήν, μάλιστα μὲν ἵνα προὔργου τι γένηται καὶ παυσάμενοι τῆς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς φιλονικίας κοινῇ τοῖς βαρβάροις πολεμήσω-

πάτρια ἤθη, νόμοι, ἱερὰ, κτλ.—[Διακριβοῦσθαι]= ἀκριβολογεῖσθαι, λεπτολόγους ἐρεύνας νὰ κάμωσι. — Ἐπὶ τῷ. . . ἔλθ.] ἤθελον ἔλθῃ εἰς τὸ πραγματικὸν συμφέρον.

19. Ἐχρῆν μὲν] Τὸ ἐχρῆν, ἔδει, προσήκει μετ' ἀπαρεμφ. ἔνεστ. ἢ ἀορ. σημ. ὅτι ἔπρεπέ τι νὰ γίνηται ἢ νὰ γείνη, ὅπερ ὅμως δὲν γίνεται ἢ δὲν ἐγένετο. «ζῆν οὐκ ἔδει γυναῖκα» (τὸ πραγμ. νῦν δὲ ζῆ). Τίθεται δὲ καθ' ἑλξιν ἐν τῇ χρον. προτάσει ὀριστ. ἱστορ. χρον., διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ἢ μετὰ ὑποθετ. προτάσ. τοῦ δ' εἶδους ἐχρῆν. . . . π. τ. ἀμφ. συμβουλευεῖν, πρὶν. . . ἐδίδαξαν. — Περὶ τῶν ὁμολογ.] Περὶ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἅπαντες ὡς ἀληθῆ παραδέχονται, ὅτι ἀναγκαῖα ἢ ἔνωσις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων.—Πρὶν π. τῶν ἀμφισβ.] Ἀμφισβητεῖται ἢ ἀπόκρισις εἰς τὴν ἐρώτησιν προτέροις μᾶλλον ἀνήκει ἢ ἡγεμονία τοῖς Ἀθηναίοις ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Ὅταν ἡ κυρία πρότ. εἶνε ἀρνητικὴ τὸ πρὶν συντ. μεθ' ὀριστ., ἂν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πραγματικόν τι, καὶ τότε ἐξηγεῖται διὰ τοῦ εἰμῆ, ἀφ' οὗ ἢ διὰ τοῦ ἕως ἢ μεθ' ὑποτακ. μετὰ τοῦ ἂν ἢ μετ' εὐκτ.—Ἀμφοτέρων] Ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐξῆς δύο μέλη· μάλιστα μὲν ἵνα πρ. τ. γέν. . . . πολεμήσωμεν, καὶ εἰς τὸ εἰ δέ. . . ἵνα δηλώσω.—Προὔργου] Ὁ Σουῖδος ἐξηγεῖ τὸ χωρίον «Προὔργου· πρὸ ἔργου, συμφέρον, πλέον. Ἰσοκράτης φησίν. Ἴνα προὔργου τι γένηται, ἀντὶ τοῦ πλέον» ὁ δὲ Κοραῖς ἐπιπροστίθησι «Νόει μοι τὸ, Προὔργου, ἐπὶ τοῦ Ἀναγκαίου, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν πρὸ ἔργου τινὸς ὀφειλομένων τελεῖσθαι, ὧν ἄνευ οὐκ ἔστιν ἐπιχειρῆσαι αὐτῶ τῶ ἔργῳ· καθὰ τὸ Πάρεργον, τὸ παρὰ τὸ ἔργον καὶ οἷον ἐν παρόδῳ γενόμενον σημαίνει, καὶ τὸ Περίεργον, τὸ περὶ τὸ ἔργον οὐκ ἀναγκαίως τελούμενον κτλ.»—Φιλονικίας] Φιλονικία μὲν εἶνε ἡ ἰδιότης τοῦ φιλονίκου ἢ τοῖς ἢ ἐπιθυμία, ἢ κλίσις πρὸς

- 20 μεν, εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἀδύνατον, ἵνα δηλώσω τοὺς ἐμποδῶν ὄντας τῇ τῶν Ἑλλήνων εὐδαιμονία, καὶ πᾶσι γένηται φανερόν, ὅτι πρότερον ἢ πόλις ἡμῶν δικαίως τῆς θαλάττης ἤρξε καὶ νῦν οὐκ ἀδίκως
- 21 ἀμφισβητεῖ τῆς ἡγεμονίας. Τοῦτο μὲν γὰρ εἰ δεῖ τούτους, ἐφ' ἐκάστω τιμᾶσθαι τῶν ἔργων τοὺς ἐμπειροτάτους ὄντας καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας, ἀναμφισβητήτως ἡμῖν προσήκει τὴν ἡγεμονίαν ἀπολαβεῖν, ἢνπερ πρότερον ἐτυγχάνομεν ἔχοντες· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἐτέραν πόλιν ἐπιδειξείε τοσοῦτον ἐν τῷ πολέμῳ τῷ κατὰ γῆν ὑπερέχουσαν, ὅσον τὴν ἡμετέραν ἐν τοῖς κινδύνοις τοῖς κατὰ θάλατταν διαφέρουσαν.

τὸ ὑπερτερῆσαι· φιλονίκος δὲ λέγεται ὁ φίλος τῆς νίκης, ὁ ἐπιθυμῶν ἀείποτε νᾶ νικᾷ κατὰ πάντα τρόπον. Τοιοῦτος πολλάκις εἶνε ὁ φιλότιμος. Ὅθεν ὡς καὶ τὸ β. φιλονικεῖν τίθεται καὶ ἐπὶ καλῆς σημασίας. Ἰσ. Φιλ. 113. Ὡς πρὸς τὴν γραφὴν λέγομεν ὅτι ἡ μόνη ὀρθὴ εἶνε ἡ διὰ ι. Τὸ β'. συνθετ. τῆς λέξεως εἶνε ἐκ τοῦ ὀνόμ. νί κ η καὶ οὐχί ν ε ἴ κ ο ς, διότι τότε θά ἦτο φιλονεικῆς κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς Ἑλλ. γλώσσης.

20. Τοὺς ἐμποδῶν ὄντας] ἐκείνους, οἵτινες εἶνε ἐμπόδιον, δηλ. τοὺς Λακεδαιμονίους· ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλ. ἐν Ῥητ. σελ. 209 «Ἰσοκράτης συμβουλεύων κατηγορεῖ Λακεδαιμονίους ἐν τῷ Πανηγυρικῷ.» — Ἀμφ. τ. ἡγεμονίας] = ἀντιποιεῖσθαι. Ἡ μεθ' ἀπλῆς γέν. σύνταξις τοῦ ἀ μ φ ι σ β η τ ε ῖ δὲν εἶνε σπανία καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ λόγῳ ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἐξῆς καὶ μετὰ τῆς περὶ § 25. § 54. § 57. § 68. § 71. § 136. § 166. § 188. Ὁ Πλάτων ἐν Πρωταγ. ὀρίζει ὡς ἐξῆς τὴν διαφορὰν τοῦ ἀ μ φ ι σ β η τ ε ῖ ν καὶ ἐ ρ ῖ ζ ε ι ν «ἀμφισβητοῦσι μὲν καὶ δι' εὐνοίαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δ' οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις».

21. Τοῦτο μὲν] ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ κατωτέρω τ ο ῦ τ ο δέ. — Τοὺς ἐμ. π. ὄντας] ὁμαλωτ. θά ἦτο οὕτω' τούτους, οἵτινες ἐμπειροτάτοι εἰσιν ἐφ' ἐκάστω κτλ. — Ὅσον—διαφέρουσαν] ἀντὶ ὅσον ἢ ἡμετέρα ὑπερέχε. Ἀρμονίαν τε καὶ συμμετρίαν ὁ Ἰσοκράτης θεωρῶν ἐξήνεγκε τὸ μέλος τοῦτο κατὰ μετοχὴν ὡς τὸ ὑπερέχουσαν, ὑπαγαγὼν αὐτὸ εἰς τὸ ἐπιδείξειε πρβλ. § 64, καὶ Ξεν.

Τοῦτο δ' εἶ τινες ταύτην μὲν μὴ νομίζουσι δικαίαν²²
 εἶναι τὴν κρίσιν ἀλλὰ πολλὰς τὰς μεταβολὰς γίνε-
 σθαι, τὰς γὰρ δυναστείας οὐδέποτε τοῖς αὐτοῖς παρα-
 μένειν, ἀξιοῦσι δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν ὥσπερ ἄλλο
 τι γέρας ἢ τοὺς πρῶτους τυχόντας ταύτης τῆς τιμῆς
 ἢ τοὺς πλείστων ἀγαθῶν αἰτίους τοῖς Ἑλλησιν ὄν-
 τας, ἡγοῦμαι καὶ τούτους εἶναι μεθ' ἡμῶν· ὅσω γὰρ²³
 ἂν τις πορρωτέρωθεν σκοπῇ περὶ τούτων ἀμφοτέρων,
 τοσούτῳ πλέον ἀπολείψομεν τοὺς ἀμφισβητοῦντας
 περὶ αὐτῶν. (δ'.) Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ τὴν πόλιν

Ἀπομν. 1, 2, 19. — Ταῦτο δὲ κτλ.] Πρότερον ἐδικαιολόγησε τὰς ἀξιώσεις διὰ τοῦ μεγαλείου τῶν πράξεων, τώρα δὲ στηρίζει τὴν ἀξίωσιν εἰς τὴν τιμὴν, τὴν προερχομένην πρῶτον ἐκ τῆς προτε-
 ραιότητος, δεύτερον δ' ἐκ τῆς εὐεργεσίας πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ὡς § 35: 37, 39.

22. Δικ. εἶναι τὴν κρ.] Δηλ. τοὺς ἐμπειροτάτους ἔχειν τὴν ἡγεμ. — Πολλ. τ. μεταβ]=ὅτι δηλ. πολλὰς τὰς μεταβολὰς λαμβάνουσι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἐὶ μὲν πολλὰς εἶνε κατηγορ. εἰς τὸ μεταβολὰς· τὸ δὲ ἄρθρ. παρίστησιν ὅτι αἱ μεταβολαὶ εἶνε γνωσταὶ ἐκ τῶν διδαγμάτων τῆς ἱστορίας. — Τῆς τιμῆς] Δηλ. τῆς ἡγεμονίας.

23. Πορρωτέρω] «ἀνωτέρω τῶν χρόνων, τουτέστιν, ὅσω ἂν τις τὰ ἀρχαιότερα τῶν περὶ τῆς πόλεως ἱστορουμένων σκοπῇ». Τὸ σκοπῶ =ἐξετάζω καὶ σκοποῦμαι ἔχουσιν ἕνες. παρτ. μέλλ. σκέψομαι, ἀόρ. ἐσκεψάμην πκ. ἔσκεμμαι καὶ πλέον οὐ. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἔλεγον ἀδιαφόρως οἱ παλαιοί, ὡς προτρέπω καὶ —ομαι, προνώ—ομαι, ἀφαιρῶ—ομαι, ἀπορῶ—ομαι, ὑφορῶ—ομαι, δωρῶ—δωροῦμαι, πονῶ—ομαι, ταλαίπορῶ—ομαι. —Περὶ ἀμφοτέρων] Τῆςτε ἀρχαιότητος καὶ τῶν εἰς τοὺς Ἑλληνας εὐεργεσιῶν. —Τοσούτῳ—ἀπολείψ.] Βραχυλογία ἀντι φῆσει ἡμᾶς ἀπολείπειν. Ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἀπολείπόντων ἐν τῷ σταδίῳ τοὺς ἀνταγωνιστάς των. πρβλ. § 45, 50 καὶ 9 § 79 «ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν οἱ θεαταὶ — παρακελεύονται τῶν δρομέων οὐ τοῖς ἀπολελειμμένοις ἀλλὰ τοῖς περὶ τῆς νίκης ἀμιλλωμένοις».

§ (δ') Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ] Προσ. τινὰ ῥήμ. καὶ ἰδίως τὰ λε-

ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι καὶ μεγίστην καὶ παρὰ
 πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστοτάτην· οὕτω δὲ καλῆς
 τῆς ὑποθέσεως οὔσης, ἐπὶ τοῖς ἐχομένοις τούτων
 24 εἶτι μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τιμᾶσθαι. Ταύτην γὰρ
 οἰκοῦμεν οὐχ ἐτέρους ἐκβαλόντες οὐδ' ἐρήμην κατα-
 λαβόντες οὐδ' ἐκ πολλῶν ἐθνῶν μιγάδες συλλε-
 82 γέντες, ἀλλ' οὕτω καλῶς καὶ γνησίως γεγόναμεν,
 ὥστ' ἐξ ἧσπερ ἔφυμεν, ταύτην ἔχοντες ἅπαντα τὸν
 χρόνον διατελοῦμεν, αὐτόχθονες ὄντες καὶ τῶν ὀνο-
 μάτων τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ τοὺς οἰκειοτάτους τὴν

κτικὰ λαμβάνονται καὶ ἀπροσώπως ἐν τῷ παθητ. τύπῳ π. χ. λέ-
 γεται, γέγραπται κτλ. καὶ ἔχουσι ὑποκείμε. τὸ ἐξ αὐτῶν κρεμά-
 μενον ἀπαρεμ. ὡς ἐνταῦθα τὸ εἶναι — Ἀρχαιοστ. — μεγ.] « Πα-
 σῶν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἀρχαιοτάτην μὲν, ὡς προτέραν τῶν
 ἄλλων οἰκισθεῖσαν ὑπ' αὐτοχθόνων τῶν Ἀθηναίων (8, 49 καὶ
 12, 124) μεγίστην δὲ (Ἑλ. ἐγκώμ. 46), ἐπεὶ διακοσίων σταδίων
 ἦν ἡ πᾶσα περίμετρος τῶν Ἀθηνῶν (Διων. Χρυσост. λογ. στ'),
 ὅπερ ἐστὶν ὀκτώ που λευγῶν Γαλατικῶν» — Ὑποθέσεως] = τοῦ
 θεμελίου, δηλ. τῆς ἀρχῆς τοῦ βίου ταύτης τῆς πόλεως. — Ἐχομ.
 τούτων] = συνδεομένοις.

24. Ἐκβαλόντες] Καθάπτεται πλαγίως τῶν Σπαρτιατῶν διὰ
 τὴν εἰς Πελοπόννησον μετοίκησιν τῶν Δωριέων ἐκβαλόντων τοὺς
 ἀρχαίους κατοίκους. Ὡς παθητ. καὶ μέσον τοῦ βάλλω, ἐκβάλλω,
 καταβάλλω, μεταβάλλω κτλ. λαμβάνεται ἐν πολ-
 λαῖς περιστάσεσι τὸ πίπτω, ἐκπίπτω, καταπίπτω
 μεταπίπτω, κτλ. Ἐκβάλλω τινά, ἐκπίπτω ὑπότινος. — Μι-
 γάδες] Κατηγορ. εἰς τὸ ὑποκείμε. τοῦ συλλεγέντες (ἡμεῖς). Φαίνε-
 ται νὰ ἐννοῆ τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἴωνας καὶ ἄλλους ἀποίκους
 μιγάδας ὄντας. — Οὕτω—γεγόναμεν] Ἡμεῖς, οἵτινες τώρα ζῶμεν,
 τόσον εὐγενῆ καὶ γνησίαν τὴν καταγωγὴν ἔχομεν. πρλ. 8. 50. —
 Αὐτόχθονες ὄντες] οὐ μόνον ἐνταῦθα μεγάλως ἐπαινεῖ τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Ἰσοκράτης τοῦτο πράττει, «οὕτως δὲ
 μῆτε μιγάδας, μῆτ' ἐπήλυδας, ἀλλὰ μόνους αὐτόχθονας τῶν
 Ἑλλήνων, καὶ ταύτην ἔχοντας τὴν χώραν τροφόν, ἐξ ἧς περ
 ἔφυσαν, καὶ στέργοντας αὐτὴν ὁμοίως, ὥσπερ οἱ βέλτιστοι τοὺς
 πατέρας καὶ τὰς μητέρας τὰς αὐτῶν.» (13)

πόλιν ἔχοντες προσειπεῖν· μόνοις γὰρ ἡμῖν τῶν Ἑλ-25
λίων τὴν αὐτὴν τροφὸν καὶ πατρίδα καὶ μητέρα
καλέσαι προσήκει. Καίτοι χρὴ τοὺς εὐλόγως μέγα
φρονούντας καὶ περὶ τῆς ἡγεμονίας δικαίως ἀμφι-
σβητοῦντας καὶ τῶν πατρίων πολλάκις μεμνημένους
τοιαύτην τὴν ἀρχὴν τοῦ γένους ἔχοντας φαίνεσθαι.

(ε΄.) Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρξαντα καὶ παρὰ τῆς26
τύχης δωρηθέντα τηλικαῦθ' ἡμῖν τὸ μέγεθός ἐστιν·
ὅσων δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτιοὶ γεγόναμεν, οὕ-
τως ἂν κάλλιστ' ἐξετάσαιμεν, εἰ τὸν τε χρόνον ἀπ'
ἀρχῆς καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς πόλεως ἐφεξῆς διέλ-
θοιμεν· εὐρήσομεν γὰρ αὐτὴν οὐ μόνον τῶν πρὸς τὸν
πόλεμον κινδύνων ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς,
ἐν ἣ κατοικοῦμεν καὶ μεθ' ἧς πολιτευόμεθα καὶ δι' ἣν27
ζῆν δυνάμεθα, σχεδὸν ἀπάσης αἰτίαν οὔσαν. Ἀνάγκη
δὲ προαιρεῖσθαι τῶν εὐεργεσιῶν μὴ τὰς διὰ μι-

25. Τρ. καὶ πατρ. καὶ μητ.] Πρβλ. Πλάτ. Μενεξ. «ἐν ἐκείνῳ
τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ πᾶσα γῆ ἔφυε ζῷα παντοδαπά, θηρία τε καὶ
βοτᾶ, ἐν τούτῳ ἡ ἡμετέρα θηρίων μὲν ἀγρίων ἄγνος καὶ καθαρά
ἐφάνη, καὶ ἐγέννησεν ἄνθρωπον.» Μητέρα μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι ἠδύ-
ναντο νὰ καλῶσι τὴν χώραν των ἄτ' ἐξ αὐτῆς γεννηθέντες. Καὶ
ὁ Κικερ. λέγει *parens, altrix, patria*. — Μεμνημένους τ. ἀρχ.]
ὡς πράττουσι τοῦτο οἱ Σπαρτιᾶται, αἰετοτε μεγαλαυχοῦντες.

26 § (ε΄). Ἐφεξῆς]—κατὰ σειράν ἠθέλομεν διέλθῃ.—Τῶν π. τ.
πολ.] Δηλ. τῶν πολμηρῶν κατορθωμάτων, δι' ὧν ἡ τῶν Ἑλλήνων
ἐλευθερία ἐξησφαλίσθη κατὰ τῶν βαρβάρων. Πρβλ. § 142 «ἦν (ὁ
Κόνων) ἐμπειρότατος τῶν πρὸς τὸν πόλεμον κινδύνων.»—Καὶ ἄλ.
κατασκ.]—καὶ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν κατασκευασμάτων. «Νομο-
θεσίας, ἀπὸ μεταφορᾶς ὧν αἱ τέχναι κατασκευάζουσι· τεχνικόν τι
γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ τῆς πολιτείας σύνταγμα, ἐκ μερῶν συγκεῖμενον
ἀλλήλοις συνηρμοσμένων.»—Καὶ μεθ' ἧς πολιτ.]—ζῶμεν πολιτι-
κῶς.—Ζῆν — αἰτία] Τὸ ῥῆμα σχηματίζεται ὑπὸ τῶν δοκίμων ὧδε.
ἐνεστ ζῶ, πρτ. ἔζων, προστ. ζῆ, παρακ. βεβίωκα, ἀορ. ἐβίων,
μέλλ. βιώσομαι. Πρβλ. ἄνωτ. βιώ—ῶ. Τὸ δὲ αἰτία ἐνταῦθα=ἡ

- κρότητα διαλαθούσας και κατασιωπηθείσας ἀλλὰ τὰς
 διὰ τὸ μέγεθος ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων και πάλαι και
 νῦν και πανταχοῦ και λεγομένας και μνημονευόμενας.
- 28 (ς'.) Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὗ πρῶτον ἢ φύσις ἡμῶν
 ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· και
 γὰρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὁμως αὐτῷ και νῦν
 ῥηθῆναι προσήκει. Δήμητρος γὰρ ἀφικομένης εἰς τὴν
 χώραν, ὅτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης, και

πρώτη ἀφορμή.— Και πάλαι κ. ν. και π. κ. κτλ.] Θεώρησον τοὺς πολλοὺς συνδέσμους, οἵτινες καθιστῶσι τὸν λόγον κομπῶδη και εἰς πανηγύρεις ἀρμύζοντα. Ἐνταῦθα φαίνεται ὁ ῥήτωρ ὅτι ἐμιμήθη τὸν Λυσίαν (Ἐπιταρ.).

28 § (στ'). Πρῶτον μὲν] Αναφέρεται πρὸς τὸ «περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους». Τὸ πρῶτον τίθεται συνήθως ἐν ἀρχῇ μακρᾶς διηγήσεως και δὲν σημ. ἀείποτε ἀκριβῶς χρόνον.—Οὗ ἐδεήθη] Δηλ. σίτου και τῶν ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν.—Δήμητρος ἀφικ. κ. διαθ. και δούσης] Γεν. ἀπόλυτοι σημαίνουσαι χρόνον εἰς τὸ ἡ πόλις ἡμῶν ἔσχε ν.—Τῆς Κόρης] τῆς κοινῶς μὲν Περσεφόνης, ἀττικῶς δὲ Περσεφάσσης καλουμένης. Περιφρονούμενος ὁ Πλούτων ὑπὸ πασῶν τῶν ἀνωτέρας τάξεως θεῶν και αὐτῶν ἔτι τῶν Νυμφῶν διὰ τὸ δυσειδὲς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, και διὰ τὴν σκοτεινὴν οἴκησιν του, ἠναγκάσθη νὰ ἀρπάσῃ τὴν χαρίεσσαν Περσεφόνην, θυγατέρα τῆς Δήμητρος, και νὰ καταβιάσῃ αὐτὴν ἐν τῇ καταχθονίῳ αὐτοῦ κατοικίᾳ. Ἡ δὲ Δημήτηρ περιπλανωμένη πρὸς εὐρέσιν τῆς ἀρπαγείσης, ἦλθεν ἄγνωστος και εἰς τὴν Ἐλευσίνα τῆς Ἀττικῆς, ὅπου ὁ ἀρχων τῆς χώρας Κελεὺς ἢ Κελεός τὴν ὑποδέχεται φιλοφρόνως. Διὰ τοῦτο ἡ θεὰ διδάσκει τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τριπτόλεμον τὴν γεωργίαν και δωρήσασα εἰς αὐτὸν τὰ σπέρματα τῶν καρπῶν, δώσασα δὲ και τὴν ἀπὸ δύο πτερωτοῦς δράκοντας συρομένην ἄμαξαν αὐτῆς, τὸν ἀποστέλλει νὰ διδάξῃ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος τὴν γεωργίαν. Συνέστησε δὲ ἡ Δημήτηρ ἐν Ἐλευσίνῃ τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια τελούμενα κατ' ἔτος τὸν Βοηδρομιῶνα μῆνα πρὸς τιμὴν της και διήρκουν 12 ἡμέρας. πρβλ.Ξ. Ἑλλ. 6,3,6. Ἐν αὐτοῖς καθ' Ἡροδ. (8,6,5) «αὐτῶν τε (τῶν Ἀθηναίων) ὁ βουλόμενος και τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυεῖται», ἐκτὸς τῶν ἀνδροφόνων και τῶν βαρβάρων. Κατὰ τὴν μύθον παριστάνοντο μετὰ μιμήσεως ἅμα και ὀρχήσεως τὰ

πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν, ἄς οὐχ οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν, καὶ δούσης δωρεὰς διττάς, αἵπερ μέγιστα τυγχάνουσιν οὔσαι, τοὺς τε καρπούς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιοι γεγόνασι, καὶ τὴν τελευτήν, ἧς οἱ μετασχόντες περὶ τε τῆς τοῦ βίου τελευτῆς καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίου τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, οὔτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς 29 ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη

παθήματα τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης. Συμβολικά δὲ πράγματα, καθαρισμοὶ καὶ φαντάσματα, ἄσματα δὲ καὶ λέξεις παρεῖχον λυπηρὰς ιδέας περὶ μελλούσης μακαριότητος καὶ ἀθανάσιας τῆς ψυχῆς. πρβλ. καὶ Cic. de legg. 2, 14, 36. «nihil melius illis mysteriis, quibus ex agresti immanique vita exculi ad humanitatem et mitigati sumus initiaque ut appellantur, ita re vera principia vitae cognovimus neque solum cum laetitia vivendi rationem accepimus, sed etiam cum spe meliore moriendi. Περὶ τοῦ τόπου ὅμως τῆς ἀρπαγῆς δὲν συμφωνοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι· οἱ μὲν ἐν Ἀττικῇ, οἱ δὲ ἐν Ἀργολίδι, οἱ δ' ἐν Ἀρκαδίᾳ, πολλοὶ δ' ἐν Σικελίᾳ ἀρπαγῆναι λέγουσιν· ὁ δὲ ποιητὴς τοῦ Ὀμηρ. ὕμνου εἰς Δήμητραν τόπον τῆς ἀρπαγῆς τὸ Νύσιον πεδίον ἐποίησεν.—Ἡ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν] = τὰς ὁποίας δὲν εἶνε δυνατόν ἄλλοι νὰ ἀκούωσι, παρὰ οἱ μεμνημένοι τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.— Μέγιστα] κατηγορ. εἰς τὸ αἵπερ.—Θηριωδῶς] = κατὰ τὸν τρόπον τῶν θηρίων, ὡς θηρία.— Καὶ τ. τελ.] Δηλ. τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων.—Τ. σ. αἰῶνος ἡδ.] = τοῦ μετὰ θάνατον βίου τῆς αἰδιότητος. Ὁ δὲ κωμικὸς Ἀριστοφάνης περὶ τῆς ἐν Μακάρων νήσοις εὐδαιμονίας παράγει τοὺς μεμνημένους λέγοντας (Βατρ. 454) «Μόνους γὰρ ἡμῖν Ἥλιος καὶ φέγγος ἰλαρὸν ἔστιν. Ὅσοι μεμνημέθα κτλ.»

29. Θεοφ. καὶ φιλανθρ. ἔσχεν] Παθητ. τὰ ἐπίρρ. Τὸ ἔχω ὅταν συντ. μετ' ἐπίρρ. σημ. διάκειμαι, εὐρίσκομαι εἰς τοιαύδε ἢ τοιαύδε κατάστασιν· ἀπὸ ἐνεργ. οὐδέτερον γινόμενον δέχεται τὴν τῶν οὐδ. σύνταξιν καὶ ποιεῖ διαφόρους φράσεις, αἵτινες δηλοῦσι κατάστασιν τινα ψυχικὴν, σωματικὴν, ἠθικὴν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς ἀντωνυμ. κατὰ τὴν ἀνήκουσαν πτώσιν μετὰ ἢ ἀνευ προθέσεως, π.χ. φιλικῶς ἔχω σοι, ἢ πρὸς σε, οἰκείως, πράως, χα-

τοσούτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπασι μετέδωκεν. Καὶ τὰ μὲν ἔτι καὶ νῦν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν δείκνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς τε χρείας καὶ τὰς ἐργασίας καὶ τὰς ὠφελείας τὰς
 30 ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. Καὶ τούτοις ἀπιστεῖν μικρῶν ἔτι προστεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιῶσειεν. (ζ'). Πρῶτον μὲν γὰρ ἐξ ὧν ἂν τις καταφρονήσειε τῶν λεγομένων ὡς ἀρχαίων ὄντων, ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων εἰκότως ἂν καὶ τὸς πράξεις γεγενῆσθαι νομίσειεν· διὰ γὰρ τὸ πολλοὺς εἰρηκέναι καὶ πάντα ἀκηκόεναι προσήκει μὴ καινὰ μὲν, πιστὰ δὲ δοκεῖν εἶναι τὰ λεγόμενα περὶ αὐτῶν. Ἐπειτ' οὐ μόνον ἐνταῦθα καταφυγεῖν ἔχομεν, ὅτι τὸν λόγον καὶ τὴν φήμην ἐκ πολλοῦ παρειλήφασμεν, ἀλλὰ καὶ σημείους μείζοσιν ἢ τούτοις
 31 ἔστιν ἡμῖν χρήσασθαι περὶ αὐτῶν. Αἱ μὲν γὰρ πλεῖσται τῶν πόλεων ὑπόμνημα τῆς παλαιᾶς εὐεργεσίας ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν

λεπῶς, τραχέως, πικρῶς, εὐνοϊκῶς, ἀσφαλῶς κτλ. θεοφιλῶς ἔχειν = θεοφιλῶς διακείσθαι· οὐ μόνον θεοφιλῆς, ἀλλὰ καὶ φιλόανθρωπος ὑπῆρξεν. Οὕτω λέγει καὶ ἐν Εὐαγ. «θεοφιλῶς καὶ φιλοανθρώπως διώκει τὴν πόλιν». — Καὶ τὰ μὲν] Δηλ. τὰ μυστήρια. — Δείκνυμεν] = τελοῦμεν. — Τὰς ὠφ. — ἐδίδαξε] Δηλ. ἡ Δημήτηρ ἐδίδαξε τὰς χρήσεις καὶ τὰς ἐργασίας καὶ τὰς ὠφελείας ὁμοῦ πάσας τῶν καρπῶν.

§ 30. (ζ') Π. — νομίσειεν] = ἐπειδὴ πρῶτον μὲν δι' οὓς λόγους δύναται τις νὰ καταφρονήσῃ τὰ λεγόμενα ὅτι ἐγένοντο ταῦτα εἰς χρόνους παλαιούς καὶ ἀβεβαίους — διὰ τοὺς αὐτοὺς τούτους δύναται νὰ πιστεῦσῃ κτλ. — Πρὸς. μὴ καινὰ πισ. — λεγ.] = πρέπει νὰ θεωρῶνται ὄχι νέα ὅτι εἶνε ἀλλὰ πιστευτὰ τὰ λεγόμενα τὰ περὶ αὐτῶν.

31. Ἀπαρχὰς τ. σίτου] Ἀπαρχαὶ ἐλέγοντο οἱ πρῶτοι καρποὶ παντὸς φυτοῦ· ἐνταῦθα δὲ οἱ γενόμενοι στάχυς τοῦ σίτου, οἵτινες προσεφέροντο τῇ Δήμητρει. — Καθ' ἕκασ. τὸν ἐνιαυτὸν] ὅταν οὐσιαστικόν τι συντάσσῃται μετὰ τοῦ ἕκαστος, παραλείπεται τὸ ἄρθρον, ἂν ἡ ἔννοια τοῦ οὐσιαστ. ἐκφράζῃται μετ' ἐμφάσεως, προστίθεται τὸ ἄρθρον π. χ. κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην, ἢ συνηθέστ.

ὡς ἡμᾶς ἀποπέμπουσι, ταῖς δ' ἐκλείπούσαις πολλάκις ἢ Πυθία προσέταξεν ἀποφέρειν τὰ μέρη τῶν καρπῶν καὶ ποιεῖν πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν τὰ πάτρια. Καίτοι περὶ τίνων χρῆ μᾶλλον πιστεύειν ἢ περὶ ὧν ὁ τε θεὸς ἀναιρεῖ καὶ πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων συνδοκεῖ, καὶ τὰ τε πάλαι ῥηθέντα τοῖς παροῦσιν ἔργοις συμμαρτυρεῖ καὶ τὰ νῦν γιγνόμενα τοῖς ὑπ' ἐκείνων εἰρημένοις ὁμολογεῖ; (η'.) Χωρὶς δὲ τούτων, ἦν ἅπαν-32 τα ταῦτ' ἐάσαντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σκοπῶμεν, εὐρήσομεν, ὅτι τὸν βίον οἱ πρῶτοι φανέντες ἐπὶ γῆς οὐκ εὐθὺς οὕτως ὥσπερ νῦν ἔχοντα κατέλαβον, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν αὐτοὶ συνεπορίσαντο. Τίνας οὖν χρῆ μᾶλ-

καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν, κάθε ἡμέραν χωριστά. — Ὄς] = εἰς. Τὸ ὡς ὡς πρόθεσις μόνον παρὰ προσώποις λέγεται — Πολλάκις ἢ Π. — τῶν καρπῶν] « Τὴν Προηροσίαν οὕτω καλουμένην θυσίαν, ἣν ὑπὲρ πάντων Ἑλλήνων ἔθυσον οἱ Ἀθηναῖοι, ἔοικε λέγειν. Λιμοῦ γάρ, φασί, κατασχόντος τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, χρωμένων, τίνα ἂν τρόπον παύσαιτο τὸ δεινόν, ἀνεῖλεν ὁ Πύθιος, εἰ Προηρόσια ὑπὲρ πάντων Ἑλλήνων θύσειαν οἱ Ἀθηναῖοι. Θυσάντων οὖν τῶν Ἀθηναίων, τὸ δεινὸν ἐπαύσατο· καὶ οὕτως ὡς περ χαριστήριον οἱ πανταχόθεν τοῖς Ἀθηναίοις ἐξέπεμπον τῶν καρπῶν ἀπάντων τὰς ἀπαρχάς. Ἐκαλεῖτο δὲ Προηρόσια οὐδετέρως, καὶ Προηροσία θηλυκῶς ἢ θυσία, διὰ τὸ πρὸ τοῦ ἀρότρου τελεῖσθαι. — Ὁ θεὸς ἀναιρεῖ] ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων χρησιμοδοτεῖ. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήμ. εἶνε· ἀναιρῶ, ἀνήρουν, ἀναιρήσω, ἀνεῖλον, ἀνήρηκα = ἀφανίζω, φθείρω· ἐπὶ τῆς Πυθίας, τοῦ θεοῦ (τοῦ Ἀπόλλωνος) καὶ ἐπὶ μαντείου ἐν γένει σημ. χρησιμοδοτῶ ὡς ἐνταῦθα. Οἱ μεταγενέστεροι ἀντὶ τοῦ ἀνεῖλεν ἢ Πυθία, ὁ θεὸς κτλ. λέγουσιν ἀνεῖλεν. — Ὑπ' ἐκείνων] Δηλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων.

§ (η) 32. X. δ. τούτων] = πρὸς δὲ τούτοις — Ἄπαντα] = τὰ παλαιὰ καὶ μυθώδη — Ἦν — σκοπῶμεν] = ἐὰν ἐξετάζωμεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς, παῖον δηλ. βίον τὸ πρῶτον ἔζων οἱ ἄνθρωποι. — Τὸν β. — οὐκ εὐθὺς κατ.] = δὲν εὐρὸν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα εὐθὺς κτλ. — Συνεπορίσαντο] = αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς ἑαυτοὺς ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον πρὸς τὸ ζῆν ἐπόρισαν. — Τίνας] ἀποδίδεται εἰς

λον νομίζειν ἢ δωρεάν παρὰ τῶν θεῶν λαβεῖν ἢ ζη-
 33 τοῦντας αὐτοὺς ἐντυχεῖν; οὐ τοὺς ὑπὸ πάντων ὁμο-
 λογουμένους καὶ πρώτους γενομένους καὶ πρὸς τε
 τὰς τέχνας εὐφροσύνῃ ὄντας καὶ πρὸς τὰ τῶν
 θεῶν εὐσεβέστατα διακειμένους; καὶ μὴν ὅσης προσή-
 κει τιμῆς τυγχάνειν τοὺς τηλικούτων ἀγαθῶν αἰ-
 τίους, περίεργον διδάττειν. Οὐδεὶς γὰρ ἂν δύναίτο
 δωρεάν τοσαύτην τὸ μέγεθος εὔρειν, ἥτις ἴση τοῖς
 πεπραγμένοις ἐστίν.

34 (θ'.) Περί μὲν οὖν τοῦ μεγίστου τῶν εὐεργετημά-
 των καὶ πρώτου γενομένου καὶ πᾶσι κοινοτάτου ταῦτ'
 εἰπεῖν ἔχομεν. Περί δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὀρώσα
 τοὺς μὲν βαρβάρους τὴν πλείστην τῆς χώρας κατέ-

τὸ λαβεῖν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ νομίζειν οὐ τις οὐκ ὑποκειμ.
 εἶνε ἀόριστον.

33. Οὐ. τ. ὑπ. . . . . γενομ.] Δηλ. ὅχι ἐκείνους, οἵτινες ὑπὸ πάν-
 των ὁμολογοῦνται ὅτι καὶ ἀρχαιότεροι τῶν ἄλλων ὑπῆρξαν καὶ πρὸς
 τὰς τέχνας κτλ. Ἐκ τοῦ ὁμολογουμένους ἐξαρτῶνται αἱ με-
 τοχαί: ὁ γενομένους, ὄντας, διακειμένους. Ὑπάρ-
 χουσι παραδείγματα καθ' ἃ τὸ ὁμολογεῖται συντ. μετὰ μτχ. καὶ
 οὐχὶ μόνον μετ' ἀπαρεμφ. π. χ. «Πρὸς τοὺς ὁμολογουμένους ἀρί-
 στους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν γεγεννημένους» «ὁμολογούμεθα
 πρὸς παῖδας καὶ αὐλητρίδας καὶ μετ' οἴνου ἐλθόντες» «οὕτως
 ὁμολογ. οὐσα μήτηρ». — Εὐσεβ. διακειμ.] Μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον
 βωμὸν Ἐλέου, καὶ εἰς μόνους αὐτοὺς ἀποδίδοται αὗτος ὁ ἔπαινος.
 Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει «ἡσυχρότας εὐσέβειαν περὶ τοὺς θεοὺς, δικαιο-
 σύνην δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους.» καὶ Σοφοκλ. Οἱ. Κ. «εἰ τὰς γ' Ἀθή-
 νας φασὶ θεοσεβεστάτας εἶναι». Τὸ δὲ διακειμένους εἶνε πρχ.
 τοῦ διατίθεμαι — Καὶ μὴν — τυγχ.] = καίτοι ὀπόσην τιμὴν πρέπει
 νὰ ἀπολαμβάνωμεν. — Περίεργον] «περιττόν, οὐκ ἀναγκαῖον» — Το-
 σαύτην τὸ μέγ.] Τὸ σύνθετος εἶνε Τηλικούτος τὸ μέγεθος
 καὶ τοσοῦτος τὸ πλῆθος, ἀπαντᾷ ὅμως καὶ τοσοῦτος τὸ
 μέγεθος ὡς ἐνταῦθα σπανιώτερον.

34. § (θ') τ. πλ. τ. χώρας] «ταύτης τῆς χώρας, ἣν ἡμεῖς κατοι-
 κοῦμεν, ἥτις ἀπ' Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας μέχρι τῆς Μακεδονίας

χοντας, τοὺς δ' Ἑλληνας εἰς μικρὸν τόπον κατα-
κεκλημένους καὶ διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ἐπιβου-
λεύοντάς τε σφίσιν αὐτοῖς καὶ στρατείας ἐπ' ἀλλή-
λους ποιουμένους, καὶ τοὺς μὲν δι' ἔνδειαν τῶν καθ' ἡ-
μέραν, τοὺς δὲ διὰ τὸν πόλεμον ἀπολλυμένους, οὐδὲ 35
ταῦθ' οὕτως ἔχοντα περιεῖδεν ἀλλ' ἠγεμόνας εἰς τὰς
πόλεις ἐξέπεμψεν, οἱ παραλαβόντες τοὺς μάλιστα
βίου δεομένους, στρατηγοὶ καταστάντες αὐτῶν καὶ
πολέμῳ κρατήσαντες τοὺς βαρβάρους, πολλὰς μὲν

διήκει, καὶ ἔπειτα Ἑλλάδος ὄνομα ἔσχε.» Βαρβάρους ἐννοεῖ
ἐκείνους οἵτινες τότε ἄμοροι τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὑπῆρξαν,
καὶ κοινῷ ὀνόματι Θυρῆες, Σκυθαί, καὶ Δρύοπες φαίνονται καλού-
μενοι. Καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τῶν Θυρακῶν λέγει 19 «τὸν ἄλλον χρόνον
(πρὸ τοῦ Ἐριχθονίου) ἄμοροι προσοικοῦντες ἡμῖν.» κτλ.—Ὅταν ἡ
διαίρετικὴ γεν. ἦνε ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τὰ ὑπερθετικά (καὶ ἐνίοτε τὰ
θετικά, συνήθως τὸ πολὺς), ἔλκονται πρὸς τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθ-
μὸν αὐτῆς. «τῆς γῆς ἡ ἀρίστη κτλ.»—Διὰ σπανιότη. τῆς γῆς]=δι' ἔλ-
λειψιν ἀγρῶν.—Ἐπιβουλ. σφίσιν αὐτοῖς]=ἀλλήλοισ. Ἐπὶ τῶν πα-
λαιῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο ἐπιβουλεύωτινι ἢ τιτινι ἐπ' ἐνεργείας
καὶ ἐπιβουλεύομαι ὑπότινος ἐπὶ πάθους. Κακῶς ἄρα λέγεται τὰ
νῦν ἐπιβουλεύομαι τινα ἐπ' ἐνεργητ ἐννοίας ἀντὶ ἐπιβουλεύω
καὶ ὑποπτεύομαι τινα ἀντὶ ὑποπτεύωτινά. Πρβλ. Γλωσσ. Παρατ. Κόντου—
Τῶν καθ' ἡμέραν]=τῶν καθημερινῶν ἀναγκαίων εἰς τὸν βίον.

35. Οὐδὲ ταῦθ'—περιεῖδεν] οὐδὲ ἐν ᾧ ἦσαν τοιαῦτα παρέβλε-
ψεν. Ἔθεσε τὸ οὐδέ, ὡς θέλων νὰ δηλώσῃ νέαν τῶν Ἀθηναίων
εὐεργεσίαν—Ἄλλ' ἠγ. εἰς τ. ἐξ.] ὑπαινίττεται τὴν 60 ἔτη μετὰ
τὴν εἰσβολὴν τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀποστολὴν ἐξ
Ἀθηναίων ἀποικίων ὑπὸ τοὺς Κοδρίδας εἰς τε τὰς κυκλάδας νήσους
καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· ἐκ τούτων αἱ παλαιότεραι ἦσαν αἱ τῶν
Διολέων ἀποικίαι· αἵτινες δὲν ἔλαβον τόσην ἐπίδοσιν ὅσην αἱ Ἰω-
νικαί, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖ αὐτάς ὡς σταλείσας μᾶλλον πρὸς τὸ
συμφέρον τῆς ὅλης Ἑλλάδος. — Τοὺς μ. β. δεομένους]=τοὺς πρὸ
πάντων χρήζοντας, ἔχοντας ἀνάγκην τῶν πρὸς τὸν βίον.—Καὶ π.
κρατ. τοὺς βαρβ.] Τὸ κρατεῖν ὅταν συντασσ. γεν. σημ. ἄρχειν
τινός, ὡς: «θυμοῦ κράτει» ὅταν αἰτιατ. τινα σημ. «νικᾶν τινα

ἐφ' ἑκατέρας τῆς ἡπείρου πόλεις ἔκτισαν, ἀπάσας δὲ
 τὰς νήσους κατώκισαν, ἀμφοτέρους δὲ καὶ τοὺς ἀχο-
 36 λουθήσαντας καὶ τοὺς ὑπομείναντας ἔσωσαν· τοῖς μὲν
 γὰρ ἰκανὴν τὴν οἴκοι χώραν κετέλιπον, τοῖς δὲ πλείω
 τῆς ὑπαρχούσης ἐπόρισαν· ἅπαντα γὰρ περιεβάλλοντο
 τὸν τόπον, ὃν νῦν τυγχάνομεν κατέχοντες. Ὡστε καὶ
 τοῖς ὕστερον βουλευθεῖσιν ἀποικίσαι τινὰς καὶ μιμή-
 σασθαι τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν πολλὴν βραστῶνην
 ἐποίησαν· οὐ γὰρ αὐτοὺς ἔδει κτωμένους χώραν δια-
 κινδυνεύειν, ἀλλ' εἰς τὴν ὑφ' ἡμῶν ἀφορισθεῖσαν, εἰς
 37 ταύτην οἰκεῖν ἰόντας. Καίτοι τίς ἂν ταύτης ἡγεμο-
 νίαν ἐπιδείξειεν ἢ πατριωτέραν τῆς πρότερον γενο-
 μένης πρὶν τὰς πλείστας οἰκισθῆναι τῶν Ἑλληνίδων
 πόλεων, ἢ μᾶλλον συμφέρουσαν τῆς τοὺς μὲν βαρ-
 βάρους ἀναστάτους ποιησάσης, τοὺς δ' Ἑλληνας εἰς
 τὸσαύτην εὐπορίαν προαγαγούσης;

«Ἄθην. Σικυωνίους μάχη ἐκράτησαν.»—Ἐφ' ἑκατ. τῆς ἡπ.] τ. ἔ.
 τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, διότι οἱ Ἄθηναῖοι πολλὰς πόλεις
 εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης εἶχον κτίσει. π. χ.
 τὴν Σηστόν ἐν Εὐρώπῃ, τὴν Ἄβυδον ἐν Ἀσίᾳ κτλ. Ἡ πρόθεσις
 ἐπὶ μετὰ γεν. ἐν πολλαῖ, ἐπιπλοκαῖς λόγου καταντᾶ συνώνυμος
 τῇ ἐν ὧς ἐναυῦθα. Περὶ δὲ τοῦ ἑκατέρας λέγομεν ὅτι ὅταν
 οὐσιαστικόν τι συνάπτεται μετὰ τοῦ ἑκατέρας (καθεὶς ἐκ τῶν
 δύο χωριστά), προσλαμβάνει αἰετὸ ἄρθρον

36. Ἰκανὴν] Κατηγοροῦμ. εἰς τὴν χώραν—Τῆς ὑπαρχούσης]
 ἐκείνης, ἥτις εἰς αὐτοὺς ὑπῆρχε. — Ἄπ.—περιεβάλλοντο] = περίξ
 ἐκτίσαντο, κύριοι τοῦ περίξ τόπου ἐγένοντο. Κατέκτησαν περισ-
 σοτέραν χώραν ἐκείνης ἢν πρότερον κατώκουν.—Ἀποικίσαι τινὰς]
 νὰ στείλωσί τινας εἰς ἀποικίαν Ἐννοεῖ τὰς ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Δωρι-
 κάς ἀποικίας.—Πολλ. βραστῶνην]=μεγάλῃν εὐκολίαν κτλ. Ἐκ τοῦ
 ῥάδιον, ῥᾶστον.—Ἀφορισθεῖσαν]=ἀποχωρισθεῖσαν.—Οἰκεῖν ἰόντας]
 ὁμαλώτερ. θὰ ἦτο ἰόντας οἰκεῖν=νὰ πηγαίνωσι νὰ κατοικῶσι.

37. Πατριωτέραν] = μετὰ πλείονος δικαιοῦματος πάτριον. —
 Ἄναστ. ποιησάσης] = ἀποδιωξάσης ἐκ τῆς χώρας των. Ὑπὸ τῶν

(ί.) Οὐ τοίνυν, ἐπειδὴ τὰ μέγιστα συνδιέπραξε, τῶν 38 ἄλλων ὠλιγόρησεν, ἀλλ' ἀρχὴν μὲν ταύτην ἐποίησατο τῶν εὐεργεσιῶν, τροφὴν τοῖς δεομένοις εὐρεῖν, ἦν περ χρὴ τοὺς μέλλοντας καὶ περὶ τῶν ἄλλων καλῶν καλῶς διοικήσειν, ἡγουμένη δὲ τὸν βίον τὸν ἐπὶ τούτοις μόνον οὐπω τοῦ ζῆν ἐπιθυμεῖν ἀξίως ἔχειν οὕτως ἐπεμελήθη καὶ τῶν λοιπῶν, ὥστε τῶν παρόντων τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθῶν, ὅσα μὴ παρὰ τῶν θεῶν ἔχομεν, ἀλλὰ δι' ἀλλήλους ἡμῖν γέγονε, μηδὲν μὲν ἄνευ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας εἶναι, τὰ δὲ πλεῖστα διὰ ταύτην γεγενῆσθαι. Παραλαβοῦσα γὰρ τοὺς Ἑλ-39 ληνας ἀνόμως ζῶντας καὶ σποράδην οἰκοῦντας, καὶ

παλαιῶν λέγεται ἀνάστατον ποιῶ, καὶ ἀνάστατος γίγνομαι· τὸ δὲ ἀναστατόω—ῶ, —οὔμαι εἶνε ἀδόκιμα.

§ (ε') 38. ἀλλ' ἀρχὴν] Κατηγορ. εἰς τὸ ταύτην. — Τροφὴν τ. δ. εὐρεῖν] ἐπεξηγήσεις τοῦ ταύτην. Πρβλ. 9, 38. Τὸ ἀπαρέμφ. ἐνίστε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνει καὶ τὸ ἄρθρον — Ἦν περ χρὴ] «Ἀπὸ κοινοῦ τὸ, Ἄρχὴν ποιῆσθαι, τοὔτέστιν, Ἦν περ οφείλουσιν ἀρχὴν ποιῆσθαι οἱ μέλλοντες καὶ περὶ τῶν λοιπῶν καλῶς διοικήσειν». — Καλῶν καλῶς] Παρονομασία λίαν προσφιλὴς τοῖς τε ποιηταῖς καὶ τοῖς πεζογράφοις. Ἄριστ. Ἀχαρν 353. «Τὸ κανοῦν καλὴ καλῶς οἴσεις». — Τὸν ἐπὶ τ. μ. οὐπω ζῆν] «Τὸν μηδὲν ἔχοντα πλέον τῆς ἀναγκαίας οἰκῆσεως καὶ τροφῆς βίον». τ. ἔ ὅτι ὁ εἰς ταῦτα μόνον περιοριζόμενος τρόπος τοῦ ζῆν δὲν εἶνε ἀκόμη ἀξίος ὡς τε νὰ διεγείρῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ζωῆς. Ἡ διαφορὰ τοῦ οὐπω καὶ οὐκέτι ἔχει ὧδε: Τὸ μὲν οὐπω (μῆπω) ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον· «τὸ μὲν μέλλον οὐπω τὸ δὲ παρῳχημένον οὐκέτι ἐστί· «οὐπω καιρὸς=δὲν εἶνε ἀκόμη καιρὸς» «οὐκέτι καιρὸς=δὲν εἶνε πλέον καιρὸς.»

39. Παραλα. τ. Ἑλλ.] = εὐροῦσα τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, ὡς ὁ διαδεχόμενος ἀρχὴν τινα εὐρίσκει τὴν κατάστασιν τῆς διοικήσεως καὶ ἀναλαμβάνει αὐτήν. Πρβλ. 9, 47 «παραλαβὼν τὴν πόλιν ἐκθεσθαρῶμένην» καὶ Ξενοφ. Πολ. Λακδ. «Λυκοῦργος τοῖς ὑν παραλαβὼν τοὺς Σπαρτιάτας» — Καὶ σποράδην οἰκ.] Πρβλ. Ἑλλ. ἔγκ. «τὴν πόλιν σποράδην καὶ κατὰ κώμας οἰκοῦσαν εἰς ταύτην συνήγαγε.»

37 τοὺς μὲν ὑπὸ δυνασκειῶν ὑβρίζομένους, τοὺς δὲ δι'
 ἀναρχίαν ἀπολλυμένους, καὶ τούτων τῶν κακῶν αὐ-
 τοὺς ἀπήλλαξε, τῶν μὲν κυρία γενομένη, τοῖς δ' αὐ-
 τὴν παράδειγμα ποιήσασα· πρώτη γὰρ καὶ νόμους
 40 ἔθετο καὶ πολιτείαν κατεστήσατο. Δῆλον δ' ἐκεῖθεν·
 οἱ γὰρ ἐν ἀρχῇ περὶ τῶν φονικῶν ἐγκαλέσαντες καὶ
 βουλευθέντες μετὰ λόγου καὶ μὴ μετὰ βίας διαλύσα-
 σθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις
 τὰς κρίσεις ἐποίησαντο περὶ αὐτῶν. Καὶ μὲν δὴ καὶ
 τῶν τεχνῶν τὰς τε πρὸς τὰναγκαῖα τοῦ βίου χρησί-
 μας καὶ τὰς πρὸς ἡδονὴν μεμηχανημένας, τὰς μὲν
 εὐροῦσα, τὰς δὲ δοκιμάσασα χρῆσθαι τοῖς ἄλλοις
 41 παρέδωκεν. (ιά.) Τὴν τοίνυν ἄλλην διοίκησιν οὕτω
 φιλοξένως κατεσκευάσατο καὶ πρὸς ἅπαντας οἰκείως

καὶ Θουκυδ. 2, 15. 'Ο συνοικισμὸς ἐγένετο ὑπὸ Θησέως. Θουκ. 2,
 14 «ἐν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον ξυνόκησε πάντας».
 —[Τῶν μὲν κυρία] = διοικοῦσα αὐτοὺς ὡς προστάτις — [Παραδ. ποιή-
 σασα] ὡς λέγει ὁ Περικλῆς παρὰ Θουκ. 2, 37: χρώμεθα πολιτεία
 οὐ ζηλούση τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ
 ὄντες τινὶ ἢ μιμούμενοι ἐτέρους.» — N. ἔθετο] = 'Ἐν αὐτῇ ἔδωκεν.
 'Ἡ διαφορὰ τοῦ τίθεναὶ νόμους καὶ τίθεσθαι νόμους
 ἔχει ὧδε· τὸ α'. λέγεται ἐπὶ τοῦ νομοθέτου, βασιλέως, ἄρχοντος·
 τὸ β'. ἐπὶ δήμου ἢ πολιτῶν.

40. 'Ἐκεῖθεν] = ἐκ τῶν ἐπομένων. — Οἱ γὰρ ἐν ἀρχῇ] εἰς τοὺς
 παναρχαίους χρόνους. 'Ο γὰρ εἶνε διασαφητικὸς = δηλαδὴ καὶ τί-
 θεται α'.) μετὰ τὰς φράσεις «δῆλον δέ, τεκμήριον δέ, σημειῶν δέ,
 μαρτύριον δέ, κεφάλαιον δέ. β') μετὰ τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας
 καὶ γ'.) μετὰ τὰ ὑπερβητικά. — Μετὰ λόγου] = κατὰ δικαστικὴν ἀνά-
 κρισιν καὶ ἀπόφασιν. Πρβλ. Πρωταγ. σελ. 324. — 'Ἐν τοῖς ν. τ. κρ.
 ἐποίησ.] = Κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἡμετέρους ἔκαμαν τὰς κρίσεις
 περὶ τῶν ἀναμεταξύ των διαφορῶν. Πρβλ. Θουκ. 1, 77.

41. § 1α'. Τὴν κοιν. ἄλ. δ. οὕτ. φ. κατ.] = Τὴν δὲ ἄλλην τῶν
 ἑαυτῆς πραγμάτων διοίκησιν μετὰ τόσου φιλοξένου καὶ εἰς ὅλους
 οἰκείου τρόπου διέταξεν, ὥστε κτλ. Πρβλ. καὶ Θουκ. 2, 93. Τὰ εἰς

ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις καὶ τοῖς ἀπολαύ-
σαι τῶν ὑπαρχόντων ἐπιθυμοῦσιν ἀμφοτέροις ἀρμότ-
τειν καὶ μήτε τοῖς εὐδαιμονοῦσι μήτε τοῖς δυστυχοῦ-
σιν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀχρήστως ἔχειν ἄλλ' ἑκατέροις
αὐτῶν εἶναι παρ' ἡμῖν, τοῖς μὲν ἡδίστας διατριβάς,
τοῖς δ' ἀσφαλεστάτην καταφυγὴν. Ἔτι δὲ τὴν χώραν⁴²
οὐκ αὐτάρκη κεκτημένων ἐκάστων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐλ-
λείπουσαν, τὰ δὲ πλείω τῶν ἱκανῶν φέρουσαν, καὶ
πολλῆς ἀπορίας οὔσης τὰ μὲν ὅπου χρῆ διαθέσθαι,
τὰ δ' ὀπόθεν εἰσαγαγέσθαι, καὶ ταύταις ταῖς συμφο-
ραῖς ἐπήμυνεν· ἐμπόριον γὰρ ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος
τὸν Πειραιᾶ κατεσκευάσατο, τοσαύτην ἔχονθ' ὑπερ-
βολὴν, ὥσθ' ἂ παρὰ τῶν ἄλλων ἐν παρ' ἐκάστων χα-
λεπόν ἐστι λαβεῖν, ταῦθ' ἅπαντα παρ' αὐτῆς ῥάδιον
εἶναι πορίσασθαι.

(ιβ'). Τῶν τοίνυν τὰς πανηγύρεις καταστησάντων⁴³
δικαίως ἐπαινουμένων, ὅτι τοιοῦτον ἔθος ἡμῖν παρέ-
δοσαν ὥστε σπειταμένους καὶ τὰς ἔχθρας τὰς ἐνεστη-

ῶς ἐπιρρ. εἶνε παρόξυνα, ὅταν παράγωνται ἐξ ἐπιθέτων παροξυ-
τόνων εἰς τὴν γεν. πληθ., οἶον φιλοξένως, συνήθως, αὐτάρκως, αὐ-
θάδως (μὴ λέγε αὐθαδῶς) — Ἐν ταῖς αὐτῶν] τ. ἔ. πόλεσιν ἢ πατρί-
σιν. — Ἀχρήστως ἔχειν] ἐνν. τὴν αὐτῆς διοίκησιν, δηλ. νὰ
ᾔνε ἀνωφελῆς ἢ διοικήσῃς τῆς.

42. Αὐτάρκη] = αὐτὴν αὐτῆ ἀρκοῦσαν. — Τὰ μὲν — τὰ δὲ] ἐπιρρ.
τὸ ἐλλείπουσαν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πλείω φέρουσαν
= ὑπολειπομένην τοῦ ἀπαιτουμένου μέτρου — Διαθέσθαι] = νὰ πω-
λήσῃ. «Σημαίνει τό, Διατίθεσθαι, καὶ Πιπράσκειν, καθὰ καὶ ἡ Διά-
θεσις (ἢ λέξει ἐχρήσατο ἀλλαχοῦ Βουσ. 14) τὴν Πρᾶσιν, ὡς ἐξη-
γήσατο ὁ Ἀρποκρατίων» — Καὶ τ. τ. συμ. ἐπήμυνεν] ἐν ταύταις
ταῖς δυσχερείαις ἦλθεν εἰς βοήθειάν των.

43. § (ιβ') Τῶν τ. τ. σ. κ. ἐπαιν] = ἐν ᾧ λοιπὸν δικαίως ἐπαι-
νοῦνται οἱ τὰς πανηγυρ. συστήσαντες κτλ. Αἱ μτχ. χρον. — Ὡς τε
σπειταμένους] = «Διὰ σπονδῶν καὶ θυσιῶν φιλίαν πρὸς ἀλλήλους

κυίας διαλυταμένους συνελθεῖν εἰς ταῦτόν, καί μετὰ ταῦτ' εὐχὰς καὶ θυσίας κοινὰς ποιησαμένους ἀναμνησθῆναι μὲν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς ἀλλήλους ὑπαρχούσης, εὐμενεστέρως δ' εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον διατεθῆναι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰς τε παλαιὰς ξενίας ἀνανεώσασθαι καὶ καινὰς ἐτέρας ποιήσασθαι, 44 καὶ μήτε τοῖς ἰδιώταις μήτε τοῖς διενεγκοῦσι τὴν φύσιν ἀργὸν εἶναι τὴν διατριβήν, ἀλλ' ἀθροισθέντων τῶν Ἑλλήνων ἐγγενέσθαι τοῖς μὲν ἐπιδείξασθαι τὰς αὐτῶν εὐεξίας, τοῖς δὲ θεάσασθαι τούτους πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιζομένους, καὶ μηδετέρους ἀθύμως διάγειν, ἀλλ' ἑκατέρους ἔχειν, ἐφ' οἷς φιλοτιμηθῶσιν, οἱ μὲν ὅταν ἴδωσι τοὺς ἀθλητὰς αὐτῶν ἕνεκα πονοῦν-

ποιησαμένους.» Ὑπαινίττεται τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἐκεχειρίαν. Οἱ κήρυκες τῶν Ἡλείων (σπονδοφόροι Κρονίδα Ζηνοῦς Πινδ' Ἰσθ. 2, 23) ἐκήρυττον τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐν Ὀλυμπίᾳ πανηγύρεως καὶ σπονδᾶς, δηλοῦντες ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἑορτῆς, ἔπρεπε νὰ ἡσυχάζωσι καθ' ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τὰ ὄπλα γενομένης ἐκεχειρίας. Ὡσαύτως δ' ἀνήγγελλον καὶ οἱ Ἐλευσῖνιοι τὰς μυστηριώτιδας σπονδᾶς διὰ σπονδοφόρων. Πρβλ. Αἰσχ. π. Πρῆσθ. 2, 133.—Θυσίας κοινὰς]. Αἱ κοιναὶ θυσίαι ἐτελοῦντο τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πανηγύρεως ὑπὸ τῶν παρὰ τῶν διαφόρων πόλεων πεμπομένων θεωρῶν.—Ξενίας] = τὰς διὰ ξενίας γενομένας φιλίας. Λέγεται ξενία ἢ φιλικὴ σχέσις, ἣν πόλις πρὸς πόλιν ἢ πολίτης πύλεώς τινος πρὸς πολίτην ἄλλης Ἑλληνικῆς πόλεως συνέδεον.

44. [Ἰδιώταις] ἐνταῦθα κατ' ἀντίθεσιν πρὸς «διενεγκοῦσι τὴν φύσιν» (καὶ τῶν ἀγῶνων γυμνικῶν καὶ μουσικῶν μετέχουσι καὶ ἐν τούτοις διατρέπουσι). Ἐν § 11 ἀνωτέρω οἱ ἰδιῶται ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς βήτορας.—Ἐφ' οἷς φιλοτιμ.] Ἡ ὑποτακτ. κεῖται ἐπὶ ἀναφορᾶς ἄνευ τοῦ ἄν. Ἡ χρῆσις αὕτη εἶνε ἀσυνήθης. Ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια νὰ ἀναπαύσῃ τὴν φιλοτιμίαν των.—Οἱ μὲν—οἱ δὲ] ὡς ὑποκείμε. τοῦ ἴδωσι καὶ ἐνθυμηθῶσιν, ἀντι τοὺς μὲν . . . τοὺς δὲ, καθὼ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἑκατέρους.—Αὐτῶν] ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμε. τοῦ ἴδωσι.= ἴδωσιν οἱ θεα-

τας, οἱ δ' ὅταν ἐνθουμηθῶσιν, ὅτι πάντες ἐπὶ τὴν σφε-
 τέραν θεωρίαν ἤκουσι, — τοσοῦτων τοίνυν ἀγαθῶν
 διὰ τὰς συνόδους ἡμῖν γιγνομένων οὐδ' ἐν τούτοις
 ἡ πόλις ἡμῶν ἀπελείφθη. Καὶ γὰρ θεάματα πλεῖστα⁴⁵
 καὶ κάλλιστα κέκτηται, τὰ μὲν ταῖς δαπάναις ὑπερ-
 βάλλοντα, τὰ δὲ κατὰ τὰς τέχνας εὐδοχιμοῦντα,
 τὰ δ' ἀμφοτέροις τούτοις διαφέροντα· καὶ τὸ πλῆ-
 θος τῶν εἰσαφικνουμένων ὡς ἡμᾶς τοσοῦτόν ἐστιν,
 ὥστ' εἴ τι ἐν τῷ πλησιάζειν ἀλλήλοις ἀγαθόν ἐστι,
 καὶ τοῦθ' ὑπ' αὐτῆς περιειληφθαι. Πρὸς δὲ τούτοις
 καὶ φιλίας εὐρεῖν πιστοτάτας καὶ συνουσίαις ἐν-
 τυχεῖν παντοδαπώταταις μάλιστα παρ' ἡμῖν ἐστιν,
 ἔτι δ' ἀγῶνας ἰδεῖν μὴ μόνον τάχους καὶ ῥώμης ἀλ-
 λά καὶ λόγων καὶ γνώμης καὶ τῶν ἄλλων ἔργων ἀ-

ταὶ ὅτι ἕνεκα ἑαυτῶν οἱ ἀθλεῖται ἀγωνίζονται. — 'Ἐπὶ τὴν σφ.
 θ. ἤκ.] ἐπὶ τὸ θεάσασθαι σφᾶς αὐτούς. — 'Ἡμῖν] τοῖς Ἕλλησι. —
 'Ἡμῶν] τῶν Ἀθηναίων. = οὐδὲ ἔμεινεν ὀπίσω τῶν ἀγαθῶν τῶν
 ἄλλων πόλεων τὰ ὅποια παρέχουσιν αἱ πανηγύρεις

45. Καὶ γὰρ θεάματα] Ἐνταῦθα διὰ τῆς λέξ. θεάματα ἐννοοῦνται
 μόνιμα ἐν Ἀθήναις ἀντικείμενα θεᾶς ἄξια. Ὁ Δημοσθ. 18,68 λέγει
 θεωρήματα. Ἐν Ἀθήναις δὲν ἦσαν μόνον λαμπρὰ τὰ μεγάλα
 καὶ μικρὰ Παναθηναῖα τελούμενα κατὰ τὸν μῆνα Ἐκατομβαιῶνα,
 ὡς καὶ τὰ ἐν ἄστει καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια, τελούμενα τὰ
 μὲν κατὰ τὸν μῆνα Ἐλαφηβολιῶνα, τὰ δὲ τὸν Ποσειδεῶνα, ἀλλὰ καὶ
 ἅπασαι αἱ ἄλλαι ἑορταὶ ἐν Ἀττικῇ, ἐν αἷς οὐ μόνον γυμνικαὶ καὶ
 μουσικαὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο, ἀλλὰ καὶ δράματα ἐδιδάσκοντο καὶ θυ-
 σίαι καὶ μεγαλοπρεπεῖς τελεταί, χοροὶ καὶ ὑπαγγελίαι ποιημάτων
 κτλ. ἐγένοντο. — Τ. δ. ὑπερβαλ.] = ὑπερέχοντα κατὰ τὰς δαπάνας.
 — 'Ἀμφ. τούτοις] τ. ἔ. ταῖς δαπάναις καὶ ταῖς τέχναις. — Φιλ. εὐρ.
 πιστ.] Κατὰ τὸν Δικαίταρον «οἱ Ἀθηναῖοι φιλίας γνήσιοι φύλακες.»
 — Καὶ συν. ἐντ. παντοδ.] καὶ συναναστροφᾶς νὰ ἀπαντήσῃ διαφό-
 ρους. Τὸ σπάνιον τοῦτο ὑπερβ. ἀπαντᾷ καὶ ἐν 11,12 «γυμνάσια
 πλεῖστα καὶ παντοδαπώτατα» καὶ 15, «πλεῖστα καὶ παντοδαπώ-
 τατα.» — Τάχους καὶ ῥώμης ἄλλ. κ. λ. καὶ γ.] Παρονομασία, δηλ.

46 πάντων, καὶ τούτων ἄθλα μέγιστα. Πρὸς γὰρ οἷς αὐτῇ τίθησι, καὶ τοὺς ἄλλους διδόναι συναναπαίθει· τὰ γὰρ ὑφ' ἡμῶν κριθέντα τοσαύτην λαμβάνει δόξαν ὥστε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαπᾶσθαι. Χωρὶς δὲ τούτων αἱ μὲν ἄλλαι πανηγύρεις διὰ πολλοῦ χρόνου συλλεγεῖσθαι ταχέως διελύθησαν, ἡ δ' ἡμετέρα πόλις ἅπαντα τὸν αἰῶνα τοῖς ἀφικνουμένοις πανηγυρὶς ἐστίν.

47 (ιγ'). Φιλοσοφίαν τοίνυν, ἡ πάντα ταῦτα συνεξεῦρε καὶ συγκατεσκεύασε, καὶ πρὸς τε τὰς πράξεις ἡμᾶς ἐπαίδευσε καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπράυνε, καὶ τῶν συμφορῶν τὰς τε δι' ἀμαθίαν καὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας διεῖλε, καὶ τὰς μὲν φυλάξασθαι,

παράθεσις λέξεων ἰσοσυλλάβων καὶ ὁμοιοκαταλήκτων. Αἱ λέξ. λόγων καὶ γνώμης δὲν ἀναφέρονται μόνον πρὸς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ δράματα, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα τὰ καθιστῶντα τὰς Ἀθήνας διαρκῆ πανηγυριν.

46. Διὰ π. χρόνου] μετ' ἄρκετὸν διάστημα πολλοῦ χρόνου, συγκροτηθῶσιν, ὡς τὰ Ὀλύμπια, Πύθια, Ἰσθμια.—Διελύθησαν] ἀορ. τοῦ συνήθως γινομένου· τοῦ τοιοῦτου ἀορ. γίνεται πολλάκις χρῆσις εἰς γενικὰς προτάσεις σημαίνουσας πρᾶγμα γνωστὸν ἐκ πείρας· καὶ τότε ἔχει σημ. ἐνεστώτος ὡς «κάλλος ἢ χρόνος ἀνάλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανεν.»

47. § (ιγ'). Φιλοσοφίαν] εἶνε ἀντικείμεν. τοῦ κατ' ἐδειξεν.—'Ἐπράυνε]—ἐξημέρωσε τὰ ἦθη, ἐξηυγένισε τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν.—Καὶ σ. τ. τ.—γιγνομένας] «Συμφοραὶ ἐξ ἀνάγκης εἰσὶ γῆς σεισμοί, ὑδάτων ἐπικλύσεις ἄθροαι, τοῦ περιέχοντος ἀνωμαλία ἀνθρώπους ζῶα καὶ φυτὰ λυμαινόμεναι καὶ τὰ τοιαῦτα· συμφοραὶ δι' ἀμαθίαν, πυρπολήσεις πόλεων σπάνει τῶν σθετηρίων ὀργάνων, λοιμὸς ἐκ τοῦ μὴ φυλάττεσθαι τὴν μετὰ τῶν νοσοῦντων ἀναχώρησιν, ἢ λιμὸς διὰ τὸ μὴ ἐν δέοντι γενέσθαι τὴν συγκομιδὴν τε καὶ φυλακὴν τῶν καρπῶν καὶ ὅλως ἅπανθ' ὅσα ἢ τῶν διοικούντων τὰς πόλεις κακία καὶ ἄγνοια προσεξευρίσκει καὶ προστίθησι τοῖς ἀναγκαίοις μὴ ἀναγκαῖα κακά.»

τάς δὲ καλῶς ἐνεγχεῖν δίδαξεν, ἡ πόλις ἡμῶν κατέδειξε, καὶ λόγους ἐτίμησεν, ὧν πάντες μὲν ἐπιθυμοῦσι, τοῖς δ'ἐπισταμένοις φθονοῦσι, συνειδυῖα μὲν, ὅτι 48 τοῦτο μόνον ἐξ ἀπάντων τῶν ζώων ἴδιον ἔφουμεν ἔχοντες, καὶ διότι τούτῳ πλεονεκτήσαντες καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αὐτῶν διηνέγκαμεν, ὁρῶσα δὲ περὶ μὲν τὰς ἄλλας πράξεις οὕτω παραχῶδεις οὔσας τὰς τύχας ὥστε πολλάκις ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς φρονίμους ἀτυχεῖν καὶ τοὺς ἀνοήτους κατορθοῦν, τῶν δὲ λόγων τῶν καλῶς καὶ τεχνικῶς ἐχόντων οὐ μετὸν τοῖς φαύλοις, ἀλλὰ ψυχῆς εὐφρονούσης ἔργον ὄντας, καὶ 49 τοὺς τε σοφοὺς καὶ τοὺς ἀμαθεῖς δοκοῦντας εἶναι ταύτῃ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέροντας, ἔτι δὲ τοὺς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἐλευθέρως τεθραμμένους ἐκ μὲν ἀνδρείας καὶ πλοῦτου καὶ τῶν τοιοῦτων ἀγαθῶν οὐ γι-

48. Διεῖλε] = διεχώρησε, διέστειλε.— Ὦν] ἀνήκει οὐ μόνον τῷ ἐπιθυμοῦσι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ φθονοῦσι.— Συνειδυῖα μὲν] = καλῶς δ' ἐν ἑαυτῇ γινώσκουσα.— Ὅτι τοῦτο] δηλ. τὸν λόγον.— Διότι] ἀντὶ ὅτι πρὸς ἀποφυγὴν χασμωδίας ἐτέθη.— Παραχῶδεις] ἀνωμάλους καὶ ἀσταθεῖς— Οὔσας] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ὁρῶσα ὡς καὶ αἰμτχ. οὐ μετὸν, ὄντας, διαφέροντας, οὐ γινωσκομένους, γιγνομένους, ἀποδεδειγμένον, δυναμένους καὶ ὄντας. Οὐ μετὸν τοῖς φαύλοις = μτχ. κατηγ. οὐκ οὔσαν μετουσίαν τοῖς φαύλοις, οὐ μετέχοντας τοὺς φαύλους.

49. Εὐθύς ἐξ ἀρ. ἐλευθ.] ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, ἐκ τῆς νηπιακῆς τῶν ἡλικίας ἀνατεθραμμένοι μὲ ἀνατροφὴν ἀρμόζουσαν εἰς ἐλευθέρους ἄνδρας.— Ἀνδρείας] Ἡ γραφὴ διὰ εἰ εἶνε ὀρθῆ ὡς καὶ τοῦ πτωχεῖα, δουλεία, ἐταιρεία, ἐφορεία, ἐπιτροπεία κτλ. καθὰ τοῦτο πιστοῦται καὶ ἐκ τοῦ Ἰωνικοῦ ἀνδρήϊη ἢ δὲ διὰ εἶνε πλημμελής· ἄλλως ἔχει τὸ ἀνανδρία, φιλανδρία, λιπανδρία κτλ. ἀπερ' ἐκ τοῦ ἀνανδρος, φίλανδρος, λίπανδρος κτλ. γίνονται, καὶ τὸ Ἀνδρία (θηλ. τοῦ Ἄνδριος) ἀνδρεῖος, θηλ. ἀνδρεία καὶ τὸ ἀφηρ. ἢ ἀνδρεία, ὡς αἰ-

γνωσκομένους, ἐκ δὲ τῶν λεγομένων μάλιστα καταφανεῖς γιγνομένους, καὶ τοῦτο σύμβολον τῆς παιδεύσεως ἡμῶν ἐκάστου πιστότατον ἀποδεδειγμένον, καὶ τοὺς λόγῳ καλῶς χρωμένους οὐ μόνον ἐν ταῖς αὐτῶν δυναμένους ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐντίμους ὄντας.

50 Τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπεν ἡ πόλις ἡμῶν περὶ τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὥσθ' οἱ ταύτης μαθηταὶ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι γεγόνασι, καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι, καὶ μᾶλλον Ἕλληνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας.

51 (ιδ'). "Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ περὶ τὰ μέρη διατρίβειν ὑπὲρ ὅλων τῶν πραγμάτων ὑποθέμενος ἐρεῖν μὴδ' ἐκ τούτων ἐγκωμιάζειν τὴν πόλιν ἀπορῶν τὰ πρὸς τὸν

τιος — αἰ τί α, ἢ αἰ τί α. — Τοῦτο] Δηλ. «τῷ λόγῳ καλῶς χρῆσθαι.» — Ἀποδεδειγμένον] κατηγ. μτχ. = ὅτι ἀποδέδεικται.

50. Ἀπολέλοιπεν] Ἡ μεταφορὰ ἐκ τοῦ δρόμου, = ἔχει ἀφήση ἔπισω, ἔχει νικήση. — Περὶ τὸ φρ καὶ λέγειν] Τοῦτο ἀναφέρεται πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ λέγειν. — Διδ. γεγόνασι] ὁ Περικλῆς παρὰ Θουκ. 2, 41 λέγει περὶ τῶν Ἀθηναίων «ξυνελὼν λέγω τὴν πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι.» καὶ Διοδώρ. 13, 27 «(αἱ Ἀθηναί) κοινὸν παιδευτήριον πᾶσιν ἀνθρώποις.» — Πεποίηκε] ἐνν. ἡ πόλις = ἔχει κάμη νὰ φαίνεται. — Μᾶλλον Ἕλλ.] συγchr. τοῦ Ἕ λ λ η ν, οὗ τὸ ὑπερθ. μάλιστα Ἕλληνας. Οὕτω σχηματίζονται περιφραστικῶς καὶ τὰ παραθετικά τοῦ φιλέλληνα, μισέλληνα καὶ τῶν τοιούτων. — Τοὺς τ. κ. φ. μετέχοντας] = τοὺς φύσει Ἕλληνας.

51. § (ιδ'). "Ἴνα μ. δ. π. τ. δ.] = Ἴνα μὴ φαίνομαι ὅτι διατρίβω εἰς τὰ μερικὰ πλεονεκτήματα, ἐνῶ προσθέμην νὰ εἴπω περὶ τῶν γενικῶν κτλ. Τὸ δοκεῖν ἀείποτε συνταπ. μετὰ εἰδ. ἀπρμφ., οὐδέποτε μὲ ἀναλελυμένον εἰδ. λόγον διὰ τοῦ ὅτι, καὶ ἐξηγεῖ κρίσιν, δοξασίαν, εἰκασίαν περὶ τινος. Συντασ. καὶ μετὰ τελικ. ἀπαρμφ. ὅταν ἐξηγήτῃ τελεστέον ἢ τελεσίμῳ τι καὶ εἶνε = τῷ ἀρέσκειν «ἐπειδὴ περ δοκεῖ πραγματειώδη παιδίαν παίζειν» ἢ τὰ μέρη ἀντιτίθ. πρὸς τὸ ὑπὲρ ὅλων ν. — Ἐγκωμιάζειν] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ δοκῶ. — Ἀπο-

πόλεμον αὐτὴν ἐπαινεῖν, ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις φιλοτιμουμένους, ἡγοῦμαι δὲ τοῖς προγόνους ἡμῶν οὐχ ἤττον ἐκ τῶν κινδύνων τιμᾶσθαι προσήκειν ἢ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν. Οὐ γὰρ 52 μικροὺς οὐδ' ὀλίγους οὐδ' ἀφανεῖς ἀγῶνας ὑπέμειναν ἀλλὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς καὶ μεγάλους, τοὺς μὲν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χώρας, τοὺς δ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας· ἅπαντα γὰρ τὸν χρόνον διετέλεσαν κοινήν τὴν πόλιν παρέχοντες καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἀεὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαμύνουσαν. Διὸ δὴ καὶ κατηγοροῦσί τινες 53 ἡμῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων, ὅτι τοὺς ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα θεραπεύειν, ὥσπερ οὐ μετὰ τῶν ἐπαινεῖν βουλομένων ἡμᾶς τοὺς λόγους ὄντας τοὺς τοιοῦτους. Οὐ γὰρ ἀγνοοῦντες, ὅσον διαφέρουσιν αἱ μείζους τῶν συμμαχιῶν πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, οὕτως ἐβουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον εἰδότες τὰ συμβαίνοντ' ἐκ τῶν τοιοῦτων

ρῶν] αἰτιολ. μτχ. = ἐπειδὴ ἀπορῶ — Τὰ π. τ. πολ. ἐπαινεῖν] Καὶ ἐν ἄλλοις πλείστοις χωρίοις ὁ Ἰσοκράτης ἐπαινεῖ τὰς πολεμικὰς πράξεις τῶν Ἀθηναίων. Καὶ ὁ Ἀριστοτ. ἐν Ῥητ. 2, 22 λέγει «Πῶς ἂν δυναίμεθα ἐπαινεῖν τοὺς Ἀθην., εἰ μὴ ἔχοιμεν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἢ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην, ἢ τὰ ὑπὲρ Ἡρακλειδῶν πραχθέντα, ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν τοιοῦτων.» — Ταῦτα εἰρ. μοι] ὁ πρξ. σημ. πρᾶξιν τετελεσμένην καὶ σωζομένην ἐν τῷ ἀποτελέσματι, εἴτε εἰς τὸ παρὸν, εἴτε εἰς τὸ παρελθόν, εἴτε εἰς τὸ μέλλον ἀναφέρεται. Πρβλ. Δημ. 4, 18. Πλατ. Ἀπολ. σ. 176.

52. Μεγάλους] Τοῦτο ἀντιτίθεται τῷ μικροῦς, τὸ δεινοῦς, τῷ ἀφανεῖς καὶ τὸ πολλοῦς τῷ ὀλίγους. — Κοινήν] κατηγορ. εἰς τὸ πόλιν = ἐξηκολούθησαν νὰ παρέχωσι τὴν πόλιν κοινὸν καταφύγιον εἰς πάντας καὶ ἐκάστοτε τοὺς ἀδ. κτλ.

53. Ἡμῶν] ἀντικείμε. εἰς τὸ κατηγοροῦσι. — Ὡς περ οὐ — ὄντας] αἰτιατ. ἀπόλυτος. Τὸ ὡς περ μετὰ αἰτιολογ. μτχ. σημ. ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶνε προφανῶς ψευδής. — Π. τ. ἀσφάλειαν] ὅπόσον ὑπερτεροῦσι κατὰ τὴν ἀσφάλειαν. — Εἰδότες] ὑποθετ. μτχ. = ἄλλ' ἐὰν

ὅμως ἤρούμεθα τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ παρὰ τὸ συμφέρον βοηθεῖν μᾶλλον ἢ τοῖς κρείττοσι τοῦ λυσιτελοῦντος ἕνεκα συναδικεῖν.

- 54 (ιε'). Γνοίη δ' ἄν τις καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν ῥώμην τὴν τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἰκετειῶν, ἃς ἤδη τινὲς ἡμῖν ἐποίησαντο. Τὰς μὲν οὖν ἢ νεωστὶ γεγενημένας ἢ περὶ μικρῶν ἐλθούσας παραλείψω· πολὺ δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, ἐκεῖθεν γὰρ δίκαιον τὰς πίστεισ λαμβάνειν τοὺς ὑπὲρ τῶν πατριῶν ἀμφισβητοῦντας, ἤλθον οἱ θ' Ἡρακλέους παῖδες καὶ μικρὸν πρὸ τούτων Ἄδραστος ὁ
55 Ταλαοῦ, βασιλεὺς ὧν Ἄργους, οὗτος μὲν ἐκ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ Θήβας δεδυστυχηκῶς, καὶ τοὺς

ἐγνωρίζομεν πολὺ ἀκριβέστερον κτλ.—Ἡρούμεθα] μεταχειρίζεται παρατ. διότι ἦτο μέγιστον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν τοῦ νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἀδυνατωτέρους.—Παρὰ τὸ συμφέρον] τ. ἔ. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός μας, μὲ ζημίαν μας.—Ἡ τ. κ.—συναδικεῖν] παρὰ νὰ πράττωμεν ἀδικίας μὲ τοὺς ἰσχυροτέρους ἕνεκα ὠφελείας κτλ. Λυσ. Ἐπιταφ. 4 «ἠξίουσιν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον, ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους ἐκδοῦναι.»

54. § (ιε') Τῆς πόλεως] Γραμματικῶς μὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ ῥώμην, ἀνήκει ὅμως καὶ εἰς τὸ τὸν τρόπον.—Ἐλθούσας] ἀντιῖκεται ἐλθόντας. Ἡ ἰκεσία τῶν ἀδυνατωτέρων κρατῶν πρὸς τὰ ὑπερέχοντα ἐγένετο ὧδε· οἱ ἰκέται ἐκράτουν κλάδον ἐλαίας, ἐφ' οὗ ὑπῆρχεν ἔριον, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν θεῶν.—Τὰς πίστεισ]=τὰς ἀποδείξεις τῆς πίστεως.—Ἄδρ. ὁ Ταλαοῦ] οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Ταλαοῦ καὶ τῆς Λυσιμάχης, βασιλεὺς τῶν Ἀργείων, ἐστράτευσεν μετὰ τοῦ Πολυνείκου ἐπὶ Θήβας.—Δεδυστυχηκῶς] δηλ. ἠττημένος. Ἄφ' οὗ ὁ Πολυνείκης ἐξεδιώχθη τοῦ θρόνου τῶν Θηβῶν ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ἐτεοκλέους ἐλθὼν εἰς Ἄργος συνεζεύχθη Ἀργεῖαν τὴν τοῦ Ἀδράστου, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου του, καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τῶν Ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας πόλεμος, καθ' ὃν φονευθέντος τοῦ Πολυνείκου καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, πλὴν τοῦ Ἀδράστου, ἐπανῆλθεν ὁ στρατὸς ἄπρακτος εἰς

ὑπὸ τῇ Καδμείᾳ τελευτήσαντας αὐτὸς μὲν οὐ δυνάμενος ἀνελεῖσθαι, τὴν δὲ πόλιν ἀξίων βοηθεῖν ταῖς κοιναῖς τύχαις καὶ μὴ περιορᾶν τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνήσκοντας ἀτάφους γιγνομένους μηδὲ παλαιὸν ἔθος καὶ πάτριον νόμον καταλυόμενον, οἱ δ' Ἑρα-56 κλέους παῖδες φεύγοντες τὴν Εὐρυσθέως ἔχθραν, καὶ τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ὑπερορῶντες ὡς οὐκ ἂν δυνάμενας βοηθῆσαι ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς, τὴν δ' ἡμέτεραν ἱκανὴν νομίζοντες εἶναι μόνῃν ἀποδοῦναι χάριν ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ αὐτῶν ἅπαντας ἀνθρώπους εὐεργέ-

Ἄργος.— Ὑπὸ τὸ τ. Καδμ.] ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θεβῶν Καδμείαν, ὀνομασθεῖσαν οὕτω παρὰ τοῦ κτίσαντος αὐτὴν Κάδμου.— Ἄνελεῖσθαι] «κυρίως ἐναυθα τὸ χαμόθεν ἀναλαβεῖν». νὰ σηκώσῃ διὰ νὰ τοὺς θάψῃ.— Ἀποθνήσκοντας] = φονευσμένους, πίπτοντας. Τὸ ἀποθνήσκειν (ὑπὸ τινος) εἶνε παθητ. τοῦ ἀποκτείνειν (τινα). Τοῦ ῥήμ. τούτου 4 χρόν. ἐξεφέροντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετὰ τῆς προθέσεως ἀπό. ἀποθνήσκω, ἀπέθνησκον, ἀποθανοῦμαι, καὶ ἀπέθανον. Τρεῖς ἄνευ αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ ῥήμ. ἐπίθετον, τέθνηκα, ἐτεθνήκειν καὶ τεθνήξω καὶ οὐχί τεθνήξομαι. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τῶν προθ. πρὸ, συν, ὑπέρ, ἐν, προθνήσκω, συναποθνήσκω, ὑπερθνήσκω καὶ ὑπεραποθνήσκω, ἐθν. καὶ ἐναποθνήσκω ἀλλὰ προτέθνηκα οὐχί προαποτέθνηκα, συντεθν. οὐχί συναποτέθνηκα.— Ἀτάφους] κατηγορ. εἰς τὸ ὑποκείμε. τοῦ γιγνομένου, ἥτις μτχ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ περιορᾶν. — Πατρ. νόμος] Νόμος ἐκπάλαι ὑπῆρχε τοῖς Ἕλλησι οἱ νεκροὶ μετὰ τὴν μάχην ἐκατέρωθεν νὰ δίδωνται πρὸς ταφὴν, καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἀναίρεσις νεκρῶν· διότι ἐφρόνουν, ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐμποδίζονται ἀπὸ τοὺς κατάχθονίους θεοὺς νὰ καταβῶσιν εἰς τὸν Ἄδην ἐν ὧσιν τὰ σώματα ἔμναν ἄταφα. Πᾶσα ἄρνησις ἐκ μέρους τοῦ νικῶντος ἐθεωρεῖτο μέγα ἔγκλημα.

56. Εὐρυσθέως] Εὐρυσθέως ὁ Σθενέλου καὶ Νικίπτης ἦν βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν. Ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.— ὧν] Δηλ. ὑπὲρ τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησεν ἀπαλλάξας αὐτοὺς τῶν πολυειδῶν κακῶν· δαμάσας

τησεν. Ἐκ δὴ τούτων ῥάδιον κατιδεῖν, ὅτι καὶ κατ'
 57 ἐκείνον τὸν χρόνον ἡ πόλις ἡμῶν ἡγεμονικῶς εἶχε·
 τίς γὰρ ἂν ἴκετεύειν τολμήσειεν ἢ τοὺς ἦττους αὐτῶν
 ἢ τοὺς ὑφ' ἐτέροις ὄντας, παραλιπὼν τοὺς μείζω δύ-
 58 ναμιν ἔχοντας, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων οὐκ
 ἰδίων ἀλλὰ κοινῶν καὶ περὶ ὧν οὐδένας ἄλλους εἰκὸς
 ἦν ἐπιμεληθῆναι πλὴν τοὺς προεστάναι τῶν Ἑλλήνων
 ἀξιούοντας. Ἐπειτ' οὐδὲ ψευσθέντες φαίνονται τῶν ἐλ-
 πίδων, δι' ἃς κατέφυγον ἐπὶ τοὺς προγόνους ἡμῶν.

58 ἀνελόμενοι γὰρ πόλεμον ὑπὲρ μὲν τῶν τελευτησάντων
 πρὸς Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους
 πρὸς τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, τοὺς μὲν ἐπιστρατεύ-

τοὺς γίγαντας καὶ τὰ τέρατα ἐκαλεῖτο Ἄ λ ε ξ ί κ α κ ο ς καὶ Σ ω -
 τ ἦ ρ. «Ἡρακλῆς ἀπάσης κατέστη τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτης.»

57. Ἡγεμονικῶς εἶχε] = εἶχε τὰς ἰδιότητας καὶ τὸ κῦρος ἡγεμό-
 νος, καίτοι πράγματι δὲν ἦτο τοιοῦτος. Τὰ εἰς ι κ ο ς ἐπίθ. σημ.
 πολλάκις τὸν ἔχοντα τὰς ἰδιότητας τοῦ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου δη-
 λουμένου οἷον ἄρχων ἀρχικός, — ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἄρχειν, βασι-
 λεὺς βασιλικὸς — ἐπιτηδ. εἰς τὸ βασιλεύειν, ἰππεὺς ἰππικὸς = ἐπι-
 τηδ. εἰς τὸ ἰππεύειν κτλ. — Ἄλλως τε καί] καὶ δι' ἄλλον λόγον καὶ
 διότι κτλ. Περὶ τῆς φράσεως ἄ λ λ ω ς τ ε κ α ι διαφόρως ἀποφαί-
 νονται οἱ φιλόλογοι. Ὁ μὲν Ζεύσιος ὑπολαμβάνει ὅτι ὁ μὲν τ ε συν-
 δέει τοῖς ἡγουμένοις τὰ ἐπόμενα, ὁ δὲ κ α ι ἐπιτείνει ταῦτα. «καὶ
 κατ' ἄλλον τρόπον καὶ τοῦτον μέγιστον, τὸν ἐξῆς.» Ὁ δὲ Ἑρμαν-
 νος διαστέλλει ταύτην τὴν φράσιν τῆς ἐτέρας, ἄ λ λ ω ς τ ε, ὅτι ἡ
 μὲν α') ἐκ δύο σύγκειται κώλων ἄ λ λ ω ς τ ε, κ α ι = καὶ δι' ἄλλον
 λόγον, ὃν νῦν παρατρέχομεν, καὶ διὰ τοῦτον τὸν ἐξῆς· ἐξ ὧν ὀφλον
 ὅτι τὸ μὲν ἄ λ λ ω ς τ ε ἀναφέρεται εἰς ὅσα παραλείπομεν, τὸ δὲ
 κ α ι εἰς τοῦθ' ὅπερ προστίθεται ὡς ἐξαιρετόν τι· ἡ δὲ β') ἄ λ λ ω ς
 τ ε, ἀναφέρεται εἰς τοῦτο τὸ ὡς ἐξαιρετόν προστιθέμενον καὶ τῶν
 ἄλλων διαφέρον, καὶ δι' ἄλλον λόγον (μέγιστον) τὸν ἐξῆς. — Καὶ περὶ
 ὧν οὐδ.] = καὶ περὶ τούτων, τῶν ὁποίων οὐδένας ἄλλοι εὐλογον ἦτο
 νὰ φροντίσωσι.

58. Ἄνελόμενοι] = ἀναλαβόντες ἐν ἑαυτοῖς. — Τελευτησάντων] =
 τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων Ἀργείων. — Τοὺς μὲν] Θηβαίους δηλο-

σαντες ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι θάψαι τοὺς νεκροὺς τοῖς προσήκουσι, Πελοποννησίων δὲ τοὺς μετ' Εὐρυσθέως εἰς τὴν χώραν ἡμῶν εἰσβαλόντας ἐπεξελθόντες ἐνίκησαν μαχόμενοι κάκεινον τῆς ὕβρεως ἔπαυσαν. Θαυ-59 μαζόμενοι δὲ καὶ διὰ τὰς ἄλλας πράξεις ἐκ τούτων τῶν ἔργων ἔτι μᾶλλον εὐδοκίμησαν. Οὐ γὰρ παρά μικρὸν ἐποίησαν ἀλλὰ τοσοῦτον τὰς τύχας ἐκατέρων μετήλλαξαν, ὥστ' ὁ μὲν ἰκετεύειν ἡμᾶς ἀξιώσας βία τῶν ἐχθρῶν ἀπανθ' ὅσων ἐδεήθη διαπραξάμενος ἀπῆλθεν, Εὐρυσθεὺς δὲ βιάσασθαι προσδοκῆσας αὐτὸς αἰχμάλωτος γενόμενος ἰκέτης ἠναγκάσθη καταστῆναι, καὶ 60 τῷ μὲν ὑπερνεγχόντι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὃς ἐκ

νότι, στρατεύσαντες κατ' αὐτῶν τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἀποδώσωσι τοὺς νεκροὺς εἰς τοὺς ἑαυτῶν συγγενεῖς, διὰ νὰ τοὺς θάψωσι κτλ. Οὕτω καὶ ἐν Ἐλ. Ἐγκ. 31, ὡς καὶ Εὐρ. ἐν Ἰκετ. Τοῦτο ὅμως ὡς ψευδὲς ἐλέγχει ὁ Πλούταρχος ἐν β. Θησ. «οὐχ ὡς Εὐριπίδης ἐποίησεν, μάχη τῶν Θηβαίων κρατήσας, ἀλλὰ πείσας καὶ σπεισάμενος» Ἐν ᾧ ἐν τῷ Παναθ. ὁ Ἰσοκρ. ἄλλην γνώμην φαίνεται ὅτι ἐκφέρει, ὅτι δηλ. οἱ Θηβαῖοι ἐκούσιως ἔδωκαν εἰς τὸν Θησεῖα αἰτοῦντα τοὺς νεκροὺς τῶν Ἀργείων πρὸς ταφὴν: ὡσαύτως καὶ Παυσαν. Ἀττ. σ. 39.—Ἐπεξελθόντες . . . ἔπαυσαν] = ἐξελθόντες δ' ἐπὶ τοὺς εἰσβαλόντας τῶν Πελοποννησίων εἰς μάχην ἐνίκησαν καὶ ἐκέϊνον (τὸν Εὐρυσθέα) κλ.

59. Παρὰ μικρὸν] «Τὸ γὰρ Παρὰ μικρὸν τί ποιεῖν, Μικροῦ δεῖν ποιεῖν τί ἐστὶ, τουτέστιν οὐ τελείως καὶ ἀπρητισμένως τι ποιεῖν, ἀλλὰ καταλείπειν μικρὸν αὐτοῦ μέρος ἀποίητον. . . . ὡς ἂν εἰ ἀπλούστερον ἔλεγεν, οὐ παρὰ μικρὸν, ἀλλὰ παρὰ τοσοῦτον, τουτέστιν οὕτω τελείως μετήλλαξαν ἐκατέρων τὰς τύχας, ὡς τε.»—Βία τ. ἐχθρῶν] = ἀκόντων (παρὰ τὴν θέλησιν) τῶν ἐχθρῶν.—Διαπραξάμενος] = κατορθώσας, ἐπιτυχών.—Εὐρ. βιασ. προσδοκῆσας] = Ἐλπίσας ὅτι θέλει ἀναγκάσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ παραδώσωσιν εἰς αὐτὸν τοὺς Ἡρακλείδας. Τὸ βι ἄ ζ ο μ α ι εἶνε ἀποθετ. μέσ. καὶ ἔχει ἐνεργ. καὶ παθητ. σημασίαν· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς ἐνεργ. ἔχει ἀβρ. ἐ β ι α σ ἄ μ η ν, πρβλ. Θουκ. 4, 29. ἐπὶ δὲ τῆς παθητ. ἐ β ι ἄ σ θ η ν Θουκ. 1, 2. 4, 10 κτλ. Τὸ ἐνεργ. βι ἄ ζ ω εἶνε ἴδιον τῶν ποιητῶν.

60. Αἰχμ. γενομ.] = αἰχμαλωτισθεῖς. Κατὰ τὸν Ἀπολλοδ. ἔπεσε

Διὸς μὲν γεγονῶς, ἔτι δὲ θνητὸς ὢν θεοῦ ῥώμην ἔσχε, τούτῳ μὲν ἐπιτάττων καὶ λυμαινόμενος ἅπαντα τὸν χρόνον διστέλεσεν, ἐπειδὴ δ' εἰς ἡμᾶς ἐξήμαρτεν, εἰς τοσαύτην κατέστη μεταβολήν, ὥστ' ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς ἐκείνου γενόμενος ἐπονειδίστως τὸν βίον ἐτελεύτησεν.

61 (ισ'). Πολλῶν δ' ὑπαρχουσῶν ἡμῖν εὐεργεσιῶν εἰς τὴν πόλιν τὴν Λακεδαιμονίων περὶ ταύτης μόνης μοι συμβέβηκεν εἰπεῖν· ἀφορμὴν γὰρ λαβόντες τὴν δι' ἡμῶν αὐτοῖς γενομένην σωτηρίαν οἱ πρόγονοι μὲν τῶν νῦν ἐν Λακεδαίμονι βασιλευόντων, ἔγκονοι δ' Ἑρακλέους, κατῆλθον μὲν εἰς Πελοπόννησον, κατέ-

μαχόμενος.—'P. ἔσχε] θείαν ῥωμαλαιότητα.—'Επὶ τ. π. ἐ. γενόμενος] πεσὼν εἰς τὰς χεῖρας τῶν παίδων ἐκείνου. Τὸ ἐπί τινι εἶναι, γίνεσθαι, ποιεῖν τι. σημ. εἰς τὴν ἐξουσίαν τινὸς εἶναι, γίνεσθαι, ποιεῖν τι. Ξεν. 'Αν. 1, 1. 4.—'Επονειδίστως] ἐπειδὴ ἡ μήτηρ τοῦ Ἑρακλέους Ἀλκμήνη ἐξώρυξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

61. § (ισ') Πολλῶν δ' ὑπ. ἡμῖν] = ἐκ μέρους ἡμῶν. Πλὴν τῆς ἐνταῦθα μνημονευομένης ἐνεργείας, ἦτοι τῆς σωτηρίας τῶν Ἑρακλειδῶν οἵτινες εἶτα ἐγένοντο οἰκισταὶ τῆς Σπάρτης, οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν 6' Μεσσηνιακὸν πόλεμον τὸν ποιητὴν Τυρταῖον ἔπεμψαν, κατὰ δὲ τὸν γ'. τὸν Κίμωνα μετὰ στρατοῦ πρὸς ἐπικουρίαν τῶν Σπαρτιατῶν. — M. συμβέβηκεν] Οὕτω τὸ ἔφερε ἢ σειρὰ τοῦ λόγου νὰ εἶπω περὶ ταύτης τῆς εὐεργεσίας· ἐπειδὴ ἡ μνημόνευσις τῆς εὐεργεσίας ταύτης ἦτο κατάλληλος ἐν τοῖς πρώτοις λεγθεῖσι πρὸς σκέψιν. — Βασιλευόντων] Δηλ. τῶν δύο βασιλευόντων οἰκῶν ἐν Σπάρτῃ ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἑρακλέους, τῶν Εὐρυσθενιδῶν καὶ Προκλειδῶν. — Κατῆλθον] = ἐπανῆλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἡ γνωστὴ κἀθοδος τῶν Ἑρακλειδῶν συνέβη 80 ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τροίας ἦτοι τῷ 1104 π. X. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ὑλλου — υἱοῦ τοῦ Ἑρακλέους — Τήμενος, Κρεσφόντης καὶ Ἀριστόδημος κύριοι γενόμενοι τῆς Πελοποννήσου, πλὴν τῆς Ἀρχαδίας, διενείμαντο αὐτὴν πρὸς ἀλλήλους· καὶ ὁ μὲν Κρ. ἔλαχε διὰ δόλου τὴν Μεσσηνίαν, ὁ δὲ Τημ. τὴν Ἀργολίδα, οἱ δ' υἱοὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ὑπὸ κεραυνοῦ ἀποθανόντος Ἀριστοδήμου Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης τῆ

σχον δ' Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα καὶ Μεσσήνην, οἰκίσται δὲ Σπάρτης ἐγένοντο, καὶ τῶν παρόντων ἀγαθῶν αὐτοῖς ἀπάντων ἀρχηγοὶ κατέστησαν. Ὡν ἐχρῆν ἐκεῖ-62
 νους μεμνημένους μηδέποτε εἰς τὴν χώραν ταύτην εἰσβάλλειν, ἐξ ἧς ὀρμηθέντες τοσαύτην εὐδαιμονίαν κατεκτήσαντο, μηδ' εἰς κινδύνους καθιστάναι τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν Ἡρακλέους προκινδυνεύσασαν, μηδὲ τοῖς μὲν ἀπ' ἐκείνου γεγονόσι διδόναι τὴν βασιλείαν, τὴν δὲ τῷ γένει τῆς σωτηρίας αἰτίαν οὔσαν δουλεύειν αὐτοῖς ἀξιοῦν. Εἰ δὲ δεῖ τὰς χάριτας καὶ 63
 τὰς ἐπιεικειᾶς ἀνελόντας ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν πάλιν ἐπανελθεῖν καὶ τὸν ἀκριβέστατον τῶν λόγων εἰπεῖν, οὐ δὴ που πάτριόν ἐστιν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπήλυδας τῶν αὐτοχθόνων, οὐδὲ τοὺς εὐπαθόντας τῶν εὐποιησάντων, οὐδὲ τοὺς ἰκέτας γενομένους τῶν ὑποδεξαμένων.

Λακωνικήν. Τὸ κατ' ἐρχεσθαι περὶ φυγάδων (ἐξορίστων) λέγεται = ἐπανερχεσθαι εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. Τὸ δὲ ἐνεργ. εἶνε κατ' ἄγω τινά, (ἀντίθ. φυγαδεύω). Ἐπὶ πατρίδος λέγεται κατὰ δέχεται ἢ πόλις τοὺς φυγάδας.

62. Ἄπ' ἐ. γεγονόσι] τῷ Εὐρυσθένει καὶ Προκλεῖ. Τὴν ἀπ' ἐκείνου καὶ οὐχὶ ἐξ ἐκείνου ἐπειδὴ θέλει νὰ σημάνη τὴν ἔμμεσον καὶ οὐχὶ τὴν ἄμμεσον αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοδήμου καταγωγὴν ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους. — Α. ἀξιοῦν] = μηδὲ νὰ ἔχωσι τὴν ἀξίωσιν οἱ βασιλεύοντες ἐν Σπάρτῃ Ἡρακλεΐδα νὰ ᾔνε ὑπόδουλος εἰς αὐτοὺς ἢ πόλις ἥτις ὑπῆρξεν ἢ αἰτία τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας.

63. Ἄνελόντας] ὁ πληθ. ἀντί ἐνικ. χάριν· μετριοφροσύνης. — Ἐπήλυδας] ὀνομάζει τοὺς Σπαρτιάτας ὡς ἄωριεῖς καὶ κατακτητὰς τῆς Λακεδαίμονος, αὐτόχθονας δὲ τοὺς Ἀθηναίους, ὄντας ἤδη ὑπὸ τὴν τῶν Λακεδαίμ. ἐξουσίαν. — Τ. εὐπαθ. εὐποιησάντων] = τοὺς εὐεργετηθέντας τῶν εὐεργετησάντων. Οὕτω λέγεται ἐνεργ. εὐ (ἢ κακῶς) ποιῶ τινά, εὐ (ἢ κακῶς) πάσχω ὑπό τινος, παθ. εὐ (ἢ κακῶς) λέγω τινά, εὐ (ἢ κακῶς) ἀκούω ὑπό τινος, διώκω τινά, = (ἐγκαλῶ ἐν τῇ δικανικῇ γλώσσῃ), φεύγω ὑπό τινος (= ἐγκαλοῦμαι) κτλ.

- 64 (ιζ'). Ἔτι δὲ συντομώτερον ἔχω δηλώσαι περὶ αὐ-
τῶν. Τῶν μὲν γὰρ Ἑλληνίδων πόλεων χωρὶς τῆς
ἡμετέρας Ἄργος καὶ Θῆβαι καὶ Λακεδαιμῶν καὶ τότε
ἦσαν μέγιστα καὶ νῦν ἔτι διατελοῦσιν. Φαίνονται δ'
ἡμῶν οἱ πρόγονοι τοσοῦτον ἀπάντων διενεχόντες,
ὥσθ' ὑπὲρ μὲν Ἀργείων δυστυχησάντων Θηβαίοις,
65 ὅτε μέγιστον ἐφρόνησαν, ἐπιτάττοντες, ὑπὲρ δὲ τῶν
παίδων τῶν Ἡρακλέους Ἀργείους καὶ τοὺς ἄλλους
Πελοποννησίων μάχῃ κρατήσαντες, ἐκ δὲ τῶν πρὸς
Εὐρυσθέα κινδύνων τοὺς οἰκιστὰς καὶ τοὺς ἡγεμόνας
τοὺς Λακεδαιμονίων διασώσαντες, ὥστε περὶ μὲν τῆς
ἐν τοῖς Ἑλλήσι δυναστείας οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις
σαφέστερον ἐπιδείξαι δυνηθείη.
- 66 (ιη'). Δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν πρὸς τοὺς βαρ-
βάρους τῇ πόλει πεπραγμένων προσήκειν εἰπεῖν, ἄλ-
λως τ' ἐπειδὴ καὶ τὸν λόγον κατεστησάμην περὶ τῆς
ἡγεμονίας τῆς ἐπ' ἐκείνους. Ἀπαντασμένον ἑξαριθμῶν
τοὺς κινδύνους λίαν ἂν μακρολογοίην· ἐπὶ δὲ τῶν

64 § (ιζ') Διατελοῦσιν] Συμπλήρωσον μέγιστα οὔσαι.—
"Ὡς θ' . . . ἐπιτάττοντες . . . κρατήσαντες . . . διασ.] Τοῦτο τὸ
χωρίον πράγματα παρέσχε τοῖς ἐρμηνευταῖς, ἔνεκα τῆς συντάξ.
τοῦ ὥς θ' μετὰ μτχ. καὶ ἄλλοι ἄλλας ἐποίησαντο διορθώσεις καὶ
εἰκασίας. Ἄλλ' ἢ μᾶλλον ἐπικρατεστέρα γνώμη εἶνε ὅτι τὸ ὥς θ'
συνετάχθη μτχ. ἀντὶ ὀριστικῆς (ὥστε ἐπέταττον, ἐκράτησαν, διέ-
σωσαν) καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ διενεχόντες, καὶ ὅτι πρὸς συμ-
πλήρωσιν τοῦ λόγου ἐπαναληπτέον τὸ ῥῆμα φαίνονται μετὰ
τοῦ ὥς θ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτῶνται αἱ μτχ. Πρβλ. Ἰσ. 9, 16.

65. Ἡγ. τ. Λακεδ.] Ἐπειδὴ οἱ Ἡρακλεῖδαι ὕστερον ἡγεμόνες
καὶ βασιλεῖς τῶν Λακεδαιμονίων ὑπῆρξαν· δὲν ἦσαν ὅμως καὶ οἰ-
κιστὰι τῆς Σπάρτης διότι ἡ Λακεδαιμῶν πολὺ πρὸ τῶν Τρωικῶν
ὑπῆρχε.

66. § (ιη'). Ἄλλως τ' ε. καί] Ἄντι ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ=καὶ
δι' ἄλλον λόγον καὶ διότι. Πρβλ. ἀνωτέρω.—Ἐξαριθμῶν] μτχ. ὑπο-
θετικῆ=εἰ Ἐξαριθμοίην=εἰάν ἤθελον ἀπαριθμῆ ἀπόδοσις ἂν μα-

μεγίστων στας τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ ὀλίγω πρό-
 τερον πειράσομαι καὶ περὶ τούτων διελθεῖν· ἔστι γάρ⁶⁷
 ἀρχικώτατα μὲν τῶν γενῶν καὶ μεγίστας δυναστείας
 ἔχοντα Σχῦται καὶ Θραῖκες καὶ Πέρσαι, τυγχάνουσι
 δ' οὗτοι μὲν ἅπαντες ἡμῖν ἐπιβουλεύσαντες, ἡ δὲ πόλις
 πρὸς ἅπαντας τούτους διακινδυνεύσασα. Καίτοι τί
 λοιπὸν ἔσται τοῖς ἀντιλέγουσιν, ἣν ἐπιδειχθῶσι τῶν
 μὲν Ἑλλήνων οἱ μὴ δυνάμενοι τυγχάνειν τῶν δικαίων
 ἡμᾶς ἰκετεύειν ἀξιοῦντες, τῶν δὲ βαρβάρων οἱ βου-
 λόμενοι καταδουλώσασθαι τοὺς Ἑλληνας, ἐφ' ἡμᾶς
 πρώτους ἰόντες;

(10'.) Ἐπιφανέστατος μὲν οὖν τῶν πολέμων ὁ Περ-⁶⁸
 σικὸς γέγονεν, οὐ μὴν ἐλάττω τεκμήρια τὰ παλαιὰ
 τῶν ἔργων ἔστι τοῖς περὶ τῶν πατρίων ἀμφισβητοῦσιν.
 Ἐτι γὰρ ταπεινῆς οὔσης τῆς Ἑλλάδος ἦλθον εἰς
 τὴν χώραν ἡμῶν Θραῖκες μὲν μετ' Εὐμόλπου τοῦ
 κρολογοῖν. — Στας] = ἐμμείνας ἐπὶ τοῖς μεγίστοις αἰτίαις. — Τὸν
 αὐτ. τρ.] ἀναφέρεται εἰς τὸ διελθεῖν.

67. Ἀρχικώτατα] « Ἀρχῆ καὶ ἡγεμονία μεγίστη διαπρέψαντα. »
 — Τ. λ. ἔσται] = τί θὰ ὑπολειφθῆ εἰς τοὺς ἀντιλέγοντας νὰ λέγω-
 σιν. — Ἐπιδειχθῶσι] Μετὰ κατηγορ. μτχ. συντεταγμένον (ἀξιοῦν-
 τες, ἰόντες) ὡς τὸ φαίνεσθαι § 96. — Τ. β. οἱ. β. κ. — π. ἰόντες] =
 ἐκ δὲ τῶν βαρβ. οἱ θέλοντες νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς Ἑλληνας εἰς
 ἑαυτοὺς ὅτι καθ' ἡμῶν πρώτων ἐπῆλθον. Τὴν αὐτὴν κρίσιν ἐκφέρει
 καὶ ὁ Λυσίας περὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἐν τῷ Ἐπιταρίῳ λόγῳ.

68. § (10') Π. τ. πατρίων] τ. ἔ. περὶ τῆς ἡγεμονίας, εἰς ἣν νο-
 μίζουσιν ὅτι ἔχουσι πατροπαράδοτα δικαιώματα. — Τ. οὐ. τ. Ἑλλ.]
 ἐν ᾧ ἡ Ἑλλάς ἦτο ἔτι ἀδύνατος. Ἐννοεῖ τὴν Ἑλλάδα ἣν ἐν κ. 9.
 περιέγραψεν. Τὸ τοιοῦτον Λατινιστὶ λέγεται *hamilis civitas*. —
 Θραῖκες] οὐχὶ οἱ βάρβαροι, οἵτινες κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους
 κατέχουν τὴν ἀπὸ Μακεδονίας μέχρις Αἴμου καὶ Ἰστρου ἐκτεινο-
 μένην χώραν, ἀλλ' Ἑλληνικὸς αὐτόχθων λαός, εἰς ὃν ἀνήκον οἱ
 ποιηταὶ Ὀρφεύς, Μουσαῖος, καὶ Θάμυρις. Οὗτοι ὑπὸ τὸν βασιλέα
 Εὐμόλπον — ἣν υἱὸς Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης Θραῖξ-ἐξεστράτευσαν

Ποσειδῶνος, Σχύθαι δὲ μετ' Ἀμαζόνων τῶν Ἄρεως
 θυγατέρων, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀλλὰ καθ' ὃν
 ἑκάτεροι τῆς Εὐρώπης ἐπῆρχον, μισοῦντες μὲν ἅπαν
 τὸ τῶν Ἑλλήνων γένος, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐγκλή-
 ματα ποιησάμενοι, νομίζοντες ἐκ τούτου τοῦ τρόπου
 πρὸς μίαν μὲν πόλιν κινδυνεύσειν, ἀπασῶν δ' ἅμα
 69κρατήσειν. Οὐ μὴν κατώρθωσαν, ἀλλὰ πρὸς μόνους
 τοὺς προγόνους τοὺς ἡμετέρους συμβαλόντες ὁμοίως
 διεφάρησαν, ὥσπερ ἂν εἰ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους
 ἐπολέμησαν. Δῆλον δὲ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν τῶν

κατὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Ἐρεχθέως βοηθοῦντες τοῖς Ἐλευσινίοις, ἀλλ'
 ἠττήθησαν. Πρβλ. Θουκ. 2, 15. — Μετ' ἅμαζ.] ἦλθον ἐπὶ Θησέως κατὰ
 τῶν Ἀθην. Ἐν τῷ Παναθαν. λέγει ὁ Ἰσοκρ. ὅτι διὰ τὴν θυγατέ-
 ρα τῆς Ἰπολύτης Ἀντιόπην, ἐρωτευθεῖσαν τὸν Θησέα καὶ συνα-
 κολουθήσασαν καὶ συζευθεῖσαν αὐτόν, ἐκίνησαν πόλεμον κατὰ
 τῶν Ἀθηναίων. Ὁ δὲ Λυσίας ἐν τῷ Ἐπιταφ. λέγει ὅτι χάριν
 πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος ἐστράτευσαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας.
 Ὁ δὲ Διοδ. ὁ Σικελ. ἄλλως ἱστορεῖ ὁμιλιῶν περὶ τῶν Ἀμαζόνων
 ὅτι δηλ. αὐταὶ δὲν ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὅτι ὁ
 Ἡρακλῆς, διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Εὐρυσθέως νὰ φέρῃ τὸν τῆς Ἰπ-
 πολύτης ζωστήρα, ἐπῆλθε κατ' αὐτῶν καὶ εἰς μάχην παραταξά-
 μενος, τὰς μὲν λοιπὰς κατέκοψε, τὴν δὲ Ἰπολύτην ἐζώγρησε
 (βιβλ. 2, 43—7.) — Ἐπῆρχον] = ἐπεχειροῦν νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν
 κυριαρχίαν των ἐπὶ τῆς Εὐρώπης. Τὸ ἐ π ἄ ρ χ ε ι ν παρὰ τοῖς δο-
 κίμοις δηλοῖ ἐπέκτασιν ἀρχῆς πρβλ. Ε. Κ. Π. Ἐκ τούτου ἐγένετο
 καὶ τὸ ἐ π α ρ χ ο ς = ἄρχων χώρας δοριαλώτου, καὶ τὸ ἐ π α ρ-
 χ ί α = χώρα δοριαλώτου. — Ἐγκλ. ποιησαμ.] προφάσεις, ἀφορ-
 μὰς κατηγορίας, ἵνα θεωρηθῇ εὐλογος ἢ κήρυξις τοῦ πολέμου.
 Πρβλ. ἀνωτέρω.

69. Συμβαλόντες] = εἰς χεῖρας ἐλθόντες. — Ὡσπερ ἂν] Δηλ. διε-
 φάρησαν, ὡς ἂν ἤθελον ἀφανισθῆ πολεμήσαντες πρὸς ὅλους ὁμοῦ
 τοὺς ἀνθρώπους. Πολλάκις ἐπιφέρεται μετὰ πρότασίν τινα ὑποθετ.
 λόγος χάριν παρομοιώσεως διὰ τοῦ ὥ ς π ε ρ ἄ ν ε ἰ. Τὸ μὲν ῥημ.
 τῆς ἀποδόσεως νοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων, τὸ δὲ εἰ ἐν τούτοις τοῖς
 ὑποθετ. λόγοις συντ. εὐκτ. ἢ ὀριστ. ἱστορικοῦ χρόνου. Ἐνίοτε ἐλ-

γενομένων ἐκείνοις· οὐ γὰρ ἂν ποθ' οἱ λόγοι περὶ αὐτῶν τοσοῦτον χρόνον διέμειναν, εἰ μὴ καὶ τὰ πραχθέντα πολὺ τῶν ἄλλων διήνεγκεν. Λέγεται δ' οὖν⁷⁰ περὶ μὲν Ἀμαζόνων, ὡς τῶν μὲν ἐλθουσῶν οὐδεμία πάλιν ἀπῆλθεν, αἱ δ' ὑπολειφθεῖσαι διὰ τὴν ἐνθάδε συμφορὰν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξεβλήθησαν, περὶ δὲ Θρακῶν, ὅτι τὸν ἄλλον χρόνον ὁμοροὶ προσοικοῦντες ἡμῖν τοσοῦτον διὰ τὴν τότε στρατείαν διέλιπον ὥστ' ἐν τῷ μεταξύ τῆς χώρας ἔθνη πολλὰ καὶ γένη παντοδαπὰ καὶ πόλεις μεγάλας κατοικισθῆναι.

(κ'). Καλὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα καὶ πρέποντα τοῖς⁷¹ περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητοῦσιν, ἀδελφὰ δὲ τῶν εἰρημένων καὶ τοιαῦθ' οἶά περ εἰκὸς τοὺς ἐκ τοιούτων γεγονότας, οἱ πρὸς Δαρεῖον καὶ Ξέρξην πολεμήσαντες ἔπραξαν. Μεγίστου γὰρ πολέμου συστάντος ἐκείνου καὶ πλείστων κινδύνων εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον συμπεσόντων, καὶ τῶν μὲν πολεμίων ἀνυποστάτων οἰομένων

λείπει καὶ τὸ ἡγούμενον. Πρβλ. κατωτ. 148.—Οὐ γὰρ] ὁ γὰρ διασαφητικὸς ἔνεκα τοῦ προηγουμένου δ ἦ λ ο ν. Ἡ φράσις αὕτη συγχρότατα ἀπαντᾷ ἐν τῷ λόγῳ εἰς ἣν ὅμοια εἶνε «σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, ἐδήλωσε δέ» καὶ εἰς ἄλλας τοιαύτης σημασίας φράσεως ἔπεται τὸ γ ἄ ρ. Πρβλ. Ε. Συμ. 4, 17.

70. Αἱ δ' ὑπολειφθεῖσαι] Δηλ. αἱ μὴ λαβοῦσαι μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ἔμειναν οἴκοι.—Ἵτι] ἐκ τοῦ λέ γ ε τ α ι καὶ εἶνε εἰδικὸς λόγος. Θεώρησον τὴν ἐναλλαγὴν τῶν συνδέσμων ὡς καὶ ὅτι, τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος ἐξαρτωμένων. — Διέλιπον] «Τοσοῦτον ἡμῶν ἐχωρίσθησαν, καὶ μακρὰν τῆς Ἀττικῆς ἀφωρίσθησαν». Ἐνταῦθα γίνεται σύγχυσις τῶν Θρακῶν τῶν τε ἐπὶ Ἐρεχθίῳ τῶν κατοικοῦντων τὴν Ἐλευσίνα καὶ μέρη τῆς Βοιωτίας καὶ τῶν τῆς ἐποχῆς του.—Ὡς τ ἔ. μ. τ. χώρας]=ἐν τῇ μεταξύ χώρα.

§ 71. (κ') Ἀδελφὰ]=παραπλήσια μετὰ τὰ εἰρημένα· ὡς ἐπίθ. Οἶα π. εἰκὸς] Δηλ. πρᾶξαι. — Πολ. συστάντος] Συνήθως καταστάντος. Πρβλ. Θουκ. 1, 15· «πόλεμος οὐδεὶς συνέστη».—Ἀνυπο-

- εἶναι διὰ τὸ πλῆθος, τῶν δὲ συμμάχων ἀνυπερέβλητον
 72 ἡγουμένων· ἔχειν τὴν ἀρετὴν, ἀμφοτέρων κρατήσαντες
 ὡς ἑκατέρων προσῆκεν, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς κιν-
 δύνους διενεγκόντες εὐθὺς μὲν τῶν ἀριστείων ἡξιώ-
 θησαν, οὐ πολλῶ δ' ὕστερον τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης
 ἔλαβον, δόντων μὲν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οὐκ ἀμφι-
 σβητούντων δὲ τῶν νῦν ἡμᾶς ἀφαιρεῖσθαι ζητούντων.
- 73 (κα΄.) Καὶ μηδεὶς οἰέσθω μ' ἀγνοεῖν, ὅτι καὶ Λα-
 κεδαιμόνιοι περὶ τοὺς καιροὺς τούτους πολλῶν ἀγα-
 θῶν αἴτιοι τοῖς Ἑλλήσι κατέστησαν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο
 καὶ μᾶλλον ἐπαινεῖν ἔχω τὴν πόλιν, ὅτι τοιοῦτων
 ἀνταγωνιστῶν τυχοῦσα τοσοῦτον αὐτῶν διήνεγκεν.
 Βούλομαι δ' ὀλίγῳ μακρότερα περὶ τοῖν πολέοιν εἰπεῖν
 καὶ μὴ ταχὺ λῖαν παραδραμεῖν, ἵν' ἀμφοτέρων ἡμῖν
 ὑπομνήματα γένηται, τῆς τε τῶν προγόνων ἀρετῆς

στάτων] = ἀκαταγωνίστων, ἀνικῆτων. — Τ. δ. συμμάχων] τῶν Λα-
 κεδαιμονίων καὶ τῶν Τεγεατῶν κτλ.

72. Ὡς — προσῆκεν] Δηλ. κρατήσαι. «Ὡς ἐχρῆν κρατήσαι
 ἑκατέρων, τῶν μὲν πολεμίων δηλονότι τοῖς ὅπλοις, τῶν συμμά-
 χων δὲ τῷ ὑπερβαλέσθαι τὴν ἐκείνων ἀρετὴν, καὶ τῶν ἀριστείων
 ἄξιωθῆναι.» — Ἄ. ἡξιώθησαν] Ἐκρίθησαν ἰσχυρότατοι πρῶτον
 μὲν κατὰ τὴν ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχῃ «τῶν Ἑλλήνων κατὰ ταύτην
 τὴν ἡμέραν ἥριστευσαν Ἀθηναῖοι.» Πρβλ. Διοδ. Σικελ. 11, 13.
 Ἡροδ. 8, 17. Ὑστερον δὲ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ
 τοῦ πολέμου κατὰ τοῦ Εἰρήσου «ἐπρωτεύσαμεν τῶν Ἑλλήνων» καὶ
 Ἡροδ. 7, 93 «ἐν τῇ ναυμαχίῃ (τῇ Σαλαμῖνι) ἤκουσαν Ἑλλήνων
 ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι.» — Οὐ. π. δ. ὕστερον ἔλαβον]
 Τῷ 477 π. Χ. ἕνεκα τῆς ἀλαζονείας τοῦ Πausανίου οἱ πλεῖστοι
 τῶν συμμάχων μετέστησαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ παρέδωκαν
 τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου εἰς τὸν Ἀριστείδην. Θουκ. 1, 130.

§ 73. (κα΄) Τυχοῦσα] Μτχ. ἐναντιωμ. = καὶ τοι (ἐν ᾧ) ἔτυχε —
 Τ. πολέοιν] Τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Σπάρτην ἐννοεῖ § 17. — Τ. λῖαν]
 λέγεται συχνότερον λῖαν ταχὺ = λῖαν ταχέως νὰ τὰς παρατρέ-
 ξω. — Ὑπομνήματα] Ὅσον ἄτοπα ταῦτα φαίνονται ὡς πρὸς τὸ δη-

καὶ τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔχθρας. Καίτοι μ' οὐ
λέληθεν, ὅτι χαλεπὸν ἐστὶν ὕστατον ἐπελθόντα λέγειν⁷⁴
περὶ πραγμάτων πάλαι προκατειλημμένων καὶ περὶ
ῶν οἱ μάλιστα δυνηθέντες τῶν πολιτῶν εἰπεῖν ἐπὶ τοῖς
δημοσίᾳ θαπτομένοις πολλάκις εἰρήκασιν· ἀνάγκη
γὰρ τὰ μὲν μέγιστ' αὐτῶν ἤδη κατακεχρηῆσθαι, μικρὰ
δέ τινα παραλελειφθαι. Ὅμως δ' ἐκ τῶν ὑπολοίπων,
ἐπειδὴ συμφέρει τοῖς πράγμασιν, οὐκ ὀκνητέον μνη-
σθῆναι περὶ αὐτῶν.

(χβ'). Πλείστων μὲν οὖν ἀγαθῶν αἰτίους καὶ με-⁷⁵
γίστων ἐπαινῶν ἀξίους ἠγοῦμαι γεγενῆσθαι τοὺς τοῖς
σώμασιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος προκινδυνεύσαντας· οὐ
μὴν οὐδὲ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου τούτου γενομένων

μύθιοι λεγόμενα ἐν Πανηγυρικῷ λόγῳ τόσον διδακτικὰ εἶνε πρὸς
τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰσοκράτους εἰς οὐς ὑποβάλλει ταῦτα, ἐξ ὧν
ἠδύναντο νὰ συνθέσωσι λόγους περὶ τε τῆς τῶν προγόνων δόξης καὶ
τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἔχθρας. Πρβλ. Εἰσαγ. σελ. θ'.

74. Ἐπελθόντα] ὅτι τελευταῖος παρουσιαζόμενος νὰ ὁμιλήσω.
—Προκατειλημμένων] = τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἀνεφέρθησαν.—Οἱ
μ. δυνηθ.] οἱ ἐπὶ ῥητορικῇ δεινότητι ἐξοχώτατοι.—Π. εἰρήκασιν]
Ἔθος ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις ἐν πολέμῳ νὰ διακοσμηται δημοσία
ταφή τὸν χειμῶνα τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πεσόντων, ὧν τὰ
ὄσπ' ἐξετίθεντο ἐν κάλπαις. Ἐξεφωνεῖτο δὲ καὶ ἐπιτάριος λόγος
ὑπ' ἀνδρὸς ἡρημένου ὑπὸ τῆς πόλεως. Πρβλ. Θουκ. 2, 24. Πλάτ.
ἐν Μενεξ. Δημοσθ. Ὑπερίδ. καὶ Λυσία κτλ —Κατακεχρηῆσθαι] «ἐπι-
τείνει ἢ πρόθεσις ἀντὶ Ἄγαν κεχρηῆσθαι» καὶ ἐπειδὴ οὐδαμοῦ
ἐπαινεῖται τὸ Ἄγαν μετηνέχθῃ καὶ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ Κακῶς
χρηῆσθαι τὸ Κατακεχρηῆσθαι. Σημειῶσαι δὲ ὅτι καὶ παθητικῶς ὡδε
τὸ κατακεχρηῆσθαι κατὰ σπάνιόν τινα χρῆσιν μέσον ὃν φύσει τῶν
καλουμένων ἀποθετικῶν.»

§ 75. (χβ') Τοῖς σώμασιν] Δηλ. προσωπικῶς πολεμήσαντες, ἀν-
τιθ. πρὸς τοὺς πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἐν προτέραις γενεαῖς ἐρ-
γασθέντας ὑπὲρ τῆς διακοσμήσεως καὶ ἐνισχύσεως τῶν τοῦ βίου.
—Προκινδυνευσ.] Μετὰ τοῦ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους. Πρβλ.

καὶ δυναστευσάντων ἐν ἑκατέρᾳ τοῖν πόλεσιν δίκαιον ἀμνημονεῖν· ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν οἱ προασκήσαντες τοὺς ἐπιγιγνομένους καὶ τὰ πλήθη προτρέψαντες ἐπ' ἀρετὴν καὶ χαλεποὺς ἀνταγωνιστὰς τοῖς βαρβάροις ποιήσαντες. Οὐ γὰρ ὠλιγώρουν τῶν κοινῶν, οὐδ' ἀπέλαυον μὲν ὡς ἰδίων, ἡμέλουν δ' ὡς ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐκῆδοντο μὲν ὡς οἰκείων, ἀπείχοντο δ' ὥσπερ χρῆ τῶν μηδὲν προσηκόντων· οὐδὲ πρὸς ἀργύριον τὴν εὐδαιμονίαν ἔχρινον, ἀλλ' οὗτος ἐδόκει πλοῦτον ἀσφαλίστατον κερτῆσθαι καὶ κάλλιστον, ὅστις τοιαῦτα τυγχάνοι πράττων, ἐξ ὧν αὐτός τε μέλλοι μάλιστα εὐδοκιμήσειν καὶ τοῖς παισὶ μεγίστην δόξαν καταλείπειν. Οὐδὲ τὰς θρα-

Λ. κ. Λεωκρ. κ. 12.—Δυναστευσάτων]=τῶν λαβόντων τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν. — Προασκήσαντες] Ἐναντί ἑνεστ. μετὰ σημ. πρτ. ἔθεσεν ἄορ. περιγραφικόν, ἀντί προήσκησαν=προήσκουν. — Τὰ πλήθη] Ἐννοεῖ τὸν λαὸν τῶν δύο πόλεων Ἀθηναίων καὶ Σπάρτης.

76. Ὀλιγώρουν]=παρημέλουν. Τὸ ὀλιγώρω ἐκ τοῦ ὀλίγος καὶ ὦρα γίνεται. Τὸ ἐναντίον εἶνε πολυωρῶ. Πρὸβλ. περὶ τῆς πλοκῆς τῶν συνδέσμων καὶ Δημ. 18, 179 «οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δέ Θεβαίους ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντων ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον.»—Ἀπείχοντο δ.] Μέσ. = ἀπείχον αὐτῶν. Πολλάκις ἐκ ῥήμ. ἢ ἀπαρεμφ. νοεῖται ἀπαρεμφ. ἢ μτχ. Συνήθως ὅμως νοεῖται ἐκ τῶν ἡγουμένων ἀπαρεμφ. μετὰ τοῦ οἶμα ι δέ, μέλλειν, βούλεσθαι καὶ μετὰ τὰ ἀπρόσωπα ῥήμ. ὡς ἐνταῦθα δηλ. ἀπέχεσθαι.— Οὐδ. π. ἀργύριον]=οὐδὲ τοὺς ἀργύριον ἔχοντας εὐδαιμόνας ἐθεώρουν. Ἡ πρὸς σημ. τὴν αἰτίαν. Ὡς § 11. «σκοπεῖν πρὸς τι.»— Ὅστις τ. τ. πράττων]= ὅστις ἤθελε πράττει ταῦτα. Τὸ πράττων κατηγορ. μτχ. τοῦ τυγχάνοι. Τὰ συντασσ. ῥήματα μὲ κατηγορηματικὴν μτχ. δύνανται νὰ ἐξηγῶνται οὕτω ἢ μὲν μτχ. τρέπεται εἰς ῥήμα τὸ δὲ ῥήμα εἰς ἐπίρρημα· «ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες = κατὰ τύχην, τυχαίως περιπατοῦμεν» «ἔλαθεν ἀπαδράς=λεληθότως ἀπέδρα.

77. Οὐδ. τ. θρασυτ.]=προσέτι οὐδὲ τὰς ἀλλήλων παρατόλους.

σύτητας τὰς ἀλλήλων ἐζήλουν, οὐδὲ τὰς τόλμας τὰς αὐτῶν ἤσκουν, ἀλλὰ δεινότερον μὲν ἐνόμιζον εἶναι κακῶς ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀκούειν ἢ καλῶς ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀποθνήσκειν, μᾶλλον δ' ἤσχύονοντ' ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀμαρτήμασιν ἢ νῦν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τοῖς σφετέροις αὐτῶν. Τούτων δ' ἦν αἴτιον, ὅτι τοὺς μὲν νό-78 μους ἐσκόπουν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἔξουσιν, οὐχ οὕτω τοὺς περὶ τῶν ἰδίων συμβολαίων ὡς τοὺς περὶ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων· ἠπίσταντο γάρ, ὅτι τοῖς καλοῖς καὶ κακοῖς τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἀπ' ὀλίγων συνθημάτων βραδίως καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν ὁμονοήσουσιν. Οὕτω δὲ πολιτικῶς εἶχον, ὥστε 79 καὶ τὰς στάσεις ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ὀπό-

πράξεις ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσι· διότι θρασύτης εἶνε τόλμη ἀλόγιστος, ὑπερβολὴ θάρρους.—Κακῶς ἀκούειν] = νὰ κακολογῶνται ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των Περὶ τῆς φράσ. πρὸβλ. ἄνωτ.

78. "Ἡ νῦν] Δηλ. αἰσχύνεται τις.—'Ἐσχ. ὁ—ἔξουσιν] Μετὰ τὰ βήματα τὰ σημ. σκέψιν, φροντίδα, ἐνέργειαν ἐπιφέρεται πλαγίᾳ ἐρώτησις διὰ τοῦ ὅπως καὶ ὅριστ. μέλλοντος· σπανίως εὐκτ. μέλλ. μεθ' ἱστορ. χρ. ἢ ἄρνησις εἶνε μή. «ἔπρασσον ὅπως τις εἰς βοήθειαν ἤξει.»—'Ἰδ. συμβολαίων] = ἰδιωτικῶν, δηλ. αἱ μεταξὺ ἰδιωτῶν δικαστικαὶ σχέσεις.—'Ὡς τ. π. τ. κ. εἰ. ἐπιτηδευμάτων] ὅσον δὲ διὰ τὰς ἐνασχολήσεις τοῦ καθημερινοῦ βίου, τὴν δημοσίαν ἀγωγὴν, οἷοι ἦσαν οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου, ὧν τὴν μάθησιν συνιστᾷ ἔν τῳ Ἀρεοπ. «οὐκ ἐκ τῶν γραμμάτων (τῶν γραπτῶν νόμων δηλ.) ἢ ἐπίδοσις τῆς ἀρετῆς ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων.»—Γραμμάτων] Δηλ. γραπτῶν νόμων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἀγράφους νόμους.—'Ἀπ' ὀλ. . . . συνθημάτων] = δι' ὀλίγων ἀμοιβαίως συμπεφωνημένων ὄρων.—

79. Οὕτως π. εἶχον] οὕτω δ' ἐφρόντιζον περὶ τῆς πόλεως, τοσοῦτον ἦσαν φιλοπάτριδες. — "Ὡστε καὶ τ. στ. ἐποιοῦντο] = ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστασίαζον οὐχὶ διὰ νὰ ἀφανίσωσι τοὺς ἀντιζήλους των καὶ νὰ δικαιήσωσι τοὺς λοιπούς, ἀλλὰ πῶς ἐκ τῶν δύο

τεροι τοὺς ἐτέρους ἀπολέσαντες τῶν λοιπῶν ἀρξουσιν, ἀλλ' ὀπότεροι φθήσονται τὴν πόλιν ἀγαθόν τι ποιήσαντες· καὶ τὰς ἐταιρείας συνῆγον οὐχ ὑπὲρ τῶν ἰδία συμφερόντων ἀλλ' ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ὠφελείᾳ.

80 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ τῶν ἄλλων διώκουν, θεραπεύοντες ἀλλ' οὐχ ὑβρίζοντες τοὺς Ἕλληνας, καὶ στρατηγεῖν οἰόμενοι δεῖν ἀλλὰ μὴ τυραννεῖν αὐτῶν, καὶ μᾶλλον ἐπιθυμοῦντες ἡγεμόνες ἢ δεσπόται προσαγορεύεσθαι καὶ σωτῆρες ἀλλὰ μὴ λυμεῶνες ἀποκαλεῖσθαι, τῷ ποιεῖν εὖ προσαγόμενοι τὰς πόλεις

81 ἀλλ' οὐ βία καταστρεφόμενοι, πιστοτέροις μὲν τοῖς λόγοις ἢ νῦν τοῖς ὄρκοις χρώμενοι, ταῖς δὲ συνθήκαις ὥσπερ ἀνάγκαις ἐμμένειν ἀξιοῦντες, οὐχ οὕτως ἐπὶ ταῖς δυναστείαις μέγα φρονοῦντες ὡς ἐπὶ τῷ σωφρόνως ζῆν φιλοτιμούμενοι, τὴν αὐτὴν ἀξιοῦντες γνῶμην ἔχειν πρὸς τοὺς ἥττους ἢ περὶ τοὺς κρείττους χωριστὰ νὰ φανῇ ὅτι κάμνει περισσότερα καλὰ εἰς τὴν πόλιν.—
—Τ. ἐταιρείας] = τὰ πολιτικὰ κόμματα.

80. Θεραπεύοντες] προστατεύοντες, περιποιούμενοι. — Σωτ... λυμ. ἀποκαλεῖσθαι] Ἀντίθεσις συγνή περ' Ἰσοκράτει· ἐπειδὴ τὸ ἀποκαλεῖσθαι λαμβάνεται παρὰ τοῖς δοκίμοις ἐπὶ κακῶν ἐπικλήσεων οἷον § 10 «λοιδοροῦμεν καὶ κόλακας ἀποκαλοῦμεν», πρέπει νὰ συνδεθῇ μόνον τῷ λυμεῶνες, εἰς δὲ τὸ σωτῆρες ἐννοητέον κατὰ ζεῦγμα, τὸ π ρ ο σ α γ ο ρ ε ὑ ε σ θ α ι. Ἄν καὶ παρὰ τοῖς μτγεν. ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ καλῆς σημαίας. Πρβλ. Πλουτάρ. 6. Σόλ. 34.—Τῷ εὖ ποιεῖν] = διὰ τῶν εὐεργεσιῶν ἔλκοντες πρὸς ἑαυτοὺς τὰς πόλεις—Καταστρεφόμενοι] ὑφ' ἑαυτοὺς ἑαυτὰς ὑποτάσσοντες. Πρβλ. Ἡρόδ. 5, 1. Δημ. 10, 14. Ε. Κ. Π. 8, 4, 8. ἔνθα εἶνε συνώνυμον τῷ «ὑποχεῖριον ποιεῖσθαι» Καὶ οἱ Λατ. λέγουσιν *evertere, delere civitatem*, περὶ τῆς πόλεως τῆς ὁποίας οἱ νόμοι καὶ ἡ ἐλευθερία ἀφαιροῦνται.

81. Πιστοτέροις ἢ νῦν] Δηλ. χροῦνται· τὸ δὲ πιστοτ. κατηγορ. εἰς τὸ λόγους.—Ἀνάγκαις] ὡς εἰ ἦσαν αὐταὶ θεῖαι ἀνάγκαι ἐξ ὧν δὲν δύναται τις ἐκουσίως νὰ ἀπαλλαγῇ. Κατὰ Πληθοντ. (πρβλ. § 14) ὡς ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὸ σ υ ν θ ἦ κ α ι ς.—Ἦν περ] Δηλ.

πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, ἴδια μὲν ἄσθη τὰς αὐτῶν πόλεις ἡγούμενοι, κοινὴν δὲ πατρίδα τὴν Ἑλλάδα νομίζοντες εἶναι

(κγ΄.) Τοιαύταις διανοαῖς χρώμενοι καὶ τοὺς νεω-82
τέρους ἐν ταῖς τοιούτοις ἤθεσι παιδεύοντες οὕτως ἀνδρας ἀγαθοὺς ἀπέδειξαν τοὺς πολεμήσαντας πρὸς τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας ὥστε μηδένα πώποτε δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν μήτε τῶν ποιητῶν μήτε τῶν σοφιστῶν ἀξίως τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων εἰπεῖν. Καὶ πολλὴν αὐτοῖς ἔχω συγγνώμην· ὁμοίως γάρ ἐστι χαλεπὸν ἐπαινεῖν τοὺς

ἔχειν ἡξίου. — Ἰδια μ. ἄσθη. νομίζ. | = Ἰδιά των οἰκητήρια, ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν αἱ πόλεις των Ἀθῆναι καὶ Σπάρτη, τῶν ὁποίων πόλεων ἡ κτῆσις, ἡ ἀγάπη, ἡ φροντίς καὶ ἡ χρῆσις πρὸς αὐτοὺς ἰδίως ἀνήκε. Πρβλ. Δ. Ἀλικ. «Οὕτω δὲ παρεσκευασμένοι τὰς γνώμας, ὡς ἴδια μὲν ἔχοντες τὰς αὐτῶν πόλεις, κοινὴν δὲ πατρίδα τὴν Ἑλλάδα αἰκοῦντες.» Τὸ ἄσθη κατηγορ. εἰς τὸ πόλεις. Ὁ Ἀμμων, λέγει «Πόλις καὶ ἄστυ διαφέρει· πόλις μὲν γὰρ καὶ ὁ τόπος καὶ οἱ κατοικοῦντες ἡγουν τὸ συναμφότερον, ἄστυ δὲ μόνον ὁ τόπος. Ἡ γεν. τοῦ ἄστου εἶνε ἄστυος διὰ τοῦ ος ἡ ὀρθὴ γραφή· παρηγ ἐκ τούτου ἄστος, ἀστεῖος, ἀστίτης, ἀστικός (οὐχὶ ἀστυκός).

82 (κγ΄.) Τ. δ. χρώμενοι] Τοιαῦτα φρονήματα ἔχοντες. Τὸ χρωμαι πολλάκις συντ. μετὰ δύο δοτ. ὧν ἡ ἐτέρα εἶνε κατηγορ. τοῦ ἀντικειμένου. Πρβλ. Πλ. Πρωταγ. 316. — Ἀγ. — ἀπέδειξαν] Ἀντιέποιήσαν· οὕτω καὶ 15, 205. «οἵτινες ἂν τοὺς μαθητὰς ὁμοιοτάτους ἐργάτας ἀλλήλους ἀποδείξωσιν.» καὶ Ξ. Ἀπομν. 1, 6, 3. «οἱ διδάσκαλοι τοὺς μαθητὰς μιμητὰς ἑαυτῶν ἀποδεικνύουσιν = ποιοῦσιν.» Τὸ ἀγαθός = ἀνδρείους, γενναίους. Τὸ ἐναντίον κακοὺς ἀτελεῖς, ἐλλιπεῖς). Πρὸς τὸ ἀγαθὸς ἀντιστοιχεῖ ὡς ἀρηρημένον οὐσιασι. τὸ ἀρετῆ καὶ ὡς ἐπίρρημα τὸ εὔ. Ὡς λέγ. ἀγαθὸς στρατηγὸς οὕτω καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ στρατηγοῦ. — Τ. ἐκ. τ. Ἀσίας] Κατὰ τῶν βαρβάρων τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐλθόντων καὶ ἐστρατευσάντων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. — Τ. σοφιστῶν] Δηλ. τῶν συγγραφόντων ῥητορ. λόγους, ἀλλὰ μὴ αὐτοὺς ἀπαγγελόντων. Πρβλ. Παναθ. § 35. «σύμπαντες οἱ περὶ τὴν ποιήσιν καὶ τοὺς λόγους ὄντες » Ὅμοίως καὶ πρὸς Φιλ. § 144. Εὐαγ. § 40 κτλ. — Αὐτοῖς] Δηλ. τοῖς τε ποιηταῖς καὶ τοῖς

ὑπερβεβληχότας τὰς τῶν ἄλλων ἀρετὰς ὥσπερ τοὺς μηδὲν ἀγαθὸν πεποιηκότας· τοῖς μὲν γὰρ οὐχ ὑπεῖσαι πράξεις, πρὸς δὲ τοὺς οὐκ εἰσὶν ἀρμόττοντες λόγοι.

- 83 Πῶς γὰρ ἂν γένοιτο σύμμετροι τοιοῦτοις ἀνδράσιν, οἱ τοσοῦτον μὲν τῶν ἐπὶ Τροίαν στρατευσαμένων διήνεγκαν, ὅσον οἱ μὲν περὶ μίαν πόλιν ἔτη δέκα διέτριψαν, οἱ δὲ τὴν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας δύναμιν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κατεπολέμησαν, οὐ μόνον δὲ τὰς αὐτῶν πατρίδας διέσωσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα σύμπασαν ἠλευθέρωσαν; ποίων δ' ἂν ἔργων ἢ πόνων ἢ κινδύνων ἀπέστησαν ὥστε ζῶντες εὐδοκιμεῖν, οἵτινες ὑπὲρ τῆς δόξης ἢς ἤμελλον τελευτήσαντες ἕξιν οὕτως ἐτοίμως ἤθελον ἀποθνήσκειν; οἶμαι δὲ καὶ τὸν πόλεμον θεῶν τινὰ συναγαγεῖν ἀγαθόντα τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ τοιοῦτοι γενόμενοι τὴν φύσιν διαλάθοιεν μηδ' ἀκλεῶς τὸν βίον τελευτήσειαν, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν τοῖς ἐκ τῶν θεῶν γεγονόσι καὶ καλουμένοις ἡμιθέοις ἀξιοθεῖεν· καὶ γὰρ ἐκείνων τὰ μὲν σώματα ταῖς τῆς

λογογράφου. — Οὐχ ὑπεῖσαι [= δὲν ὑπάρχουσι. — Π. δ. τοὺς] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀρμόττοντες. Εἶνε σχῆμα χιαστῶν

τοὺς ὑπερβεβληχότας
τοὺς μηδὲν ἀγαθὸν πεποιηκότας **X** τ. μὲν γ. μηδ. ἀγαθὸν πεποιηκόσιν
π. δ. τ. οὐκ εἰσὶν ἀρμ. λόγοι.

83. Γένοιτο] ὑπακοίμ. τὸ λόγοι. = πῶς ἤθελεν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξωσι λόγοι σύμφωνοι πρὸς τὰς πράξεις τοιοῦτων ἀνδρῶν κτλ.
— Τοσοῦτον—ὅσον] Τοῦτο τὸ χωρίον ἐμιμήσατο Δημοσθ. εἰς ἐπιτάφιόν τινα αὐτοῦ λόγον (ἄδηλον ἂν ἦνε οὗτος τοῦ Δημ.). Περὶ δὲ τῆς δεκαετοῦς πολιορκίας τῆς Τροίας πρὸβλ. Θεουκ. I, II. — Ἀπ' ὧς. εὐδοκιμεῖν] = ἀπὸ ποῶν ἔργων ἢ πόνων ἢ κινδύνων ἠδύναντο νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκεῖνοι, ἵνα ζῶσιν ἐν εὐτυχίᾳ — Ἦς] ἕλξιν ἀντὶ ἧν. Ὅταν ἡ ἀναφορ. ἀντωνυμ. μέλλῃ νὰ τεθῇ κατ' αἰτίατ. ἀναφέρεται δὲ εἰς ὄνομα γεν. ἢ δοτ. πτώσ. λαμβάνει τὴν πτώσιν τοῦ ὀνομ. τούτου. Τὸ τοιοῦτον καλεῖται ἕλξιν. — Ἐτοίμως] προθύμως — Ἐκείνων] Δηλ. τῶν ἡμιθέων.

φύσεως ἀνάγκαις ἀπέδωσαν, τῆς δ' ἀρετῆς ἀθάνατον τὴν μνήμην ἐποίησαν.

(χδ'.) Ἀεὶ μὲν οὖν οἱ θεοὶ ἡμέτεροι πρόγονοι καὶ Λα-85
κεδαιμόνιοι φιλοτίμως πρὸς ἀλλήλους εἶχον, οὐ μὴν
ἀλλὰ περὶ καλλίστων ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐφιλο-
νίκησαν, οὐκ ἐχθροὺς ἀλλ' ἀνταγωνιστὰς σφᾶς αὐ-
τοὺς εἶναι νομίζοντες, οὐδ' ἐπὶ δουλείᾳ τῇ τῶν Ἑλ-
λῆνων τὸν βάρβαρον θεραπεύοντες ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς
κοινῆς σωτηρίας ὁμονοοῦντες, ὁπότεροι δὲ ταύτης
αἴτιοι γενήσονται, περὶ τούτου ποιούμενοι τὴν ἀμιλ-
λαν. Ἐπεδείξαντο δὲ τὰς αὐτῶν ἀρετὰς πρῶτον μὲν
ἐν τοῖς ὑπὸ Δαρείου πεμφθεῖσιν. Ἀποβάντων γὰρ 86
αὐτῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν οἱ μὲν οὐ περιέμειναν τοὺς
συμμάχους, ἀλλὰ τὸν κοινὸν πόλεμον ἴδιον ποιησά-
μενοι πρὸς τοὺς ἀπάτης τῆς Ἑλλάδος καταφρονή-
σαντας ἀπῆντων τὴν οἰκείαν δύναμιν ἔχοντες, ὀλίγοι

84. Τ. φ. ἀνάγκαις] φυσικὴ δ' ἐνταῦθα ἀνάγκη εἶνε ὁ θάνατος—
'Ἀπέδωσαν—ἐποίησαν] Ὑποκείμε. οἱ θεοί.

85. § (χδ'). Ἀεὶ] Ἐπιρρ. χρόνου συντ. μετ' ἐνεστ. πρτ. καὶ μέλλ. =
τὸ πάντοτε μετὰ μετχ. τὸ ἐκάστοτε ἢ τὸ κατὰ καιρὸν, ἢ ὁσάκις.—
Φιλ —εἶχεν] ἀντεφιλοτιμοῦντο ἀναμεταξύ των.—Οὐ μὴν ἀλλὰ] Τὸ
οὐ μὴν ἀλλὰ μετὰ τὸ μὲν ἔχει ἔννοιαν καταφατικὴν=οὐ μὴν
φιλ. εἶχον ἀλλὰ κτλ.—Ἵ. Δ. πεμφθεῖσιν] Δαρείος ὁ Ὑστάσπου
βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἔπεμψε τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρην ὀργισθεὶς
κατὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων—βοηθησάντων τοὺς ἀποστα-
τήσαντας Ἴωνας ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ—μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ἵνα ἀπο-
καταστήσωσιν αὐτοὺς τὸν Ἰππῖαν τύραννον εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ ὑπο-
τάξωσι τὴν Ἑλλάδα. Ἡ στρατιὰ μετεβιβάσθη ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Ἐρέ-
τριαν ἣτις ὑπερασπίζετο ὑπὸ τῶν ἐαυτῆς κατοίκων ἐπὶ 7 ἡμέρας,
ἐπὶ τέλος ἐκυριεύθη διὰ προδοσίας τῶν τυραννοφρόνων Φιλάγρου
καὶ Εὐφρόβου. Πρβλ. Ἡροδ. στ'. 101.

86. Εἰς Ἀττικὴν] εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος. —Οἱ μὲν] Ἀ-
θηναῖοι. Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Λυσίας ἐν τῷ Ἐπιταφ «οὐκ ἀνέμειναν
πυθέσθαι οὐδὲ βοηθῆσαι τοὺς συμμάχους»—Ὀλίγοι... μυριάδες] Οἱ

πρὸς πολλὰς μυριάδας, ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίαις ψυχαῖς μέλλοντες κινδυνεύσειν, οἱ δ' οὐκ ἔφθασαν πυθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλεμον καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες ἦκον ἡμῖν ἀμυνοῦντες, τοσαύτην ποιησάμενοι σπουδὴν, ὅσῃν περ ἂν τῆς αὐτῶν χώρας πορθουμένης. Σημεῖον δὲ τοῦ τάχους καὶ τῆς ἀμίλλης· 87 τοὺς μὲν γὰρ ἡμετέρους προγόνους φασὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πυθέσθαι τε τὴν ἀπόβατον τῶν βαρβάρων καὶ βοηθήσαντας ἐπι τοὺς ὄρους τῆς χώρας μάχῃ νικήσαντας τρόπαιον στήσαι τῶν πολεμίων, τοὺς δ' ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ τοσαύταις νυξὶ διακόσια καὶ χίλια στάδια διελθεῖν στρατοπέδῳ πορευομένους. Οὗτω σφόδρ' ἠπέιχθησαν οἱ μὲν μετασχεῖν τῶν κινδύνων, οἱ δὲ φθῆναι συμβαλόντες πρὶν ἐλθεῖν τοὺς βοηθήσαντας.

μὲν Ἀθηναῖοι ἦσαν 40,000 καὶ Πλαταιεῖς 1000. Ὁ δὲ Περσ. στόλος συνέκειτο ἐξ 700 νεῶν μετὰ 120,000 ἀνδρῶν.—Ὡς. ἐν ἄλλ. ψ. κινδυν.] = ὡς νὰ ἔμελλον διὰ ξένων ψυχῶν νὰ διακινδυνεύωσι. Καὶ Λυσ. «ἐνόμιζον τὰς ψυχὰς ἀλλοτρίας διὰ τὸν θάνατον κεκτηῖσθαι». Θουκυδ. 1, 70. «σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις χρωῦνται δηλ. ὡς ἐντελῶς ξένα, οὐδόλως ἀνήκοντα εἰς αὐτούς».—Οἱ δ. ο. ἔφθασαν] Δηλ. οἱ Λακεδαιμόνιοι. Τὸ οὐ φθάνειν μετὰ μτχ., ὅταν ἔπεται πρότασις διὰ τοῦ καὶ συνδεομένη, σημ. μόλις = μόλις ἐπύθοντο καὶ...—Ὅσῃν περ... πορθουμένης] Δηλ. ἐποίησαν το, εἴ ἡ χώρα αὐτῶν ἐπορθεῖτο. Πρβλ. § 96. Κατὰ τὸν Ἡρόδ. 6, 104 οἱ Σπαρτιῖται ἐβράδυναν νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων—ἂν καὶ ἐράνησαν πρόθυμοι νὰ τοὺς βοηθήσωσι—, κωλυόμενοι κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς νόμον νὰ ἐκστρατεύσωσι πρὸ τῆς Πανσελήνου.

87. Βοηθ. κ. νικήσαντας] Δὲν συνδέονται αἱ μτχ., διότι εἶνε διαφόρου ἐννοίας ἢ μὲν χρονικὴ ἢ δὲ τροπικὴ—Ἐπι τοὺς ὄρους] Εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας.—Ἐν τρ. ἡμ.] τοὺς Λακεδαιμονίους. Πρβλ. Ἡρόδ. 4, 102.—Στρατ. πορευο.] διέτρεξαν 1200 στάδια, μὲ στρατοπέδῳ πορευόμενοι.—ἠπέιχθησαν] Παθ. ἄορ. τοῦ ἐπέιγομαι = ἐβιάσθησαν.—φθῆναι] Ἄορ. β' τοῦ φθάνω τοῦτο συντ. μετ' αἰτίας. προσώπου καὶ μετὰ μτχ. τὸ ἀντίθετ. εἶνε ὅσπερ ἰζω = νὰ προφθάνωσι νὰ συγκροτήσωσι μάχην πρὶν ἐλθωσιν οἱ σύμμαχοι.

(κε΄.) Μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ὕστερον στρα 88
 τείας, ἣν αὐτὸς Ξέρξης ἤγαγεν, ἐκλιπὼν μὲν τὰ βα-
 σίλεια, στρατηγὸς δὲ καταστῆναι τολμήσας, ἅπαντα
 τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας συναγεύρας· περὶ οὗ τις οὐχ ὑπερ-
 βολὰς προθυμηθεὶς εἰπεῖν ἐλάττω τῶν ὑπαρχόντων
 εἶρηκεν; ὃς εἰς τοσοῦτον ἤλθεν ὑπερηφανίας, ὥστε 89
 μικρὸν μὲν ἠγησάμενος ἔργον εἶναι τὴν Ἑλλάδα
 χειρώσασθαι, βουλευθεὶς δὲ τοιοῦτον μνημεῖον κατα-
 λιπεῖν, ὃ μὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς ἐστιν, οὐ πρό-
 τερον ἐπαύσατο, πρὶν ἐξεῦρε καὶ συνηνάγκασεν, ὃ
 πάντες θρυλοῦσιν, ὥστε τῷ στρατοπέδῳ πλεῦσαι μὲν

88. § (κε΄.) [Ὑστερ. στρατείας] Ἀντὶ ἢ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ νὰ
 ταπεινώσῃ τὴν ὄψυν τοῦ ἀλαζόνου Δαρσίου, ἐξηγγρίωσεν ἔτι μᾶλ-
 λον αὐτὸν καὶ ἀπεφάσισε τὸν ἐντελεῖ ἐξανδραποδισμόν τῆς Ἑλ-
 λάδος. Ἀλλ' ἐν ᾧ συνήθροϊζε νέας δυνάμεις ἵνα ἐπέλθῃ κατ' αὐ-
 τῆς ἀποστατεῖ ἐν τῷ μεταξὺ ἢ Αἴγυπτια καὶ ἀποφασίζει νὰ τιμω-
 ρήσῃ πρῶτον τοὺς Αἰγυπτίους, ἀλλ' ἀποθνήσκῃ, ἀφήσας διάδοχον
 τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ξέρξην. Ὁ νέος μονάρχης ὑποδου-
 λώσας τοὺς Αἰγυπτίους, ἐκστρατεύει 10 ἔτη μετὰ τὴν ἐν Μαρα-
 θῶνι μάχῃν ἥτοι τὸ 480 κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἦν δὲ τὸ πλῆθος τοῦ
 μὲν πεζοῦ στρατοῦ 1,700,000, τῶν δὲ ἰππέων περὶ τὰς 80,000,
 τὸ δὲ τῶν τριήρων 1,207, ὧν τὸ πλήρωμα ἦν πολλῶν μυριάδων
 ναυτῶν· τῶν δὲ φορτηγίδων 3,000. — Βασίλεια] Δηλ. οἰκήματα, βί-
 ματα — Στρατηγὸς—τολμήσας] Παρὰ τὸν τρόπον τῶν μαλθακῶν βα-
 σιλέων τῆς Περσίας. — Ἀπαντας] συναθροίσας ἅπαντας τοὺς Ἀσια-
 νοὺς, δηλ. τοὺς δυναμένους φέρειν ὄπλα. Τοῦτο δὲ εἶνε ὑπερβολή,
 ὡς ἐν § 146 ἀναφέρει καὶ Λυσ. 12, 185. — Τις οὐχ ὑπερβολὰς] Τὸ
 οὐχ συνδετέον τῷ εἶρηκεν = τις οὐχ εἶρηκεν, οὐ ἀντικεῖμ. τὸ
 ἐλάττω τῶν ὑπαρχόντων = τῶν πραγματικῶν τὸ δὲ ὑπερ-
 βολὰς = ὑπερβολικοὺς λόγους.

89. Ὁς—ἤλθεν ὑπερηφανίας] = οὗτος δὲ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν
 ἀλαζονείας ἔφθασεν, ὥστε κτλ. Τὸ ὑπερηφανία γραπτέον διὰ τοῦ
 I καὶ παροξυτονητέον ἄτ' ἐκ τοῦ ὑπερήφανος γενόμενον ὡς περιέρ-
 γος περιεργία, καὶ οὐχὶ περιέργεια: τὸ δὲ διὰ εἰ καὶ προπαροξύ-
 τονον γίνεται ἐκ τοῦ περιφανῆς περιφάνεια. — Συνηνάγκασεν]
 = τῇ βοήθειᾳ ἄλλων ἠνάγκασεν. — Ὁ... θρυλοῦσιν] ὄντως τὰ μεγάλα

- διὰ τῆς ἠπείρου, πεζεῦσαι δὲ διὰ τῆς θαλάττης, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον ζεύξας, τὸν δ' Ἄθω διορύξας.
- 90 Πρὸς δὴ τὸν οὕτω μέγα φρονήσαντα καὶ τηλικαῦτα διαπραξάμενον καὶ τοσοῦτων δεσπότην γενόμενον ἀπήντων διελόμενοι τὸν κίνδυνον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἰς Θερμοπύλας πρὸς τὸ πεζὸν, χιλίους αὐτῶν ἐπιλέξαντες καὶ τῶν συμμάχων ὀλίγους παραλαβόντες, ὡς ἐν τοῖς στενοῖς κωλύσοντες αὐτοὺς περαιτέρω προσελθεῖν, οἱ δ' ἡμέτεροι πατέρες ἐπ' Ἀρτεμίσιον, ἐξήχοντα τριήρεις πληρώσαντες πρὸς ἅπαν τὸ τῶν
- 91 πολεμίων ναυτικόν. Ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐτόλμων οὐχ οὕτω τῶν πολεμίων καταφρονοῦντες ὡς πρὸς ἀλλήλους ἀγωνιῶντες, Λακεδαιμόνιοι μὲν ζηλοῦντες τὴν

ταῦτα ἔργα τοῦ Ξέρξου κατέστησαν πολυθρύλητα. — «Ὡστε κτλ.] ἐπεξήγησιν τοῦ ὁ θ ρ υ λ ο ὤ σ ι. Πρβλ. Δυσ. Ἐπιτ. 29 «ὄδον μὲν διὰ τῆς θαλάσσης ἐποίησατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι.» Καὶ Κικερ. de fin. 2, 34 «Xerxes quum tantis classibus tantisque equestribus et petesribus copiis, Hellesponto juncto Athone perfosse, maria ambulavisset, terram navigasset.» Εἶνε κατὰ σχῆμα ὀξύμωρον. — Πεζεῦσαι] = πορευθῆναι πεζῇ. Κατὰ σχῆμα χιαστὸν τὸ μὲν ζεύξας πρὸς τὸ πεζεῦσαι διὰ τῆς θαλάσσης, τὸ δὲ διορύξας πρὸς τὸ πλεῦσαι διὰ τῆς ἠπείρου.

90. Πρὸς δὴ] = λοιπὸν, ἐτέθη ἵνα ἐπαναφέρῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς § μετὰ δέ ταῦτα γένομ. — Χιλίους] Κατὰ τὸν Ἡροδ. (7, 202) Σπαρτιᾶται μόνον 300 ἦσαν. Κατὰ δὲ τὸν Διοδ. (11, 4) «Λακεδαιμονίων ἦσαν χίλιοι καὶ σὺν αὐτοῖς Σπαρτιᾶται τριακόσιοι.» — Ὀλίγους] Κατὰ τὸν Διοδ. τρισχιλίους. — Κατὰ δὲ τὸν Ἡροδ. (7, 222) 400 Θηβαῖοι καὶ 700 Θεσπιεῖς. — Ἐξήχοντα.] Καθ' Ἡροδ. (8, 1.) αἱ Ἀττικαὶ νῆες ἐν Ἀρτεμισίῳ ἦσαν 127. Ἄλλ' αἱ πρῶται πλεῦσασαι Ἀττ. τριήρεις ἦσαν 74, ἐξ ὧν 14 θά εἶχον Πλαταικὰ πληρώματα. Οὕτω μένουσι 60 νῆες ἔχουσαι Ἀττικὰ πληρώματα. Ὁ Ἰσοκρ. ἐπίτηδες δὲν μνημονεύει τὰς ναῦς τῶν ἄλλων συμμάχων ἐνταῦθα, ἵνα παραστήσῃ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι κατώρωσαν τὸ πᾶν ἐν τῇ ἐπ' Ἀρτεμίσιον ναυμαχίᾳ.

91. Ἀγωνιῶντες] = ἀγωνιζόμενοι. Ἀρποκρ.: «ἀγωνιᾶν τὸ ἀγω-

πόλιν τῆς Μαραθῶνι μάχης και ζητοῦντες αὐτοὺς ἐξιῶσαι και δεδιότες, μὴ δις ἐφεξῆς ἡ πόλις ἡμῶν αἰτία γίνηται τοῖς Ἑλλησι τῆς σωτηρίας, οἱ δ' ἡμέτεροι μάλιστα μὲν βουλόμενοι διαφυλάξαι τὴν παρούσαν δόξαν και πᾶσι ποιῆσαι φανερόν, ὅτι και τὸ πρότερον δι' ἀρετὴν ἀλλ' οὐ διὰ τύχην ἐνίκησαν, ἔπειτα και προαγαγέσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ τὸ διαναυμαχεῖν ἐπιδείξαντες αὐτοῖς ὁμοίως ἐν τοῖς ναυτικοῖς κινδύνοις ὥσπερ ἐν τοῖς πεζοῖς τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην.

(κς'). Ἰσας δὲ τὰς τόλμας παρασχόντες οὐχ ὁμοί-92
αις ἐχρήσαντο ταῖς τύχαις, ἀλλ' οἱ μὲν διεφθάρησαν και ταῖς ψυχαῖς νικῶντες τοῖς σώμασιν ἀπέπικον, οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γε θέμις εἶπεν, ὡς ἠττήθησαν· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν φυγεῖν ἠξίωσεν· οἱ δ' ἡμέτεροι τὰς μὲν πρόπλους ἐνίκησαν, ἐπειδὴ δ' ἤκουσαν τῆς παρόδου τοὺς πολεμίους κρατοῦντας, οἴκαδε καταπλεύσαντες [και κατασκευάσαντες τὰ περὶ τὴν πόλιν] οὕτως ἐ-

νίεσθαι» Σουῖδ «ἀγωνιᾶν Ἰσοκράτης ἀντὶ τοῦ ἀγωνίζεσθαι και ἀγωνιῶντες ἀντὶ τοῦ ἀγωνιζόμενοι». — Γ. Μ. μάχης] Γεν. τοῦ αἰτίου=διὰ τὴν ἐν Μαρ. μάχην. Ἄπλη̄ δοτ. τίθεται εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως παρὰ τοῖς πεζοῖς μόνον σχεδὸν ἐπὶ τῶν δῆμων τῆς Ἀττικῆς. — Ἐφεξῆς]=κατὰ σειράν. — Ἐπειτα προαγαγέσθαι]=νά παραθαρρύνωσι τοὺς Ἕλληνας. Τὸ ἔπειτα ἄνευ τοῦ δὲ ἀποδίδεται τῷ ἄνωτ. μάλιστα μὲν. — Περιγιγνομένην] ὅτι ἡ ἀρετὴ νικᾷ τὸ πλῆθος. Τὸ περιγιγνομαῖ = γίνομαι ἀνώτερος, τούναντ. ἠττώμαι.

92. § (κστ') Οἱ μὲν] Οἱ Λακεδαιμόνιοι. — Ἀπέπικον]=ἀπέκαμον — Ὡς ἠττήθησαν] Λυκούργ. «οὐχ ἠττήθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες, οὐπερ ἐτάχθησαν.» — Τὰς πρόπλους] ἐλλειπτικῶς τ ο ὕ γ α ὕ ς, Π ρ ό π λ ο ι δ έ ν ἤ ε ς ἐλέγοντο αἱ πρὸ τῶν ἄλλων πλεύσαι ὅπως κατασκοπεύσωσι τὸν στόλον τῶν πολεμιῶν, ἦσαν δὲ 200 αἱ ἐνταῦθα μνημονευόμεναι. Πρβλ. Θουκ. 4, 46. και 4, 120. Ἡροδ. 4, 97 κτλ.

βουλεύσαντο περί τῶν λοιπῶν, ὥστε πολλῶν καὶ κω-
 λῶν αὐτοῖς προειργασμένων ἐν τοῖς τελευταίοις τῶν
 93 κινδύνων ἔτι πλέον διήνεγκαν. Ἀθύμως γὰρ ἀπάντων
 τῶν συμμάχων διακειμένων, καὶ Πελοποννησίων μὲν
 διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμὸν καὶ ζητούντων ἰδίαν αὐ-
 τοῖς σωτηρίαν, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὑπὸ τοῖς βαρ-
 βάροις γεγενημένων καὶ συστρατευομένων ἐκείνοις,
 πλὴν εἴ τις διὰ μικρότητα παρημελήθη, προσπλευ-
 σῶν δὲ τριήρων διακοσίων καὶ χιλίων καὶ πεζῆς στρα-
 τίας ἀναριθμήτου μελλούσης εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβάλλ-
 λειν, οὐδεμιᾶς σωτηρίας αὐτοῖς ὑποφαινομένης, ἀλλ'
 94 ἔρημοι συμμάχων γεγενημένοι καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπα-
 ρόντας κινδύνους διαφυγεῖν ἀλλὰ καὶ τιμὰς ἐξαιρέ-
 τούς λαβεῖν, ἃς αὐτοῖς ἐδίδου βασιλεὺς ἡγούμενος,
 εἰ τὸ τῆς πόλεως προσλάβοι ναυτικόν, παραχρῆμα

— Τῆς παρόδου] τῶν Θερμοπυλῶν. — Π. τῶν λοιπῶν] περί τῶν
 περαιτέρω ἀναγκαίων. — Διήνεγκαν] = ἐδείχθησαν ὑπέρτεροι τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων.

93. Ἡ περίοδος αὕτη εἶνε μὲν λίαν μακρά, ἀλλ' ἐνταυτῷ ὁμαλή
 καὶ εὐληπτος ἕνεκα τῆς τῶν κώλων ἀλληλουχίας. — Διατειχιζόν-
 των] ἀπὸ Λεχαιῶν μέχρι Κεγχρεῶν ἐτείχιζον οἱ Πελοπον. τὸν
 Ἴσθμὸν. Πρβλ. Λυσ. 44. Διοδ. 11, 16 Ἡροδ. 8, 40. — Διὰ μικρὴν
 παρημελήθη] Δηλ. ὑπὸ τῶν Περσῶν. Καὶ τοιαύτας πόλεις ἀναφέρει
 ὁ Ἡροδ. (8, 66) τὰς Θεσπιάς, τὰς Πλαταιάς καὶ 5 νήσους — Αὐτοῖς]
 Δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις — Καὶ τ. ἐλ-ίδων. . . . διημαρτηκότες] =
 ἀποβαλόντες ὅλας τῶν ἐλπίδας. Τὸ ἀσύμμετρον παρίστησι ζωη-
 ρότατα τὴν ἀπελπιστικὴν θέσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

94. Ἄς . ἐδίδ. βασι] «Μνήμης ἀμαρτίᾳ συνέχεεν ὁ Ῥήτωρ τοὺς
 χρόνους : καὶ γὰρ ὁ Ξέρξης ὑπέσχετο, ταῦτα μετὰ τὴν ἐν Σλα-
 μῆνι μάχην Μαρδόνιος δ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀμύντου Ἀθηναίοις
 ἀπήγγειλεν, ἧ δὴλον ἐκ τῶν ἐχομένων, «Ἠγούμενος εἰ τὸ τῆς
 πόλεως προσλάβοι ναυτικόν κτλ.» παραβληθέντων τοῖς ἱστορηθεῖ-
 σιν Ἡροδότῳ (8, 136) «Τούτων δὲ προσγενομένων κατήλιπε εὐ-

καὶ Πελοποννήσου κρατήσῃν, οὐχ ὑπέμειναν τὰς παρ' ἐκείνου δωρεάς, οὐδ' ὀργισθέντες τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι προϋδόθησαν, ἀσμένως ἐπὶ τὰς διαλλαγὰς τὰς πρὸς τοὺς βαρβάρους ὤρμησαν, ἀλλ' αὐτοὶ μὲν ὑπὲρ τῆς 95 ἐλευθερίας πολεμεῖν παρεσκευάζοντο, τοῖς δ' ἄλλοις τὴν δουλείαν αἰρουμένοις συγγνώμην εἶχον. Ἡγοῦντο γὰρ ταῖς μὲν ταπειναῖς τῶν πόλεων προσήκειν ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὴν σωτηρίαν, ταῖς δὲ προεστάναι τῆς Ἑλλάδος ἀξιούσαις οὐχ οἷόν τ' εἶναι διαφεύγειν τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἀνδρῶν τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς αἰρετότερόν ἐστι καλῶς ἀποθανεῖν ἢ ζῆν αἰσχυρῶς, οὕτω καὶ τῶν πόλεων ταῖς ὑπερεχούταις λυσιτελεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι μᾶλλον ἢ δούλαις ὀφθῆναι γενομέναις. Δῆλον δ' ὅτι 96 ταῦτα διενεώθησαν· ἐπειδὴ γὰρ οὐχ οἷοί τ' ἦσαν πρὸς ἀμφοτέρας ἅμα παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις, παραλαβόντες ἅπαντα τὸν ὄχλον τὸν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν ἐχομένην νῆτον ἐξέπλευσαν, ἴν' ἐν μέρει πρὸς ἑκατέραν κινδυνεύσωσιν. (κζ'.) Καίτοι πῶς ἂν ἐκείνων ἄνδρες ἀμείνους ἢ μᾶλλον φιλέλληνας ὄντες ἐπιδειχθεῖεν, οἵτινες ἔτλησαν ἐπιθεῖν ὥστε μὴ τοῖς λοιποῖς αἴτιοι γενέσθαι τῆς δουλείας, ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερά

πετέως τῆς θαλάσσης κρατήσῃν» — Οὐχ ὑπέμειναν | «Καλὸν καὶ μεγαλοφροσύνης Ἑλληνικῆς ἄξιον τὸ ὑπέμειναν, ἀπὸ τῶν ὕβρεων ἐπὶ τὰς τιμὰς καὶ δωρεάς μετενεχθέν. . .» — «Ὁρμησαν] ἔσπευσαν μεθ' ἀπάσης προθυμίας νὰ συμφιλιωθῶσι μετὰ τῶν βαρβάρων.

95. Οἷόν τ' εἶναι] Τὸ οἷός τ' εἶμι μετ' ἀπαρεμ. σημ. δύναμαι. Πλ. Ἱππ. 283. Τὸ οἷός εἶμι μετ' ἀπαρεμφ. σημ. α'.) τοιοῦτός εἶμι, ὥστε. β'.) πρόθυμός εἶμι, ἔτοιμός εἶμι.

96. § (κζ'.) Τ. λοιποῖς] Δηλ. Ἑλλησι. Τὸ δὲ ὡς τ ε = ἐφ' ᾧ τε ἐνταῦθα Πρβλ. Συν. Κατ. — Ἱερά] τ. ἔ. ἀναθήματα καὶ ἄλλα ἱερά

δὲ συλῶμενα καὶ νεῶς ἐμπιπραμένους, ἅπαντα δὲ
 τὸν πόλεμον περὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτῶν γιγνό-
 97μενον; καὶ μὴδὲ ταῦτ' ἀπέχρησεν αὐτοῖς, ἀλλὰ πρὸς
 χιλίας καὶ διακοσίας τριήρεις μόνοι διαναυμαχεῖν
 ἐμελέτησαν. Οὐ μὴν εἰάθησαν κατασχυθέντες γὰρ
 Πελοποννήσιοι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν, καὶ νομίσαντες
 προδιαφθαρέντων μὲν τῶν ἡμετέρων οὐδ' αὐτοὶ σωθή-
 σσθαι, κατορθωσάντων δ' εἰς ἀτιμίαν τὰς αὐτῶν πό-
 λεις καταστήσειν, ἤναγκάσθησαν μετασχεῖν τῶν κιν-
 δύνων. Καὶ τοὺς μὲν θορύβους τοὺς ἐν τῷ πράγματι
 γενομένους καὶ τὰς κραυγὰς καὶ τὰς παρακελεύσεις,
 ἃ κοινὰ πάντων ἐστὶ τῶν ναυμαχούντων, οὐκ οἶδ' ὅτι
 98δεῖ λέγοντα διατρίβειν· ἃ δ' ἐστὶν ἴδια καὶ τῆς ἡγε-
 μονίας ἄξια καὶ τοῖς προειρημένοις ὁμολογούμενα,
 ταῦτα δ' ἐμὸν ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν. Τοιοῦτον γὰρ ἡ πό-
 λιν ἡμῶν διέφερον, ὅτ' ἦν ἀκέραιος, ὥστ' ἀνάστατος
 γενομένη πλείους μὲν συνεβάλετο τριήρεις εἰς τὸν
 κίνδυνον τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἢ σύμπαντες οἱ συν-
 ναυμαχῆσαντες, οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσ-
 μενῶς, ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε διὰ μὲν τὴν ναυ-
 μαχίαν ἡμᾶς τῷ πολέμῳ κρατῆται, ταύτης δὲ τὴν
 99πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. (κγ.) Καίτοι μελλούσης στρα-

σκευῆ τῶν ναῶν. — [Ἐμπιπραμένους] Τὰ ῥήμ. πῖ μ π ρ η μ ι,
 καὶ πῖ μ π λ η μ ι συντιθέμενα μετὰ τῆς ἐν δὲν ἀποβάλλουσι
 τὸ μ τῆς ρίζης ἐμπίμπρημι καὶ ἐμπίμπλημι.

98. Ὅμολογούμενα] = σύμφωνα. — Ἀκέραιος] ὅτε αἰ νῆες τῆς
 ἦσαν ἀβλαβεῖς πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. — Πλ. συνεβ. τρ.]
 Πρὸβλ. 12, 50 καὶ Θουκ. 1, 75. καὶ Λυσ. 2, 24. Γούνατιον ὁ
 Ἡρόδ. ἱστορεῖ 8, 41 διότι κατ' αὐτὸν οὐχὶ πλείους ἀλλ' ἐλάττους
 συνεβάλοντο οἱ Ἀθηναῖοι τριήρεις εἰς τὸν κίνδυνον ἢ σύμπαντες οἱ
 Ἕλληνας. — Πρὸς ἡμᾶς] τοὺς Ἀθηναίους — Τ. ν. ἡμᾶς] τοὺς Ἕλ-
 ληνας καθόλου.

99. § (κγ') Καίτοι] Ἐνταῦθα = τὸ οὖν, λοιπὸν, ἀλλὰ νῦν. — Οἱ-

τείας ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἔσεσθαι τίνας χρῆ τὴν ἡγεμονίαν ἔχειν; οὐ τοὺς ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ μάλιστα εὐδοκίμησαντας, ἐν δὲ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀγῶνων ἀριστείων ἀξιοθέντας; οὐ τοὺς τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντας ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας, καὶ τό τε παλαιὸν οἰκιστὰς τῶν πλείστων πόλεων γενομένους, καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τῶν μεγίστων συμφορῶν διασώσαντας; πῶς δ' οὐκ ἂν δεινὰ πάθοιμεν, εἰ τῶν κακῶν πλείστον μέρος μετασχόντες ἐν ταῖς τιμαῖς ἔλαττον ἔχειν ἀξιοθεῖμεν καὶ τότε προταχθέντες ὑπὲρ πάντων νῦν ἐτέροις ἀκολουθεῖν ἀναγκασθεῖμεν;

(χθ'.) Μέχρι μὲν οὖν τούτων οἶδ' ὅτι πάντες ἂν ὁ-100 μολογήσειαν πλείστων ἀγαθῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν αἰτίαν γεγενῆσθαι καὶ δικαίως ἂν αὐτῆς τὴν ἡγεμονίαν εἶναι, μετὰ δὲ ταῦτ' ἤδη τινὲς ἡμῶν κατηγοροῦσιν, ὡς ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης παρελάβομεν, πολλῶν κακῶν αἰτίοι τοῖς Ἑλλησι κατέστημεν, καὶ τὸν τε Μηλίων ἀνδραποδισμόν καὶ τὸν Σκιωναίων ὄλεθρον ἐν τούτοις τοῖς λόγοις ἡμῖν προ-

κιστὰς] ἐνταῦθα θεμελιωτάς.—Εἰ. τ. κακῶν πλ.] Ἡ γεν. τῶν μετοχῆς καὶ μεταλήψεως σημαντικῶν ῥημ. εἶνε διαιρετικῆ, σημ. δηλ. τὸ ὅλον, ἐξ οὗ μέρος μετέχει τις ἢ μεταλαμβάνει· ὅταν δὲ τὸ μέρος ὀρίζηται καὶ διαρρήδην λέγεται, τότε τίθεται κατ' αἰτιατικὴν. Ἀκολουθεῖν] ἀντιτίθεται τῷ προταχθέντες.

100. § (χθ') Μηλίων ἀνδρ.] Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Πελοπον. πολέμου οἱ Μήλιοι ἄποικοι ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀρνούμενοι νὰ ὑπακούσωσι τῶν Ἀθηναίων ἔμειναν οὐδέτεροι· ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι γενόμενοι κύριοι τῆς νήσου τοὺς μὲν ἠβῶντας ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἠνδραπόδισαν, τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ἄγκησαν, ἀποίκους ὕστερον 500 πέμψαντες. Θουκ 5, 84.—Σκιωναίων] Οὗτοι εἶνε μέτοικοι τῆς ἐν τῇ χερσονήσῳ Παλλήνῃ Σκιωνῆς, —ἥτις ἦτο ἀποικία Πελοποννησιακῆ, —ἀποστάντες ἀπ' Ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν ἔπαθον τὰ αὐτὰ, ἄπερ καὶ οἱ Μήλιοι.

- 101 φέρουσιν. Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πρῶτον μὲν οὐδὲν εἶναι τοῦτο σημεῖον, ὡς κακῶς ἤρχομεν, εἴ τινες τῶν πολεμησάντων ἡμῖν σφόδρα φαίνονται κολασθέντες, ἀλλὰ πολὺ τὸδε μείζον τεκμήριον, ὡς καλῶς διωκόμεν τὰ τῶν συμμάχων, ὅτι τῶν πόλεων τῶν ὑφ' ἡμῖν οὐσῶν οὐδεμία ταύταις ταῖς συμφοραῖς περιέπεσεν.
- 102 Ἐπειτ' εἰ μὲν ἄλλοι τινὲς τῶν αὐτῶν πραγμάτων πρῶτον ἐπεμελήθησαν, εἰκότως ἂν ἡμῖν ἐπιτιμῶεν· εἰ δὲ μήτε τοῦτο γέγονε μήθ' οἷόν τ' ἐστὶ τοσοῦτων πόλεων τὸ πλῆθος κρατεῖν, ἢν μὴ τις κολάζῃ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, πῶς οὐκ ἤδη δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς ἐπαινεῖν, οἵτινες ἐλαχίστοις χαλεπήναντες πλεῖστον χρόνον τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν ἠδυνήθημεν;
- 103(λ'.) Οἶμαι δὲ πᾶσι δοκεῖν τούτους κρατίστους προστάτας γενήσεσθαι τῶν Ἑλλήνων, ἐφ' ὧν οἱ πειθαρχήσαντες ἀρίστα τυγχάνουσι πράξαντες. Ἐπὶ τοίνυν

101 Πολύ] συναπτέον τῷ μείζον, οὐ τὴν ἔννοιαν ἐπιτείνει. — Ὅτι.... περιέπεσεν] Ὅλη ἡ πρότασις εἶνε ἐπεξηγήσις τοῦ ἀνωτέρω τὸ δέ. — Οὐσῶν οὐδεμία] Πλὴν τῆς Σκιώνης, ἣν καὶ κατέστρεψαν, ὡς πολεμήσασαν κατ' αὐτῶν. Θουκ. 4, 120. — Εἰ ἂν ἐπιτιμῶεν] Κατ' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν ἐπειδὴ ὁ ῥήτωρ δὲν θεωρεῖ τὴν πράξιν παράνομον, ἄλλως ἔπρεπε νὰ εἶπῃ ἐπεὶ τῶν ἂν = ἠδύναντο νὰ μᾶς κατηγορῶσιν.

102. Το πλῆθος κρ.] Δηλ. τὸ πλῆθος τοσαύτας πόλεις νὰ ἐξουσιάζῃ. — Ἐξαμαρτάνοντας] = τοὺς ἀποστατοῦντας. — Ἐλαχ. χαλεπήν.] = ὀλιγίστους χαλεπῶς κολάσαντες. — Πλ. χρ.] Ἐν τῷ Παναθην. λέγει «Σπαρτιαῖται μὲν ἔτη δέκα μόλις ἐπεστάτησαν τῶν πραγμάτων ἡμεῖς δὲ πέντε καὶ ἐξήκοντα σὺν εὐχῶς κατέσχομεν τὴν ἀρχήν» Πρὸλ. Δημ. Φιλ. 3, 23. καὶ Λυκοῦργ. κ. Λεωκρ. 17, Ὑπολογίζεται δὲ συνήθως ὁ χρόνος τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν Μηδικῶν πολέμων (477 περίπου π. Χ.) μέχρι τῆς ἐν Σικελίᾳ καταστροφῆς.

103. § (λ'.) Ἐφ' ὧν] Ἀναφέρεται εἰς τὸ τ ο ὕ τ ο υ ς = ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν ὁποίων. — Ἀρ. — πράξαντες] = τὰ μάλιστα εὐτύχη-

τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας εὐρήτομεν καὶ τοὺς οἴκους
 τοὺς ἰδίους πρὸς εὐδαιμονίαν πλειστον ἐπιδόντας καὶ
 τὰς πόλεις μεγίστας γενομένας. Οὐ γὰρ ἐφθονοῦμεν 104
 ταῖς ἀξαναομέναις αὐτῶν, οὐδὲ ταραχὰς ἐνεποιουῦμεν
 πολιτείας ἐναντίας παρακαθιστάνας, ἵν' ἀλλήλοις
 μὲν στασιάζοιεν, ἡμᾶς δ' ἀμφοτέροι θεραπεύοιεν,
 ἀλλὰ τὴν τῶν συμμάχων ὁμόνοιαν κοινήν ὠφέλεια
 νομίζοντες τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἀπάτας τὰς πόλεις
 διωκοῦμεν, συμμαχικῶς ἀλλ' οὐ δεσποτικῶς βουλευό-
 μενοι περὶ αὐτῶν, ὅλων μὲν τῶν πραγμάτων ἐπιστα-
 τοῦντες, ἰδία δ' ἐκάστους ἐλευθέρους εἶοντας εἶναι,
 καὶ τῷ μὲν πλήθει βοηθοῦντες, ταῖς δὲ δυναστείαις 105
 πολεμοῦντες, δεινὸν οἰόμενοι τοὺς πολλοὺς ὑπὸ τοῖς
 ὀλίγοις εἶναι, καὶ τοὺς ταῖς οὐσίαις ἐνδεεστέρους, τὰ
 δ' ἄλλα μηδὲν χεῖρους ὄντας, ἀπελαύνεσθαι τῶν ἀρ-
 χῶν, ἔτι δὲ κοινῆς τῆς πατρίδος οὐσης τοὺς μὲν τυ-
 ραννεῖν, τοὺς δὲ μετοικεῖν, καὶ φύτει πολίτας ὄντας

σαν. Τὸ π ρ ᾶ ξ α ν τ ε ς ἐνταῦθα εἶνε οὐδέτερον, καὶ ἔχει ἐπὶ
 τσιαύτης ἐννοίας πρ. π έ π ρ α γ α. Ὡς λέγεται εὐ (ἢ καλῶς)
 πρᾶττω (=εὐτυχῶ) οὕτω καὶ ἄμεινον (ἢ βέλτιον) πρᾶττω (=μᾶλ-
 λον εὐτυχῶ, εὐτυχέστερος γίνομαι), καὶ ἄριστα πρᾶττω (=εὐτυ-
 χέστατος γίνομαι).—Οἴκους τοὺς ἰδ.] = τοὺς ἰδιωτικούς.

104. Πολ. . . . παρακαθ.] = πολιτεύματα ἐναντία πλησίον
 ἀλλήλων καθιστάνας.—Στασιάζοιεν] Ὑποκείμε. τοῦτου εἶνε οἱ πο-
 λιῖται ἐξυπακούομενοι.—Δεσποτικῶς] «Αὐτογνωμόνως, ὡς δεσπό-
 ται βουλευόνται περὶ δούλων. Σημειοῦ δὲ τὸ δ ε σ π ο τ ι κ ῶ ς
 ἐνταῦθα, ταῦτόν δυνάμενον τῷ τυραννικῶς »

105. Τῷ πλήθει.] = τοῖς δημοκρατικαῖς κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς
 Ὀλιγαρχικούς, τοὺς δυνατωτάτους.—Ἀπελαύνεσθαι τ. ἀρχῶν.] =
 ἀποδιώκεσθαι τῶν ἀρχῶν· λέξις σφοδρτέρα τῆς πρὸς δήλωσιν τοῦ
 πράγματος ἀρμοδιωτέρας ε ἴ ρ γ ε σ θ α ι, ἄ π ο σ τ ε ρ ε ἴ-
 σ θ α ι.—Μετοικεῖν] Ὡς μέτοικοι νά ζῶσιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι,
 μηδὲ ὅλως μετέχοντες τῆς πολιτείας. «Μέτοικοί εἰσιν οἱ ἐνοικοῦντες
 ξένοι ἐν τῇ πόλει τελοῦντες ἀνά δραχμὰς ἑβ'. τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὸ

- 106 νόμῳ τῆς πολιτείας ἀποστερεῖσθαι. Τοιαῦτ' ἔχοντες ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐπιτιμᾶν καὶ πλείω τούτων τὴν πολιτείαν ἤνπερ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς καὶ παρὰ ταῖς ἄλλοις κατεστήσαμεν, ἦν οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ διὰ μακρότερον ἐπαινεῖν, ἄλλως τε καὶ συντόμως ἔχοντα δηλῶσαι περὶ αὐτῆς. Μετὰ γὰρ ταύτης οἰκοῦντες ἑβδομήκοντ' ἔτη διετέλεσαν ἄπειροι μὲν τυραννίδων, ἐλεύθεροι δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἀστασίαστοι δὲ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, εἰρήνην δ' ἄγοντες πρὸς πάντας
- 107 ἀνθρώπους. (λα΄.) Ὑπὲρ ὧν προσήκει τοὺς εὐφρονοῦντας μεγάλην χάριν ἔχειν πολὺ μᾶλλον ἢ τὰς κληρουχίας ἡμῖν ὀνειδίξειν, ἃς ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρημυμένας τῶν πόλεων φυλακῆς ἕνεκα τῶν χωρίων ἄλλ' οὐ διὰ πλεονεξίαν ἐξεπέμπομεν. Σημεῖον δὲ τούτων· ἔχοντες γὰρ χώραν μὲν ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν πο-

δημόσιον καὶ τριώβολον τῷ γραμμάτεϊ — Τ. π. ἀποστερεῖσθαι] = νὰ στερωῶνται τῶν πολιτικῶν των δικικωμάτων.

106. "Ἦν περ"] "Ἐλξίς ἐκείνην, ἥπερ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἦν = τὴν παρ' ἡμῖν αὐτοῖς πολιτείαν. — Συντόμως ἔχοντα]. Τὸ σ υ ν τ ὀ μ ω ς ἀναφέρ. εἰς τὸ δηλῶσαι, τὸ δ' ἔ χ ο ν τ ᾶ εἰς τὸ ἐξυπακουόμενον ὑπακείμ. τοῦ δεῖ ἐμέ = ἐν ᾧ δύναμαι νὰ φανερώσω.

107. § (λα΄.) X. ἔχειν] = νὰ μᾶς γνωρίζωσι χάριν κτλ. — Κληρουχίας] «ἀφρημ. ἀντὶ συγκεκρ. = κληρούχους» κατὰ δὲ Ἄρποκρ. «κληροῦχοι ἐκαλοῦντο, οὗς Ἀθηναῖοι ἔπεμπον ἐπὶ τὰς πόλεις, ἃς ἐλάμβανον, κλήρους ἐκάστοις διανεμόντες.» Ἦσαν δ' οἱ κληροῦχοι πολῖται Ἀθηναῖοι. — Σημ. δὲ τούτων] Δηλ. ὅτι δὲν παρακινούμεθα ὑπὸ πλεονεξίας. — Ἐχοντες — ὅμως οὐδὲν τούτων ἡμᾶς ἐπῆρε] Θεώρησον τὴν ἀνακολουθίαν τῆς συντάξεως. Ὁ ῥήτωρ ἀρξάμενος τοῦ λόγου ἀπ' ὀνομαστ. τῆς μτχ., ἔπειτα ἐπιλαθόμενος ἕνεκα τῶν παρεμπροσθέντων τῆς ἀρχῆς, ἔθηκε μετ' αὐτ., τὸ ὄνομα εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ μτχ. (οὐδὲν τούτων ἡμᾶς ἐπῆρε, ἀντὶ ὑπ' οὐδενὸς τούτων ἐπῆρθημεν). Οὕτω δ' ἡ ὀνομαστ. φαίνεται ὅτι κεῖται ἀπολυτως. Πρὸβλ. καὶ 12 118 — Τὸ πλῆθος] = ἀναλόγως τοῦ πλῆθους. Ὁ πλῆθουςμός τῆς Ἀττικῆς ἦτο περὶ τὰς 500,000 ψυχάς, ὧν περὶ τὰς

λιτῶν ἐλαχίστην, ἀρχὴν δὲ μεγίστην, κεκτημένοι
 τριήρεις διπλασίας μὲν ἢ σύμπαντες, δυναμένας δὲ 108
 πρὸς δις τοσαύτας κινδυνεύειν, ὑποκειμένης τῆς Εὐ-
 βοίας ὑπὸ τὴν Ἀττικὴν, ἣ καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν
 τῆς Θαλάττης εὐφυῶς εἶχε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν
 ἀπασῶν τῶν νήσων διέφερε, κρατοῦντες αὐτῆς μάλ-
 λον ἢ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν, καὶ πρὸς τούτοις εἰδότες
 καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων τούτοις μάλιστα
 εὐδοχιμοῦντας, ὅσοι τοὺς ὀμόρους ἀναστάτους ποιή-
 σαντες ἄφθονον καὶ ῥάθυμον αὐτοῖς κατεστήσαντο
 τὸν βίον, ὅμως οὐδὲν τούτων ἡμᾶς ἐπῆρε περὶ τοὺς
 ἔχοντας τὴν νῆσον ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ μόνοι δὴ τῶν 109

130,000 ἦσαν ἐλεύθεροι (δηλ. 95 χιλ. Ἀθηναῖοι καὶ 40,000 μέ-
 τοικοι), οἱ δὲ ἄλλοι δοῦλοι. Ἐπειδὴ δ' ἡ τῆς Ἀττικῆς ἔκτασις
 μετὰ τῆς Σαλαμῖνος εἶνε περὶ τὰ 40 τετρ. μίλια, εἰς ἕκαστον
 τετρ. μίλιον ἀναλογοῦσι 12,500 κάτοικοι, ὅπως καὶ νῦν ἐν τῇ κεν-
 τρῶα Βρετανίᾳ. — Διπλ. ἢ σωμ.] Κατὰ τὸ ἔτος 356 π. Χ. 383
 ἦσαν αἱ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων. Ὁ ἢ μετὰ τὰ συγκριτικὰ καὶ τὰ
 ἔχοντα ἔννοιαν συγκριτ. ἄ λ λ ο ς, ἔ τ ε ρ ο ς, δ ι ἄ φ ο ρ ο ς,
 δ ι π λ ἄ σ ι ο ς εἶνε συγκριτικός. — Κινδυνεύειν] = μάχεσθαι. λέγει
 δὲ τοῦτο ἔνεκα τῆς περὶ τὰ ναυτικά ἐμπειρίας τῶν Ἀθηναίων.

108. Ὑποκειμένης] «Παρακειμένης, γειτνιώσης, οὐχ, ὡς παρὰ
 τοῖς μεταγενεστέροις, ἀντὶ τοῦ Ὑπηκόου οὔσης.» — Εἶχε... διέφερε]
 "Ἔθεσε πρτ. ἀντὶ ἔνεστ. κατ' ἀναφορὰν πρὸς τοὺς παρελθόντας ἐκεί-
 νους χρόνους καθ' οὓς ἠδύνατο νὰ σκέπτηται τις περὶ καταλήψεως
 τῆς Εὐβοίας. — Ἀρετὴν] Ἀρεταὶ δὲ χώρας εἶνε, ἡ εὐφορία τοῦ
 ἐδάφους, ἡ καλὴ ποιότης τῆς γῆς καὶ ἡ καταλλήλος αὐτῆς θέσις
 πρὸς ἐμπορίαν κτλ. Θουκ. 1, 2. Ἡροδ. 4, 108. — Κρατοῦντες αὐ-
 τῆς μ... ἡμ.] = ἐξουσιάζοντες μᾶλλον αὐτὴν παρὰ τὴν ἡμετέραν
 ὥστε ἠδυνάμεθα νὰ τὴν καταλάβωμεν εἰς πᾶσαν στιγμήν. Οἱ Ἀθη-
 ναῖοι διὰ τοῦ στόλου τῶν ἠδύναντο νὰ προσφυλάττωσι τὴν Εὐβοίαν
 ἀπὸ πάσης ἐχθρικής προσβολῆς, ἐν ᾧ ἡ Ἀττικὴ πρὸς Β. ἦτο ἐκ-
 τεθειμένη εἰς τὰς ἐχθρικὰς προσβολάς. — Ἀφθονον] παθ = μὴ φθο-
 νοῦμενον. — Ῥάθυμον] = ἡσυχον, ἀναπαυτικόν. — Ἡμ. ἐπῆρε] = δὲν
 μᾶς ἔκαμε νὰ ἐπαρθῶμεν. εἶνε δὲ ἀρ. α'. τοῦ ἐπαίρω. — Ἐξαμαρ-

μεγάλην δύναμιν λαβόντων περιείδομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπορωτέρως ζῶντας τῶν δουλεύειν αἰτίαν ἔχόντων. Καίτοι βουλόμενοι πλεονεκτεῖν οὐκ ἂν δὴ που τῆς μὲν Σκιωναίων γῆς ἐπεθυμήσαμεν, ἣν Πλαταιέων τοῖς ὡς ἡμᾶς καταφυγοῦσι φαινόμεθα παραδόντες, τοσαύτην δὲ χώραν παρελίπομεν ἢ πάντας ἂν ἡμᾶς εὐπορωτέρους ἐποίησεν.

110 (λβ'.) Τοιούτων τοίνυν ἡμῶν γεγεννημένων καὶ τοσαύτην πίστιν δεδωκότων ὑπὲρ τοῦ μὴ τῶν ἀλλοτριῶν ἐπιθυμεῖν τολμῶσι κατηγορεῖν οἱ τῶν δεκαρχιῶν κοινωνήσαντες καὶ τὰς αὐτῶν πατρίδας λυμη-

τεῖν]=νά πράξωμεν ἀμάρτημα κατὰ τῶν ἔχόντων τὴν νῆσον. 'Ο 'Ηροδ. ἱστορεῖ (5, 77) ὅτι ἐπὶ Κλεισθένης 4 χιλ. κληρούχους οἱ 'Αθηναῖοι ἔπεμψαν εἰς τὴν Εὐβοίαν· ὡσαύτως καὶ ἐπὶ Περικλέους κατὰ τὸν Θουκ. (1, 114) οἱ 'Αθηναῖοι κατέσχον τὴν γῆν τῶν 'Ιστιαίων ἐκδιώξαντες τοὺς κατοίκους καὶ πέμψαντες 2,000 κληρούχους.— 'Απορωτέρως]=ἀπωρότερον. 'Ὡς ἀθυμότερος ἀντὶ ἀθυμότερον, εὐλογωτέρως, νεωτέρως, φρονιμότερως, δικαιοτέρως. 'Ἀλλαχοῦ συντομώτερον ἀντὶ συντομωτέρως. 'Ἀλλὰ καταδεστέρον, ἀντὶ καταδεστέρως. 'Ἐκάτερον τύπον μεταχειρίζεται ὁ 'Ἰσοκρ. οὕτω ἀδιακρίτως, ὥστε ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἐπίθετον ποικιλοτρόπως ἐκφέρει. Δικαιοτέρως καὶ δικαιοτέρον, ἐνδεστέρως καὶ ἐνδεέστερον, ἐρρωμενεστέρως καὶ ἐρρωμενεστέρον, φρονιμωτέρως καὶ φρονιμώτερον, καταδεστέρως καὶ καταδεέστερον. Πρὸς τοῦτοις ἀπειροτέρως, εὐμενεστέρως, κομψοτέρως, φιλοτιμότερως, μειζόνως, κρεισσόνως, βελτιόνως καὶ καλλιόνως.— Αἰτίων ἔχόντων] Αὐτοὶ, οἵτινες εἶχον αἰτίαν νὰ ἦνε δούλοι. «Τῶν ἀξίων ὄντων δουλεύειν, διὰ τὸ ἀρεστάναι τῶν 'Αθηναίων» λέγει δὲ τοὺς Εὐβοίαις.— Πλαταιέων] Κατὰ τὸν Θουκυδ. (5, 32) μόνον εἰς τοὺς 212 Πλαταιεῖς μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὰς 'Αθήνας καταφυγόντας ἔδωκαν οἱ 'Αθην. τὴν Σκιώνην νὰ κατοικήσωσι.

110. § (λβ'.) Οἱ κοιν. τ. δεκαρχιῶν] Τῆς ἀρχῆς τῶν δέκα ἀρχόντων. 'Ο Λύσανδρος μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ 'Αθηναϊκοῦ στόλου εἰς τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην, περιῆλθε τὰς πόλεις, καταλύων τὰς δημοκρατίας καὶ συστένων ἓνα Λακεδαιμόνιον διοικητὴν

νάμενοι, καὶ μικρὰς μὲν ποιήσαντες δοκεῖν εἶναι τὰς τῶν προγεγενημένων ἀδικίας, οὐδεμίαν δὲ λιπόντες ὑπερβολὴν τοῖς αὖθις βουλομένοις γενέσθαι πονηροῖς, ἀλλὰ φάσκοντες μὲν λακωνίζειν, τὰναντία δ' ἐκείνοις ἐπιτηδεύοντες, καὶ τὰς μὲν Μηλίων ὀδυρόμενοι συμφορὰς, περὶ δὲ τοὺς αὐτῶν πολίτας ἀνήκεστα τολμήσαντες ἐξαμαρτεῖν. Ποῖον γὰρ αὐτοὺς ἀδί- 111
κῆμα διέφυγεν; ἢ τί τῶν αἰσχυρῶν ἢ δεινῶν οὐ διεξῆλθον; οἱ τοὺς μὲν ἀνομωτάτους πιστοτάτους ἐνόμιζον, τοὺς δὲ προδότας ὥσπερ εὐεργέτας ἐθεράπευον, ἤρουντο δὲ τῶν Εἰλώτων ἐνὶ δουλεύειν ὥστ' εἰς τὰς αὐτῶν πατρίδας ὑβρίζειν, μᾶλλον δ' ἐτίμων τοὺς αὐτόχειρας [καὶ φονέας] τῶν πολιτῶν ἢ τοὺς γονέας

(ἀρμωστήν) καὶ 10 ἄρχοντας ἐκ τῶν εἰς ἐκάστην πόλιν φίλων του. — Καὶ μ. π. εἶν. δοκεῖν] Δηλ. τόσον μεγάλοι εἶνε αἱ ἀδικίαι αὐτῶν, ὥστε αἱ τῶν προγόνων τῶν, συγκρινόμεναι μὲ αὐτάς, φαίνονται μικραῖ. — Λακωνίζειν] = μιμεῖσθαι ἤδη τοὺς Λάκωνας οὐχὶ κατὰ τὴν πολιτικὴν, τὴν σωφροσύνην, τὴν πειθαρχίαν, τὴν ἐγκράτειαν, κτλ. ἀλλὰ τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν κόμην, τὸν πώγωνα κτλ. Ἄριστοφ. ἐν Ὀρ. 1281 «Ἐλακωνομάουσι ἅπαντες ἄνθρωποι τότε, ἐκόμων, ἐπέεινων, ἐρρώπων, ἐσωκράτουσι σκυτῆλι' ἐφόρων. — Ἐκείνους] Δηλ. Λακεδαιμονίους — Ἀνήκεστα] Ἐκ τοῦ α στερ. καὶ ἀξέομαι = ἀθεράπευτα, ἀνεπανόρθωτα ἀμαρτήματα ἐξαμαρτεῖν

111. Διέφυγεν] ἄφησαν νὰ τοὺς φύγη, ὡς εἰ τὸ ἀδίκημα ἀξιοπότητον πρᾶγμα. — Οὐ διεξῆλθον] = δὲν διέπρεψαν. — Εἰλώτων ἐνὶ] Ἄρποκρ. «Εἰλώτες, οἱ μὴ γόνφ δούλοι Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οἱ πρῶτοι χειρωθέντες τῶν Ἐλος τὴν πόλιν οἰκούντων.» Ἐννοεῖ τὸν Λύσανδρον, τὸν τὰς δεκαρχίας συστήσαντα. Οὗτος ἦν υἱὸς Ἄριστοκλείτου πρὸς μητρὸς δὲ οὐχὶ γνήσιος Σπαρτιάτης, διὸ καὶ ἐκαλεῖτο μόθαξ ἢ μόθων. «Οἱ δὲ μόθακες παρὰ Λακεδαιμονίους ἐλεύθεροι μὲν εἰσιν, οὐ μὴν Λακεδαιμόνιοι.» Ἐπειδὴ οὗτος ἀνετράφη μετὰ τῶν ἐλευθέρων παιδῶν καὶ ἦτο ἀνδρείος ἀπέκτησε τὰ πολιτικὰ δικαιώματα. — Αὐτόχειρας] αὐτόχειρ = ὁ ταῖς ἰδίαις χερσὶ φονεύων, φονεύς. — Γονέες] Οὕτω σχηματίζονται ἀείποτε ὑπὸ τῶν δοκίμων ἢ πληθ. αἱτ. τῶν εἰς εὐς τριτοκλίτων ὀνομά-

- 112 τούς αὐτῶν, εἰς τοῦτο δ' ὠμότητος ἅπαντας ἡμᾶς κατέστησαν, ὥστε πρὸ τοῦ μὲν διὰ τὴν παρούσαν εὐδαιμονίαν καὶ ταῖς μικραῖς ἀτυχίαις πολλοὺς ἕκαστον ἡμῶν ἔχειν τοὺς συμπενοθήσοντας, ἐπὶ δὲ τῆς τούτων ἀρχῆς διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκείων κακῶν ἐπαυσάμεθ' ἀλλήλους ἐλεοῦντες. Οὐδενὶ γὰρ τοσαύτην σχολὴν παρέλιπον ὥσθ' ἐτέρω συναχθεσθῆναι.
- 113 Τίνος γὰρ οὐκ ἐφίχοντ' ἢ τίς οὕτω πόρρω τῶν πολιτικῶν ἢν πραγμάτων, ὅστις οὐκ ἐγγὺς ἠναγκάσθη γενέσθαι τῶν συμφορῶν, εἰς ἃς αἱ τοιαῦται φύσεις ἡμᾶς κατέστησαν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνονται τὰς αὐτῶν πόλεις οὕτως ἀνόμως διαθέντες καὶ τῆς ἡμετέρας ἀδίκως κατηγοροῦντες, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ τῶν δικῶν καὶ τῶν γραφῶν τῶν ποτε παρ' ἡμῖν γενομένων λέγειν τολμῶσιν, αὐτοὶ πλείους ἐν τρισί

των, ὁ δὲ συνηρημένος τύπος τῶν τοιούτων γονεῖς, βασιλεῖς κτλ. εἶνε ἀνάπτικος.

112. [Ὡστε... ἔχειν... ἐπαυόμεθα] Θεωρητέα ἡ ἐναλλαγὴ τῆς συντάξεως· τὸ ὥστε κατ' ἀρχὰς συντάσσεται μετ' ἀπαρεμ., εἶτα δὲ μεθ' ὀριστ. ἐν ᾧ κανονικῶς ἀπῆτει ἀπαρέμφ. Πρβλ. καὶ 19, 27. — 'Ἐπὶ τ. τούτων] Δηλ. τῶν 30 τυράννων ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν δεκάρχων ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι.

113. Τίνος γὰρ οὐκ ἀφ.] = ποῖον ἀνόμημα δὲν διέπραξαν; Τὸ τί ν ο ς εἶνε γεν. ἀρσεν — Αἱ τ. φύσεως] = τὰ τοιαῦτα μοχθηρὰ πλάσματα. — Αἰσχύνονται] Τὸ αἰσχύνομαι συντ. μετὰ μτχ. καὶ ἀπαρεμφ. ὡς αἰσχύνομαι λέγων = ἐντρέπομαι διότι λέγω, ἐὰν λέγω, (μετανοῶ), τὸ δὲ αἰσχύνομαι λέγειν = ἐντρέπομαι νὰ λέγω, (δὲν θέλω). — Ἀνόμως διαθέντες] Τὸ διαθέντες εἶνε προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμ. τοῦ αἰσχύνονταί, τὸ δὲ κατηγοροῦντες μτχ. τελικὴ αὐτοῦ = οἱ εἰς παράνομον θέσιν κατασχέσαντες τὰς ἑαυτῶν πόλεις· τοιοῦτοι εἶνε οἱ ἀνωτέρω κοινωνήσαντες τ. δεκάρχων. — Τ. τ. παρ' ἡμῖν γεν.] οἵτινες ἐκρίνοντο κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον. 'Ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους ἠνάγκαζον εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις δικαστήρια ἐπὶ

μησὶν ἀκρίτους ἀποκτείναντες ὧν ἡ πόλις ἐπὶ τῆς¹¹⁴
 ἀρχῆς ἀπάσης ἔκρινεν. Φυγὰς δὲ καὶ στάσεις καὶ
 νόμων συγχύσεις καὶ πολιτειῶν μεταβολὰς, ἔτι δὲ
 παίδων ὕβρεις καὶ γυναικῶν αἰσχύνας καὶ χρημάτων
 ἀρπαγὰς τίς ἂν δύναίτο διεξιελθεῖν; πλὴν τοσοῦτον
 εἰπεῖν ἔχω καθ' ἀπάντων, ὅτι τὰ μὲν ἐφ' ἡμῶν δεινὰ
 βραδίως ἂν τις ἐνὶ ψηφίσματι διέλυσε, τὰς δὲ σφα-
 γὰς καὶ τὰς ἀνομίας τὰς ἐπὶ τούτων γενομένας οὐ-
 δεὶς ἂν ἰάσασθαι δύναίτο.

(λγ'.) Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν παροῦσαν εἰρήνην, οὐδὲ¹¹⁵
 τὴν αὐτονομίαν τὴν ἐν ταῖς πολιτείαις μὲν οὐκ ἐνοῦ-
 σαν, ἐν δὲ ταῖς συνθήκαις ἀναγεγραμμένην, ἀξιὸν
 ἐλέσθαι μᾶλλον ἢ τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν. Τίς γὰρ
 ἂν τοιαύτης καταστάσεως ἐπιθυμήσειεν, ἐν ᾗ κατα-
 ποντισταὶ μὲν τὴν θάλατταν κατέχουσι, πελτασταὶ δὲ

ὠρισμένοις κεφαλαίοις καὶ τὰς ἰδιωτικὰς αὐτῶν δίκας νὰ φέρωσι.—
 Π. ἐν. τρ. μηνσὶν] ὁ Ξενοφ. ἐν Ἑλλ. (2, 4, 21) διηγεῖται ὅτι ἐπὶ
 8 μηνῶν ἐφόνευσαν οἱ τριάκοντα πλείονας πολίτας, ἢ οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ
 10 ἔτη.

114. Ὦν] Ἑλλεις ἀντὶ ἐκεῖνων, οὐς.—Ν. συγχύσεις] = παραβιά-
 σεις νόμων.—Πολιτειῶν] = πολιτευμάτων.—Καθ' ἀπάντων] ἐν κε-
 φαλαίῳ, γενικῶς.—Τὰ ἐφ' ἡμῶν δεινὰ κτλ.] Τὰ κακὰ τὰ ἐπὶ τῆς
 ἡγεμ. μας πρᾶχθέντα ἡδύνατό τις δι' ἐνὸς ψηφίσματος νὰ διορθώσῃ.

115. § (λγ'.) Τὴν... εἰρήνην] τὴν Ἀνταλκίδειον εἰρήνην ἐννοεῖ,
 ἣν οἱ Λακεδ. ἔκαμον διὰ τοῦ Ἀνταλκίδου μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς
 Περσίας Ἀρταξέρξου τοῦ Μνήμονος (387 π. Χ.)—Καταποντισαὶ]
 ἐκ τοῦ καταποντίζω = καταβυθίζω εἰς τὸν πόντον, τοιοῦτοι ἐλέ-
 γοντο οἱ κατὰ θάλασσαν λησταί, οἵτινες γυμνώνοντες τοὺς συλ-
 λαμβανομένους ἀνθρώπους τοὺς πνίγουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Κα-
 λοῦνται καὶ πειραταὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.—Πελτασταὶ]
 «Στρατιῶται οὕτω καλούμενοι ἀφ' ἧς ἔφερον Πέλης ἦν δ' αὕτη
 μικρὸν ἀσπίδισχιον τετράγωνον.» Ἦσαν δ' οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 ξένοι μισθοφόροι, οἵτινες ἀπολύμενοι κατελάμβανον τὰς ἀφυλά-
 κτους μικρὰς πόλεις καὶ ἔπραττον τὰ αἰσχίστα ἐν αὐταῖς.

- 116 τὰς πόλεις καταλαμβάνουσιν, ἀντί δὲ τοῦ πρὸς ἐτέ-
ρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐντὸς τείχους οἱ πολῖ-
ται πρὸς ἀλλήλους μάχονται, πλείους δὲ πόλεις αἰχ-
μάλωτοι γεγόνασιν ἢ πρὶν τὴν εἰρήνην ἡμᾶς ποιή-
σασθαι, διὰ δὲ τὴν πυκνότητα τῶν μεταβολῶν ἀθυ-
μοτέρως διάγουσιν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες τῶν ταῖς
φυγαῖς ἐζημιωμένων· οἱ μὲν γὰρ τὸ μέλλον δεδίασιν,
117 οἱ δ' αἰεὶ κατιέναι προσδοκῶσιν. Τοσοῦτον δ' ἀπέχου-
σι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτονομίας, ὥσθ' αἱ μὲν
ὑπὸ τυράννοις εἰσὶ, τὰς δ' ἄρμισταὶ κατέχουσιν,
ἐνιαὶ δ' ἀνάστατοι γεγόνασι, τῶν δ' οἱ βάρβαροι δε-
σπότηαι καθεστήκασιν· οὓς ἡμεῖς διαβῆναι τολμήσαν-
τας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ μείζον ἢ προσῆκεν αὐτοῖς
118 φρονήσαντας οὕτω διέθεμεν ὥστε μὴ μόνον παύσα-
σθαι στρατείας ἐφ' ἡμᾶς ποιουμένους ἀλλὰ καὶ τὴν
αὐτῶν χώραν ἀνέχεσθαι πορθουμένην, καὶ διακοσμίαις
καὶ χιλίαις ναυσὶ περιπλέοντας εἰς τοσαύτην ταπει-

116. 'Ἐντὸς τ. τ. μάχονται] Τοσοῦτον δ' εἶχε κορυφωθῆ ἡ με-
ταξὺ τῶν κομμάτων ἔρις, ὥστε ἐν Μαντινείᾳ, Θήβαις, Φλίσουσι
καὶ ἀλλαχοῦ, ἢ ὑπερσχύουσα μερὶς ἐξεδίωκε τὴν ἄλλην ἐκ τῆς
πόλεως.— Αἰχμ. γεγόνασιν]=τὸ δοριάλωτον. Τὸ αἰχμάλω-
τον ποιῶ καὶ αἰχμάλωτος γίγνομαι λέγεται· οὐ μόνον
ἀπλῶς περὶ προσώπων ἀλλὰ καὶ περὶ πόλεων ὡς ἐνταῦθα· τὸ δὲ
αἰχμάλωτιζόμενον παρὰ μτγν. ἀπαντᾷ.— Τὴν εἰρήνην] τὴν
γνωστήν, τὴν μέλλουσαν νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις.—
Τ. φ. ἐζημιωμένων] = τῶν καταδικασμένων εἰς φυγὴν (ἐξορίαν),
τῶν φυγάδων (ἐξορίστων).— Οἱ μὲν] οἱ ἐν ταῖς πόλεσι μένοντες.—
οἱ δὲ] = οἱ ἐξόριστοι.— Κατιέναι προσδ.] ἐνεστ. τοῦ ἀπαρεμ. τοῦ
κατέργομαι=νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς πατρίδας των.

117. 'Ἀπέχουσι] Δηλ. αἱ πόλεις. — 'Ἄρμισταὶ] Οἱ ὑπὸ Λακεδ.
εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἄρχοντες ἐκπεμπόμενοι ὡς φησὶ Ἄρ-
ποκρ.— Εὐρώπην] ὑπαινίττεται τοὺς Μηδικοὺς πολέμους καὶ
ιδίως τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. — Διέθεμεν]=εἰς τοιαύτην θέσιν

νότητα κατεστήσαμεν ὥστε μακρὸν πλοῖον ἐπὶ τάδε Φασήλιδος μὴ καθέλκειν ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τοὺς καιροὺς περιμένειν ἀλλὰ μὴ τῇ παρούσῃ δυνάμει πιστεύειν. Καὶ ταῦθ' ὅτι διὰ τὴν τῶν προγόνων¹¹⁹ τῶν ἡμετέρων ἀρετὴν οὕτως εἶχεν, αἱ τῆς πόλεως συμφοραὶ σαφῶς ἐπέδειξαν· ἅμα γὰρ ἡμεῖς τε τῆς ἀρχῆς ἀπεστερούμεθα καὶ τοῖς Ἑλλησπόντων ἀρχῆ τῶν κακῶν ἐγίγνετο. Μετὰ γὰρ τὴν ἐν Ἑλλησπόντων γενομένην ἀτυχίαν ἐτέρων ἡγεμόνων καταστάντων ἐνίκησαν μὲν οἱ βάρβαροι ναυμαχοῦντες, ἤρξαν δὲ τῆς θαλάττης, κατέσχον δὲ τὰς πλείστας τῶν νήσων, ἀπέβησαν δ' εἰς τὴν Λακωνικὴν, Κύθηρα δὲ κατὰ κράτος εἶλον, ἅπασαν δὲ τὴν Πελοπόννησον κακῶς

τοὺς ἐφέραμεν. — Μακρὸν πλ.] = πολεμικὸν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ στραγγύλον πλοῖον (φορτηγόν), ὅπερ καὶ ὀκλὰς ἐλέγετο. — Ἐπὶ τάδε Φασήλ.] = ἐντός, ἐδόθηεν τῆς Φασήλιδος ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. — Ἦσ. ἄγειν] = ἡσυχάζειν. Διὰ τοῦ ῥ. ἄγω καὶ ἄφην. ὄνομ. γίνονται διάφοροι περιφράσεις: π. γ. ἄγειν εἰρήνην = εἰρηνεύειν, ἄγειν θυσίαν = θυσιάζειν, ἄγειν σπονδὰς = σπένδειν, ἄγειν ἐορτήν = ἐορτάζειν κτλ. Λέγεται καὶ ἐπὶ χρόνου τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγειν σήμερον, δέκατον ἔτος ἄγειν κτλ. Καὶ περιφραστικῶς «ἐν τιμῇ ἄγειν τινά, διὰ τιμῆς ἄγειν τινά. — Τ. καιροῦς] ἐνάρθως σημ. τοὺς πρὸς τοῦτο ἀρμοδίους, τὰς εὐνοϊκὰς περιστάσεις. — Παρούσῃ] Δηλ. τῇ τότε παρούσῃ (εἰς αὐτοὺς) δυνάμει. Μετὰ τὸν ἀόρ. κατεστήσαμεν εἰς τὰ ἀπαρεμ. καθέλειν, ἄγειν, περιμένειν, πιστεύειν ἀντιπαρ.

119. Γεν. ἀτυχίαν] τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίαν. — Ἐτέρων] Δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων. — Ἐνίκησαν] Παρὰ τὴν Κνίδον τῷ 394 π. Χ. διοικουμένου τοῦ Περσικοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Φαρναβάζου καὶ τοῦ Ἀθηναίου Κόνωνος, ὅπου οἱ βάρβαροι, ἀποθανόντος τοῦ Πεισάνδρου, ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους. Τὸ δὲ ἐπιπὸν ἔπος ὁ Φαρναβάζος μετὰ τοῦ Κόνωνος πλεύσαντες εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐλεηλάτησαν πολλὰς αὐτῆς πόλεις, καὶ κυριεύσαντες τὰ Κύθηρα ἀνεχώρησαν.

120 ποιούντες περιέπλευσαν. (λδ'.) Μάλιστα δ' ἂν τις συνίδοι τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς, εἰ παραναγνοίη τὰς συνθήκας τὰς τ' ἐφ' ἡμῶν γενομένας καὶ τὰς νῦν γεγραμμένας. Τότε μὲν γὰρ ἡμεῖς φανησόμεθα τὴν ἀρχὴν τὴν βασιλέως ὀρίζοντες καὶ τῶν φόρων ἐνίους τάττοντες καὶ κωλύοντες αὐτὸν τῇ θαλάττῃ χρῆσθαι· νῦν δ' ἐκεῖνός ἐστιν ὁ διοικῶν τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ προστάτων, ἃ χρῆ ποιεῖν ἐκάστους, καὶ μόνον οὐκ
 121 ἐπιστάθμους ἐν ταῖς πόλεσι καθιστάς. Πλὴν γὰρ τούτου τί τῶν ἄλλων ὑπόλοιπόν ἐστιν; οὐ καὶ τοῦ πολέμου κύριος ἐγένετο καὶ τὴν εἰρήνην ἐπρυτάνευσε καὶ τῶν παρόντων πραγμάτων ἐπιστάτης καθέστηκεν; οὐχ ὡς ἐκεῖνον πλέομεν ὥσπερ πρὸς δεσπότην ἀλλήλων κατηγορήσοντες; οὐ βασιλέα τὸν μέγαν αὐτὸν προσαγορεύομεν ὥσπερ αἰχμάλωτοι γεγονότες; οὐκ ἐν τοῖς πολέμοις τοῖς πρὸς ἀλλήλους

120. § (λδ'). Εἰ παραγν.] = εἰ κατ' ἀντιπαροβολὴν ἤθελεν ἀναγνώσῃ. — Τ. ἐφ' ἡμῶν] ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας τὴν (Κιμῶνιον) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς νῦν γεγραμμένας (τὴν Ἀνταχιδίειον). Αὗται ἦσαν ἀναγεγραμμένα ἐπὶ στηλῶν ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκλείδου. Ἄλλ' ὁ Θεόπομπος θεωρεῖ αὐτὴν ὑποβολιμαίαν, διότι ἦτο γεγραμμένη κατὰ τὸν Ἰωνικὸν ἀλφάβητον. — Φρ. τάττοντες] αἱ Ἀθῆν· ἐφορολόγουν καὶ τινὰς παραλίους πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Πέρσας. — Θαλάττη] Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. — Μόνον οὐκ ἐπιστ.] = σχεδόν, μόνον οὐχί. — Ἐν τοῖς Ἄνεκδ· Βεακέρου ἐρμην· ἡ λέξις οὕτω «ἐπίσταθμοὶ οἱ ἄρχοντες καὶ σατράπαι, οἱ κατέχοντες βασιλεῖς τὰς ὑπάρχουσας πόλεις, παρὰ τὸ ἐπὶ τοῖς σταθμοῖς εἶναι. σταθμοὶ δὲ αἱ καταγωγαί· οἱ δὲ Λακεδ· τοὺς τοιοῦτους ἀρμοστὰς ἐκάλουον.»

121. Πλὴν γ· τούτου] Δηλ· τοῦ καθιστάναι ἐπιστάθμους. — Ἐπρυτάνευσε] = ἐκυβέρνησε καθόλου. Καὶ τοῦτο καὶ τὸ κατωτέρω ἐπιστάτης καθέστηκεν ἐλέχθησαν τροπικῶς μετενεχθέντα ἐκ τοῦ πολιτικοῦ λόγου τῶν Ἀθηναίων. Ἡ βουλή ἐξέλεγε 50 πρυτάνεις, τούτων δ' εἰς ὀλαχῶν ἐκαλεῖτο

ἐν ἐκείνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχομεν τῆς σωτηρίας, ὅς ἀμφοτέρους ἡμᾶς ἠδέως ἂν ἀπολέσειεν;

Ἐν ἄξιον ἐνθυμηθέντας ἀγανακτῆσαι μὲν ἐπὶ τοῖς 122 παροῦσι, ποθέσαι δὲ τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἡμετέραν, μέμφασθαι δὲ Λακεδαιμονίοις, ὅτι τὴν μὲν ἀρχὴν εἰς τὸν πόλεμον κατέστησαν ὡς ἐλευθερώσοντες τοὺς Ἕλληνας, ἐπὶ δὲ τελευτῆς οὕτω πολλοὺς αὐτῶν ἐκδότους ἐποίησαν, καὶ τῆς μὲν ἡμετέρας πόλεως τοὺς Ἴωνας ἀπέστησαν, ἐξ ἧς ἀπώκησαν καὶ δι' ἣν πολλάκις ἐσώθησαν, τοῖς δὲ βαρβάροις αὐτοὺς ἐξέδοσαν, ὧν ἀκόντων τὴν χώραν ἔχουσι καὶ πρὸς οὓς οὐδὲ πώποτ' ἐπαύσαντο πολεμοῦντες. Καὶ τότε μὲν 123 ἡγανάκτουν, ὅθ' ἡμεῖς νομίμως ἐπάρχειν τινῶν ἡξιούμεν· νῦν δ' εἰς τοιαύτην δουλείαν καθεστῶτων οὐδὲν φροντίζουσιν αὐτῶν, οἷς οὐκ ἐξαρκεῖ δασμολογεῖσθαι καὶ τὰς ἀκροπόλεις ὄραν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κατεχομένης, ἀλλὰ πρὸς ταῖς κοιναῖς συμφοραῖς καὶ τοῖς σώμασι δεινότερα πάσχουσι τῶν παρ' ἡμῖν ἀργυρωνήτων· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν οὕτως αἰκίζεται τοὺς οἰκέτας

ἐπιστάτης. — Ἡμῶν] Δηλ. τοὺς Ἀθηναίους καὶ Πελονησίους.

122. Μέμφασθαι] Μετὰ δοτ. ἐνταῦθα καὶ 3, 12 μετ' αἰτ. δὲ 7, 12, 12, 8, 15, 251. — Ἀρχὴν] κατ' ἀρχάς. — Εἰς τὸν . . . . κατέστησεν] = εἰς τὸν Πελοπ. πόλεμον ἐμβῆκαν, τῷ πολέμῳ ἐπεχείρησαν. — Ἐπὶ δὲ τῆς τελευτῆς] = ἐπὶ τέλους δέ. — Ἐκδ. ἐποίησαν] = παρέδοσαν εἰς τοὺς βαρβάρους διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης. — Ἐν ἀκόντων] τῶν βαρβάρων. — Πολεμοῦντες] οἱ Ἴωνες.

123. Δασμολογεῖσθαι] = φορολογεῖσθαι ὑπὸ τῶν Περσῶν. — Δεινότερα] Δηλονότι μαστιγώσεις καὶ στρεβλώσεις καὶ ἄλλας βασάνους τοῦ σώματος, τιμωρίας συνήθεις τοῖς Πέρσαις. — Ἀργυρωνήτων] = δούλων ἀγοραστῶν: τούτους μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες τραχύτερον ἢ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ γεννωμένους. — Ἡμῶν οὕτως αἰκ.] Ἐν Ἀθήναις ὁ δεσπότης δὲν εἶχεν οὐδὲν δικαίωμα περὶ ζωῆς ἢ θανάτου, διότι ἠδύνατο οὗτος καταδικαζόμενος ὑπὸ τοῦ κυρίου

124 ὡς ἐκεῖνοι τοὺς ἐλευθέρους κολάζουσιν. Μέγιστον δὲ τῶν κακῶν, ὅταν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς δουλείας ἀναγκάζονται συστρατεύεσθαι, καὶ πολεμεῖν τοῖς ἐλευθέροις ἀξιούσιν εἶναι, καὶ τοιούτους κινδύνους ὑπομένειν, ἐν οἷς ἡττηθέντες μὲν παραχρῆμα διαφθαρήσονται, κατορθώσαντες δὲ μᾶλλον εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον
 125 δουλεύουσιν. (λε΄.) Ὡν τίνας ἄλλους αἰτίους χρῆ νομίζειν ἢ Λακεδαιμονίους, οἱ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχοντες περιορῶσι τοὺς μὲν αὐτῶν συμμάχους γενομένους οὕτω δεινὰ πάσχοντας, τὸν δὲ βάρβαρον τῆ τῶν Ἑλλήνων ῥώμῃ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ κατασκευαζόμενον; καὶ πρότερον μὲν τυράννους ἐξέβαλλον, τῷ δὲ πλήθει τὰς βοηθείας ἐποιούντο, νῦν δὲ τοσοῦτον μεταβεβλήχασιν, ὥστε ταῖς μὲν πολιτείαις πολεμοῦ-
 126 σι, τὰς δὲ μοναρχίας συγκαθιστᾶσιν. Τὴν μὲν γε Μαντινέων πόλιν εἰρήνης ἤδη γεγεννημένης ἀνάστατον ἐποίησαν, καὶ τὴν Θηβαίων Καδμείαν κατέλα-
 νά καταφύγη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θησέως, ἢ εἰς ἕτερόν τι ἄσυλον καὶ ἐκεῖθεν νὰ ζητήσῃ νὰ πωληθῇ εἰς ἄλλον δεσπότην. — Ἐκεῖνοι] οἱ βάρβαροι, οἱ τοὺς Ἴωνας δασμολογοῦντες.

124. Μέγιστον. . . ὅταν] Ἡ φράσις αὕτη εἶνε ἔλλειπτική (πρβλ. ὁ δὲ πάντων δεινότατον, ἀλγεινότατον κτλ.), ἢν δύναται τις εὐκόλως νὰ ἀναπληρώσῃ. Καὶ ὅταν ἔχη ἐπιφερόμενον τὸ ὅταν, προσυπακουστέον τὸ τότε συμβαίνει, ὡς ἐνταῦθα, ἂν δὲ τὸ εἰ, προσυπακουστέον τὸ τοῦτ' ἂν εἶη ἢ ἄλλο τι ἰσοδύναμον κατ' ἔγκλισιν εὐκτ., ἂν δὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ γὰρ (διασαφητικὸν ἢ ἀφηγηματικόν), προσυπακ. τὸ τοῦτ' ἐστίν. — Ἐλευθέρους] δοτ. ὡς κατηγορ. τοῦ εἶναι, ἵνα συμφωνῇ τὸ ὑποκειμένον του.

125. § (λε΄.) Ὡν] τούτων δέ. — Κατασκευαζόμενον] = κατασκευάζοντα ἑαυτῷ μέσ. ἐννοεῖ τὴν ἐπὶ τῶν Ἑλλ. πραγμάτων δύναμιν, ἢν προσεποιήσατο ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς Ἀντακιδείου εἰρήνης. — Τυράννους] τοὺς Πεισιστρατίδας. — Ταῖς μ. πολιτ.] ταῖς ἐλευθεραῖς — Συγκαθιστᾶσι] Δηλ. τοῖς μοναρχικοῖς.

126. Τὴν μ. . . ἐποίησαν] Τοῦτο ἐγένετο τῷ 385 π. Χ. ἡγου-

βον, καὶ νῦν Ὀλυνθίους καὶ Φλιασίους πολιορκου-
 σιν, Ἀμύντα δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ καὶ Διονυ-
 σίῳ τῷ Σικελίας τυράννῳ καὶ τῷ βαρβάρῳ τῷ τῆς
 Ἀσίας κρατοῦντι συμπράττουσιν, ὅπως ὡς μεγίστην
 ἀρχὴν ἔξουσιν. Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τοὺς προε-127
 στῶτας τῶν Ἑλλήνων ἓνα μὲν ἄνδρα τοσοῦτων ἀν-
 θρώπων καθιστάναι δεσπότην, ὧν οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν
 ἐξευρεῖν ῥάδιόν ἐστι, τὰς δὲ μεγίστας τῶν πόλεων
 μὴδ' αὐτὰς αὐτῶν εἶναι κυρίας, ἀλλ' ἀναγκάζειν
 δουλεύειν ἢ ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς περιβάλλειν ;
 Ὁ δὲ πάντων δεινότατον, ὅταν τις ἴδῃ τοὺς τὴν128
 ἡγεμονίαν ἔχειν ἀξιοῦντας ἐπὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας
 καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν στρατευομένους, πρὸς δὲ
 τοὺς βαρβάρους εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον συμμαχίαν
 πεποιημένους :

(λς'.) Καὶ μὴδεὶς ὑπολάβῃ με δυσκόλως ἔχειν,129
 ὅτι τραχύτερον τούτων ἐμνήσθην, προειπὼν, ὡς
 περὶ διαλλαγῶν ποιήσομαι τοὺς λόγους· οὐ γὰρ ἵνα
 πρὸς τοὺς ἄλλους διαβάλω τὴν πόλιν τῶν Λακε-
 δαιμονίων οὕτως εἴρηκα περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἵν' αὐτοὺς

μένου τοῦ Ἀγησιπόλειδος, κυριεύσαντος τὴν Μαντήνεια, τοὺς
 κατοικοῦς αὐτῆς διήρσαν οἱ Λακεδόνιοι. εἰς 4 κωμᾶς τῆς Ἀρκα-
 δίας. Ξεν. Ἑλλ. 5, 2, 6.— Καδμείων] Ταύτην παρέλαθεν ὁ Φοι-
 βίδας στρατεύων εἰς Θράκην τῇ προτροπῇ τοῦ ἐν Θήβαις ἀριστο-
 κρατικοῦ κόμματος εἰρήνης οὔσης τῷ 382 π. X.— Ὀλυνθίους]
 Κατὰ τὸν Σικελιώτην Διόδωρον (15, 19) Ἀμύντας ὁ βασιλεὺς τῆς
 Μακεδονίας προσεκάλεσε τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς βοήθειαν κατὰ
 τῶν Ὀλυνθίων.— Τῷ κρατοῦντι] Δηλ. τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ.

129. § (λστ'.) Τραχύτερον] ὁ β'. ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶνε τοῦ
 δέοντος, τοῦ πρέποντος = ὀλίγον τραχέως.— Δυσκόλως
 ἔχειν]= ὅτι δυσμενῶς διάκειμαι πρὸς τοὺς Λακεδ.— Ἐμνήσθην]=
 ἐμνημόνευσα. Ὁ ἀόρ. ἐμνήσθην ἔχει ἀείποτε παρὰ τοῖς πα-
 λαιοῖς ἐνεργ. σημασίαν.— Περὶ διαλλαγῶν] τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς

εκείνους παύσω, καθ' ὅσον ὁ λόγος δύναται, τοιαύ-
 130 τήν ἔχοντας τὴν γνώμην. Ἔστι δ' οὐχ οἷόν τ' ἀπο-
 τρέπειν τῶν ἀμαρτημάτων, οὐδ' ἐτέρων πράξεων πεί-
 θειν ἐπιθυμεῖν, ἢν μὴ τις ἐρρωμένως ἐπιτιμήσῃ τοῖς
 παροῦσιν· χρῆ δὲ κατηγορεῖν μὲν ἡγεῖσθαι τοὺς ἐπὶ
 βλάβῃ λοιδοροῦντας, νοθετεῖν δὲ τοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ
 τοιαῦτα πράττοντας. Τὸν γὰρ αὐτὸν λόγον οὐχ ὁ-
 μοίως ὑπολαμβάνειν δεῖ, μὴ μετὰ τῆς αὐτῆς δια-
 131 νοίας λεγόμενον. Ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔχομεν αὐτοῖς ἐπι-
 τιμᾶν, ὅτι τῇ μὲν αὐτῶν πόλει τοὺς ὁμόρους εἰλω-
 τεύειν ἀναγκάζουσι, τῷ δὲ κοινῷ τῷ τῶν συμμάχων
 οὐδὲν τοιοῦτον κατασκευάζουσιν, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ πρὸς
 ἡμᾶς διαλυσαμένοις ἅπαντας τοὺς βαρβάρους περι-

Σπάρτης.— Δύναται] Δηλ. τοῦτο ποιεῖν.— Τ. ἔχοντας] ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ παύσου κατηγορ. μτχ.

130. Τ. παροῦσιν] = τὸν παρόντα τοῦ πράττειν τρόπον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐτέρων πράξεων.— Κατηγορεῖν] Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἡγεῖσθαι. Πρβλ. Ξ. Ἀγησ. 7, 3· τὸ δὲ λοιδοροῦντας ἀντιτιθ. τῷ νοθετεῖν.— Τὸν α. λό. ὑπολ.] = τὸν αὐτὸν λόγον δὲν πρέπει ὁμοίως νὰ ἐκλαμβάνωμεν, ἐὰν δὲν λέγεται μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Πρβλ. 8, 71. καὶ Θεουκ. 1, 69 «καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἔχθρα τὸ πλέον ἢ αἰτία νομίση τάδε λέγεσθαι. Αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.»

131. Τ. ὁμόρους] Δηλ. τοὺς Μεσσηνίους. — Ἐξὸν αὐτοῖς] Αἰτ. ἀπόλυτος = ἐν ᾧ εἶνε δυνατὸν εἰς αὐτούς.— Τ. π. ἡμᾶς] = τὰς πρὸς ἡμᾶς διαφοράς.— Περιόικους] = δούλους. Περιόικοι παρά τοῖς Σπαρτιάταις ἐκαλοῦντο ἅπαντες οἱ ἀρχαῖοι τῆς Λακεδαιμόνος κάτοικοι, οἵτινες ὑποταχθέντες εἰς τοὺς εἰσβαλόντας Ἡρακλείδας ἦσαν μὲν ἐλεύθεροι, δὲν ἐκέκτηντο τὰ αὐτὰ τοῖς Δωριεῦσιν δικαιώματα ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ φόρον τινα εἰς αὐτοὺς δίδοντες. Οἱ περιόικοι ὅμως, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, παρά τοῖς Κρησὶν κατεῖχον τὴν παρά Λακεδ. θέσιν τῶν εἰλώτων. «Οἱ περιόικοι γεωργοῦσι τοῖς Κρησὶν, ὥσπερ οἱ εἰλωτες τοῖς Λάκωσιν.»

οίκους ὅλης τῆς Ἑλλάδος καταστῆσαι. Καίτοι χρη¹³²
 τοὺς φύσει καὶ μὴ διὰ τύχην μέγα φρονούντας τοι-
 οὔτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς νησιώ-
 τας δασμολογεῖν, οὓς ἄξιόν ἐστιν ἐλεεῖν, ὀρώντας
 τούτους μὲν διὰ σπανιότητα τῆς γῆς ὄρη γεωργεῖν
 ἀναγκαζομένους, τοὺς δ' ἠπειρώτας δι' ἀφθονίαν τῆς
 χώρας τὴν μὲν πλείστην αὐτῆς ἀργὸν περιορῶντας,
 ἐξ ἧς δὲ καρποῦνται τοσοῦτον πλοῦτον κεκτημένους.

(λζ'.) Ἡγοῦμαι δ' εἴτινες ἄλλοθεν ἐπελθόντες¹³³
 θεαταὶ γένοιντο τῶν παρόντων πραγμάτων, πολλὴν
 ἂν αὐτοὺς καταγῶναι μανίαν ἀμφοτέρων ἡμῶν, οἵ-
 τινες οὕτω περὶ μικρῶν κινδυνεύομεν. ἐξόν ἀδεῶς
 πολλὰ κεκτῆσθαι, καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν χώραν
 διαφθείρομεν, ἀμελήσαντες τὴν Ἀσίαν καρποῦσθαι.
 Καὶ τῷ μὲν οὐδὲν προὔργιαίτερόν ἐστιν ἢ σκοπεῖν,¹³⁴
 ἐξ ὧν μηδέποτε παυσόμεθα πρὸς ἀλλήλους πολε-
 μοῦντες· ἡμεῖς δὲ τοσοῦτου δέομεν συγκρούειν τι τῶν
 ἐκείνου πραγμάτων ἢ ποιεῖν στασιάζειν, ὥστε καὶ τὰς
 διὰ τύχην αὐτῷ γεγεννημένας ταραχὰς συνδιαλύειν
 ἐπιχειροῦμεν, οἵτινες καὶ τοῖν στρατοπέδοις τοῖν περὶ

132. Δασμολογεῖν] = φορολογεῖν· ταῦτ' ἔπραττον οἱ Σπαρτιαῖ-
 ται ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας των φορολογοῦντες τοὺς κατοίκους τῶν
 Κυκλάδων νήσων, ὅπερ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον ὡς σύμμαχοι
 ὑπὸ τὴν εὐφημοτέραν προσωνομίαν ἀργολογοεῖν. — Ὀρών-
 τας — περιορῶντας] Μετχ. χρόν. τοῦ δασμολογοεῖν. — Ἡπει-
 ρώτας] τοὺς Πέρσας, τοὺς ὑπηκόους τοῦ βασιλέως ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ.

133 «(λζ'.) Ἀμφοτέρων] τοὺς Λακεδ. καὶ Ἀθηναίους. — Αἴτι-
 νες] = διότι ἡμεῖς.

134. Καὶ τῷ μὲν] Δηλ. τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν. — Προὔ-
 ργιαίτερον] = πλείονος φροντίδος καὶ ἐπιμελείας ἄξιον. — Ἐξ ὧν]
 «ἔλλειψις, τὸ δὲ πλήρες, σκοπεῖν ταῦτα, ἢ τὰ τοιαῦτα ἐξ ὧν.» —
 Τ. δ. συγκρούειν] — τοσοῦτον ἀπέχομεν νὰ συγχυκῶμεν καὶ νὰ
 συνταράσσωμεν, — Συνδιαλύειν] = σὺν αὐτῷ διαλύειν. — Οἵτινες.

- Κύπρον ἐδωμεν αὐτὸν τῷ μὲν χρῆσθαι, τὸ δὲ πολιορ-
 135κεῖν, ἀμφοτέρωιν αὐτοῖν τῆς Ἑλλάδος ὄντων. Οἳ τε
 γὰρ ἀφροστώτες πρὸς ἡμᾶς τ' οἰκείως ἔχουσι καὶ Λα-
 κεδαιμονίοις σφᾶς αὐτοὺς ἐνδιδόασιν, τῶν τε μετὰ
 Τειριβάζου στρατευομένων καὶ τοῦ πεζοῦ τὸ χρησι-
 μώτατον ἐκ τῶνδε τῶν τόπων ἤθροισται, καὶ τοῦ
 ναυτικοῦ τὸ πλεῖστον ἀπ' Ἰωνίας συμπέπλευκεν, οἱ
 πολὺ ἂν ἤδιον κοινῇ τὴν Ἀσίαν ἐπόρθουν ἢ πρὸς
 136ἀλλήλους ἕνεκα μικρῶν ἐκινδύνεον. Ὡν ἡμεῖς οὐ-
 δεμίαν ποιούμεθα πρόνοϊαν, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν Κυ-
 κλάδων νήτων ἀμφισβητοῦμεν, τσαύτας δὲ τὸ πλῆ-
 θος πόλεις καὶ τηλικαύτας τὸ μέγεθος δυνάμεις οὐ-
 τως εἰκῆ τῷ βαρβάρῳ παραδεδώκαμεν. Τοιγαροῦν
 τὰ μὲν ἔχει, τὰ δὲ μέλλει, τοῖς δ' ἐπιβουλεύει, δι-
 137καίως ἀπάντων ἡμῶν καταπεφρονηκώς. Διαπέπρα-
 κται γὰρ, ὃ τῶν ἐκείνου προγόνων οὐδεὶς πώποτε
 τὴν τε γὰρ Ἀσίαν διωμολόγηται καὶ παρ' ἡμῶν καὶ
 παρὰ Λακεδαιμονίων βασιλέως εἶναι, τὰς τε πόλεις
 τὰς Ἑλληνίδας οὕτω κυρίως παρείληφεν ὥστε τὰς

— ὄντων] ὁ βασιλεὺς τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας Εὐαγόρας ἀπο-
 στατήσας τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ λαθῶν βοήθειαν παρὰ
 τῶν Ἀθηναίων ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοὺς στρατηγούς τοῦ Ἀρταξέρ-
 ξου Τηριβάζου Ὀρόντα καὶ Γαῶ πλεύσαντες εἰς Κύπρον κατε-
 πολέμησαν αὐτὸν εἰς Κίτιον.

135. Οἳ ἀφροστ.] Δηλ. ὁ Εὐαγόρας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν. — Οἱ ἐκτ.
 τ. τόπων] Δηλ. τῶν Ἑλληνικῶν· διότι ἕνεκα ἐνδείας, ἰδίως ἐκ
 τῶν Ἑλλήνων, ἠναγκάζοντο καθ' ἐκάστην νᾶ γίνωνται μισθωτοὶ
 στρατιῶται τῶν βαρβάρων Οἳ] Τὰ ἐν Κύπρῳ δύο ἀντίθετα στρα-
 πεδα τὰ ἐξ Ἑλλήνων συγκεῖμενα.

136. Ὡν] τούτων δέ. — Τ. δ. μέλλει] Δηλ. ἔχειν Ἐλλειψίς
 συνειθεσάτη. — Καταπεφρονηκώς] Διὰ τοῦ πρκ. δεικνύεται τὸ
 βαθέως ἐρριζωμένον μῖσος τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

137. Διαπέπρακται] = ἔχει κατορθώση: — Διωμολόγηται] ἐν

μὲν αὐτῶν κατασκάπτειν, ἐν δὲ ταῖς ἀκροπόλεις ἐν-
τειχίζειν. Καὶ ταῦτα πάντα γέγονε διὰ τὴν ἡμετέ-
ραν ἀνοιαν ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ἐκείνου δύναμιν.

(λη΄.) Καίτοι τινὲς θαυμάζουσι τὸ μέγεθος τῶν¹³⁸
βασιλέως πραγμάτων καὶ φασὶν αὐτὸν εἶναι δυσπο-
λέμητον, διεξιόντες, ὡς πολλὰς τὰς μεταβολὰς τοῖς
Ἑλλησι πεποίηκεν. Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι μὲν τοὺς ταῦτα
λέγοντας οὐκ ἀποτρέπειν ἀλλ' ἐπισπεύδειν τὴν στρα-
τείαν· εἰ γὰρ ἡμῶν ὁμονοησάντων αὐτὸς ἐν ταρα-
χαῖς ὧν χαλεπὸς ἔσται προσπολεμεῖν, ἢ που σφόδρα
χρὴ δεδιέναι τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅταν τὰ μὲν τῶν
βαρβάρων καταστῆ καὶ διὰ μιᾶς γένηται γνώμη, ἡμεῖς δὲ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ νῦν πολεμικῶς ἔχω-
μεν. Οὐ μὴν οὐδ' εἰ συναγορεύουσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ¹³⁹
λεγομένοις, οὐδ' ὡς ὀρθῶς περὶ τῆς ἐκείνου δυνά-
μεως γινώσκουσιν. Εἰ μὲν γὰρ ἀπέφαινον αὐτὸν
ἅμα τοῖν πόλεσιν ἀμφοτέροιν πρότερόν ποτε περιγε-
γεννημένον, εἰκότως ἂν ἡμᾶς καὶ νῦν ἐκφοβεῖν ἐπε-

τῇ συνθήκῃ τοῦ Ἀνταλκίδου ἔχει ὁμολογηθῆ.— Ἑλληνίδας] τὰς
ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἐνοσεῖ.— Κ. παρείληφεν] μετὰ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας
ἔχει παραλάβῃ.— Καταδυναστήν] τὰ τεῖχη τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλ.
πόλεων.— Ἐν δ. τ. τευχ.] ἐν ἄλλαις δὲ τῶν πόλ. ἀκροπόλεις κτίζει.

138. § (λη΄.) Χαλ. . . προσπολεμεῖν=χαλεπὸς ὥστε προσπο-
λεμεῖν αὐτῷ. Ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης σύνθητες μᾶλλον εἶνε
τὸ ἐνεργητ. ἢ μέσον ἀπαρέμφατον. π. χ. «Χῶρος ἀγνὸς πατεῖν»
«λόγος δύναται κατανοῆσαι» κτλ.— Καταστῆ]=εἰρηνεύσωσι
κατ' ἀντιθ. πρὸς τὸ ἐν ταραχαῖς ὧν.— Καὶ διὰ . . . γνώμης]=
οἱ πρὸς τὸν βασιλέα ἔχοντες διενέξεις ὁμονοήσωσι πρὸς αὐτόν.
Οὕτω τὸ γίγνεσθαι (εἶναι, ἵεναι) μετὰ τῆς διά, καὶ γεν.
ἀφρη. οὐσιαστ. ἀποτελεῖ πολλάκις περίφρασιν μιᾶς μόνον ἐννοίας,
π. χ. δι' ὄχλου γίγνεσθαι τι=ἐνοχλεῖν τι.

139. Συναγορεύουσι] δηλ. οἱ θαυμάζοντες.— Τ. πόλεσιν] Γεν.
ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ περιγεγεννημένου.— Γινωσκ.]=κρί-

χείρουν· εἰ δὲ τοῦτο μὲν μὴ γέγονεν, ἀντιπάλων δ' ὄντων ἡμῶν καὶ Λακεδαιμονίων, προσθέμενος τοῖς ἐτέροις ἐπικυδέστερα τὰ πράγματα θάτερ' ἐποίησεν, οὐδὲν ἐστὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐκείνου βώμης. Ἐν γὰρ τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς πολλάκις μικραὶ δυνάμεις μεγάλας βρώπας ἐποίησαν, ἐπεὶ καὶ περὶ Χίων ἔχοιμ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον εἰπεῖν, ὡς ὀποτέροις ἐκεῖνοι προσθέσθαι βουλευθεῖεν, οὔτοι κατὰ θάλατταν
 140 κρείττους ἦσαν. (λθ'.) Ἄλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ τούτων δίκαιόν ἐστι σκοπεῖν τὴν βασιλέως δύναμιν, ἐξ ὧν μεθ' ἑκατέρων γέγονεν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολέμηκεν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποστάσης Αἰγύπτου τί διαπέπρακται πρὸς τοὺς ἔχοντας αὐτήν; Οὐκ ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατέπεμψε τοὺς εὐδοκιμωτάτους Περσῶν, Ἀβροκόμαν καὶ Τιθραύστην καὶ Φαρνάβαζον, οὔτοι δὲ τρί' ἔτη μείναντες καὶ πλείω κακὰ παθόντες ἢ ποιήσαντες, τελευτῶντες οὔτως αἰσχυρῶς ἀπηλλάγησαν ὥστε τοὺς ἀφροσύνας μηκέτι τὴν ἐλευθερίαν ἀγαπᾶν ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν

νοσιν. — Ἐπικυδέστερα] Δηλ. τὰ πράγματα τῆς ἐτέρας τῶν δύο ἀντιμαχομένων πόλεων, ἔκαμεν ἐπικυδέστερα, ἐνδοξότερα. — Ῥώπας] (ἐκ τοῦ βέπειν) «τάς κλίσεις· ἀπὸ μεταφορᾶς, οὐ θατέρω τῶν μερῶν καὶ μικρόν τι προστεθὲν τὴν ἰσορροπίαν διασπέρφει.» — Π. Χίων] οἱ Χῖοι μετὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων ἀποστάντες αὐτῶν ἠνώθησαν τοῖς Λακεδαιμονίοις· μετὰ δὲ τὴν ἐν Κνίδῳ τοῦ Κόνωνος ναυμαχίαν ἠνώθησαν πάλιν μετὰ τοὺς Ἀθηναίους. Πρβλ. Θουκ. 8, 6—64. Διοδ. 15, 84. Ξ. Ἑλλ. 1, 6, 3.

140 § (λθ'.) Ἄλλὰ γὰρ] = ἀλλ' ὅμως — Ἐξ ὧν] εἶνε ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐκ τούτων = ἐκ τῆς συμμαχίας αὐτοῦ μεθ' ἑκατέρας δυνάμεως. — Ἄλλ' ἐξ ὧν] ἐκ τῶν πολέμων, οὓς κτλ. — Τελευτῶντες] = τελευταῖον. — Τ. ἐλ. ἀγαπᾶν] Τὸ ἀγαπᾶν αἰτ. συντασ. κεῖται· ἐπὶ τῆς σημ. τοῦ ἀρκεῖσθαι, ἐφ' ἧς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δοτ. συντάσσεται.

ομόρων ζητεῖν ἐπάρχειν; Μετὰ δὲ ταῦτ' ἐπ' Εὐαγό-141
 ραν στρατεύσας, ὃς ἄρχει μὲν μιᾶς πόλεως, ἐν δὲ
 ταῖς συνθήκαις ἐκδοτός ἐστίν, οἰκῶν δὲ νῆσον κατὰ
 μὲν θάλατταν προδεδυστύχηκεν, ὑπὲρ δὲ τῆς χώρας
 τρισχιλίους ἔχει μόνον πελταστὰς, ἀλλ' ὅμως οὕτω
 ταπεινῆς δυνάμεως οὐ δύναται περιγενέσθαι βασι-
 λεὺς πολεμῶν, ἀλλ' ἤδη μὲν ἐξ ἔτη διατέτριφεν, εἰ
 δὲ δεῖ τὰ μέλλοντα τοῖς γεγενημένοις τεχμαίρεσθαι,
 πολὺ πλείων ἐλπίς ἐστίν ἕτερον ἀποστῆναι πρὶν ἐκεῖ-
 νον ἐκπολιορκηθῆναι· τοιαῦται βραδυτῆτες ἐν ταῖς
 πράξεσι ταῖς βασιλέως ἐνεῖσιν. Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τῷ 142
 περὶ Ῥόδον ἔχων μὲν τοὺς Λακεδαιμονίων συμμά-
 χους εὖνους διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν πολιτειῶν,

141. "Εκδοτός ἐστίν] παραδεδομένος· Ἐννοεῖ τὴν Ἀνταλκίδειον
 συνθήκην ἐν ἣ ἦτο γεγραμμ. «Ἀρταξέρξης βασιλεὺς νομίζει δί-
 καιον, τὰς μὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις ἑαυτῶν εἶνε καὶ τῶν νήσων
 Κλαζομενᾶς καὶ Κύπρον.» — Ὑπερ. τ. χ.] = πρὸς ὑπεράσπισιν
 δὲ τῆς χώρας. — Ἄλλ' ὅμως] Διὰ τοῦ ἀλλὰ ὑπάρχει ἀνακολουθία
 τις, ὡς ἂν μὴ προηγείτο στρατεύσας, ἀλλ' ἐστράτευσεν.
 — "Εξ ἔτη] Ὁ πόλεμος οὗτος ἐν Εὐαγόρα λέγει ὅτι διήρκεσε 10
 ἔτη ἀπὸ 386 — 376 π. Χ. — "Ἐτερον] Ὑπαινίττεται τὸν δυνάστην
 τῆς Κιλικίας, ὅστις ἀπέστη προτροπῇ τοῦ Εὐαγόρου βασιλέως. —
 Ἐκεῖνον] τὸν Εὐαγόραν. — Ἐν δὲ . . . Ῥόδον] Ἡ ναυμαχία αὕτη,
 γενομένη τῷ 394 π. Χ., λέγεται καὶ ἡ περὶ Κνίδου ναυμα-
 χία, διότι τὸ μεταξὺ Ῥόδου καὶ Κνίδου διάστημα δὲν ἦτο πολὺ.
 — Τ. ὑπηρεσίαις] «Ὑπηρεταίς» ὁ σημ. κυρίως Κωπηλάταις ἀφη-
 ρημένον ἀντὶ συγκεκριμένου.» Ἀθηναῖοι φυγάδες καὶ ἐβελονταὶ
 ὑπηρετοῦν εἰς τὸν Περσικὸν στόλον. — Πιστότατος] Παθ. ἐπιστεῦετο
 δὲ μάλιστα ὑπὸ Ἑλλήνων. — Περιεῖθε] τὸ ἑαυτοῦ· εἶδε χωρὶς νὰ
 δύνηται νὰ βοηθήσῃ. — Πολιορκούμενον] Οἱ Πέρσαι δὲν ἐτόλμων
 νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς ἀνοικτὴν θάλασσαν, φοβούμενοι τὸν στόλον τῶν
 Λακεδ. — Ἐπ' ἐκείνῳ] = ὅσον ἐξηρτᾶτο ἀπ' ἐκείνου. Πρὸς Συντ.
 Κατ. σελ. — Καὶ τ. ν. συστᾶσαν] Τῆς συμμαχίας ταύτης, ἣτις
 ἐγένετο κατὰ τῆς Σπάρτης, μετέσχον οἱ Βοιωτοί, οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ
 Κορίνθιοι καὶ οἱ Ἀργεῖοι. — Μόλις] = μετὰ κόπου.

χρώμενος δὲ ταῖς ὑπηρεσίαις ταῖς παρ' ἡμῶν, στρατηγούντος δ' αὐτῷ Κόνωνος, ὃς ἦν ἐπιμελέστατος μὲν τῶν στρατηγῶν, πιστότατος δὲ τοῖς Ἕλλησιν, ἐμπειρότατος δὲ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον κινδύνων, τοιοῦτον λαβὼν συναγωνιστὴν τρία μὲν ἔτη περιεῖδε τὸ ναυτικὸν τὸ προκινδυνεῦον ὑπὲρ τῆς Ἀσίας ὑπὸ τριήρων ἑκατὸν μόνων πολιορκούμενον, πεντεκαίδεκα δὲ μηνῶν τοὺς στρατιώτας τὸν μισθὸν ἀπεστέρησεν, ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνῳ πολλακίς ἂν διελύθησαν, διὰ δὲ τὸν ἐφεστῶτα κίνδυνον καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν περὶ Κόρινθον συστάσαν μόλις ναυμα-
 143 χούντες ἐνίκησαν. Καὶ ταῦτ' ἐστὶ τὰ βασιλικώτατα καὶ σεμνότατα τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων, καὶ περὶ ὧν οὐδέποτε παύονται λέγοντες οἱ βουλόμενοι τὰ τῶν βαρβάρων μέγала ποιεῖν. (μ'.) Ὡστ' οὐδεὶς ἂν ἔχοι τοῦτ' εἰπεῖν, ὡς οὐ δικαίως χρῶμαι τοῖς παραδείγμασιν, οὐδ' ὡς ἐπὶ μικροῖς διατρέβω τὰς μεγίστας
 144 τῶν πράξεων παραλείπων· φεύγων γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων διῆλθον, οὐκ ἀμνημονῶν οὐδ' ἐκείνων, ὅτι Δερκυλίδας μὲν χιλίους ἔχων ὀπλίτας τῆς Αἰολίδος ὑπῆρξε, Δράκων δ' Ἀταρνέα καταλαβὼν καὶ τρισχιλίους πελταστὰς συλλέξας τὸ Μύσιον πεδῖον ἀνάστατον ἐποίησε, Θίβρων δ' ὀλίγῳ πλείους τούτων διαβιβάσας τὴν Λυδίαν ἅπασαν ἐπόρθησεν, Ἀγησίλαος δὲ τῷ Κυρεῖῳ στρα-

144 § (μ'.) Δερκυλίδας] Οὗτος διαδεξάμενος τὸν Θίβρωνα ἐν τῇ στρατηγίᾳ τῷ 399 π. X. ἐκυρίευσεν ἐν 8 ἡμέραις 9 πόλεις. — Δράκων] Τοῦτον ὁ Δερκ. διώρισεν ἀρμοστήν εἰς Ἀταρνέα, πόλιν τῆς Μυσίας ὑπ' αὐτοῦ κυριευθεῖσαν. — Θίβρων] οὗτος ἐπέμφθη στρατηγὸς τῷ 400 π. χ. ὑπὸ τῶν Λακεδ. εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, ἵνα βοηθήσῃ τὰς ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνου πολεμουμένας Ἰωνικὰς πόλεις. — Ἀγησίλαος] οὗτος σταλείς ὑπὸ τῶν Λακεδ. τῷ 396 π. X.

τεύματι χρώμενος μικροῦ δεῖν τῆς ἐντός Ἄλυσος χώρας ἐκράτησεν. Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν στρατιάν τὴν μετὰ τοῦ βασιλέως περιπολοῦσαν, οὐδὲ τὴν Περσῶν ἀνδρίαν ἀξιὸν φοβηθῆναι· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι φανερώς ἐπεδείχθησαν ὑπὸ τῶν Κύρω συναναβάντων οὐδὲν βελτίους ὄντες τῶν ἐπὶ θαλάττῃ. Τὰς μὲν γὰρ ἄλλας μάχας ὅσας ἠττήθησαν ἐῷ, καὶ τίθημι στασιάζειν αὐτοὺς καὶ μὴ βούλεσθαι προθύμως πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν τοῦ βασιλέως διακινδυνεύειν. Ἄλλ' ἐπειδὴ Κύρου τελευτήσαντος συνῆλθον ἅπαντες οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες, ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς οὕτως αἰσχυρῶς ἐπολέμησαν ὥστε μηδένα λόγον ὑπολιπεῖν τοῖς εἰθισμένοις τὴν Περσῶν ἀνδρίαν ἐπαινέειν. Λαβόντες γὰρ ἐξακισχιλίους τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀριστίνδην ἐπιλεγμένους, ἀλλ' οἱ διὰ φαυλότητας ἐν ταῖς αὐτῶν οὐχ οἷοί τ' ἦσαν ζῆν, ἀπείρους μὲν τῆς χώρας ὄντας, ἐρήμους δὲ συμμάχων γεγεννημένους, προδεδομένους δ' ὑπὸ τῶν συναναβάντων, ἀπεστερημένους δὲ τοῦ στρατηγοῦ, μεθ' οὗ συνηκολούθησαν, τοσοῦ-

εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τότε καταβάντας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ἐπιζήσαντας ἐκ τῆς ἐκστρατείας Ἑλλήνας, οἵτινες μύριοι ἢ Κυρεῖοι ἢ Κ. στρατεύματα λέγονται, ἐνίκησε τοὺς Πέρσας εἰς μεγάλας μάχας.

145. Περιπολοῦσαν] = συνοδεύουσαν τὴν βασιλέα. — Περσῶν] τῶν κυρίως Περσῶν καὶ οὐχὶ τῶν Περσ. στρατευμάτων ἅτινα ἀποτελοῦντο ἐκ τῶν ὑπηκόων Φρυγῶν, Λυδῶν κτλ. — Τοὺς μὲν γὰρ] Ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸ ἄλλ' ἐπειδὴ. — Τίθημι — στασ.] = ὑποθέτω ὅτι εἶχον τὴν ἰδέαν νὰ στασιάζωσι πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην.

146. Τελευτήσαντος] εἰς τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην. — Καιροῖς] Ἐν τούτοις τοῖς εὐνοϊκοῖς πρὸς τοὺς Πέρσας. — Ἀριστίνδην] = οὐχὶ ἐκ τῶν ἀρίστων. — Συναναβάντων] ὑπὸ τοῦ Ἀρταίου ἀρχηγοῦ τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ τοῦ Κύρου. — Τ. στρατηγοῦ] Δηλ. τοῦ Κύρου

- 147 τον αὐτῶν ἤττους ἦσαν, ὥσθ' ὁ βασιλεὺς ἀπορήσας τοῖς παροῦσι πράγμασι καὶ καταφρονήσας τῆς περὶ αὐτὸν δυνάμεως τοὺς ἄρχοντας τοὺς τῶν ἐπικούρων ὑποσπόνδους συλλαβεῖν ἐτόλμησεν, ὡς εἰ τοῦτο παρανομήσειε συνταράξων τὸ στρατόπεδον, καὶ μᾶλλον εἴλετο περὶ τοὺς θεοὺς ἐξαμαρτεῖν ἢ πρὸς ἐκείνους
- 148 ἐκ τοῦ φανεροῦ διαγωνίσασθαι. Διαμαρτῶν δὲ τῆς ἐπιβολῆς καὶ τῶν στρατιωτῶν συμμεινάντων καὶ κालῶς ἐνεγκόντων τὴν συμφορὰν, ἀπιοῦσιν αὐτοῖς Τισσαφέρνην καὶ τοὺς ἱππέας συνέπεμψεν, ὑφ' ὧν ἐκεῖνοι παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλευόμενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν ὡσπερανεὶ προπεμπόμενοι, μάλιστα μὲν φοβούμενοι τὴν ἀοίκητον τῆς χώρας, μέγιστον δὲ τῶν ἀγαθῶν νομίζοντες, εἰ τῶν πολεμίων ὡς
- 149 πλείστοις ἐντύχοιεν. Κεφάλαιον δὲ τῶν εἰρημένων. ἐκεῖνοι γὰρ οὐκ ἐπὶ λείαν ἐλθόντες, οὐδὲ κώμην καταλαβόντες ἄλλ' ἐπ' αὐτὸν τὸν βασιλέα στρατεύσαντες, ἀσφαλέστερον κατέβησαν τῶν περὶ φιλίας ὡς αὐτὸν πρεσβευόντων. Ὡστε μοὶ δοχοῦσιν ἐν ἅπασιν τοῖς τόποις σαφῶς ἐπιδεδεῖχθαι τὴν αὐτῶν μαλακίαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἀσίας πολλὰς

147. Ἄπορ. τ. πραγμ.] Τὸ ἀπορῶ μετὰ δοτ. σημαίνει τὴν αἰτίαν. — Ἐπικούρων] τοὺς ἀρχηγούς τῶν Ἑλλήνων. — Εἰ τ. παρανομ.] διότι ἐὰν ἤθελε κάμη ταύτην τὴν παρανομίαν, ὅτι ἤθελε συνταράξῃ τὸ Ἑλλ. στρατόπεδον.

148. Διαμαρτῶν] = ἀποτυχῶν δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως. — Καί] συνδέει τὰς ἀπολ. γεν. μετὰ τοῦ διαμαρτῶν. — Ὡσπερανεὶ] Ἐκ τῆς κυρίας προτάσεως ἀναπληροῦται ἢ τε ὑπόθεσις καὶ ἢ ἀπόδοσις. «Ὡσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν (ὑπὸ τῶν Περσῶν) προπεμπόμενοι.

149. Κατέβησαν] ἐπανῆλθον εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας. — Ὡς] πρόθεσις = πρὸς. — Μαλακίαν] = τὴν ἑαυτῶν μαλθακότητα.

μάχας ἤττηνται, καὶ διαβάντες εἰς τὴν Εὐρώπην δίκην ἔδοσαν, οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν κακῶς ἀπώλονθ' οἱ δ' αἰσχρῶς ἐσώθησαν, καὶ τελευτῶντες ὑπ' αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις καταγέλαστοι γεγόνασιν.

(μα'.) Καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως γέγονεν, ἀλλὰ 150 πάντ' εἰκότως ἀποβέβηκεν· οὐ γὰρ οἶόν τε τοὺς οὕτω τρεφομένους καὶ πολιτευομένους οὔτε τῆς ἄλλης ἀρετῆς μετέχειν οὔτ' ἐν ταῖς μάχαις τρόπαιον ἰστάναι τῶν πολεμίων. Πῶς γὰρ ἐν τοῖς ἐκείνων ἐπιτηδεύμασιν ἐγγενέσθαι δύναιτ' ἂν ἡ στρατηγὸς δεινὸς ἢ στρατιώτης ἀγαθός, ὧν τὸ μὲν πλειστόν ἐστὶν ὄχλος ἄτακτος καὶ κινδύνων ἄπειρος, πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἐκλελυμένος, πρὸς δὲ τὴν δουλείαν ἄμεινον τῶν παρ' ἡμῖν¹⁵¹ οἰκετῶν πεπαιδευμένος, οἱ δ' ἐν ταῖς μεγίσταις δόξαις ὄντες αὐτῶν 151 ὀμαλῶς μὲν οὐδὲ κοινῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδεπώ-

—Δ. ἔδοσαν]= ἐτιμώρησαν. Τὸ δίκην δίδωμί τινι καὶ ἐνίοτε δίκην δίδωμι ὑπότινος (κατὰ παθητ. σύνταξιν, ἐπειδὴ τὸ δίκην δίδωμι ἔχει παθ. ἔννοιαν) σημ. τιμωροῦμαι ὑπότινος· τὸ δίκην λαμβάνω παρὰ τινος σημ. τιμωρῶ τινά.
—'Ἐσώθησαν] 'Ο Εἰρήνης μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ ὁ Ἀρτάβαζος μετὰ 40 χιλ. Περσῶν ἅμα ἤρξατο ἢ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ἔφυγον.— Κατ. γεγόνασιν] ὑπὸ τῶν Μυρίων, ὡς αὐτὸς ὁ μετ' αὐτῶν ὧν Ξενοφῶν διηγεῖται. Πρβλ. Ἄν. 2, 4, 4. Τὰ δὲ Κούναξα μόνον 500 στάδια ἀπὸ τῆς Βαθυλῶνος ἀπέχουσι· κατὰ δὲ τὸν Ξενοφ. 360 στάδια· ὥστε τὸ ὑπ' αὐτοῖς τ. βασιλείοις εἴρηται ὑπερβολικῶς.

150 § (μα'.) Τρόπαιον]= μνημεῖον νίκης τῶν νικάντων κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἡ λέξις συντ. μετ' ἀπλῆς γεν. ὡς ἐνταῦθα· τοῦναντίον ἀπαντᾷ τρόπαιον κατὰ τινος, καὶ ὑπερτινος καὶ πρότινος.— Ἐν τ. ἐ. ἐπιτηδεύμασιν]= ἐν τοιοῦτοις τρόποις τοῦ βίου, ἐν οἷς διάγουσιν.— Ἐκλελυμένος]= παραλελυμένος, ἀνίσχυρος. ●

151. Ὀμαλῶς] «ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ψυχῆς καταστάσει.— Κοινῶς]

ποτ' ἐβίωσαν, ἅπαντα δὲ τὸν χρόνον διάγουσιν εἰς μὲν τοὺς ὑβρίζοντες, τοῖς δὲ δουλεύοντες, ὡς ἂν ἄνθρωποι μάλιστα τὰς φύσεις διαφθαρεῖεν, καὶ τὰ μὲν σώματα διὰ τοὺς πλούτους τρυφῶντες, τὰς δὲ ψυχὰς διὰ τὰς μοναρχίας ταπεινάς καὶ περιδεεῖς ἔχοντες, ἐξεταζόμενοι πρὸς αὐτοῖς τοῖς βασιλείοις καὶ προκαλινδούμενοι καὶ πάντα τρόπον μικρὸν φρονεῖν μελετῶντες, θνητὸν μὲν ἄνδρα προσκυνοῦντες καὶ δαίμονα προσαγορεύοντες, τῶν δὲ θεῶν μᾶλλον

152 ἢ τῶν ἀνθρώπων ὀλιγωροῦντες. Τοιγαροῦν οἱ καταβαίνοντες αὐτῶν ἐπὶ θάλατταν, οὐς καλοῦσι σατράπας, οὐ καταισχύνουσι τὴν ἐκεῖ παιδευσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἥθεσι τοῖς αὐτοῖς διαμένουσι, πρὸς μὲν τοὺς φίλους ἀπίστως, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἀνάδρως ἔχοντες, καὶ τὰ μὲν ταπεινῶς, τὰ δ' ὑπερηφάνως ζῶντες, τῶν μὲν συμμάχων καταφρονοῦντες, τοὺς

153 δὲ πολεμίους θεραπεύοντες. Τὴν μὲν γε μετ' Ἀγησίλαου στρατιὰν ὀκτῶ μῆνας ταῖς αὐτῶν δαπάναις διέθρεψαν, τοὺς δ' ὑπὲρ αὐτῶν κινδυνεύοντες ἑτέρου

«ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις.»— Πολιτικῶς] «Ὡσπερ χρὴ τὸν ἐν πολιτείᾳ, τοῦτέστιν ἰσονομίᾳ καὶ μὴ τυραννίᾳ βιοῦντα.»— Τρυφῶντες]=ἐκτεθηλυμένοι κατὰ τὰ σώματα.— Ἐξεταζόμενοι] ἀναστρεφόμενοι, «ἀριθμοῦμενοι ἐν τοῖς βασιλείοις.» Σουΐδας.— Προκαλινδούμενοι] κυλιόμενοι πρὸ τῶν ἀνακτόρων.— Καὶ δ. προσαγο.] Οἱ Πέρσαι θεοὺς ἐκάλουν τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς. Οὕτω καὶ παρ' Αἰσχύλῳ (Περσ. 155) ὁ χορὸς λέγει περὶ τῆς Ἀτόσσης, συζύγου τοῦ Δαρείου, μητρὸς Ξέρξου «Θεοῦ μὲν εὐνέτετρα Περσῶν, θεοῦ δὲ καὶ μήτηρ ἔφυς.» Ὡς ὁ Γοργίας παρὰ Ἀογγίνον λέγει «Ξέρξης ὁ τῶν Περσῶν Ζεὺς.»

152. Οὐ καταισχ.] εἰρωνικῶς δὲν ἐντροπιάζουσιν. Πρβλ. Πινδ. Ἴσθμ. 4, 22 «ἄγει τ' ἀρετὰν οὐκ αἰσχίον ἔφυς.»— Τὰ μὲν] πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους.— Τὰ δὲ] πρὸς τοὺς ἀδυνατωτέρους.●

153. Διέθρεψαν] Κατὰ Ξεν. Ἑλλ. 3, 4, 26. «Τίθραύστης (τῶ

τοσούτου χρόνου τὸν μισθὸν ἀπεστέρησαν· καὶ τοῖς
 μὲν Κισθίηνην καταλαβοῦσιν ἑκατὸν τάλαντα διένει-
 मान, τοὺς δὲ μεθ' αὐτῶν εἰς Κύπρον στρατευσαμέ-
 νους μᾶλλον ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ὕβριζον. Ὡς δ' ἄ-154
 πλῶς εἰπεῖν καὶ μὴ καθ' ἓν ἕκαστον ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ, τίς ἢ τῶν πολεμησάντων αὐτοῖς οὐκ εὐδαι-
 μονήσας ἀπῆλθεν, ἢ τῶν ὑπ' ἐκείνοις γενομένων
 οὐκ αἰκισθεὶς τὸν βίον ἐτελεύτησεν; οὐ Κόνωνα μὲν
 ὃς ὑπὲρ τῆς Ἀσίας στρατηγήσας τὴν ἀρχὴν τὴν
 Λακεδαιμονίων κατέλυσεν, ἐπὶ θανάτῳ συλλαβεῖν
 ἐτόλμησαν, Θεμιστοκλέα δ' ὃς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος
 αὐτοὺς κατεναυμάχησε, τῶν μεγίστων δωρεῶν ἠξίω-
 σαν; Καίτοι πῶς χρή τὴν τούτων φιλίαν ἀγαπᾶν, 155
 οἱ τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμωροῦνται, τοὺς δὲ κακῶς
 ποιοῦντας οὕτως ἐπιφανῶς κολακεύουσιν; περὶ τί-
 νας δ' ἡμῶν οὐκ ἐξημαρτήκασι; ποῖον δὲ χρόνον
 διαλελοίπασιν ἐπιβουλεύοντες τοῖς Ἕλλησι; τί

Ἀγησιλάῳ ἵνα ἀπομακρύνῃ αὐτὸν τῆς σατραπείας του) δίδωσι 30 τάλαντα· ὁ δὲ λαθὼν ἤει ἐπὶ τὴν τοῦ Φαρναβάζου Φρυγίαν» — Ἐ. τ. χρ.] δις τοσούτου χρόνου «τούτέστι μηνῶν ἑκκαίδεκα ἀνωτέρω δὲ πεντεκαίδεκα μηνῶν εἶρηκεν.»

154. Ὡς δ' ἄ. εἰπεῖν] = ἵνα δὲ εἶπω ἐν συντόμῳ. Τὸ ἀπαρέμ. κεῖται ἀπολύτως ἐν τοιαύταις ἐκφράσεσι· π. χ. «ὡς ἔπος εἰπεῖν» «συνελόντι ἢ ὡς συνελόντι εἰπεῖν, συντόμως εἰπεῖν.» — Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] = Ὅ,τι εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις ἰσχύει ἐν γένει. — Ἐπὶ θανάτῳ] = ἵνα θανατώσωσιν αὐτόν. — Τοῦτο εἶνε κατὰ σχῆμα ὑπερβολῆς, διότι κατὰ Ξενοφῶντα (Ἑλλ. 4, 8, 16.) καὶ Κορν. Νέποτα (Κορ. 5, 3.) ὁ Τεϊρίθαζος συλλαβῶν τὸν Κόνωνα ἐπὶ τίνα χρόνον τὸν ἐφυλάχισε. — Δ. ἠξίωσαν] δόντες αὐτῷ τρεῖς πόλεις, τὴν Μαγνησίαν, τὴν Λάμψακον καὶ τὴν Μυοῦντα, ἐξ ὧν νὰ καρπῶται τὰ ἐπιτήδεια.

155. Τ. κ. ποιοῦντας] Δηλ. αὐτοὺς τοὺς Πέρσας. Τὸ κ. ποιῶ, εὖ ποιῶ, παθητ. ἔχει τὸ εὖ πάσχῳ, κακῶς πάσχῳ· τὸ δ' εὖ πράττω ἔχει οὐδέτ. σημασίαν. — Διαλελοίπασιν] Ἐχουσι κάμη διαχο-

δ' οὐκ ἐχθρόν αὐτοῖς ἐστὶ τῶν παρ' ἡμῖν, οἱ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἔδη καὶ τοὺς νεῶς συλαῖν ἐν τῷ προτέρῳ 156 πολέμῳ καὶ κατακάειν ἐτόλμησαν; διὸ καὶ τοὺς Ἴωνας ἄξιον ἐπαινεῖν, ὅτι τῶν ἐμπρησθέντων ἱερῶν ἐπηράσαντ' εἴ τινες κινήσειαν ἢ πάλιν εἰς τάρχαϊα καταστῆσαι βουλευθεῖεν, οὐκ ἀποροῦντες, πόθεν ἐπισκευάσωσιν, ἀλλ' ἐν' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἢ τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας, καὶ μηδεὶς πιστεύῃ τοῖς τοιαῦτ' εἰς τὰ τῶν θεῶν ἐξαμαρτεῖν τολμῶσιν, ἀλλὰ καὶ φυλάττωνται καὶ δεδίωσιν, ὄρωντες αὐτοὺς οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀναθήμασι πολεμήσαντας.

πὴν.— Θεῶν ἔδη] = τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν. «Τὰ ἀγάλματα, περιαιροῦντες δηλονότι τὸν χρυσοῦν κόσμον. Δηλον δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ περὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἔδος ἐργασάμενον.» Δηλοῖ δ' ἄλλως ἢ λέξις καὶ αὐτὰ τὰ ἱερά, τ. ε. τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν.» — Πρ. πολέμῳ] Δηλ. τὸν ἐπὶ Ξέρξου.

156. Διδ. κ. Ἰ. . . ἐπηράσαντο] Τοῦ ἐπαράομαι μ. ἀορ. = ἐποίησαντο διὰ τῶν ἱερέων ἀρὰν κατ' ἐκείνων οἵτινες ἤθελον ἐγγίση τι τῶν ἐμπρησθέντων ἱερῶν. Τὸ δὲ ἱερῶν εἶνε γεν. διαιρητική, ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ κινήσειαν. Οὕτω καὶ ὁ Πλ. ἐν Πολιτ. 4. «οὔτ' ἂν πλείους οὔτε εἰς ἐγγενόμενος κινήσειεν ἂν τῶν ἄξιων λόγου νόμων τῆς πόλεως.» ὡς τὸ ψαύειν, θιγγάνειν. Ὁ Κοραῆς λέγει «Διστάζουσι τινες περὶ τοῦ ὀνόματος» οὐ γὰρ τοὺς Ἴωνας, ἀλλ' ἀπλῶς τοὺς Ἕλληνας ὁμοῦσαι τὸν ὄρκον τοῦτον παρεδεδώκασιν ὅτε Λυκοῦργος (κατ. Λεωκρ. 81) καὶ Διόδωρος (11, 29). Ἔτεροι δὲ πιθανώτερον ὑπειλίφασιν τὸ ἐν τοῖς Ἴωσι συμβᾶν εἰς ἅπαντας ἀνενεχθῆναι τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.» Ἴδου ὁ ὄρκος «καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασι, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἕσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.»— Τοιαῦτα . . . ἐξαμαρτεῖν] = τοιαῦτα ἁμαρτήματα ἐξαμαρτεῖν. Εἶνε συστ. αἰτ. Πρβλ. Συντ. Κατ. σ. 59. — Ἀναθήμασι] Ἀναθήματα λέγονται οὐ μόνον τὰ εἰς τοὺς θεοὺς ἀφιερώματα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ναοί, μετὰ τῶν ἀναθημάτων Βιργ. Γεωρ. 3, 533. «donaria alta, i. e. templa.

(μβ'.) Ἐχω δὲ καὶ περὶ τῶν πολιτῶν τῶν ἡμετέ-157
ρων τοιαῦτα διελθεῖν. Καὶ γὰρ οὗτοι πρὸς μὲν τοὺς
ἄλλους, ὅσοις πεπολεμήχασιν, ἅμα διαλλάττονται
καὶ τῆς ἔχθρας τῆς γεγεννημένης ἐπιλανθάνονται,
τοῖς δ' ἠπειρώταις οὐδ' ὅταν εὐπάσχωσι χάριν ἴσα-
σιν· οὕτως ἀείμνηστον τὴν ὀργὴν πρὸς αὐτοὺς ἔχου-
σιν. Καὶ πολλῶν μὲν οἱ πατέρες ἡμῶν μηδισμοῦ θά-
νατον κατέγνωσαν, ἐν δὲ τοῖς συλλόγοις ἔτι καὶ
νῦν ἀράς ποιοῦνται, πρὶν ἄλλο τι χρηματίζειν, εἴ
τις ἐπικηρυκεύεται Πέρσαις τῶν πολιτῶν· Εὐμόλπι-
δαι δὲ καὶ Κήρυκες ἐν τῇ τελετῇ τῶν μυστηρίων διὰ
τὸ τούτων μῖσος καὶ τοῖς ἄλλοις βαρβάροις εἶργε-
σθαι τῶν ἱερῶν ὥσπερ τοῖς ἀνδροφόνοις προαγο-

157 § (μβ'.) Τοιαῦτα] δηλ. τεκμήρια μεγάλου μίσους πρὸς τοὺς Ἀσιανούς. — Ἄμα — καὶ] Διὰ τοῦ ἅμα καὶ ἡ ἅμα τε συνδέονται προτάσεις δηλοῦσαι τὸ σύγχρονον. — Εὐπάσχωσιν] = εὐεργετῶνται (ὑπ' αὐτῶν τῶν ἠπειρωτῶν). — Π. . . μηδισμοῦ = πολλοὺς κατεδίκασαν εἰς θάνατον διότι ἐφρόνησαν τὰ τῶν Μήδων. οἶον τὸν Λυκίδην (Ἡροδ. 9, 5), Κύρσιλον (Δημ. 18, 104). — Συλλόγοις] = ἐν ταῖς συναθροίσεσι τοῦ λαοῦ. — Χρηματίζειν] «πρὶν ἄλλο τι περὶ τῶν λοιπῶν διαλέγεσθαι.» Τὸ χ ρ η μ α τ ί ζ ω σ η μ. πράττω, ἐνεργῶ, σκέπτομαι· τίθεται ἐπὶ τῆς βουλῆς, τοῦ προέδρου, τοῦ βασιλέως, τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν τοσούτων «ἡ βουλή χρηματιοῦσα περὶ φυλακῆς» «χρηματίζειν τοῖς πρεσβευταῖς» «Πρυτάνεις καὶ στρατηγοὶ ἐχρημάτισαν, καὶ εἶλοντο πρέσβεις» «χρηματίζει ἡ βουλή καὶ προβουλεύει». Τὸ δὲ μ. χ ρ η μ α τ ί ζ ο μ α ι γενικῶς σημ. κτῶμαι, πορίζομαι χρήματα. Πλ. Πολ. σελ. 330. — Εἴ τις ἐπικηρυκ.] «εἴ τις περὶ φιλίας καὶ διαλλαγῶν κήρυκας πέμπει πρὸς τοὺς Πέρσας». — Εὐμόλπιδαι] Ἦσυχ. «οὕτως οἱ ἀπὸ τοῦ Εὐμόλπου ἐκαλοῦντο, τοῦ πρώτου ἱεροφαντήσαντος.» τ. ἔ. ἀρχαῖα ἱερατικὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις, ἐξ ἧς ἐξελέγοντο οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐλευσιλίας Δήμητρος. — Κήρυκες] Ἀρποκρ. «γένος—ἱερατικὸν—ἐστὶν ἐν Ἀθήναις οὕτως ὀνομαζόμενον· κέκληται δὲ ἀπὸ Κήρυκος τοῦ Ἐρμοῦ.» Συνήθως ὅμως τὰ δύο ταῦτα γένη συνδέονται ὅταν γίνε-
ται λόγος περὶ τῶν μυστηρίων. — Τούτων] δηλ. τῶν Περσῶν. —

- 159 ρεύουσιν. Οὕτω δὲ φύσει πολεμικῶς πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν, ὥστε καὶ τῶν μύθων ἥδιστα συνδιατρίβομεν τοῖς Τρωϊκοῖς καὶ Περσικοῖς, δι' ὧν ἔστι πυνθάνεσθαι τὰς ἐκείνων συμφοράς. Εὐροὶ δ' ἄν τις ἐκ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὕμνους πεποιημένους, ἐκ δὲ τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας θρήνους ἡμῖν γεγεννημένους, καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀδομένους, τοὺς δ' ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἡμᾶς μεμνη-
- 160 μένους. Οἶμαι δὲ καὶ τὴν Ὀμήρου ποίησιν μεῖζω λαβεῖν δόξαν, ὅτι καλῶς τοὺς πολεμήσαντας τοῖς βαρβάροις ἐνεκωμίασε, καὶ διὰ τοῦτο βουλευθῆναι τοὺς προγόνους ἡμῶν ἐντιμον αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν τέχνην ἐν τε τοῖς τῆς μουσικῆς ἄθλοις καὶ τῇ παιδεύσει τῶν νεωτέρων, ἵνα πολλακίς ἀκούοντες τῶν ἐπῶν ἐκμανθάνωμεν τὴν ἔχθραν τὴν ὑπάρχουσαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ζηλοῦντες τὰς ἀρετὰς τῶν στρατευσαμένων τῶν αὐτῶν ἔργων ἐκείνοις ἐπιθυμῶμεν.

Προαγορεύουσιν] = προκηρύττουσι καὶ εἰς τοὺς βαρβάρους ὡς καὶ εἰς τοὺς φονεῖς ὅτι ἀποκλείονται τῶν ἱερῶν.

158. Συνδιατρίβομεν] δηλ. περνῶμεν τὸν χρόνον μας ἀναγινώσκοντες ἢ ἀκούοντες τοὺς μύθους. — Ὑμνους . . . θρήνους] Πρβλ. εἰσαγ. σελ. δ'. — Μεμνημένους.] Οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξαν ὕλη ἐπιταφίων λόγων, ἂν τις ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς, περὶ τοῦ μεγάλου πένθους ἢ τοῦ δημοσίου πένθους ὠμίλει. Πρὸς δὲ φαίνεται ὅτι παρίσταντο ἐν ταῖς συμφοραῖς τραγωδίαὶ τῶν ὁποίων ἢ ὑπόθεσις ἀπέβλεπε αὐτὸ τὸ πένθος Πρβλ. Παναθ. κ. 49 καὶ Δημ. 18, Στεφ. 21.

159. Βαρβάροις] Δηλ. τοῖς Τρωσί. — Μ ἄθλοι] « Ἀθλους μουσικούς ἢ μουσικῆς λέγει τοὺς περὶ τὰς κωμωδίας, τραγωδίας καὶ τὰς ἄλλας ἐλευθέρους τέχνας ἀγῶνάς τε καὶ ἐπιδείξεις. — Τῇ παιδεύσει τ. ν.] Τὸ πρῶτον διδάγμα τῶν παίδων ἦσαν τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, ἅτινα ἀπὸ στόματος ἐμάνθανον. — Ἐκμανθ.] Ἐτέθη ὑποτ. προηγ. χρ. παρωχημένου, ἵνα δηλωθῇ ἡ διάρχεια τοῦ τέλους. Τὸ ἀντιθ. εἶνε ἀπομανθάνω.

(μ.γ'.) Ὡστε μοι δοκεῖ πολλὰ λίαν εἶναι τὰ παρα-160
 κελευόμενα πολεμεῖν αὐτοῖς, μάλιστα δ' ὁ παρῶν
 καιρὸς, οὗ σαφέστερον οὐδέν. Ὅν οὐκ ἀφετέσον· καί
 γὰρ αἰσχροὺς παρόντι μὲν μὴ χρῆσθαι, παρελθόντος
 δ' αὐτοῦ μεμνησθαι. Τί γὰρ ἂν καὶ βουλευθεῖμεν
 ἡμῖν προσγενέσθαι, μέλλοντες βασιλεῖ πολεμεῖν,
 ἕξω τῶν νῦν ὑπαρχόντων; Οὐκ Αἴγυπτος μὲν αὐτοῦ161
 καὶ Κύπρος ἀφέστηκε, Φοινίκη δὲ καὶ Συρία διὰ
 τὸν πόλεμον ἀνάστατοι γεγόνασιν, Τύρος δ' ἐφ' ἧ
 μέγ' ἐφρόνησεν, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐκείνου κατεΐλη-
 πται; Τῶν δ' ἐν Κιλικίᾳ πόλεων τὰς μὲν πλείστας
 οἱ μεθ' ἡμῶν ὄντες ἔχουσι, τὰς δ' οὐ χαλεπὸν ἐστὶ
 κτήσασθαι. Λυκίας δ' οὐδ' εἰς πρόποτε Περσῶν ἐκρά-
 τησεν. Ἐκατόμνωσ δ' ὁ Καρίας ἐπίσταθμος τῇ μὲν162
 ἀληθείᾳ πολὺν ἤδη χρόνον ἀφέστηκεν, ὁμολογήσει
 δ' ὅταν ἡμεῖς βουλευθῶμεν. Ἀπὸ δὲ Κνίδου μέχρι
 Σινώπης Ἕλληνες τὴν Ἀσίαν παροικοῦσιν, οὓς οὐ
 δεῖ πείθειν ἀλλὰ μὴ κωλύειν πολεμεῖν. Καίτοι τοι-
 ούτων ὀρμητηρίων ὑπαρξάντων καὶ τοσοῦτου πολέ-

160 § (μ.γ'.) Π. λ. τ. παρακ]= ὅτι λίαν πολλὰ εἶνε τὰ παρακι-
 νοῦντα ἡμᾶς νὰ πολεμῶμεν κατ' αὐτῶν, πρὸ πάντων δὲ ἡ παροῦ-
 σα περίστασις, τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν.— Προσγενέ-
 σθαι]= πρὸς τοῖς παροῦσι καιροῖς γενέσθαι.— Ἐξω] ἐκτὸς τῶν συμ-
 βάντων τώρα.

162. Ἐκατόμνωσ] Κατὰ τὸν Διοδ. (15, 2) «Εὐαγόρας (κατὰ
 τὸν πόλεμον τοῦ Ξέρξου) παρ' Ἐκατόμνου τοῦ Καρίας δυνάστου
 (καὶ 4, 48) λάθρα συμπράττοντος αὐτῶ, χρημάτων ἔλαβε πλῆθος,
 εἰς διατροφήν ξενικῶν δυνάμεων.»— Ἐπίσταθμος] = σατράπης.—
 Ὁμολογήσει]= θὰ συμφωνήσῃ με ἡμᾶς καὶ θὰ κηρύξῃ φανερά τὴν
 ἐπανάστασιν, ὅταν κτλ.— Παροικοῦσιν] Δηλ. τῶ βαρβάρῳ, ἦτοι
 τὴν παραλίαν τῆς Μ. Ἀσίας κατοικοῦντες.— Ὁρμητηρίων] «Πόλις
 ἢ τόπος ὠχυρομένος ἐστὶ τὸ ὀρμητήριον, περιέχων ἅπαντα τὰ εἰς
 τὸν πόλεμον ἀναγκαῖα, ὅθεν ὀρμᾶν κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ εἰς ὅν
 ἀναχωρεῖν ἀσφαλῶς ἔξεστιν, ὅτε δέοι.»— Ὑπαρξάντων] αἰτιολ.

- μου τὴν Ἀσίαν παριστάντος τί δεῖ τὰ συμβησόμενα
λίαν ἀκριβῶς ἐξετάζειν; Ὅπου γὰρ μικρῶν μερῶν
ἦττους εἰσίν, οὐκ ἀδῆλον, ὡς ἂν διατεθεῖεν, εἰ πᾶ-
163σιν ἡμῖν πολεμεῖν ἀναγκασθεῖεν. Ἐχει δ' οὕτως.
Ἄν μὲν ὁ βάρβαρος ἐρρωμενεστέρως κατάσχη τὰς
πόλεις τὰς ἐπὶ θαλάττῃ φρουρὰς μείζους ἐν αὐταῖς
ἢ νῦν ἐγκαταστήσας, τάχ' ἂν καὶ τῶν νήσων αἱ περὶ
τὴν ἠπειρον, οἷον Ῥόδος καὶ Σάμος καὶ Χίος, ἐπὶ
τὰς ἐκείνου τύχας ἀποκλίνειαν. ἦν δ' ἡμεῖς αὐτὰς
πρότεροι καταλάβωμεν, εἰκὸς τοὺς τὴν Λυδίαν καὶ
Φρυγίαν καὶ τὴν ἄλλην τὴν ὑπερκειμένην χώραν
164οικοῦντας ἐπὶ τοῖς ἐντεῦθεν ὀρρωμένοις εἶναι. Διὸ
δεῖ σπεύδειν καὶ μηδεμίαν ποιεῖσθαι διατριβήν, ἵνα
μὴ πάθωμεν, ὅπερ οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἐκεῖνοι γὰρ
ὑστερίσαντες τῶν βαρβάρων καὶ προέμενοί τινες τῶν

μτχ.—Παριστάντος]= περιστοιχίσαντος, πανταχόθεν ἀπειλοῦντος.
—Ὅπου] αἰτιολ.= ἐπειδὴ.—Μ μερῶν] Δηλ. τῆς χώρας τῆς Αἰ-
γύπτου καὶ τῆς Κύπρου.—ἠττους εἰσίν]= ἠττωνται.

163. Ἐρρωμενεστ.] = μετὰ περισσοτέρας δραστηριότητος.—Τάχ'
—ἀποκλίνειαν] = ἴσως (αἱ νῆσοι αἱ περὶ τὴν Ἀσίαν) θὰ ἤθελον
συμμερισθῆ τὴν τύχην ἐκείνου.—Ἐπερκειμένην] δηλ. τὴν ἄλλην
τὴν ὑπεράνω τῆς Λυδίας καὶ τῆς Φρυγίας κειμένην χώραν κατοι-
κοῦντες.—Ἐπὶ τοῖς . . . εἶναι] «Ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ τῶν ὀρρωμέ-
νων ἐκ τῶν περὶ τὴν ἠπειρον νήσων, οἷον Ῥόδου, Σάμου καὶ Χίου,
εἶναι».

164. Ἐκεῖνοι . . . τινάς] = διότι ἐκεῖνοι ὑστεροὶ τῶν βαρβάρων
(μετὰ τοὺς βαρβάρους) ἐλθόντες, ἀφήσαντες πρότερον τοὺς βαρ-
βάρους κατ' αὐτῶν νὰ ἐκστρατεύσωσι καὶ οὐ βοηθήσαντες ἐν καιρῷ
τινάς τῶν συμμάχων ἠναγκάσθησαν νὰ πολεμῶσιν ὀλίγοι πρὸς
πολλούς. Ἐννοεῖ τοὺς Ἴωνας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν των. Ὁ Ἀ-
ρισταγόρας μετὰ τὴν ἐν Σπάρτῃ ἀποτυχίαν ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας
ἔλαβε παρὰ τῶν Ἀθην. καὶ Ἐρετριέων μικρὰν βοήθειαν κατὰ τῶν
Περσῶν. Ἀλλ' ἠττηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Ἐφεσον ἠναγκ-
κάσθησαν νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια ἐγκαταλείψαντες τοὺς Ἴω-

συμμάχων ἠναγκάσθησαν ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς κιν-
 δυνεύειν, ἐξὸν αὐτοῖς προτέροις διαβάσιν εἰς τὴν
 ἡπειρον μετὰ πάσης τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως
 ἐν μέρει τῶν ἔθνῶν ἕκαστον χειροῦσθαι. Δέδεικται 165
 γάρ, ὅταν τις πολεμῇ πρὸς ἀνθρώπους ἐκ πολλῶν
 τόπων συλλεγομένους, ὅτι δεῖ μὴ περιμένειν, ἕως
 ἂν ἐπιστῶσιν, ἀλλ' ἔτι διεσπαρμένοις αὐτοῖς ἐπι-
 χειρεῖν. Ἐκεῖνοι μὲν προεξαμαρτόντες ἅπαντα ταῦ-
 τ' ἐπηνωρθώσαντο, καταστάντες εἰς τοὺς μεγίστους
 ἀγῶνας· ἡμεῖς δ' ἂν σωφρονῶμεν, ἐξ ἀρχῆς φυλα-
 ξόμεθα καὶ πειρασόμεθα φθῆναι περὶ τὴν Λυδίαν καὶ
 τὴν Ἰωνίαν στρατόπεδον ἐγκαταστήσαντες, εἰδότες,
 ὅτι καὶ βασιλεὺς οὐχ ἐκόντων ἄρχει τῶν ἡπειρωτῶν
 ἀλλὰ μείζω δύναμιν περὶ αὐτὸν ἐκάστων αὐτῶν
 ποιησάμενος· ἧς ἡμεῖς ὅταν κρείττω διαβιβάσωμεν, 166
 ὁ βουλευθέντες ῥαδίως ἂν ποιήσαιμεν, ἀσφαλῶς ἀπα-
 σαν τὴν Ἀσίαν καρπωσόμεθα. Πολὺ δὲ κάλλιον
 ἐκείνω περὶ τῆς βασιλείας πολεμεῖν ἢ πρὸς ἡμᾶς
 αὐτοὺς περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητεῖν.

νας εἰς τὴν τύχην των, οἵτινες μετ' ὀλίγον ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Πέρσας. (Ἡροδ. 5, 103).—Ἐν μέρει]= χωριστά, ἐν μεθ' ἕτερον καὶ μὴ πάντα ἅμα.—Χειροῦσθαι]= ὑποχείριον ποιεῖσθαι.

165. Ἐως—ἐπιστῶσιν] ἕως ἂν παρασκευασθῶσι κατ' αὐτοῦ.—Ἐκεῖνοι] δηλ. οἱ πατέρες ἡμῶν. — Ἀγῶνας]= κινδύνους. — Καὶ περ... ἐγκαταστήσαντες]= καὶ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ προφθάσωμεν νὰ ἐγκαταστήσωμεν στρατόπεδον εἰς τὴν Λυδίαν.

166. Ποιησάμενος] ἀλλὰ διότι περὶ ἑαυτὸν συγχροτήσας μεγαλειτέραν δύναμιν, ἣν ἕκαστον τῶν ἔθνῶν τούτων ἰδίᾳ ἔχει.—Ὁ βουλευθ.] = εἰ βουλευθεῖμεν.—Ἐκείνω] δηλ. τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν δηλ. νὰ πολεμῶμεν κατ' ἐκείνου.—Πολεμεῖν... ἢ... ἀμφισβητεῖν] Ὑποκείμεν. τοῦ ἀπαρεμφ. εἶνε ἡμῶν (τοὺς Ἕλληνας) ἰδίᾳ δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Σπαρτιάτας τοὺς πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητοῦντας.

- 167 (μδ'.) Ἄξιον δ' ἐπὶ τῆς νῦν ἡλικίας ποιήσασθαι τὴν στρατείαν, ἵν' οἱ τῶν συμφορῶν κοινωνήσαντες, οὗτοι καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσωσι καὶ μὴ πάντα τὸν χρόνον δυστυχοῦντες διαγάγωσιν. Ἴκανός γάρ ὁ παρεληλυθώς, ἐν ᾧ τί τῶν δεινῶν οὐ γέγονεν; πολλῶν γὰρ κακῶν τῇ φύσει τῇ τῶν ἀνθρώπων ὑπαρχόντων αὐτοὶ πλείω τῶν ἀναγκαίων προσεξευρήκαμεν, πολέμους καὶ στάσεις ἡμῖν αὐτοῖς ἐμποίησαντες, ὥστε τοὺς μὲν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀνόμως ἀπόλυσθαι, τοὺς δ' ἐπὶ ξένης μετὰ παίδων καὶ γυναικῶν ἀλᾶσθαι, πολλοὺς δὲ δι' ἔνδειαν τῶν καθ' ἡμέραν ἐπικουρεῖν ἀναγκαζομένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν τοῖς φίλοις μαχομένους ἀποθνήσκειν. Ὑπὲρ ὧν οὐδεὶς πώποτ' ἠγανάκτησεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν ταῖς συμφοραῖς ταῖς ὑπὸ τῶν ποιητῶν συγκειμέναις δακρῦειν ἀξιοῦσιν, ἀληθινὰ δὲ πάθη πολλὰ καὶ δεινὰ γιγνόμενα διὰ τὸν πόλεμον ἀφορῶντες τοσοῦτου

167. § (μδ'). Ἐπὶ τῆς ν ἡλ.] = ἐπὶ τῆς παρούσης γενεᾶς.— Συμφορῶν] Δηλ. ἐκείνων, ἐν αἷς περιέπεσον αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον.

168. Αὐτῶν] Δηλ. ἐν ταῖς ἑαυτῶν χώραις παρὰ τοὺς κειμένους νόμους νὰ φονεύωνται.— Ἀλᾶσθαι.] = περιπλανᾶσθαι.— Ἐπικουρεῖν] «Ἀπολύτως ἐνταῦθα, καὶ ὡς περ ἀνεὶ οὐδέτερον, ἐκληπτεῖον τὸ ἐπικουρεῖν ἀντὶ τοῦ ἐπικούρου γίνεσθαι, μισθοῦ ἑτέροις στρατεύεσθαι, τοῖς μὴ προσήκουσι δηλονότι.»— Ἀποθνήσκειν.] = πολλοὶ δὲ τὰ καθημερινὰ στερούμενοι νὰ γίνωνται ἐξ ἀνάγκης ἐπικούροι ν' ἀποθνήσκωσιν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν μαχομένοι κατὰ τῶν φίλων.— Ταῖς συμφοραῖς... συγκειμέναις] ταῖς πεπλασμέναις ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἐν ταῖς τραγωδίαις, κατ' ἀντίθ. πρὸς τὰ ἀληθινὰ πάθη. Πρὸβλ. Ἀνδοκ. δ. «Ὑμεῖς ἐν μὲν ταῖς τραγωδίαις τοιαῦτα θεωροῦντες δεινὰ νομίζετε, γιγνόμενα δ' ἐν τῇ πόλει ὄρωντες οὐδὲν φροντίζετε· καίτοι ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἐπίστασθε πότερον οὕτω γεγένηται ἢ πέπλασται ὑπὸ τῶν ποιητῶν· ταῦτα δὲ σαφῶς εἰδότες οὕτω πεπραγμένα παρανόμως βραβύμως φέρετε.»— Ἐφορῶντες.] = πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν τοσοῦτον ἀπέχουσι.

δέουσιν ἔλεειν, ὥστε καὶ μᾶλλον χαίρουσιν ἐπὶ τοῖς ἀλλήλων κακοῖς ἢ τοῖς αὐτῶν ἰδίαις ἀγαθοῖς. Ἴσως δ' ἂν καὶ τῆς ἐμῆς εὐηθείας πολλοὶ κατα-169 γελάσειαν, εἰ δυστυχίας ἀνδρῶν ὀδυροίμην ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς, ἐν οἷς Ἰταλία μὲν ἀνάστατος γέγονε, Σικελία δὲ καταδεδούλωται, τσαῦται δὲ πόλεις τοῖς βαρβάροις ἐκδέδονται, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις ἐστίν.

(με΄.) Θαυμάζω δὲ τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς 170 πόλεσιν, εἰ προσήκειν αὐτοῖς ἡγοῦνται μέγα φρονεῖν, μὴδὲν πώποθ' ὑπὲρ τηλικούτων πραγμάτων μῆτ' εἰπεῖν μῆτ' ἐνθυμηθῆναι δυνηθέντες. Ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς, εἴπερ ἦσαν ἄξιοι τῆς παρουσίας δόξης, ἀπάντων ἀφεμένους τῶν ἄλλων περὶ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς βαρβάρους εἰσηγεῖσθαι καὶ συμβουλεύειν. Τυχὸν μὲν γὰρ ἂν τι συνεπέραναν· εἰ 171 δὲ καὶ προεῖπον, ἀλλ' οὖν τοὺς γε λόγους ὥσπερ χρησμοὺς εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον ἂν κατέλιπον. Νῦν δ' οἱ μὲν ἐν ταῖς μεγίσταις δόξαις ὄντες ἐπὶ μικροῖς σπουδάζουσιν, ἡμῖν δὲ τοῖς τῶν πολι-

169. Ἐν οἷς Ἰταλία] Κατὰ τὸν Διόδωρ. (14, 106—8) ἡ κάτω Ἰταλία, ἡ καὶ μεγάλη Ἑλλάς καλουμένη, ὑπεδουλώθη τότε βοηθεία τῶν Σπαρτιατῶν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν. Πρβλ. καὶ Ἰσοκρ. 8, 99.—Καταδεδούλωται] τοῦτο μὲν ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου.—Ἐκδέδονται] = εἶνε παραδεδομένα διὰ τῆς τοῦ Ἀνταλκίδου συνθήκης.

170 § (με΄.) Δυναστευόντων] = τῶν προεστώτων. — Μ. φρ.] διὰ τὴν διοίκησιν τῆς ἰδίας πόλεως καὶ τὴν φροντίδα τῶν συμφερόντων αὐτῆς.—Εἰσηγεῖσθαι] = προτάσεις ποιεῖσθαι.

171. Τυχὸν] = ἴσως. Αἰτ. ἀπολ.—Εἰ δὲ κ. προεῖπον] δηλ. συμβουλεύοντες πρὶν συμπερᾶναι τι = ἂν δὲ ἀποκαμόντες ἤθελον παραιτηθῆ πρὶν φέρωσιν εἰς πέρας.—Ἄλλ' οὖν] = ἀλλὰ τοῦλάχισ-

τικῶν ἐξεστῶσι περὶ τηλικούτων πραγμάτων συμβουλεύειν παραλελοίπασιν.

- 172 Οὐ μὴν ἀλλ' ὅσω μικροψυχότεροι τυγχάνουσιν ὄντες οἱ προεστῶτες ἡμῶν, τοσούτω τοὺς ἄλλους ἐρρωμενεστέρας δεῖ σκοπεῖν, ὅπως ἀπαλλαγησόμεθα τῆς παρούσης ἔχθρας. Νῦν μὲν γὰρ μάτην ποιούμεθα τὰς περὶ τῆς εἰρήνης σηνθήκας· οὐ γὰρ διαλυόμεθα τοὺς πολέμους ἀλλ' ἀναβαλλόμεθα καὶ περιμένομεν τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς ἀνήκεστόν τι κα-
- 173κὸν ἀλλήλους ἐργάσασθαι δυνησόμεθα. (μς'.) Δεῖ δὲ ταύτας τὰς ἐπιβουλάς ἐκποδῶν ποιησαμένους ἐκείνοις τοῖς ἔργοις ἐπιχειρεῖν, ἐξ ὧν τὰς τε πόλεις ἀσφαλέστερον οἰκήσομεν καὶ πιστότερον διακείσομεθα πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Ἔστι δ' ἀπλοῦς καὶ ῥάδιος ὁ λόγος ὁ περὶ τούτων· οὔτε γὰρ εἰρήνην οἷόν τε βεβαίαν ἀγαγεῖν, ἢ μὴ κοινῇ τοῖς βαρβάροις πολεμήσωμεν, οὔθ' ὁμονοῆσαι τοὺς Ἕλληνας, πρὶν ἂν καὶ τὰς ὠφελείας ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ
- 174τοὺς κινδύνων πρὸς τοὺς αὐτοὺς ποιησώμεθα. Τούτων δὲ γενομένων καὶ τῆς ἀπορίας τῆς περὶ τὸν βίον ἡμῶν ἀφαιρεθείσης, ἢ καὶ τὰς ἐταιρίας διαλύει καὶ τὰς συγγενείας εἰς ἔχθραν προάγει καὶ

στον ὡς ἀληθείας ἀναμφιλέκτους παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἐξενεχθείσας εἰς τὰς μετ' ἔπειτα γενεὰς ἤθελον ἐγκαταλίπη. — Ἐξεστηκόσι] τοῖς οὖσι πόρρω τῶν πολιτικῶν· «τοῖς ἀποσχόμενοις τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον προελομένοις.»

172. Νῦν μὲν γὰρ... οὐ γάρ] Δύο ἀλλεπάλληλοι αἰτιολογικαὶ προτάσεις, ὧν ἡ δευτέρα αἰτιολογεῖ τὴν πρώτην.

173. Ἐκείνοις] Ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐπόμενα. — Ἐκ τῶν αὐτῶν] δηλ. τῶν Περσῶν· ἀπὸ τὸν ἴδιον ἔχθρὸν νὰ ζητῶμεν τὰς ὠφελείας καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἔχθρου νὰ κάμωμεν τοὺς πολέμους.

174. Ἐταιρείας]=φιλίας, συντροφίας. — Οὐκ ὁμονοήσωμεν]=

πάντας ἀνθρώπους εἰς πολέμους καὶ στάσεις καθίστησιν, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐχ ὁμονοήσομεν καὶ τὰς εὐνοίας ἀληθινὰς πρὸς ἡμᾶς ἔξομεν. Ὡν ἕνεκα περὶ παντὸς ποιητέον, ὅπως ὡς τάχιστα τὸν ἐνθένδε πόλεμον εἰς τὴν ἡπειρον διορισθῆναι, ὡς μόνον ἂν τοῦτ' ἀγαθὸν ἀπολαύσαιμεν τῶν κινδύνων τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, εἰ ταῖς ἐμπειρίαις ταῖς ἐκ τούτων γεγενημέναις πρὸς τὸν βάρβαρον καταχρήσασθαι δόξειεν ἡμῖν.

(μζ.) Ἀλλὰ γὰρ ἴσως διὰ τὰς συνθήκας ἀξιονί75 ἐπισχεῖν ἀλλ' οὐκ ἐπιχθῆναι καὶ θάττον ποιήσασθαι τὴν στρατείαν; δι' ἃς αἱ μὲν ἠλευθερωμέναι τῶν πόλεων βασιλεῖ χάριν ἴσασιν, ὡς δι' ἐκεῖνον τυχοῦσαι τῆς αὐτονομίας ταύτης, αἱ δ' ἐκδεδομέναι τοῖς βαρβάροις μάλιστα μὲν Λακεδαιμονίοις ἐπικαλοῦσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μετα-

δὲν ὑπάρχει τρόπος καθ' ὃν δὲν θά ὁμονοήσωμεν, κατὰ πάντα τρόπον θά ὁμονοήσωμεν. — Ἀθηλινας] = ἀδύλους. Τὸ ἀληθινὰς εἶνε προληπτικὸν κατηγορ. εἰς τὸ εὐνοίας. — Τὸν ἐν πολ.] Τὸ ἐνθένδε κεῖται ἐνταῦθα κατὰ τινα βραχυλογίαν. Τὸ πλήρες θά ἦτο «τὸν ἐνθάδε πόλεμον, ἐνθένδε εἰς τὴν ἡπειρον διορισθῆναι.» Πολλὰ παραδείγματα τοιαύτης βραχυλογίας δύναται τις νὰ ἀναφέρῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἰσοκρ. «τὰς βοῦς τὰς ἐκ τῆς Ἐρυθείας ἀγαγεῖν», «εἰς δ' ἄλλην χθόνα τάνθένδε θέμενος εὐ μεταστήσω πόδα» καὶ ἐξ ἄλλων. Δημ. «τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἤξοντα». Τὸ δὲ διορισθῆναι = ἐκτὸς τῶν ὁρίων ἡμῶν θέλομεν ἀπομακρύνῃ. — Τῶν κινδ. π. ἢ αὐτούς] = ἐκ τῶν πρὸς ἀλλήλους, δηλ. τῶν ἐμφυλίων πολέμων.

175. § (μζ). Ἀλλὰ γὰρ] Ἐνταῦθα νέαν αἰτιολογίαν εἰσάγει. Λατ. at enim — Τ. συνθήκας] τὰς Ἀνταλκιδεῖους. — Ἐπιχθῆναι] παθ. ἀόρ. τοῦ ἐπίγομαι] = νὰ μὴ βιασθῶμεν καὶ ταχύτερον τοῦ θέοντος νὰ κάμωμεν τὴν ἐκστρατείαν. Ὑποκειμ. τῶν ἀπαρεμφ. εἶνε ἡμᾶς. — Αἱ ἠλευθερωμ.] = αὐτόνομοι γινόμεναι διὰ τῆς Ἀνταλκιδεῖου συνθήκης. — Ἐπικαλοῦσιν] = κατηγοροῦσι, θεω-

σχοῦσι τῆς εἰρήνης, ὡς ὑπὸ τούτων δουλεύειν ἠναγκασμένοι. Καίτοι πῶς οὐ χρὴ διαλύειν ταύτας τὰς ὁμολογίας, ἐξ ὧν τοιαύτη δόξα γέγονεν, ὡς ὁ μὲν βάρβαρος κήδεται τῆς Ἑλλάδος καὶ φύλαξ τῆς εἰρήνης ἐστίν, ἡμῶν δὲ τινές εἰσιν οἱ λυ-
 176βαινόμενοι καὶ κακῶς ποιοῦντες αὐτήν; ὁ δὲ πάντων καταγελαστότατον, ὅτι τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς ὁμολογίαις τὰ χεῖριστα τυγχάνομεν διαφυλάττοντες. Ἄ μὲν γὰρ αὐτονόμους ἀφήσει τὰς τε νήσους καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, πάλαι λέλυται καὶ μάτην ἐν ταῖς στήλαις ἐστίν· ἃ δ' αἰσχύνῃν ἡμῖν φέρει καὶ πολλοὺς τῶν συμμάχων ἐκδέδωκε, ταῦτα δὲ κατὰ χώραν μένει καὶ πάντες αὐτὰ κύρια ποιούμεν, ἃ ἔχρην ἀναιρεῖν καὶ μηδὲ

ροῦσι ὡς αἰτίους τῆς δουλείας των.—Μετασχοῦσι] Δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις, Θεβαίοις, Κορινθίοις καὶ Ἀργείοις.—Τὰς ὁμολογ.] «τὰς συνθήκας, καίπερ διαφερουσῶν τῶν λέξεων: Ὅμολογίαι μὲν γὰρ εἰσιν, αἱ διὰ λόγων συμβάσεις: Συνθήκαι δέ, αἱ ἔγγραφοι ὁμολογίαι, ἃς οἱ Γαλάται *Traités de paix* καλοῦσι.»—Δόξα.] = Ἐπονείδιστος δόξα. Εἶνε μέση λέξις ἤτοι καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ λέγεται.—Ὡς.] = ὥστε.—Καὶ φ. τ. εἰρ.] Τοῦτο εἶνε τρόπον τινὰ ἐπεξηγήσις τοῦ κήδεται (=φροντίζει) τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τοῦτο τὸ αὐτὴν ἀναφέρεται εἰς τὸ Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν Ἀνταλκίδειον συνθήκην ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο φύλαξ τῆς εἰρήνης καὶ ἐπιτηρητής, ἵνα μὴ τι τῶν ἄρθρων αὐτῆς παραβιάσῃ τις τῶν Ἑλλήνων.

176. Τὰ χεῖριστα.] = τὰ αἰσχίστα.—Λέλυται.] = πρὸ πολλοῦ ἔχει παραβιασθῆ ὑπὸ τῶν Λακεδ καταλαβόντων τὴν Καδμείαν, πολεμησάντων πρὸς τὴν Ὀλυνθον, τυραννικῶς δὲ πρὸς τοὺς συμμάχους αὐτῶν καὶ τοὺς ἄλλους πολιτευομένους.—Ἄ δ'—ταῦτά δέ.] ἐνίοτε ἀναφορ. ἀντωνυμ. ἢ ἄλλη τις λέξις συνδεομένη μετὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τοῦ δὲ ἐπαναλαμβάνεται διὰ δεικτικῆς ἀντωνυμ.—Κ. χ. μένει] ἤτοι μένουσιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν, ἐν τῇ θέσει των ἀμετάβλητοι.—Κ. ποιούμεν.] = κάμομεν νὰ ἔχωσι κύρος.—Ἴσως

μίαν ἐὰν ἡμέραν, νομίζοντας προστάγματα καὶ μὴ συνθήκας εἶναι. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι συνθήκαι μὲν εἰσιν, αἵτινες ἂν ἴσως καὶ κοινῶς ἀμφοτέροις ἔχωσι, προστάγματα δὲ τὰ τοὺς ἑτέρους ἐλαττοῦντα παρὰ τὸ δίκαιον; διὸ καὶ τῶν πρεσβευσάντων ταύτην 177 τὴν εἰρήνην δικαίως ἂν κατηγοροῖμεν, ὅτι πεμφθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐποίησαντο τὰς συνθήκας. Ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς, εἴτ' ἐδόκει τὴν αὐτῶν ἔχειν ἐκάστους, εἴτε καὶ τῶν δοριαλώτων ἐπάρχειν, εἴτε τούτων κρατεῖν ὧν ὑπὸ τὴν εἰρήνην ἐτυγχάνομεν ἔχοντες, ἔν τι τούτων ὀρισamenous καὶ κοινὸν τὸ δίκαιον ποιησαμένους, οὕτω συγγράφειν περὶ αὐτῶν. Νῦν δὲ τῇ μὲν 178 ἡμετέρα πόλει καὶ τῇ Λακεδαιμονίων οὐδεμίαν τιμὴν ἀπένειμαν, τὸν δὲ βάρβαρον ἀπάσης τῆς Ἀσίας δεσπότην κατέστησαν, ὥσπερ ὑπὲρ ἐκείνου πολεμησάντων ἡμῶν, ἢ τῆς μὲν Περσῶν ἀρχῆς πάλαι καθε-

καὶ κοινῶς] = δικαίως καὶ ἀμερολήπτως. — Συνθ. μὲν — προστ. δὲ] Ἐνταῦθα ὁ Ἰσοκρ. διαστέλλει τὴν λέξιν συνθήκη τῆς λέξεως προστάγματα ὡς καὶ ὁ Ἄνδοκ. ἐν τῷ περὶ Εἰρ. § 11 διαστέλλει τὰς λέξεις εἰρήνη καὶ σπονδαί. «Εἰρήνη καὶ σπονδαὶ πολὺ διαφέρουσι σφῶν αὐτῶν. Εἰρήνην μὲν γὰρ ἐξ ἴσου ποιοῦνται πρὸς ἀλλήλους ὁμολογήσαντες περὶ ὧν ἂν διαφέρωνται σπονδὰς δὲ, ὅταν κρατήσωσι κατὰ τὸν πόλεμον, οἱ κρείττους τοῖς ἥττοσιν ἐξ ἐπιταγμάτων ποιοῦνται.»

177. Τ. πρεσβ. τ. τ. εἰρήνην] = τῶν πρεσβευσάντων καὶ ποιησάντων ταύτην τὴν εἰρήνην. Ὁ Ἄμμων. διαστέλλει τὸ πρεσβεύειν τοῦ πρεσβεύειν. «πρεσβεύονται μὲν γὰρ οἱ τοὺς πρέσβεις χειροτονοῦντες καὶ πέμποντες, πρεσβεύουσι δὲ οἱ χειροτονοῦμενοι ἐπὶ τὴν πρεσβείαν.» — Ἐπὶ τ. εἰρ.] τὰ ὅποια εἶχομεν ἕκαστος ὅτε ἡ εἰρήνη ἐγένετο.

178. Ὡσπερ πολεμησ.] = Ὡσάν ἡμεῖς νὰ ἐπολεμήσαμεν. — Πάλαι καθεστ.] ἢ ὡς ἡ κυριαρχία τῶν Π πρὸ πολλοῦ νὰ ἔχει κα-

στηκυίας, ἡμῶν δ' ἄρτι τὰς πόλεις κατοικούντων, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων μὲν νεωστὶ ταύτην τὴν τιμὴν ἐχόντων, ἡμῶν δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἐν τοῖς "Ελ-
 179 λησι δυναστευόντων. (μη΄.) Οἶμαι δ' ἐκείνως εἰπὼν
 μᾶλλον δηλώσειν τὴν τε περὶ ἡμᾶς ἀτιμίαν γεγε-
 νημένην καὶ τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν. Τῆς
 γὰρ γῆς ἀπάσης τῆς ὑπὸ τῷ κόσμῳ κειμένης δίχα
 τετμημένης, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας, τῆς δ' Εὐρώπης
 καλουμένης, τὴν ἡμίσειαν ἐκ τῶν συνθηκῶν, εἴλη-
 φεν ὥσπερ πρὸς τὸν Δία τὴν χώραν νεμόμενος
 ἀλλ' οὐ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὰς συνθήκας ποι-
 180 ούμενος. Καὶ ταύτας ἡμᾶς ἠνάγκασεν ἐν στήλαις

τασταθῆ· δηλονότι ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλ. πόλεων. — "Ἄρτι] ἐξ
 ὀλίγου χρόνου, μόλις πρὸ ὀλίγου κατοικοῦμεν· τοῦτο δηλοῖ καὶ τὸ
 κατωτέρω νεωστὶ. — Τὸ ἄρτι συντασσ. μετὰ παρῳχημένου καὶ
 ἐνεστώτος οὐδέποτε μετὰ μέλλοντος παρὰ τοῖς παλαιοῖς μόνον
 παρὰ τοῖς μετγν. «ἄρτι εἶπον καὶ ἄρτι λέγω» ἰσοδύναμα σχεδὸν
 τῷ ἄρτι εἶνε τὸ ἀρτίως, ἕνα γχος, νῦν δὲ ὀλίγον
 ἔμπροσθεν, λαμβάνεται καὶ ἐπὶ παρελθόντων. — Τ. τ. τιμὴν]
 δηλ. τὴν ἐν Ἀσίᾳ ἀρχὴν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ Ἀθη-
 ναίων ἀναγνώρισιν αὐτῆς. — Ἡμῶν] τῶν Λακεδ. καὶ Ἀθην. ἐχόν-
 των τὴν ἡγεμονίαν.

179 § (μη΄.) Ἐκεινως] κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. — Τῆς ὑπὸ τ. κό-
 σμῳ] Κόσμον ἐνταῦθα λέγει τὸν οὐρανόν. Κατὰ τὸν Πλουτάρ.
 «Πυθαγόρας πρῶτος ὠνόμασε τὴν τῶν ὄλων περιοχὴν κόσμον ἐκ
 τῆς ἐν αὐτῷ τάξεως.» — Δίχα τετμ.] = εἰς δύο διηρημένης. «Τὴν
 γὰρ Διθύην οἱ ἀρχαῖοι, οὐ τρίτον μέρος τῆς οἰκουμένης ἐνόμιζον,
 ἀλλὰ τῇ Εὐρώπῃ προσένεμον οἱ πλεῖστοι: εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τῆς Ἀ-
 σίας μέρος ὑπελάμβανον εἶναι.» — "Ὡσπερ . . . νεμόμενος] ὡς νὰ
 ἐμοίραζε τὴν χώραν μὲ τὸν Δία· διότι κατὰ τὸν Ἀπολλ. ὁ Ζεὺς,
 ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων καταλαθόντες τὸν Κρόνον καὶ τοὺς
 Τιτᾶνας καὶ Γίγαντας διένειμαν ἀλλήλους διὰ κλήρου τὴν ἀρχὴν·
 καὶ ὁ μὲν Ζ. ἔλαβε τὸν οὐρανόν καὶ τὴν γῆν, ὁ δὲ Π. τὴν θάλασ-
 σαν καὶ ὁ Πλ. τὸν ἄδην. Περὶ τῆς συντάξ. νέμεσθαι πρὸς
 τινὰ πρβλ. Δυσ. 16, 10. Ἰσοκρ. 12, 225. 7, 5. κτλ.

λιθίνας ἀναγράψαντας ἐν τοῖς κοινοῖς τῶν ἱερῶν καταθεῖναι, πολὺ κάλλιον τρόπιον τῶν ἐν ταῖς μάχαις γιγνομένων· τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ μικρῶν ἔργων καὶ μιᾶς τύχης ἐστίν, αὐταὶ δ' ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ πολέμου καὶ καθ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐστήκασιν.

Ἵπὲρ ὧν ἄξιον ὀργίζεσθαι καὶ σκοπεῖν, ὅπως τῶν τε γεγενημένων δίκην ληψόμεθα καὶ τὰ μέλλοντα διορθωσόμεθα. Καὶ γὰρ αἰσχρὸν ἰδίᾳ μὲν τοῖς βαρβάροις οἰκέταις ἀξιοῦν χρῆσθαι, δημοσίᾳ δὲ τοσούτους τῶν συμμάχων περιορᾶν αὐτοῖς δουλεύοντας, καὶ τοὺς μὲν περὶ τὰ Τρωϊκὰ γενομένους μιᾶς γυναικὸς ἀρπασθείσης οὕτως ἅπαντας συνοργισθῆναι τοῖς ἀδικηθεῖσιν ὥστε μὴ πρότερον παύσασθαι πολεμοῦντας, πρὶν τὴν πόλιν ἀνάστατον ἐξαμαρτεῖν, ἡμᾶς δ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ὑβρίζομένης μηδεμίαν ποιήσασθαι κοινὴν τιμωρίαν, ἐξὸν ἡμῖν εὐχῆς ἄξια διαπράξασθαι. Μόνος γὰρ οὗτος ὁ πόλεμος εἰρήνης κρείττων ἐστὶ, θεωρία μὲν μᾶλλον ἢ στρατεία προσεικῶς, ἀμφοτέροις δὲ συμφέρων, καὶ τοῖς ἡσυχίαν ἄγειν καὶ τοῖς πολεμεῖν ἐπιθυμοῦσιν. Εἴη γὰρ ἂν τοῖς μὲν ἀδεῶς τὰ σφέ-

180. Ἐν τ. μ. τ. [ἱερῶν] «Εἰς τοὺς κοινούς εἰς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ναούς, οἶος ἦν ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ τοῦ Διὸς (Θουκ. 5, 47) καὶ ὁ ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος.»—Μ. τύχης]=ὑπὲρ ἐνὸς εὐτυχοῦς συμβεβηκότος.—Τοῦ πολ.] Δηλ. τοῦ Πελοποννησιακοῦ καὶ τῶν μέχρι τῆς Ἀνταλκιδεῖου εἰρήνης πολέμων τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἀλλήλους.

181. Δ. ληψ.] = θέλομεν ἐκδικηθῆναι τοὺς Πέρσας διὰ τὰ γεγενημένα.—Ἰδίᾳ] ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ.—Τ. συμμ.] οἵτινες καὶ συγγενεῖς ἑαυτῶν ἦσαν.—Ἐξαμαρτεῖν] ἤτοι τοῦ τολμ. ἀρπάσαι τὴν γυναῖκα (τοῦ Πάριδος). Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τὴν πόλιν.—Θεωρία] πανηγυρικῆ πομπῆ.

τερ' αὐτῶν καρποῦσθαι, τοῖς δ' ἐκ τῶν ἀλλοτρίων
μεγάλους πλούτους κατακτήσασθαι.

183 (μθ'.) Πολλαχῆ δ' ἂν τις λογιζόμενος εὔροι ταύ-
τας τὰς πράξεις μάλιστα λυσιτελοῦσας ἡμῖν. Φέρε
γάρ, πρὸς τίνας χρῆ πολεμεῖν τοὺς μηδεμιάς πλεο-
νεξίας ἐπιθυμοῦντας ἀλλ' αὐτὸ τὸ δίκαιον σκοποῦν-
τας; οὐ πρὸς τοὺς καὶ πρότερον κακῶς τὴν Ἑλ-
λάδα ποιήσαντας καὶ νῦν ἐπιβουλεύοντας καὶ πάντα

184 τὸν χρόνον οὕτω πρὸς ἡμᾶς διακειμένους; τίσι δὲ
φθονεῖν εἰκὸς ἐστὶ τοὺς μὴ παντάπασιν ἀνάνδρως
διακειμένους ἀλλὰ μετρίως τούτῳ τῷ πράγματι
χρωμένους; οὐ τοῖς μείζους μὲν τὰς δυναστείας
ἢ κατ' ἀνθρώπους περιβεβλημένοις, ἐλάττονος δ' ἀ-
ξίοις τῶν παρ' ἡμῖν δυστυχούντων; ἐπὶ τίνας δὲ
στρατεύειν προσήκει τοὺς ἅμα μὲν εὐσεβεῖν βουλο-
μένους, ἅμα δὲ τοῦ συμφέροντος ἐνθυμουμένους;
οὐκ ἐπὶ τοὺς καὶ φύσει πολεμίους καὶ πατρικοὺς
ἐχθροὺς, καὶ πλεῖστα μὲν ἀγαθὰ κεκτημένους, ἤχι-
στα δ' ὑπὲρ αὐτῶν ἀμύνεσθαι δυναμένους; οὐκοῦν

183 § (μθ'.) Πολλαχῆ] ἐπιρρ. προσδ. τοῦ λυσιτελοῦσας
= κατὰ πολλοὺς τρόπους λυσιτελεστάτας, ὠφελιμωτάτας. Κατὰ
Κορ. ὅμως αὐτὸ ἀναφέρεται τῷ λογιζόμενος «κατὰ πολλοὺς
τρόπους διανοούμενος καὶ σκοπῶν.»—Αὐτὸ] Δηλ. μόνον.

184. Τ. τ. πράγματι] «τούτέστι τοὺς μήτε παντάπασιν ἀνάν-
δρους ὄντας, ἀλλὰ μετρίως τούτῳ τῷ πράγματι (τῇ ἀνδρείᾳ) χρω-
μένους».—Περιβεβλημένους] «Πρὸ ὀμμάτων ποιεῖ τὸ λεγόμενον ἢ
μεταφορὰ: οὐκ ἀπλῶς κεκτημένοις, ἀλλ' ὡς ἐσθῆτα ἡμφιεσμένοις
τὴν δυναστείαν, καὶ πανταχόθεν ὑπ' αὐτῆς σκεπτομένοις.»—Δυσ-
τυχούντων]= Πενομένων, ἐν πενίᾳ ζώντων.—Ἐνθυμουμένοις]=
σκεπτομένοις τὸ δίκαιόν των.—Οὐκοῦν ἐκεῖνοι] Δηλ. οἱ Πέρσαι.
Διὰ τοῦ οὐκ οὐ ἔκφερεται συμπέρασμα καταφατικὸν πρὸς βλ. Ξ.
'Α. 3, 6, 10. καὶ διὰ τοῦ οὐκοῦν ἀποφατικὸν Πλατ. Πολιτ.
σελ. 398.

ἐκεῖνοι πᾶσι τούτοις ἔνοχοι τυγχάνουσιν ὄντες.
 (ν'.) Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς πόλεις λυπήσομεν στρα-185
 τιώτας ἐξ αὐτῶν καταλέγοντες, ὁ νῦν ἐν τῷ πο-
 λέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους ὀχληρότατόν ἐστιν αὐ-
 ταῖς· πολὺ γὰρ οἶμαι σπανιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς
 μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόν-
 των. Τίς γὰρ οὕτως ἢ νέος ἢ παλαιὸς ῥάθυμός
 ἐστιν, ὅστις οὐ μετασχεῖν βουλήσεται ταύτης τῆς
 στρατιᾶς τῆς ὑπ' Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων
 στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευ-
 θερίας ἀθροιζομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης
 ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν
 πορευομένης; φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πό-186
 σην χρῆ νομίζειν ἢ ζῶντας ἕξειν ἢ τελευτήσαντας
 καταλείψειν τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις ἀριστεύ-
 σαντας; ὅπου γὰρ οἱ πρὸς Ἀλέξανδρον πολεμή-
 σαντες καὶ μίαν πόλιν ἐλόντες τοιοῦτων ἐπαίνων
 ἤξιώθησαν, ποίων τινῶν χρῆ προσδοκᾶν ἐγκωμίων
 τεύξεσθαι τοὺς ὅλης τῆς Ἀσίας κρατήσαντας; τίς
 γὰρ ἢ τῶν ποιεῖν δυναμένων ἢ τῶν λέγειν ἐπιστα-

185 § (ν'.) °Ο] Δηλ. τὸ καταλέγειν στρατ. ἐξ αὐτῶν.—Μένειν] οἴχοι, ἐν ταῖς ἑαυτῶν πόλεσιν.—Οὕτως] Συναπτέον τῷ ῥάθυ-
 μος.—Παλαιὸς] ἀντὶ γέρον, πρεσβύτερος.

186. Φήμην δ. κ. μν. δ.] «Σημειῶσαι, ὁ καὶ ὁ ἄριστος τῶν
 τοιοῦτων κριτῆς Ἀριστοτέλης (Ῥητ. Γ. ζ, § 11) ἐσημειώσατο, τὸ
 πομπικὸν καὶ ἐναγώνιον τῆς λέξεως, τῇ τῶν συνδέσμων ἐπαλλη-
 λία ἄριστα τῷ ῥήτορι κατασκευασθέν.»—Πρ. Ἀλέξανδρον] τὸν
 Πάριν, υἱὸν τοῦ Πριάμου.—Π. δυναμ.] Δηλ. τῶν ποιητῶν.—Τ.
 λ. ἐπισταμένω] = τῶν λογογράφων.—Οὐ π. κ. φιλοσ.] Τὸ μὲν
 π ο ν ἡ σ ε ι ἀναφέρεται εἰς τοὺς ποιητάς, τὸ δὲ φ ι λ ο σ ο φ ἡ σ ε ι
 εἰς τοὺς λογογράφους. Πρβλ. Πινδ. Ν. 3, 12 «χαρίεντα δ' ἕξει
 πόνον.» Θεοκρ. 7, 139 «τέττιγες λαλαγεῦντες ἔχον πόνον.» καὶ
 Ἴσ. 15. 138 «οἱ ῥήτορες ἔργον εἶχον αἰτίας περὶ αὐτοῦ πλάττειν.»

μένων οὐ ποιήσῃ καὶ φιλοσοφήσῃ βουλόμενος ἅμα τῆς θ' αὐτοῦ διανοίας καὶ τῆς ἐκείνων ἀρετῆς μνημεῖον εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον καταλιπεῖν;

- 187 (ναΐ.) Οὐ τὴν αὐτὴν δὲ τυγχάνω γνώμην ἔχων ἔν τε τῷ παρόντι καιρῷ καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ λόγου. Τότε μὲν γὰρ ὤμην ἀξίως δυνήσεσθαι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν· νῦν δ' οὐκ ἐφικνοῦμαι τοῦ μεγέθους αὐτῶν, ἀλλὰ πολλά με διαπέφευγεν ὧν διανοήθη. Αὐτοὺς οὖν χρὴ συνδιορᾶν, ὅσης ἂν εὐδαιμονίας τύχοιμεν, εἰ τὸν μὲν πόλεμον τὸν νῦν ὄντα περὶ ἡμᾶς πρὸς τοὺς ἠπειρώτας ποιησαίμεθα, τὴν δ' εὐδαιμονίαν τὴν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώ-
- 188 πην διαχομίσαιμεν, καὶ μὴ μόνον ἀχροατὰς γενομένους ἀπελθεῖν, ἀλλὰ τοὺς μὲν πράττειν δυναμένους παρακαλοῦντας ἀλλήλους πειρᾶσθαι διαλλάττειν τὴν τε πόλιν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Λακεδαιμονίων, τοὺς δὲ τῶν λόγων ἀμφισβητοῦντας πρὸς

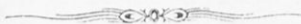
187 § (ναΐ) Ἐνταῦθα ἄρχεται ὁ ἐπίλογος.—Οὐκ ἐφικνοῦμαι τ. μ. αὐτῶν] Δηλ. τὰ πράγματα περὶ ὧν ἐμελλον νὰ ἠμιλήσω εἶνε τόσον ὑψηλά, ὥστε δὲν δύναμαι διὰ τοῦ λόγου νὰ τὰ φθάσω.—Αὐτοῦς] Δηλ. τοὺς ἀχροατὰς.—Διαχομίσαιμεν] «Πορθήσαντες μεταχομίσαιμεν τὸν πλοῦτον τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην.»—Τ. λ. ἀμφισβ.] ἀντιποιοῦμένους.

188. Πρὸς τ. παρακατ.] «Εὐστόχως, ἐμοὶ δοκεῖν, ἐξηγήσατο ὁ Οὐόλφιος τὸ ἀσφαλὲς τοῦ χωρίου τούτου, λέγειν ἐνταῦθα βούλεσθαι τὸν Ἰσοκράτην ἠγαθόμενος περὶ Ἀντισθένης, ὃς καθά φησι Διογένης ὁ Λαέρτιος, ἔγραψε κατὰ τοῦ ἐπιγραφομένου Ἀμαρτύρου λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. Οὗτος δ' ὁ Ἀμαρτύρος, οὕτω κληθεὶς διὰ τὸ κατ' Εὐθύνου πινδρὸς λελέχθαι, παρακαταθήκην ἄνευ μαρτύρων εἰλημμένην στερήσαντος, οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ καὶ, περὶ Παρακαταθήκης, δευτέραν ταύτην κλησιν (καθὰ καὶ ἕτεροι οὐκ ὀλίγοι τῶν Ἰσοκρατείων λόγων), ἐκαλεῖτό τε καὶ ἐπεγράφετο. Οἱ γράψαντες οὖν πρὸς τὴν παρακαταθήκην οὐδένας ἂν εἶνε ἄλλοι πλὴν οἱ καθὰ ψάμενοι τοῦ περὶ παρακαταθήκης λόγου, τοῦτέστιν ὁ πρὸς Ἀμάρ-

μὲν τὴν παρακαταθήκην καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὧν νῦν φλυαροῦσι παύεσθαι γράφοντας, πρὸς δὲ τοῦτον τὸν λόγον ποιεῖσθαι τὴν ἀμιλλαν καὶ σκοπεῖν, ὅπως ἄμεινον ἐμοῦ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐροῦσιν, ἐνθυμουμένους, ὅτι τοῖς μεγάλ' ὑπισχνουμένοις οὐ 189 πρέπει περὶ μικρὰ διατρίβειν, οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν, ἐξ ὧν ὁ βίος μὴδὲν ἐπιδώσει τῶν πεισθέντων, ἀλλ' ὧν ἐπιτελεσθέντων αὐτοὶ τ' ἀπαλλαγῆσονται τῆς παρουσίας ἀπορίας καὶ τοῖς ἄλλοις μεγάλων ἀγαθῶν αἴτιοι δόξουσιν εἶναι.

τυρον Ἴσοκράτους Ἀντισθένης, καὶ ἕτεροι ἴσως σοφισταὶ καὶ ῥήτορες τῶν κατ' αὐτὸν ἀχμασάντων.» — Ὦν] ἔλξιν ἃ ἢ περὶ ὧν.

189. Τ. μ. ὑπισχνουμένοις] Δηλ. τοῖς σοφισταῖς, οἵτινες ὑπισχνοῦντο νὰ καταστήσωσι τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μεγάλους ῥήτορας. — Ὁ β. τ. πεισθ.] ὁ βίος τῶν πεισθέντων μὴδὲν θέλει βελτιωθῆ. — Ἀπορίας] τῆ; χρηματικῆς· οἱ δὲ σοφισταὶ ἦσαν λίαν ἄποροι, ὡς εἶπεν ἄλλαχού «Τοὺς τὴν σοφίαν διδάσκοντας, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παραδιδόντας, αὐτοὺς τε πολλῶν δεομένους, καὶ τοὺς μαθητὰς μικρὸν πραττομένους» Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ περὶ Εἰρήν. ἐπιλόγῳ ἀποφαίνεται περὶ τῶν φιλοσόφων «ὡς ἐν ταῖς τῆς Ἑλλάδος εὐπραγίαις συμβαίνει καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων πράγματα πολλῶ βελτίῳ γίνεσθαι.»

189

Τιμᾶται δραχ. 150